

శ్రీరస్తు
కృష్ణ యజుర్వేదీయ తైత్తిరీయ
సంహితా స్వాహాకార పద్ధతిః
(సంహితాఽఽత్మకః ప్రథమోభాగః)

వివేకవర్ధనీ ఉన్నత పాఠశాలా ప్రధానాంధ్రోపాధ్యాయేన
శిరోమణి సూకల సత్యనారాయణశ్రాతినా
వేదహవన ప్రవర్తకేన పరిశోధ్య సంకలితా

“నాంగ వేదార్థ సమ్రాట్” “అభినవాపస్తంబ” బిరుదాంకితైః
బ్రహ్మశ్రీ లంక వేంకటరామశాస్త్రి సోమయాజిభిః

పరిష్కృతా
శ్రీ శ్రీ శ్రీమన్నారాయణ రామానుజ జియ్యరు(గారు)
త్రిదండి స్వామినాం సమక్షే ఢిల్లీనగరే
అఖిల భారత వేదవిద్వద్వరేణ్యైరైకకంఠ్యేనాఽనుమోదితా

బ్రహ్మశ్రీగంటి సూర్యనారాయణ ఘహాగ్నిచిద్యజ్ఞ
బ్రహ్మశ్రీ కపిలవాయి అగ్నిహోత్రశాస్త్రి ప్రభృతిభి శ్చ
బదరినాథ-శ్రీకైల-తిరుపతి-ఢిల్లీ-హైదరాబాదు (నల్లకుంట)
విజయవాడ ఏలమంచలి (దిమిలి) ప్రభృతి ష్టప్రేషు
(యజు) చతుర్వేద స్వాహాకార రూపేణ అనుష్ఠితా సతీ
విజయతే త రా మ్

సర్వేఅధికారాః సంఘాదనకే నస్థాయత్తీ కృతాః

వ్రథమ ముద్రణం : 2000

ప్రమాదీచ శ్రావణ శుక్ల పూర్ణిమా
15-8-1978 నం॥

Rs 12 00

మూల్యం : రూ. 12.00

సంపాదకునియొక్కగాని వారి వారసులయొక్కగాని లిఖిత రూపమైన
అనుమతి లేనిదే దీనిని వున రుద్రణముగాని భాషాంతరీకరణముగాని
నిషేధింపబడినది.

ఈ గ్రంథమును వలయువారు ఈ క్రింది చిరునామాకు వ్రాయవలయును.
వేదవిద్యాచార్య పీఠము C/. వాసుదాసు ఆశ్రమము,
Nadigeddapalem-Tsundur Post
Tenali Taluka Guntur Dist

ముద్రణ :

దక్షిణ భారత ప్రెస్,

భైరతాబాదు, హైదరాబాదు-500004.

శ్రీ రస్తు
విషయ సూచిక

1	ధీర్లలో జియ్యరుగారి సమక్షమున...పండితుల అంగీకారము (ఆంధ్రనువాదము)	1
2	ధీర్లలో జియ్యరుగారి సమక్షమున...పండితుల అంగీకారము (సంస్కృతం)	2
3	కృతజ్ఞత	3
4	గోకర్ణం పండితుల నుంచి సంపాదించిన ధర్మశాస్త్రము.	4
5	హోమ సంకల్పం	16
6	శ్రీ రేమేశ్వ నూ. ప్ర-శాస్త్రిగారి అభిప్రాయము	21
7	,, తంగిరాల బాలగంగాధర శర్మగారు	23
8	,, లంక వెంకట్రామశాస్త్రి ప్రభృతులు	24
9	,, గోకర్ణం పండితుల అభిప్రాయము	25
10	,, (ముదిగోడు) దిగంబర దీక్షితులు బీదరు	26
11	,, రాజేశ్వరశాస్త్రి (ద్రావిడహాసమనె)	28
12	,, వి. రామస్వామి ఘనాపాతీగారు	29-31

గ్రంథారంభము

హోమ ప్రశ్నలు

1	ఇషేత్వా	9
2	ఆపడదంతు	22
3	దేవన్యత్వా	85
4	ఆదదే	49
5	దేవాసురాః	65
6	సంత్యాసించామి	72
7	పాకయజ్ఞంవై	82
8	అనుమత్యై	91-107

II

ద్వితీయ కాండము

1	వాయవ్యం	...	...	108
8	ప్రజాపతిః ప్రజా అన్యజత	...	...	110
8	ఆదిత్యేభ్యః	...	...	114
4	దేవామనుష్యాః	...	...	120
5	విశ్వరూపోవై	...	...	124
6	నమిథోయజతి	...	...	180-185

తృతీయ కాండము

1	ప్రజాపతి రకామయత	...	...	135
2	యోవై పవమానానాం	...	...	148
8	దేవస్యత్వా	...	...	156
4	వివా ఏతస్య	...	...	
5	పూర్ణా వశాచ్చత్	...	...	169-175

చతుర్థ కాండము

1	యుంజానః ప్రథమం	...	...	176
2	విష్టోః క్రమోసి	...	...	188
8	అపాంత్యేమన్	...	...	199
4	రశ్మిరసి	...	...	216
5	నమకం	...	...	231
6	అశ్మన్నూర్ణం	...	...	189
7	చమకం	...	...	289

పంచమ కాండము

1	సావిత్రాణి	...	...	254
2	విష్ణుముఖావై	...	...	255

III

3	ఉత్పన్నయజ్ఞోవై	...	...	253
4	దేవాసురాః	...	...	256
5	యదేకేన	...	...	257
6	హిరణ్యవర్ణః	...	...	261
7	యోవా ఆయథాదేవతం	...	...	267

సప్త కాండము

1	ప్రాచీనవగ్ంశం	...	...	279
2	యదుభౌ	...	...	281
3	చాత్వాలాత్	...	...	284
4	యజ్ఞేనవై ప్రజాపతిః	...	...	294
5	ఇంద్రోష్పత్రాయ	...	...	296
6	సువర్గాయ	...	...	297

స్తప్తమ కాండము

1	ప్రజననం	...	...	288
2	సాధ్యోవై	...	...	294
3	ప్రజవంవా ఏతే	...	...	296
4	బృహస్పతి రకామయ	...	...	300
5	గావోవై	....	...	306
	సంపూర్ణ మంత్రసంఖ్య	...	...	312
	స్విష్టకృదాది తంత్రం	...	...	313
	శుద్ధాశుద్ధ పట్టిక	...	....	314
	శంకాసమాధానములు	...	...	319

సమాప్తము

శ్రీ ర స్తు

శ్రీమన్నారాయణ రామానుజజియ్యరు

త్రిదండిస్వామివారి సమక్షమున

అఖిల భారత వేదవిద్య ద్వరేణ్యుల సంయుక్తాభిప్రాయము

(ఆంధ్రానువాదము)

“సమస్త భూమండలమునకును అలంకార భూతమైన భారతదేశమునకు ప్రధాన రాజధానియైన ఢిల్లీ నగరమునందలి రామలీలామైదానమునందు ది. 4-4-78 నుండి 12-4-78 వరకు మా చేనిర్వహింపబడిన అఖిలభారత వేద విద్యత్సమ్మేళనము నందు మా సమక్షమున.

శ్రీశ్రీశ్రీ పూరీ శంకరాచార్యుల వారి సమక్షమున మరియు

శ్రీ కాంచీక్షేత్ర నివాసులును ప్రతివాద భయంకరేత్యాది బిరుదావళి విరాజితులగు శ్రీ అన్నంగరాచార్యులవారి సమ్ముఖమున.

శ్రీ రామస్వామి ఘనపాతీ మున్నూలాలు సంస్కృత కళాశాలా ప్రిన్సిపాలుగారిచే మంత్రబ్రాహ్మణ సకీర్ణమైన తైత్తిరీయ సంహితకు సంపూర్ణవాహనము బోధాయనాది ధర్మశాస్త్ర వచన ప్రదర్శనపూర్వకముగాను యుక్తి శిష్టాచార సమ్మతముగాను ఒక తీర్మానము ప్రవేశపెట్టబడిది.

అట్టి వేదహవనము దేవసభా సదృశమైన వేద సభయందు భారతదేశీయ వేద విద్వాంసులందరి చేతను ఏకగ్రీవముగా హర్షధ్వని పురస్కరముగా ఆమోదింపబడినది.

కనుక వైదికులు యజ్ఞకులందరును ఇతర వేదహవనములవలెనే కృ.య తైత్తిరీయ సహితాహవనమునుకూడా అతిసులభమును సర్వక్రతుఫలదాయకమనే పేతువుచే ఆత్మార్థమును లోక కళ్యాణార్థమునుచేసి సర్వపాప విముక్తులై శ్రీ మన్నారాయణుని అనుగ్రహమునకు పాత్రులగుదురుగాక యని అభిలషించుచున్నాను.

శ్రీ ర స్తు

శ్రీమన్నారాయణ రామానుజ జియ్యర్ త్రిదండి స్వామివారి

సమక్షమున

అఖిలభారత వేదవిద్యద్వరేణ్యుల సంయుక్తాభిప్రాయము

అఖిల భూమండల మండనాయకూన భారతదేశ ప్రధాన రాజధాన్యాం హస్తినాపురావరనామక దేహశీనగర్యాం రామలీలా నామక ప్రదేశే 4-4-78 ఆరభ్య 12-4-178 శ్రీరామనవమీ వర్మంతం అస్మాభిః ప్రచాలితే అ. భా. వేదవిద్యత్సమ్మేళనే అస్మత్సమక్షం.

శ్రీ శ్రీ శ్రీ పూరి శంకరాచార్యాణాం శ్రీ మత్పరమహంసేత్యాది బిరుదాంకితానాం శ్రీ శంకరాచార్యాణాం పురతః శ్రీ కాంచీక్షేత్ర వాసినాం ప్రతివాది భయంకరేత్యాది బిరుదాంకి తానాం శ్రీ అన్నంగరాచార్యాణాంచ సవిధే అఖిల భారత వేద విద్యద్వరేణ్యానాం పురస్తాచ్చ.

సాంగవేద విద్యన్ముణి, వైయాకరణభూషణ, వేదహోమ ప్రవర్తకేత్యాది బిరుదావశీ విరాజితైః శికింద్రాబాదు మున్నాలాలు సంస్కృత కళాశాలా ప్రధానాధ్యాపతైః ప్రకృత యాగ సర్వోపద్రష్టుభిః శ్రీ వి. రామస్వామి శాస్త్రి ఘనపాతిభిః చతుర్వేదహోమ విషయః తత్రాపి మంత్ర బ్రాహ్మణ సంకీర్ణాయాః తైత్తిరీయ శాఖాయాః సంపూర్ణహోమ రూపవిషయః విశేషతః వివిధ యుక్తి శిష్టాచారాది, ప్రదర్శన పూర్వకం శ్లో॥ ఋగ్యజు స్సామవేదానా మథర్వాంగిర సామవి. దశవారం తథాహోమస్సర్పి షాసవనత్రయం పూర్వ సేవాభవేదేషా మంత్రాణాం కర్మసిద్ధియే. ఇత్యాది బోధాయన ధర్మసూత్ర గత ప్రమాణ వాక్య ప్రదర్శన పూర్వకం ఏతత్స్మృత్యనుమిత శ్రుతిమూలక ప్రామాణ్య నిరూపణ పూర్వకంచప్రతి పాదితస్సన్ ఋణత్రయ విమోచన పూర్వకః సర్వక్రతుఫలదాయక ఇత్యవేచ న్యరూపి.

సర్వస్య కృష్ణయజుర్వేదస్య తాదృశోహోమః అస్మాం వేదనభాయాం దేవనభాయాం ఉపస్థితై రఖిల భారత దేశీయ వేదవిద్యద్వరేణ్యైరైక కంఠేన హర్ష థానపూర్వకం ఉదరీకృతస్సన్ నిరణాయి

అతః స్పర్శే మహాజనాః ఇతర వేదహోమవత్ కృష్ణ యజుర్వేద హోమః సులభం సర్వక్రతుఫలదాయక ఇతిహేతునా ఆత్మార్థం లోకకళ్యాణార్థంచతం కృత్వా సర్వపాప వినిర్ముక్తాః శ్రీమన్నారాయణానుగ్రహపూర్వకం ఆనంత మంగళాది సర్వాభీష్ట సిద్ధిం ప్రాప్నుపంత్వితీ వయ మాశాన్మ హే॥

కృతజ్ఞత

ఈ కృష్ణ యజుర్వేద హవనపద్ధతి ముద్రించబడుటకు ఆర్థికముగా సహాయముచేసిన వారిలో కొందరు ధన రూపమునను, మరికొందరు పరిశోధనా రూపమునను వేరొక కొందరు ముద్రణ - ప్రచార రూపమునను నాకు చేయాత నొనంగియున్నారు.

వారందరిలోను శ్రీమన్నారాయణ రామానుజ జియ్యరు స్వామి వారును శ్రీవేద విద్యాచార్య పీఠాధ్యక్షులును ముఖ్యులు - వీరు తమ వేద విద్యాచార్య పీఠ పక్షమున ఒకవేయి ప్రతులను ముద్రింపించుకొని సర్వత్ర ప్రచారము చేయుచున్నారు.

వారా విధముగా ముద్రింపించుకొనుటచేత నాకు ఆర్థికముగా కొంత సహాయము జరిగినది. అంతేకాక భారతదేశమునందన్ని ప్రాంతములయందును ప్రచారము జరిగి నాగ్రంథము ప్రఖ్యాతిగాంచుటకు తోడ్పడుచున్నది. కనుక వారికి నా కృతజ్ఞతను తెలుపుచున్నాను.

ఈ గ్రంథమునకు అభిప్రాయముల నొనంగిన పండితులకును ధన సహాయముచేసిన దాతలకు, గ్రంథ లేఖనమునకు తోడ్పడిన పండితులకును నా కృతజ్ఞతల నంద చేయుచున్నాను.

ఇట్లు

విద్యజ్ఞన విధేయుడు

శిరోమణి నూకల సత్యనారాయణ-శాస్త్రి

వేదహవన ప్రవర్తకుడు

బోధాయన ధర్మసూత్రే చతుర్థప్రశ్నే అష్టమ ఖండికాయాం

షోడశతము శ్లోకః

శ్లో॥ ఋగ్విజ్ఞా స్యామ వేదానా మథర్వాంగిరసామపి ।
దశ వారం తథా హోమః సర్విషా సవన త్రయం ॥
పూర్వ సేవా భటే దేషా మంత్రాణాం కర్మ సిద్ధయే॥

వా. పూర్వసేవా పురశ్చరణ మితి యావత్.

పరాశర మాధవీయే (ప్రాయశ్చిత్త కాండే) ద్వివీధ్యాధ్యాయే దశాంశ
హోమోఽభిపీతః

శ్లో॥ పాఠయేయు స్వకా న్వేదాన్ ఋగ్వేద ప్రభృతీ న్మనైః
దశాంశేన తతో హోమః గ్రహశాంతి పురస్సరః॥

స్మృతిసార సముచ్చయాదిషు వేదద్వయేన హోతవ్యం వేదై శ్చతుర్వి
ద్వీతవ్యం. స్వ శాఖయావా హోతవ్యం. సంహితాహోమో విధీయతే. ఇత్యాదీని
వేదహోమస్య ప్రమాణ వాక్యాని పరశ్శతాని పర స్పహస్రాణి సంతి.

శ్రీకృష్ణ యజుర్వేద, హవనస్య ధర్మశాస్త్ర విచారః

గోకర్ణ క్షేత్రా దానీతః

హరిః ఓం. అథ సంహితాహోమే మంత్ర విభాగః. తత్ర ఋగాది
సంహితాయాం ఋగంతే స్వాహాకారః యజు స్సంహితాయాం ఋగ్మంత్రాః,
యజుర్మంత్రాః, బ్రాహ్మణ మంత్రాశ్చేతి. ఋగ్మంత్రాణాం ఋగంతే స్వాహా
కారః. యజుర్మంత్ర విభాగే సూత్ర కారకృత విభాగేన హోమః.

యజు స్సంహితాయాః బోధాయన, ఆవస్తంబ సత్యాషాఢ కాత్యాయ
నాదయః శ్రౌతస్మార్త మంత్ర విభాగ కర్తారః.

అన్య సంహితా హోమస్య స్మృత్యా ప్రతిపాదితత్వాత్ స్మార్తః శ్రౌత
మంత్ర విభాగేన హోమః । సర్వక్రతు ఫలం ప్రాప్నోతీతి శ్రుతేః

అథ యజుర్మంత్రేషు పూర్వోక్త సూత్రకారైః ఏకస్మిన్మంత్రే ఏకేన
ఏకవచ మంత్ర విభాగః కృతః. అన్యేన ఏకస్మిన్మంత్రే ద్విధావిభాగః

కృతః। యథా సంహితాయాం “ఇషేత్వోర్జ్జ్వలత్వా” ఇతి బోధాయనేన ఏకఏవ విభాగః కృతః। ఆస్మిన్నేవ మంత్రే ఆవస్తంబేన “ఇషేత్వా, ఊర్జ్జ్వలత్వా” ఇతి ద్విధావిభాగః కృతః। ఈదృశ సూత్రకార కృత మంత్రవిభాగే విప్రతిపత్తాకేన సూత్రేణ హోమోయక్త ఇతి సందేహః.

ఏవం సందేహే యో యస్మిన్నూత్రే అధికృతః (యః యేన సూత్రేణ అధికృతః), తేన తదనుస్మత్య హోతవ్యమితి కేచిత్.

ఏకామేవ తైత్తిరీయ యజుస్సంహితా మధికృత్య పూర్వోక్త సూత్రకారైః ఇష్టాపూర్వాదా అనేక మంత్ర విభాగ వినియోగాశ్చ ప్రతిపాదితాః। తేషాం విభాగానాం మధ్యే సంహితా హోమస్య పూర్తే సమాచిష్టత్వాత్ సర్వశాఖిభిః సర్వ సూత్రకారకృత మంత్ర విభాగ బాహుళ్య హోమే తత్ర న విప్రతిపత్తిః, అన్య వేద హవనస్య పూర్తే సమాచిష్టత్వాత్.

తథాహి అన్యత్ర బోధాయనేన ఇహచ తైత్తిరీయ సంహితాహోమే

అనేక సూత్రకార విభాగేషు యత్ర యత్ర ఆహుతి సంఖ్యాధిక్యం భవతి తత్ర తత్ర ఫలతారతమ్యం ద్రష్టవ్య మిత్యుక్తం.

తేనసర్వ సూత్రకారకృత విభాగేన నర్వైరపి హోతవ్యః. ఆహుతి సంఖ్యాబాహుళ్యేన ఫలాధిక్యస్య ప్రతిపాదితత్వాత్, ఇతి.

అత్ర సంహితాహోమే సారస్వత పాఠః, ఆర్షేయ పాఠశ్చేతి ద్వైవిధ్యం లక్ష్యతే. తత్ర సారస్వత పాఠస్య ఆచార్య విద్యారణ్య, మీమాంసాకారైః ప్రాయేణ స్వీకృతత్వాత్. ఆసేతు హిమాచల పర్యంతం సారస్వత పాఠస్యైవ విద్యమానత్వాత్, తథా బ్రహ్మసభాయాం సారస్వతైతిహ్యే సారస్వత పాఠస్యైవ అర్ధసిద్ధిపరదాన నద్భావాత్, సారస్వతపాఠేనైవ హోమో యుక్తః. సత్వార్షేయ పాఠేన.

యస్తు బోధాయనేన గృహ్యసూత్రే ఉక్తః కాండానుక్రమః. సః కాండానుక్రమ జ్ఞాపనాయ, వ్రతాచరణాయ చ. నాఽనుష్ఠానాయేతి.

కేచిత్ ఆర్షేయ క్రమేణ హోమ మిచ్ఛంతి. కింతు సర్వత్ర వేద పారాయణాదా సంహితా, బ్రాహ్మణం ఆరణ్య కంచేతి త్రేధా విభాగస్య ప్రదర్శనాత్, కాండ విభాగక్రమే త్రయాణాం విభాగానాం సంకలితత్వాత్ సారస్వత క్రమే జైవ పారాయణ విధిః హోమ విధిశ్చ.

(బోధాయనేన కాండ విభాగః ఉక్తః సతుతత్రైప ద్రష్టవ్యః)

అత్ర సంహితాహోమే ఏకాదశవిధా మంత్రాః-ఆసన్-తేచ:-

1. యజుర్మంత్రాః- ఉదా- ఇషేత్యా- ఆయురసి ఇత్యాదయః
2. ఋక్మంత్రాః ఉ. ఉభావా మింద్రాగ్ని- అగ్నేసమేత్యాదయః
3. ప్రతీకమంత్రాః ఉ. ఆయుష్- ఆయుర్దా అగ్న ఇత్యాదయః
4. పూర్వానుషంగ మంత్రాః ఉపయామ గృహీతోసి మధుశ్చేత్యాదయః
5. ఉత్తరానుషంగ మంత్రాః సహస్రాణి సహస్రశః ఇత్యాదయః
పూర్వోత్తరానుషంగ మంత్రాః యాతేఅగ్నేయశయా
6. సంవాదమంత్రాః ఉదా- అగానగ్నిత్- అగన్ ఇత్యాదయః
7. ప్రైషమంత్రాః ఉదా- ఆశ్రావయ- అగ్నియజ ఇత్యాదయః
8. ప్రతిగరమంత్రాః ఉ. ఓధామోదఇవ- ఉక్తంవాచి- ఇత్యాదయః
9. అనుజ్ఞా మంత్రాః బ్రహ్మన్ప్రస్థా స్యామః అగ్నిదగ్నిన్ విహర.
10. ఉపహోమ మంత్రాః-ఆయునా యస్వాహః ఈంకారాయస్వాహః
ఇత్యాదయః
11. సంహితాన్త బ్రాహ్మణ మంత్రాః ఉ. వాయువ్యగ్ం శ్వేతమాలభేతం,
దేవాసురాన్సంయత్రా ఆసన్- ఇత్యాదయః.

సంహితాన్త బ్రాహ్మణ మంత్రాణాం హోమం కేచిన్నేచ్ఛంతి బ్రాహ్మణన్త
మంత్రాణాం అర్థవాదరూప మంత్ర వినియోగ విధాయకత్వా న్న హోతవ్య మితి
తేషా- మాశయః.

కేచి దనువాకాంతే హోమం కుర్వంతి తేచ సంహితా హోమన్యత్రై ధత్వా
త్సంహితాంతర్గత బ్రాహ్మణ వాక్యానాం సమూహేన అనువాకాంతే హోమో
యుక్తః. మంత్ర ప్రకాశన రూప బ్రాహ్మణవాక్య హోమేన మంత్రప్రకాశన
రూప మంత్రవ దపూర్వ సిద్ధిరితి వదంతి.

అన్యేచ భాష్యకారై ర్బ్రాహ్మణ వాక్యానాం మంత్ర దేవతా విధి ప్రకా
శనతయా కృతత్వా త ద్విభాగ క్రమేణ హోతవ్య మితి వదంతి తద్యుక్తం.

యథా పూర్తాదౌ లింగోక్త మంత్రేణ ఆవాహనాదికం సిద్ధ్యతి తథా భాష్య
కారకృత దేవతా మంత్ర విధి విధాయక ప్రకాశనరూప వాక్య విభాగేన హోమే
ఆర్థ సిద్ధిః. సర్వ సంహితాహోమ విధి ప్రకాశ స్సాన్నిదితి. తేన చరమ వక్షా
శ్రయేణ బ్రాహ్మణ వాక్యానాం భాష్యకారకృత వాక్య విభాగ క్రమేణవా హోతవ్య
మితి సిద్ధం.

ఇవాఖిలు కృష్ణయజుర్వేద (సంహితా) హోమే కిం ప్రమాణం? కోవా
అధికారీ? కింవా హవిః కిం వా స్వరూపం? తస్యేతి విచార్యతే.

తత్ర తావత్ కృష్ణ యజుర్వేద (సంహితా) హోమే కిం ప్రమాణ
మిత్యా కాంక్షాయాం.

శ్లో॥ వేదద్వయేన హోతవ్యం ప్రథమాష్టక మాదితః । క్రమాద్విజ్ఞ
పంచదశ దివసేష్యేవ శక్యతే॥ ఇతి స్మృతిసార సముచ్చయే
వసిష్ఠః.

అష్టా సప్తేతి పంచదశాష్టకైః ప్రత్యహం ఏకేనాఽష్టకేనేతి యావత్పంచ
దశదినం హవనం కర్తవ్యం.

ఋక్సాఖిని యజమానే ఆదౌ ఋక్సంహితాం యజుక్సాఖినితు ప్రథమం
యజుస్సంహితా। ప్రథమాధీత వేదస్య ప్రథమానుష్ఠానస్మోక్తత్వాత్.

సచ యజుర్వేదే అష్టక విభాగోఽస్తీతి వక్తుం యుక్తం. ప్రసిద్ధత్వా
ద్వైదిక సంప్రదాయ పరంపరాయాం।

నాఽపి దశ మండలైః పంచకాండైశ్చ పంచదశ సంఖ్యా పూరైః తథా
ఽనుష్ఠానం భవత్వితి శక్యం.

“ప్రథమాష్టక మాదితః” ఇత్యత్ర అష్టక శబ్దస్య స్పష్టతయా
సిద్ధిప్రత్యాత్.

నను అత్ర సంహితా శబ్దాభావాత్ మంత్ర బ్రాహ్మణయోః వేద శబ్దాభి
ధేయత్వాచ్చ వేదశబ్దేన కృత్వాన్నశాఖా. (సంహితా బ్రాహ్మణం ఆరణ్యకం చ)
గృహ్యతామితిచేన్న-

శ్లో॥ ఘృతేన సంహితాం హుత్వా సకృదప్యధవాఽసకృత్ ।
 దోషైర్జన్మ సహస్రోత్తై ర్ముచ్యతే నాఽత్ర సంశయః॥
 యో జపే ద్ద్వాదశా వృత్యా శతాదూర్ధ్వంతు సంహితాం ।
 సకృజ్జుహోతి చాఽఽజ్యేన తయోశ్చాఽపి ఫలం సమం॥

ఇతి బృహదాశ్వతాయనేన సంహితా శబ్దస్య కంఠరవేణోక్తత్వాత్.

నను వసిష్ఠవాక్యే సంహితా ద్వయేన హోమో విధీయతే । బోధాయనేన పునః ఏకేనైవ సంహితా శబ్దస్యైక వచనాంతత్వాత్ । వరస్పరం నైతాస్మృతయః ప్రమాణ మితిచేన్న-

విరోధాఽభావాత్ । తథాపి అధీత వేదద్వయేన వేదద్వయ హోమోఽనుష్ఠేయః । అనధీత వేదద్వయేన ఆధీతైక వేదేనచ స్వాధీత సంహితా హోమ అనుష్ఠేయ ఇతి.

(2) ననుకోత్ర సంహితాహోమే అధికారీ ఇత్యాకాంక్షాయాం.

శ్లో॥ అధీత వేద శ్చాచార అశక్త శ్రౌత కర్మణి ।
 దేవర్షాఽపాకరణకామః సంహితాహోమ మాచరేత్॥
 హవనే సర్వ మంత్రాణా మశక్తః పఠనా దపి ।
 సర్వయజ్ఞ క్రతు ఫలం ప్రాప్నుయా దన్మణీ భవేత్॥

ఇతి వృద్ధ హరీతః.

వేదాధ్యయనేన కృతఋష్యుజాపాకరణః నదాచార సంపన్నః దేవర్షాపాకరణ హేతుషు శ్రౌత యజేషు ద్రవ్యాద్యభావా దనమర్థశ్చేత్ సర్వయజ్ఞ క్రతు మంత్రాణాం హవనం కుర్యాత్ । తేన దేవర్షాపాకరణం భవతి.

అత్ర కేచిత్ కృష్ణ యజుర్వేద సంహితాయాం సర్వ మంత్రాణా మభావాత్ సర్వయజ్ఞ క్రతు మంత్రాణాం హవనస్యాఽవశ్యకత్వాచ్చ దేవర్షాపాకరణాయ కాండానుక్రమ పాఠస్యైవ ప్రాశస్త్యాచ్చ । యజుశ్శాఖిభిః బోధాయనోక్త కాండానుక్రమేన వేదహోమోఽనుష్ఠేయ ఇతి వదంతిః

న తదప్య యుక్తమితి వక్తుం యుక్తం విరోధాభావాత్.

కాతకాశ్వమేధ సౌత్రామణ్యాదీనాం ప్రవర్గా ద్యనేక ప్రకరణానాం
చ బ్రాహ్మణాఽరణ్యకయో స్సమావిష్టత్వాత్.

అత్రాఽయం నిష్కర్షః। పాపావనోదన కామేన కేవలం సంహితా
హోమః కార్యః। దేవర్థాపాకరణ కామేన పూర్ణ శాఖాంతర్గత మంత్రహోమ ఇతి
వివేకః.

నను “యం యం క్రతు మధీతేతేన తేనాఽస్యేష్టం భవతి” ఇతి శ్రుతేః
కేవలాఽధ్యయేన యాగఫల నిధేః కిమర్థ మయం హవనాఽఽత్మకః కర్మ
విశేషాశ్రయః ఇతిచే దుచ్యతే.

“యజ్ఞేన దేవేభ్యః” ఇత్యస్యాం శ్రుతౌ దేవర్థాపాకరణాయ శ్రౌత యజ్ఞా
నామేవ ముఖ్యత్వేనోక్తత్వాత్ - తదశక్తౌ సర్వమంత్ర హోమః తత్రావ్యశక్త
స్యైవ అధ్యయనమాత్రం నతు శక్తస్య.

ఏతద్దోమవిధి రగ్నిహోత్రాది దీక్షాగ్రహణాఽ సమర్థానామేవ విధీయతే.

బృహదాశ్వలాయన స్మృతౌ

శౌ॥ నాఽధికారీతు దీక్షాయాం = దుత్తవనాగ్నినా (4 వ పేజీలో)

వా. శ్రౌతాగ్ని రపీత్యవినా స్మారాగ్నిమానసి స్మారాగ్నౌ కుర్యాదితి
ప్రతీయతే। ప్రాయశ్చిత్రాహుతీ రిత్యతేన పాప నివృత్తి ఫలకత్వం బోధ్యతే.

అద్యత్వే శ్రౌత యజ్ఞేషు ద్రవ్యాద్యభావ స్సార్వజనీనః పిరలవన సమర్థః
కథా వేదహవనే ద్రవ్యాద్యల్పతయాఽపి కర్తుం సుశక్తత్వాత్.

యద్యపి నాఽయం సంహితాహోమః శ్రౌతః। స్మృత్యుక్తత్వా త్స్మార్తః
కథాపి ఋక్సాంధిభిః “య స్సమిధాయ ఆహుతా యో వేదేన దదాశమరోఅగ్నయే।
యో నమసా స్వధ్వరః” ఇత్యయం మంత్రః ఋగ్సంహితా హోమే
ప్రమాణేన కల్పితః। అస్మిన్మంత్రే వేదేనేతి పదస్య సంహితాంతర్గత సర్వమంత్ర
హోమేనేతి యది బాధకాఽభావా దర్థోలభ్యతే చోత్। సంహితా నిషేధాఽభావాత్
కృష్ణయజుర్వేదాంతర్గత సర్వమంత్ర హోమేనేత్యర్థః కుతో న లభ్యతే। వేద
శక్తస్య కృష్ణయజుర్వేద సంహితాయామపి ప్రవృత్తే స్సత్వాత్। న హ్యయం
మంత్రః ఋగ్వేద వక్షపాతీ సర్వవేద సామాన్యత్వా న్మంత్రాణాం। అతః అయ
మేవ మంత్రః కృష్ణయజుర్వేద హోమేపి ప్రమాణం భవితు మర తి.

తథాపి యద్యయం మంత్రః ఋక్సంహితాంతర్గతత్వాత్। ఋక్సంహితా హోమేప్రమాణం న యజుస్సంహితాహోమ ఇతి చేత్త్వత్తి కృష్ణ యజుస్సంహితాయామపి “అగ్నావగ్నిశ్చరతి = భాగధేయం” ఇత్యయం మంత్రః కృ. య. సంహితాహోమే ప్రమాణం।

మంత్రేణ తత్తద్దేవతాభ్యో దీయమానం హవిః తత్తద్దేవతాభ్యః అర్పితం భవతు మా వ్యర్థం భూయాదితి సారాంశః.

కృష్ణయజుర్వేదస్థః అయం మంత్రః కృష్ణయజుర్వేదహోమే ప్రబలం ప్రమాణ మిత్యత్రన వివాదాఽవసరః।

తస్మాత్ శ్రుతేరపి నమ్మతః కృష్ణయజుర్వేద హోమః, ఏవం కృష్ణ యజుర్వేద హోమః ప్రామాణికః పరంపరాఽనుష్ఠీయమాణ ఇతి చ సిద్ధం।

నను నాస్తి సర్వత్రాఽనుష్ఠానం అతః సర్వైర్నాఽఽదరణీయ మితిచే న్నైవం,

ఋక్సంహితా స్వాహాకారస్యాఽపి సర్వత్ర సంప్రదాయాఽభావాత్। అనాదరణీయ మావద్యేత। పూర్వజై రనా చరితమితి నహి ప్రామాణికం కర్మ పరిత్యక్తుం యుక్తం। తోవస్యైవ ప్రసంగాత్।

యస్యపిత్రా వేదాద్యధీతం అగ్నిహోత్రాద్యనుష్ఠితం నన్యాసో వా గృహీతః తేనైవ వేదాద్యధ్యేతవ్యః నేతరైః। తేనైవాఽగ్ని హోత్రాద్యనుష్ఠేయం నాఽన్యైః తేనైవ సన్యాసో గ్రాహ్యః నాఽవరేణ.

ఇతి నియమే తస్య పుత్రాద్యభావాద్వా సత్యపి పుత్రే అధికారాఽభావాద్వా భాగ్యవైధుర్యా ద్వా అక్రియమాణే ఆప్రామాణ్యం స్యాత్।

అతః వేదాద్యయనాదీనాం తోవవ ప్రసజ్యేత,

సంప్రతితు అధీత వేదాదయః అనుష్ఠితాఽగ్నిహోత్ర కర్మాణశ్చ అత్వల్ప సంఖ్యాకా ఏవేత్యత్ర న కస్యాఽపి వివాదః అతః సర్వత్రాఽనుష్ఠానాఽభావో న వేదహవన ప్రమాణే హేతుః।

తస్మాత్ కృష్ణయజుర్వేద హోమ స్సర్వదా ప్రామాణిక ఏవేతి సిద్ధం శ్రుతి స్మృతి ప్రమాణ వచనైః।

ఋగ్వేదానే శానకః 18 వ పేజీ

ఇత్థం సాధారణ్యేన స్వాధ్యాయ ధర్మానభిధాయ సంప్రతి హోమ ధర్మాన్
వక్తు మువక్రమతే।

శ్లో॥ ఆదా వేవతు గాయత్ర్యా కర్మ కుర్వత శాంతయే ॥

పుష్పయే ధన లోభాయ పశు లాభాయ భూతయే॥

ఏషా హి సంహితాదేవై స్సర్వబ్రహ్మ మయీ విచృత్ ।

అగ్రేణ తపసా దృష్టా విశ్వామిత్రేణ ధీమతా ।

హోమాశ్చ జప యజ్ఞాశ్చ నిత్యం కుర్వీత చైతయా ।

ఆజ్యం ద్రవ్య మనాదేశే జుహోతిష విధీయతే ।

సర్వపాపహరో హోమః ప్రత్యుచం చతిలై స్సహ ।

గృహ్యోక్త విధినా సర్వం కర్మ కుర్వత తత్త్వవిత్॥

అథైతన్య వివరణ మిత్థం “అనాదేశే ఆజ్యం ద్రవ్య” మిత్యనేన అస్మిన్
సంహితాహోమ ఆజ్యం హౌమ్యం ద్రవ్యమితి సిద్ధం।

“సర్వపాప—తిలైస్సహ” ఇతి తిలహోమన్య సర్వపాప హరత్వ వక్ష
నాత్ తిల ద్రవ్యం కామ్యమితి సిద్ధం స్యాత్। తథాపి పాపనాశనన్య సర్వై
రపేక్షితత్వాత్। తిలా అపి నిత్య ప్రాయావన— తిలై రాజ్యేన చ హోతవ్య
మిత్యర్థః.

“ప్రత్యుచమితి వదతా మంత్ర విభాగోజ్ఞావిత ఏవం ఋక్ష్వబ్ధిశ్చాత్ర
భందోవాచీ యజుషామవ్యవ లక్షణం,

కృష్ణ యజుర్వేద సంహితాయాం మంత్ర విభాగః కథమితిచేత్

“ఉత్తరస్యాదినా పూర్వ స్యాజ్జపనానం వింద్యాత్” ఇతి న్యాయసూత్రా
ధారేణ సాయజాచార్య కృత వినియోగ సంగ్రహ కారికాణాం చాజ్జధారేణ
మంత్ర విభాగః కార్యః.

యథా. శ్లో॥ ఇషే శాఖాం చిన త్యూర్జే మార్జివాయేతి వత్సకాన్”
ఇత్యాది—

బోధాయన ధర్మసూత్రే తృతీయ ప్రశ్నన్య నవమాధ్యాయే

అధాతోఽనశన విధిం వ్యాఖ్యాస్యామ ఇత్యాది మహాజ్ఞో బ్రాహ్మణేభ్యో బ్రాహ్మణేభ్యః” ఇత్యంతం. హోమపారాయణాదీనాం నియమా ఉక్తాః తేతత ఏవ జ్ఞాతవ్యాః.

తత్రైవ జోధాయన ధర్మసూత్రే

శ్లో॥ అథాత స్సం ప్రవక్ష్యేమి సామర్గ్యజు రథర్వణాం ।

ఇత్యాది “న మారాపితృ విద్యేష్టినావ మన్యేత కంచన” ఇత్యంతం కేచన నియమాః వేద చతుష్టయస్య

శ్లో॥ “పారాయణం యథోద్దిష్టం తథాహోమో విధీయతే”

ఇతి పారాయణవత్ హోమోవ్యభిహతః। హోమద్రవ్య మాజ్యమితి చాభిహితం సందేహ నివృత్తికామై స్తదవశ్యం తత్రైవ ద్రష్టవ్యం. గ్రంథ విస్తర భయాదత్ర తన్నలిఖితం.

ఆస్యో గ్రంథస్య తృతీయ పత్రే

శ్లో॥ “పాఠయేయు స్స్వకా న్వేదాన్ = పురస్సరం”

ఇత్యయం శ్లోకః “బ్రహ్మహనరకస్యాంతే,” ఇత్యారభ్య “శ్వేతకుష్ఠం వినశ్యతి” ఇత్యంతం పరాశర స్మృతౌ ప్రాయశ్చిత్త ప్రకరణే ద్వితీయాధ్యాయే ఉక్తం ఆంధ్రభాషా పుస్తకేషు ఏతే శ్లోకాః న సంతి.

ఋగ్వీధానే శౌనకేన త ఏవ శ్లోకాః ఉదాహరణార్థం గృహీతాః, శాంతి కమలాకరేణాపి- తఏవ శ్లోకా ఉదాహృతాః అతః దేవనాగరీ భాషాయాం ఋగ్వీధానం పరాశర స్మృతి శ్చ ద్రష్టవ్యేతి ప్రార్థ్యతే.

సవరణ : 156-57 పేజీలు తారుమారైనందున 55 కాగానే 57-58-59 పేజీలను అనువాక సంఖ్యా ప్రకారము చదువవలెను.

కృష్ణ యజుర్వేదే కతిచిత్ స్వాహారవ న్మంత్రాః

1. పురస్తా త్స్వాహాకారవ న్మంత్రాః

“స్వాహాత్యా సుభావ స్సూర్యాయ” “స్వాహారోరంతరిక్షాత్”
“స్వాహేర్ద్వ నభసం మాతుతం గచ్ఛతి”

మధ్యే స్వాహాకారవన్మంత్రాః

“దేవాగాతు విదోగాతుం” “మాతలీ కవ్యైః” “జుష్టోవాపో భూయానం”
ఇత్యాదయః

ఉపరిష్టా స్వాహాకారవ న్మంత్రాః

ప్రయాసాయస్వాహా కూపాభ్యస్వాహా అగ్నయేస్వాహా ఇత్యాదయః

పురస్తా దుపరిష్టాచ్చ స్వాహాకారవన్మంత్రాః

“స్వాహాధిమాధీతాయస్వాహా ఇత్యాదయః

ఏవం కృష్ణయజుర్వేదే కతిపయ మంత్రాః స్వాహాకారవంత అమ్నూతాః
నిర్దిష్టేషు స్వాహావన్మంత్రేషుప్రి ప్రదానాః ప్రదానార్థక స్వాహాకారభేదేన
ద్వైవిధ్యం పరికల్పితం తత్ర సంశయః।

కిమే తేషాం హోమే వినియోగః ప్రదానార్థక స్వాహాకారాంతరయుతానాం
ఉత కేవలానా మితి.

కింతావత్ప్రాప్తం న కేవలానాం హోమే వినియోగ స్సంభవతి
హోమస్య త్యాగాత్కృతయా మంత్రమధ్య పరితస్య స్వాహాకారస్య మంత్రా
వయవతయా ప్రదానాకర్తవ్యభావాత్ అంతే పునః ప్రదానార్థక స్వాహాకారః
ప్రయోక్తవ్య ఇతి

అతఏవ భగవాన్ జైమినిః సంకర్షణకాండే స్వాహాకృత్య 14 అధ్యాయము 1 వ పాదము 18 వ సూత్రము వషట్ ఇతి సూత్రాభ్యాం క్రమేణ “స్వాహా కృత్య బ్రహ్మణాతే జుహోమి.” “స్వాహాకృత మింద్రాయ తం జుహోమి। ఇత్యాదా వుపసర్జనత్యేనానివృతానాం స్వాహాకారాణాం ముఖ్య విశేష్యాభావాత్ ద్రవ్యస్తుతి ద్వారైవ వాక్యార్థ సమన్వయాత్ అప్రదానార్థత్వం.

“వషట్తే దిష్టవాః ఆకృబోమి” ఇత్యత్ర వషట్పదస్య స్వాహాకృత శబ్ద వత్ సమాసాభావేన స్వతంత్రతయా ప్రధానార్థ త్వే ప్రాప్తే ఆకృబోమి ఇత్యత్ర పదస్యయేన అస్యాతంత్ర్యా విశేషాః అప్రధానార్థకత్వం నిర్ణీయ తత్ర తత్ర ప్రధానార్థక స్వాహాకారాంతరం బ్రూతే

తథాహి అధ్యర్థ్యకాండ పఠిత ప్రవృత్తామితి హోమేతు “ఋష్టోవావో భూయాసం” ఇతి మంత్రే స్వాహాకార సత్వేపి తస్మిన్నాధా స్వాహా సరస్వత్యై స్వాహా ఇతి మంత్రాంతే పునః స్వాహాకారయోజనా దరీద్ర్యశ్యతే కేశవాది ప్రాచీన ప్రయోగేషు ఏవం బగలా ముఖ్యాది తాంత్రిక మంత్రేష్వపి మంత్ర మధ్యేస్వాహాకార సత్వేపి మంత్రాంతే పునః స్వాహాకారః ప్రయోజ్య ఇతి తంత్ర విద్విరుక్తత్వాత్.

నచ అసంత్య స్వాహాకారస్య స్థానచ్ఛత సఖ తుండలాదీనాం కండూయ నాలంకరణాది కార్యా క్షమత్వమివ నప్రధానార్థకత్వం.

భగవతా ఆశ్వలాయనేన యదుక్తం శ్రౌత సూత్ర వ్రథమాధ్యాయస్య ఏకాదశ్యాం ఖండికాయాం “స్వాహాకారాంత్రై ర్మంత్రై ర్నచే న్మంత్రే పఠితః” ఇతి వ్యాసఖ్యోచైత ద్వైత్రికృన్నారాయణః.

యత్ర క్వాపి మంత్రే స్వాహాకారో న పఠితః. తథా అంతే స్వాహాకార కర్తవ్యః. యత్రక్వాపి పఠితశ్చేత్ న ఏవ ప్రధానార్థకో భవతీతి. ఆతఏవ అగ్ని ష్టోమస్థ సౌత్యేహవి హోత్రకాండ పఠిత ప్రవృత్తావృత్తి హోమే “స్వాహా వాచే” ఇత్యాది మంత్ర చతుష్టయే నాంతే స్వాహాకారః. తత్రాపి మంత్ర పఠిత స్వాహా కార ఏవ ప్రధానార్థక ఇతి మంత్రాంతే ప్రధానార్థకాన్య స్వాహాకారం నప్రయో క్తవ్యమితి యదుక్తం తదాశ్వనాయనోక్త శ్రౌతకర్మ విషయం సత్వాపస్తంబ బోధాయనాది ప్రోక్త స్మార్తకర్మ విషయం.

తథాహి ఋష్టోవావో భూయాసం ఇత్యస్మిన్మంత్రే స్వాహాకార సత్వేపి మంత్రాంతే పునః ప్రధానార్థక స్వాహాకారస్యయాజ్ఞిక ప్రయోగమ దర్శనాత్. ఏవమేవ సర్వత్ర వేద హోమేపి ఉన్నేయః.

పరాశరస్మృతౌ ప్రాయశ్చిత్తకాండే

శ్లో॥ య స్స్వకాఖాం పరిత్యక్య పారక్యా మధిగచ్ఛతి ।
 నకూద్రవ ద్భహిష్కార్య స్సర్వకర్మసు గర్హితః ।
 పారం పర్యాగతో యేషాం వేద స్సపరి బృహణః ।
 తచ్ఛాఖం కర్మ కుర్వీత తచ్ఛాఖాధ్యయనం తథా ।
 అధీత్యకాఖా మాత్మీయాం పరకాఖాం తతః పఠేత్ ।
 అధీత్య చతురో వేదాన్ సాంగోపాంగ పద క్రమాత్॥

కా స్వ కాఖా కా పర కాఖా

ఆపస్తంబ ధర్మసూత్రే పథమ ప్రశ్నే తృతీయః పటలః (201 వేజీ)

సూ. “ధర్మేణ వేదానా మేకైకాం కాఖామధీత్య శ్రోత్రియో భవతి.” ఉజ్జ్వల
 వ్యాఖ్యా ఆస్య సూత్రస్య- “యా పూర్వైః పరిగృహీతా అధ్యయనాను
 ష్ఠానాఖ్యాం సా వ్రతివేదం స్వ కాఖా । తా మధీత్య శ్రోత్రియో భవతీతి
 నతు వ్రతివేద మేకైకా మధిత్య శ్రోత్రియో భవతీతి । లోకవిరోధాన్
 లోకేహియాం కాంచన ఏకాం కాఖా మధీయానః శ్రోత్రియో భవతి ఇతి
 ప్రసిద్ధః.

మనుస్మృతౌ ఏకాదశాధ్యాయే 262 తమః శ్లోకః

ప్రాయశ్చిత్త ప్రకరణే

శ్లో॥ ఋక్సంహితాం త్రిరభ్యస్య యజుషాంవా సమాహితః । సామ్నాం
 వాసరహస్యానాం పర్వపాఠైః ప్రముచ్చతే॥ అస్య శ్లోకస్య కుల్లూక భట్టవ్యాఖ్యా
 ఋక్సంహితాం మంత్ర బ్రాహ్మణాత్మికాం నతు మంత్రాత్మికాం అనంతరం
 వేదే త్రివృత్తి” ఇతి ప్రత్యవమర్మాత్ యజుషాంవా మంత్ర బ్రాహ్మణాత్మికాం
 సంహితాం సామ్నాంవా బ్రాహ్మణోపనిషత్సంహితాం వార త్రయం అభ్యస్య
 సర్వపాఠైః ప్రముక్తో భవతీతి.

వేద హవనాదేః ఆరంభకాలః

శ్లో॥ ఈశ్వరా రాధనార్థంవా హ్యధవా పాప సుత్రయే । యదైవ జాయతే
 విత్తం చిత్తం శ్రద్ధా నమన్వితం । తదేవ పుణ్యకాలస్యో ద్యుత్యోనిత్యం హి

జీవితం॥ ఆత స్సరేషు కాలేషు జపస్యారంభణం శుభం । అనధ్యాయేన సంధ్యాయా మవరాహ్నే కథంచన । పత్న్యాం రజస్వలాయాంచ వేదారంభో న నిర్ద్యతి ' కామ్యార్థేతు కృతే హోమే కాలం సంశోధ్యమేవచ॥

అత్ర పరశురామః

శ్లో॥ సోమసౌమ్య గురుశుక్రవానరాః సర్వ కర్మను భవన్తి సిద్ధిదాః । అనధ్యాయతిధీన్ సర్వాన్ రిక్తాష్టమ్యా విహాయచ । ఇతరాసుచ కర్తవ్యో వేదారంభ శుభప్రదః । వైశాఖే శ్రావణేవాపి అశ్వినే మార్గశీర్షకే । మాఘపాల్మణయో ర్వాపి శుక్లపక్షే శుభే దినే । దేవనక్షత్ర యుక్తేచ వేదారంభ శుభప్రదః । కార్తికే స్వర్ణ లాభస్యా దితికేచిద్వదంతిహి.

ప్రతాప నారసింహ కృష్ణ యజుర్వేదినాం ఋషిచందో దైవతా నియమోనాస్తీతి నిరూపితం

శ్లో॥ నైవభ్రాయాదృషిచ్ఛందః శ్రౌతే స్మార్తేచ కర్మణి । మంత్రాదౌ ప్రణవస్తద్య ద్వేవస్వామి మతేనతు ।

చందోభాష్యే

శ్లో॥ వక్తవ్యం చ్చంద ఆదౌతు ఋషిః వశ్చాత్ ప్రకీర్తితః । దేవతా వినియోగచ్ఛ తైత్తిరీయక పాఠకైః॥

చరణ పూహాభాష్యే యజుర్వేద లక్షణం

శ్లో॥ మంత్ర బ్రాహ్మణయో ర్వేద త్రిగుణో యత్ర వత్సరే । యజుర్వేద స్సవిజ్ఞేయ అన్యేశాభాంతరా మతాః.

ఏవం ఆవస్తంభసూత్రం బోధాయన శ్రౌత సూత్రం విద్యారణ్యం వినియోగ సంగ్రహ చ దృష్ట్యా శ్రీ లంక వేంకటరామశాస్త్రిభిః, మయాచ సంశోభ్య లిఖిత మేతత్. ఆస్మిన్ యత్ర కుత్రాపి ప్రమాదో వర్తతేచేత్ విద్యద్భి స్సూచనా దేయేతి ప్రార్థనా.

విద్యజ్ఞాన విధేయః వేదహవన ప్రవర్తకః

నూకల సత్యనారాయణశాస్త్రి, 2-2-1130/86.

కొత్తనల్లకుంట, హైదరాబాదు-44,

శ్రీ గణేశాయనమః

ఆథ కృష్ణ యజుర్వేదీయ తైత్తిరీయ సంహితా హోమ సంకల్పః

ఉదగయన ఆపూర్వమాణవక్షే పుణ్యే నక్షత్రే సప్తమీకో యజమానః
కృత నిత్యక్రియో దర్శేష్యాసీః, పవిత్రపాణిః ప్రాణానాయమ్య ఏవం...
ప్రీత్యర్థం ఇహ జన్మని జన్మాంతరేవా జ్ఞానతోఽజ్ఞానతోవా మయాకృత వీర
హత్యాద్య శేషోపపాతక మహాపాతక క్షయ పూర్వకం అధీతతైత్తిరీయశాఖోక్త
సర్వ క్రతూనాం యజన ఫల ప్రాప్తి ద్వారా దేవర్షాపాకరణార్థం, ఋణత్రయా
పాకరణార్థం, కృష్ణయజుర్వేదీయతైత్తిరీయ సంహితాబ్రాహ్మణాఽఽరణ్యకాత్మ
కాఽశీతిద్వయస్య సమిద్ధివ్యేణ-కేవలాజ్యేన-కేవల చరుద్ధివ్యేణ ఆపస్తంబ
సూత్రోక్త మంత్రవిభాగ క్రమేణ కేవల బ్రాహ్మణ మంత్రాణాం “జవపక్ష
మాశ్రిత్య” (అనువాకాంత హోమపక్ష మాశ్రిత్య,) సారస్వతపాఠక్రమేణ (దశ)
వేద పారాయణ పూర్వకం సగ్రహ మఖంత్రి-షణ్ణవ ద్వాదశ రాత్రాది దీక్షా
మవలంబ్య కృష్ణ యజుర్వేదీయ తైత్తిరీయ సంహితాహోమం కరిష్యే॥

కేవల సంహితాహోమస్య సంకల్ప ప్రకారః

ఏవం ప్రీత్యర్థం ఇహ జన్మని జన్మాంతరేవా జ్ఞానతోఽజ్ఞానతోవా మయా
కృత వీర హత్యాద్యశేషోపపాతక మహాపాతక క్షయ పూర్వకం అధీతతైత్తి
రీయ సంహితోక్త క్రతూనాం యజన ఫలప్రాప్తి ద్వారా నమస్త పాపక్షయార్థం
కృష్ణయజుర్వేదీయ కేవల సంహితాహోమం ఘృతాక్త తిల ద్రవ్యేణ ఆపస్తంబ
సూత్రోక్త మంత్రవిభాగ క్రమేణ కేవల సంహితాంతర్గత మంత్రాణాం హోమపక్ష
మాశ్రిత్య సంహితాంతర్గత బ్రాహ్మణమంత్రాణాం జవపక్ష మాశ్రిత్య (అనువాకాంత
హోమపక్ష మాశ్రిత్య) సారస్వతపాఠక్రమేణ (దశ) వేద పారాయణపూర్వకం
సగ్రహమఖంత్రి షణ్ణవ ద్వాదశాది రాత్ర దీక్షా మవలంబ్య కృష్ణ యజుర్వేదీయ
కేవల సంహితామాత్ర హోమాఖ్యం కర్మ కరిష్యే॥

తదంగత్వేన గణపతిపూజాం పుణ్యాహవాచనంచ కుర్యాత్॥ తతః ఆచార్య
బ్రహ్మద్యర్విగ్వరణంచ కరిష్యే॥ ఆచార్యం బ్రాహ్మణం సదస్యం వేదపాఠకాన్
గాయత్రీజవ-ఛండి పారాయణాద్యర్థం యథా విభవం వృత్వా మధువర్కే-
ణార్హయేత్॥

ఓం

బ్రహ్మశ్రీ రేమెళ్ల సూర్యప్రకాశశాస్త్రి గారు

వేదార్థ నిఘంటు గౌతమీ విద్యాపీఠం ప్రిన్సిపాలు

2 మీమాంసా విద్యాప్రవీణ రాజసుహేంద్రవరం. ఆంధ్రప్రదేశ్.

బ్రహ్మశ్రీ శిరోమణి నూకల సత్యనారాయణ శాస్త్రి గారిచే ప్రచురించబోవు కృష్ణయజుర్వేద హవన పద్ధతిని సాకల్యముగా జూచితిని. వీరు దీనిని ప్రమాణములుగా వరాశరస్మృతి బోధాయన ధర్మసూత్రము మొదలగు ఆర్ష గ్రంథముల నుదహరించిరి. నేను ఒకప్పుడు మన దేశములో ఈ హవన పద్ధతి ప్రాచీన సంప్రదాయములోలేనందున వైముఖ్యమును వ్యక్తపరచితిని. గాని వీరు చూపిన ప్రమాణములను సు-విమర్శ చేయగా శ్రౌత కర్మానుష్ఠానాః శక్తులకును పాపనివృత్తి కాములకును సర్వకామ్యార్థ సిద్ధికొరకును ఈ హవన పద్ధతి అత్యంతము ఉపయోగ పడగలదని విశ్వసించుచున్నాను.

గాని “నమిద్భిరాజ్యైశ్చరుభిర్హోతవ్యం భక్తి భావతః

ఋగ్యజుస్సామ వేదైశ్చ పారాయణ పురస్కరం”

“వేదద్యయేన హోతవ్యం, ఇత్యాది స్మృతులయందు ‘యస్సమిధాయ ఆహుతా యో వేదేన దదాశమర్తో అగ్న్యే’ ఇత్యాది శ్రుతులయందును వేద శబ్దము వాడబడినది. ‘మంత్రబ్రాహ్మణయోర్వేదనామధేయం’ అను ఆవస్తమ్య సూత్రముచే మంత్రబ్రాహ్మణ సమదాయాత్మక మయిన శబ్దరాశి వేదమని చెప్పబడుచున్నది. అయిననూ ఇదట వేదశబ్దముచే వేదాంతర్గత మంత్రములను మాత్రమే హోమసాధనములనుగా గ్రహింపవలసియున్నది.

మంత్రములనగా “ప్రయోగ సమవేతార్థ స్మారకోమంత్రః” అను లక్షణముచే ప్రయోగకాలమందు వినియోగింపబడునవి మంత్రములు.

బ్రాహ్మణమనగా “కర్మచోధనా బ్రాహ్మణాని” అను లక్షణముచే కర్మ విధానములకు వాక్యములు బ్రాహ్మణములను చెప్పుబడుచున్నవి. ఈ నిధివాక్య శేషములే అర్థవాదలని చెప్పుబడుచున్నవి. నిషేధవాక్యములున్న కర్మనామధేయ వాక్యములకుడా బ్రాహ్మ వాక్యాస్త్యూతములే విధి వాక్యములు కర్మలను విధించి చరితార్థములగును. నిషేధ వాక్యములు నిషేధ్యములనుండి నివర్తింపజేసి చరితార్థములు, కర్మనామధేయములు తత్తత్కర్మానుష్ఠాన కాలమున సంకల్పమునకు మాత్రమే ఉపయోగపడుచున్నది. ఇందు కర్మానుష్ఠాన కాలమందు వినియోగింపబడు విమంత్రితములు మాత్రమేనని ‘స్పష్టము’, మిగిలిన భాగములు పారాయణమందు మాత్రమే వినియోగపడును. ఈవిషయము ‘మీమాంసాన్యాయ రత్నమాల’ యందు పార్థసారథి మిత్రులు అధ్యయనమునకు సాక్షాత్తు అర్థజ్ఞానము దృష్ట ప్రయోజనమని అర్థజ్ఞానమునకు కర్మానుష్ఠానము ప్రయోజనమని అట్టి అర్థజ్ఞానము కలవారికి ఫలాతిశయము లభించగలదని చెప్పి ఆ ప్రసంగమున నిషేధవాక్యార్థ జ్ఞానము గలవారికి మాత్రమే నిషిద్ధములనుండి నివర్తించి నందులకు అనర్థనివృత్తి ఫలము. లేనివారికి అనర్థనివృత్తిలేదని పై సిద్ధాంతముననుసరించి చెప్పవలసియుండగా దానిచే నిషేధ వాక్యార్థజ్ఞానములేని వారికి నిషిద్ధములయందు ప్రవృత్తి నివృత్తులు సమానఫలముల నిచ్చుననుటచే నివృత్తియే లేకపోవునని శంకించి నిషేధవాక్యముల విషయములలో మాత్రము అర్థజ్ఞాన పురస్కరముగా నిషిద్ధములనుండి నివర్తింప వలెనని నియమము లేదని నిషేధ వాక్యములకు పారాయణమందే ప్రయోజనమని నిర్ణయించిరి. గాన

“నమిద్విరాజ్యైః” ఇత్యాదిస్మృతులచే వేదపారాయణ పురస్కరముగా వేదహవనము విధింపబడినది గాన పారాయణమందు మాత్రము వేదముయొక్క అనుపూర్వికి, వేదమందలి సర్వభాగములకు వినియోగమని, హవనకాలమందు మంత్రములకు మాత్రమే వినియోగమని నిర్ణయించుట శాస్త్రసమ్మతమని విద్వాంసులు ఆమోదింపగలరని పిశ్యసింతుచున్నాను.

మరియు ఇక్కలమున శ్రౌతకర్మలననుష్ఠించుటకు తగిన అధికార సంపత్తిసంభవించుట దుర్లభమగుటచే సర్వక్రత్యనుష్ఠాన ఫలమునిచ్చు ఈహవన పద్ధతి నవలంబించి అన్తికులెల్లరును తరింతురుగాక.

బ్రహ్మశ్రీ శంకరాచార్య బాలగంగాధరకర్మగారు

అనువదించి తమిళం లోకి తెచ్చిన గోరక నిల్లా

అవస్థయాచార్య శాంతా ప్రసాదాచార్యులు, పండితులు, భక్తులు, స్త్రీలక్షి, జ్యోతిషాచార్యులు వారిచే వ్రాసి పంపించినది తెలియజేయు.

బ్రహ్మశ్రీ నమః సు॥ శాస్త్రాధారితే సంకలనము చేయబడిన కర్మములముద్రా సాహిత్యములకు చక్కని నామములను అనుసరించి వ్రాసి పంపించినది. ఆ వే॥ నా॥ వద్దటి చరిత్రముగు నీ కలికాలమును అల్పవాక్యము, భగవద్, మేధా, సంపత్తి గల యాజ్ఞానిలకు బహువాయోగమై డి క్తతీయములను పూర్తిచేయ గలదు.

వేదములలో కర్మకాలముందు 'మంత్రోరేవార్థస్సర్వత్రవ్యో' అను న్యాయముచే మంత్రములు కర్మలయందు వినియోగించబడుటచే చరితార్థములగును. అట్టి కర్మములను బహువాయోగము, కాల, క్రమములచే సాధ్యముగుటచే కలియుగముందు సర్వ క్రత్యనుష్ఠానము సాధ్యముకాదు.

అధితవేదములకు కర్మానుష్ఠానమునందు వినియోగములేనిదే చరితార్థము లేదు. కాన నున్న బ్రహ్మనుష్ఠాన భక్తిపూర్వక అధితవేదనాత్మకతకు ఈ వేద హవానము సుంభోధానమై సర్వవిద్యానుష్ఠాన యోగ్యమైయున్నది.

ఇట్టి వేదహవానము చేయుట ఈ గ్రంథము హస్తమందు కలవారికి కరతలామలక మగును.

కనుక బహుళోపకారకమగు నిట్టి గ్రంథ సంకలనముచేసి శ్రీ శాస్త్రీగారు వైదిక మండలికి మహోపకారము చేసిరి. వీరి కృషికి వైదికలోకము మిక్కిలి ఋణపడి యున్నది. కనుక ఈ గ్రంథమును ప్రచారము చేయుటద్వారా వైదిక లోకము ఋణవిముక్తమై కాగోరుచున్నాను.

శ్రీ రస్తు

బ్రహ్మశ్రీ లంక వెంకట రామశాస్త్రి సోమయాజులుగారు

సాంగ వేదార్థ సమ్రాట్, అభినవావస్తంబ విరుదాంకితులు

నేడునూరు, తూర్పు గోదావరి జిల్లా.

బ్రహ్మశ్రీ భమిడిపాటి యజ్ఞేశ్వర సోమయాజులుగారు

వేదభాష్య విశారద

వక్కలంక, అమలాపురం తాలూకా తూ. గో. జిల్లా,

బ్రహ్మశ్రీ కొల్లూరి సోమశేఖరశాస్త్రిగారు

మహామహాపాధ్యాయ సర్వతంత్ర స్వతంత్రత్యాగి

విరుదావళి విరాజితులు.

శ్రీశాస్త్రిగారల సంయుక్తాభిప్రాయము.

శ్రీ పరబ్రహ్మజేనమః

ప్రస్తుత కాలమందు శ్రౌతవిద్య నాచరించుటకు అర్హత సర్వజనులకు లేకున్నది. ఇంకొక పది సంవత్సరములు దాటిన ఈ జనము కూడా ఉండరు. అప్పుడు శ్రౌతకర్మలు నామమాత్రముగానే ఉండవచ్చును. అయినను వేదములు నిలిచి యున్నంతవరకు శ్రౌతకర్మలతో కించి స్నానముగా సమానఫలమిచ్చు స్మార్తకర్మలను మహర్షులు కొన్నిటిని కల్పించిరి. వాటిలో వేద మంత్రహోమములు వ్యాహృతిహోమములు మొదలగునవి ముఖ్యమైనవి.

వీటిలో వేదహవనము పరాశరస్మృతి బోధాయన ధర్మసూత్రము వసిష్ఠస్మృతి కర్మవిపాకము మొదలగువానిలో సంగ్రహముగా చెప్పబడియున్నది.

దీనిని విపులముగా తామ్రవర్ణి ప్రాంతమునుండి తీసికొని వచ్చిన ప్రతులూ చూపి బ్రహ్మశ్రీ నూకల సత్యనారాయణ శాస్త్రిగారు ఒక గ్రంథరూపముగాచేసి నాకుచూపినారు. ఆదియెంతయో సులభముగానున్నది. ప్రతివారు దీనిని ఆచరించి తరించుటకు సులభమైన సాధనము.

‘వేదైశ్చతుర్విధోతవ్యం’ వేదధర్మయేనహోతవ్య ‘మిత్యాది స్మృతులయందు ఇట్లు వేదశబ్దమే వాడబడుటచేత మంత్ర బ్రాహ్మణములకు హోమము చేయవలెనని తోచుచున్నది. ఇది విపులముగా నాచే వ్రాయబడు నుపోద్ఘాతమునందు చర్చింపబడగలదు.

కాబట్టి దీనినిముద్రించి ప్రచారము లోనికి తీసుకొని రాగలందులకు ఆస్తిక మహాశయులను కోరుచున్నాను.

గో క ర్ణ ప ం డి తు లు :

1. శ్రీ ఖరే గణపతి శాస్త్రిగారు
2. సుబ్రహ్మణ్య శ్రౌతిగారు గోకర్ణము.
3. శ్రౌతిరామ చంద్ర శర్మగారు.

వీరల సంయుక్తాభిప్రాయము 26-10-72.

కృష్ణ యజుర్వేద హవనములో కొందరు కేవల సంహితాంతర్గత మంత్రములచేతనే హవనమును చేయుచున్నారు. మరి కొందరు సంహిత, బ్రాహ్మణము, అరణ్యకము, లోని మంత్రములచే హోమము చేయుచున్నారు. మధ్యమధ్యన వచ్చిన కేవల బ్రాహ్మణ భాగములకు ఆ యా స్థలములలో పారాయణము చేయుచున్నారు. రెండు పద్ధతులను స్మృతి సమ్మతములే.

“మంత్ర బ్రాహ్మణయోర్వేదనామధేయం” అను వచనానుసారముగా వేద శబ్దముచే మంత్ర బ్రాహ్మణములు రెండును గ్రహింపవలసియున్నది. కాని ఏ బ్రాహ్మణ భాగమునకు వేదత్వము మాత్రముండి మంత్రత్వము లేదో అట్టి విద్యర్థవాదాదులతో కూడిన బ్రాహ్మణ భాగమునకు వినియోగకాలమున కర్మలలోను ప్రవేశించే అర్హతలేదు.

ఏ వేద భాగమునకు మంత్రత్వము కలదో అట్టి వానికే కర్మవినియోగమును హోమమును చేయవలయును. ఇక్కడ వేదశబ్దముచే వేదాంతర్గత మంత్రములనే గ్రహింపవలెను.

బ్రాహ్మణ భాగమును కర్మలలో వినియోగింపవలెనను. విధియే లేనప్పుడు నిషేధమును గురించిన ప్రశ్నయే ఉత్పన్నము కాజాలదు.

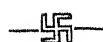
సప్తశతి మొదలగు పురాణోక్త కర్మలు పురాణాదులలో చెప్పబడిన ప్రమాణములచేత ఆచరింపబడుచున్నవి. దానిని ఉదాహరణముగా తీసికొని ఆ ప్రమాణములను ఇక్కడ మనము గ్రహింపరాదు.

“దేవాసురా స్సంయత్రాఆనన్” అను వానిని బ్రాహ్మణ మంత్రములనుట యుక్తముకాదు. ఆ వాక్యములకు వేదత్వమున్నను మంత్రత్వము లేదు. సారస్వత పాఠక్రమముగా గాని కాండాను క్రమముగా గాని పారాయణము చేసి

కాండాను క్రమప్రకారముగా కేవల మంత్రములచేతనే హోమము చేసినను పురశ్చరణ సిద్ధికి లోపమురాదు.

వేద హవనముచేత సర్వక్రత్యనుష్ఠాన ఫలము సిద్ధించునని చెప్పబడి యున్నది. శ్రుత్యుక్తములగువేకర్మలయందును బ్రాహ్మణ భాగమునకు ప్రవేశములేదు. ఈ ఉదాహరణము చేతను కూడా బ్రాహ్మణమునకు హోమము లేదను విషయమును మనము తెలిసికొనవచ్చును.

ఉద్దేశ త్యాగ విషయములో ప్రథమ పక్షమునుగాని ద్వితీయ పక్షమును గాని గ్రహింపవచ్చును, కాని చిన్న చిన్న మంత్రములకు దేవతను తెలిసికొన జాలము. అనే కారణముచేత రెండవ పక్షమును గ్రహించుట యుద్ధమృతాదు. మంత్రము చిన్నదే కాని పెద్దదేగాని దాని అధిష్ఠాన దేవత యొక్క పరిజ్ఞానము ఆవశ్యకము. అట్టి పరిజ్ఞానము లేనిచో చేసినహోమము శాస్త్రము వారు అందరికిని తెలిసినదే.

బ్రహ్మశ్రీ మదిగోడు దిగంబర దీక్షితులుగారు

మహారాష్ట్ర శాస్త్రులు, వేదద్వయ హోమప్రపరతులు,

బీదర్, కర్నాటక.

శ్రీవారి అమూల్యాభిప్రాయము.

॥ హిందీకి ఆంధ్రానువాదము ॥

బ్రహ్మశ్రీ వేదశాస్త్రసంపన్నులగు శిరోమణి నూకల సత్యనారాయణ శాస్త్రిగారి ద్వారా ప్రచురింపబడుచున్న కృష్ణయజుర్వేద స్వాహాకార పద్ధతిని మేము చూచి మిక్కిలి ఆనందించినాము.

శీ॥ శీ॥ మా తండ్రిగారు రమాకాంతదీక్షితుల వారిచే 16 సంవత్సరముల పాటు వేదద్వయ హవనము ప్రతి సంవత్సరము కార్తీకమాసములో చేయబడు

చుండెడిది. వారి అసంతోషము నేను కూడా ప్రతిసంవత్సరము తప్పకుండగా ఋగ్వేద కృష్ణయజుర్వేద హవనములను చేయుచున్నాను.

దీనికి సంబంధించిన శాస్త్రపరమైన గ్రంథమును మేము గోకర్ణక్షేత్రము నుండి లిఖించి తీసికొనివచ్చియున్నాము. గోకర్ణక్షేత్రమునందు దీని ప్రచారము వంద సంవత్సరములకు పూర్వమునుండియు కలదని ఉనస్మృతి (||వాడుక||) కలదు||

కర్నూలు జిల్లా సందికోట్కూరు తాలూకా పుడతూరు గ్రామ వ్యాస్త వ్యులు కీ. శే. పత్రి సుబ్రహ్మణ్య మహర్షిచిద్యజ్ఞు గారిచే నా ప్రపత్తకములో వేదద్వయ హవనము 20 సంవత్సరములకు పూర్వము జరిగింపబడినది.

ఈ వేదద్వయ హవనము జరుగుచున్న సమయమున గోకర్ణక్షేత్ర వాస్తవ్యులును ఋగ్వేదయజుర్వేద హవన ప్రపత్తకులనుగ బ్రహ్మశ్రీ ఖరేగణపతి శాస్త్రిగారు కూడ ఉపస్థితులై యుండిరి

మా మహారాష్ట్ర, కర్నాటక ప్రాంతములలో దీని ప్రచారము 50 సంవత్సరములకు పూర్వమునుండి ఉండుటను నేను ఎరుంగుదును.

శ్రీ నూకల సత్యనారాయణ శాస్త్రిగారి ద్వారా లిఖింపబడిన పుస్తకము మా పుస్తకముతో సరిగా తులతూగు చున్నది. మరియు మిక్కిలి పరిశోధనా పూర్ణముగా నున్నది.

ఈ మహాకార్యము వర్ణనాతీతము. శ్రమసాధ్యము అయివున్నది.

కేవల వేద విద్వాంసులచేతను గాని, కేవల శాస్త్రవిద్వాంసుల చేతనుగాని లేదా ప్రత్యేక శ్రౌత విద్యాప్రవీణులచేతగాని ఈ కార్యము సాధింపబడ జాలదు.

ఈ మూడింటిలోను శ్రీ శాస్త్రిగారికి ప్రవేశ పరిచయములు కలిగియుండుటచే ఈ మహాకార్యము సంపూర్ణము కాగలదని ఆశించుచున్నాను.

ఈ ముద్రణ కార్యము శీఘ్రముగా పూర్తికాగలందులకు మేము సర్వదా భగవంతుని ప్రార్థించుచున్నాము.

శ్రీ రాజేశ్వర శాస్త్రి ద్రావిడ (హాసమనే)

శ్రీ వల్లభరామ శాలిగ్రామ సాంగవేద విద్యాలయము

రామఘాటు - వారాణాసి. (కాశీ)

శ్రీవారి అమూల్యాభిప్రాయము. 29-10-72.

శ్రీ శిరోమణి నూతన సత్సనాగాయణ శాస్త్రిభిః ప్రేషితా వత్రికాదృష్టా కృష్ణ చుజుర్వేద సుహితా స్వాహా కారే కేవల మంత్రపత్రికా బ్రాహ్మణ స్యావిహామం కర్తుంవాంఛంతి. అపరేతు హోమం నిషేధంతితి సందేహే ఇద ముత్తరం భవతి.

సత్సనాబ్రాహ్మణ వాక్యేషు కల్పసూత్రాణి యజ్ఞాది ప్రయోగ సంపత్తయే కుతః సమ శ్రయణీయాసీత్యా శంక్య కల్పసూత్రాధి కరణే సమాహితం యత్ సర్వశాఖా ప్రత్యయమేకం కర్మేత్యుక్తత్వాన్ యజ్ఞాదికర్మ సర్వశాఖాః బుద్ధ్యా అనుష్ఠేయం భవతి.

అస్మాభి రల్పజ్ఞైఃసర్వశాఖాః నజ్ఞాతుం శక్యా ఇతి ఋషిభిః సర్వ శాఖాజ్ఞైః నిర్ణీయ సూత్రాది ప్రణీతం, తద్బద్ధైస్త్రివాంసాభిరనుష్ఠితంచే తత్సఫలం అనిష్టాననుబంధి చ భవేదితి

తథాచ సూత్రదర్శన మంతరా అస్మాభిః ప్రయోగోన్ముష్టాతుం నశక్యః, ఏవమేన అద్యయావచ్చిష్టైః పరిగృహీతస్సంప్రదాయః

తదునుమిత స్మృతికః ఫలాయభవతీతి వక్తుం శక్యతే, తదభావేతు కించి త్కల్పయిత్వా నిర్ణయేక్యతే తత్రఫలసాధనత్వం బలవదనిష్టాననుబంధిత్వం వా కేన జ్ఞేయం?

పూరాణాదిషు కి మవ్యక్త మిత్యస్మాభిర్నజ్ఞాయతే, అతో నూతన నిర్ణయ కరణే ప్రతిభూత్వం సభయా స్వీకర్తు మసామర్థ్య మను భూయతే॥

శ్రీ రస్తు

శ్రీ వే-బ్రహ్మశ్రీ వే. రామస్వామి ఘనపాఠీ గారి

అమూల్యాభిప్రాయము

సాంగవేద విద్యనృణి వైయాకరణ భూషణ, మున్నాలాలు సంస్కృత
కళాశాల వ్యాకరణ పండితులు

సికిందరాబాదు, ఆంధ్రప్రదేశ్

కృష్ణయజుర్వేద బ్రాహ్మణస్యహోమః స్మృత్యనుసారేణ శ్రుతినిర్ధ విధా
యక వాక్య మూలకత్వా త్రమాణసిద్ధః

యస్య యస్య జపో విహితః యస్య యస్య పారాయణం విహితం తస్య
తస్య హోమోదరీ దృశ్యతే.

మంత్ర బ్రాహ్మణాత్మ కస్య వేదస్య వేదే “త్రిస్వా ధ్యాయం వేద మధీ
యాత” ఇత్యాది విధివాక్యైః, బోధాయన ధర్మ సూత్రాదా “పాఠయేయ
స్యకాన్వేదాన్” ఇత్యాది స్మృతి వాక్యైశ్చ జప్యత్వేన విధానం దరీ శృశ్యతే
తత్త్రైవ పారాయణం తే తద్దేశం హోమః “వేదైశ్చతుర్విధైః తవ్యం” ఇత్యాది
బోధాయనాది స్మృతి వాక్యై షు విహితో జ్ఞాయతే, తత్ర నకేసి విప్రతి పక్యంతే
తత్ర జపః పాఠో వా కీదృశ్యస్య క్రమస్య భవతీతి ప్రశ్నై జాతే సారస్వత
పాఠక్రమాను సారేణైవ పారాయణాదికం కర్తవ్య మితి పక్తవ్య మేవ సార
స్వత పాఠాదన్యథా తస్య పాఠస్య నిష్ఫలత్వస్య ప్రతిపాదిత త్వాత్” అతః
సారస్వత పాఠానుసారేణైవ పారాయణా దికం కర్తవ్య మితి ఫలతి.

అతః యాదృశ క్రమాను సారేణ పారాయణాదికం భవతి తాదృశ
క్రమాను సారేణైవ హోమో వి కర్తవ్య ఇత్యత్రన కాఽపి విప్రతిపత్తిః

తస్మాత్ “వేదై శ్చతుర్వి ర్హితవ్యం” మిత్యాది వాక్య బలేన “పారా
యణం యథో ద్విష్టంతథాహోమో విధీయతే” ఇతి బోధాయనవచనాంతరేణచ
సర్వవేద హోమః కర్తవ్య ఇతినిర్ణయి సారస్వత పారాంతర్గత క్రమే హోమ

కాబో కే పొంచి ద్వాగ్గా నాం హోమః తదనంతర భావినాం కేషాం చి ద్వాగ్గా నా మహోమ ఇత్యుక్తే అర్థ జరతీయ న్యాయ ఏవ ఆవప్యేత.

అతః మంత్రం బ్రాహ్మణ సంకీర్ణస్య తైత్తిరీయ వేదస్య అవిచ్ఛిన్న తయా క్రమశః సంభవాను సారం తత్తద్వి భాగక్రమేణ హోమః కర్తవ్య ఏవేతి సిద్ధ్యతి”

అత్రప్ర ప్రవ్యః ఏకో అంశో వర్తతే । ఇషేత్వే త్యాది యజుషాం కామ్య కర్మసు హోమః కర్తవ్య ఇతి కేన వాక్యేన జ్ఞా. యతే. ?

తత్ర సమాధాత్రా “వేదైశ్చ తుర్నిర్వో తవ్యం” “ఋగ్యజు స్సామ వేదానా మథర్వాంగిరసా ప వి” దశవారంతథాహోమ స్సర్పి షోసవనత్రయం । ఘర్వా సేవాభవే దేషో పంత్రాదాం తర్మ సిద్ధయే.”

ఇత్యాది బోధాయనాది ధర్మసూత్ర వచనైః సప్త్యం జ్ఞాయతే.

ఇతి వక్తవ్య మేవ స్యాత్ ।

తథాసతి సర్వజ్ఞానాం బోధాయనాదీనాం “ఇషే త్వే త్యాది మంత్రా జా మేవ హోమః ఇష్టశ్చేత్ “వాయవ్యగ్ం శ్వేత మాలభేత” ఇత్యాది బ్రాహ్మణ రూపాణాం యజుషాం హోమ శ్చ అనిష్టశ్చేత్రదా.

తద్వాక్యోపసంహారే అన్యత్ర వా బ్రాహ్మణహోమః తైర్బోధాయ నాదిభి ర్నిషిద్ధ ఏవ భవేత్ । తథా బ్రాహ్మణహోమ నీషేధోన కుత్రా పి దృశ్యతే.

యావత్పర్యంతం “వేదైశ్చ తుర్నిర్వో తవ్యం” ఇత్యాది మంత్ర బ్రాహ్మ ణాత్మక వేదహోమ విధి వాక్యవత్ బ్రాహ్మణ హోమ నిషేధ వాక్యం నోప లభ్యతే తావత్పర్యంతం బ్రాహ్మణస్యాపిహోమః ఉత్త్యగ్గ తయా అంగీ కార్యఏవ—

తదంగీ కారేణ అస్మాకం వా అన్యస్య వా కా వా హానిః?

నను సంహితాహోమ ఇత్యేవ ఖలుప్రసిద్ధః—అతఏవ ఋగ్వేదే బ్రాహ్మణం వివా ఋక్సంహితామాత్రస్య హోమం కుర్వాణానాం వైదికానాం సంప్రదాయః దృశ్యతే, అతః సంహితా మాత్ర న్యైవహోమః కార్య ఇతిచేన్న.

2. కారణాంతరాధ్యా బ్రాహ్మణాః ధ్యాయనాః భావా ద్యా తేవైదికాః
బ్రాహ్మణ హోమం స కుర్వం తీ త్యుక్తిస్సంగచ్ఛతే ఖలు.

కించ సంహితా మాత్రస్య హోమే ఫల మస్యత్ । యావద్వేదహోమే
ఫలం విశిష్ట మితి తత్ర తత్ర ప్రతిపాదితం వర్తతే ।

కించ సహితా హోమ ఇత్యస్య కేవలం సంహితా మాత్ర మితి తస్య
నాఒర్థః । కింతు తస్య సంహితా బ్రాహ్మణ మారణ్యాక మిత్యర్థః । అయ
మేవార్థః మున్నతౌ 11 ఆధ్యాయే 262 శ్లోకే.

“ఋకం సహితం త్రైవిద్యస్య యజుషాం వా సమాహితః ।

సామన్తం వా సరహస్యానాం నర్వపావైః ప్రముచ్యతే”

అస్య శ్లోకస్య కుల్లూకభట్ట వ్యాఖ్యానాం “ఋకం సహితం మంత్ర
బ్రాహ్మణా త్మికాం నతు మంత్రాత్మికాం । అనంతరం వేదే త్రివృత్తి ఇతి ప్రత్యప
మర్శాత్ । యజుషాం వా మంత్ర బ్రాహ్మణాఒఒ త్మికాం సంహితాం” ఇత్యాది
వ్యాఖ్యాతం

అతః । మంత్ర బ్రాహ్మణా త్మికస్య వేదస్య నర్వస్యాఒపి హోమః సార
స్వత పాఠక్రమేణ కర్తవ్య ఇతి సిద్ధ్యతి.

సారస్వత పాఠక్రమేణ పారాయణం కృత్వా కాండాను క్రమేణ హోమే
కృతేనతి భిన్నక్రమా వత్త్యా జవ్య క్రమేణ హోమాభావాత్ పురశ్చరణ సిద్ధిర్న
భవతి.

అతఏవ బోధాయస్య “పూర్వసేవా భవే దేషా మంత్రాణాం కర్మ
సిద్ధయే ।” ఇతి పూర్వసేవా పురశ్చరణ మితి యావత్”

ఇతి వచనం సంగచ్ఛతే అపిచ వేదస్య అర్థవర్ణనం వినియోగక్రమః పంచ
విధః, తత్ శాంతిక. భౌతిక, వైద్యక, నాక్షత్ర, వైతానిక నామాత్మకం కల్ప
పంచకం, ఏతేపంచకల్పాః కౌశిక సూత్రాదౌ ప్రతిపాదితావర్తంతే । అతఏవ
విద్యారణ్య స్వామిభిః ఏకత్ర ఉపోద్ఘాతే వైతానిక కల్పానుసారేణ వ్యాఖ్యా
యతే । ఇత్యభ్యధాయ, అతః కామ్య కర్మాణితు శాంతిక పౌష్టిక కల్పాను
సారేణ క్రియంతే.

యద్యపి అగిష్టోమాదీనాం విధాయక వాక్యాని ఉపలభ్యమాన వేదేషు ఉపలభ్యంతాం నామ్.

అత ఏవకేషామపి తత్రన విప్రతి వత్రిః వేదానాం సర్వేషాం ఇదానీ మను పలభ్యమానత్వాత్ భిలేషు సత్సు. యాని సంధ్యావందనాదీని యాని కామ్యకర్మాణితేషాం ప్రత్యక్షతయా అనుపలభ్యమానత్వాత్ విశ్వామిత్ర వసిష్ఠాది కల్పరూపస్మృతిభిః సంధ్యావందనాది నిత్య కామ్య కర్మణాం విధీయ మానత్వాత్ తాని ఆనుష్ఠీయంత ఏవ వైదికై ర్దిజవరైః.

అత ఏవ శాంతిక పౌష్టికాది రూపస్మృతీనాం సప్తశత్యాదీనాంచ కథం ప్రామాణ్య మిత్రత్య శ్రుతిమూలకత్వేన ప్రామాణ్యమితి వక్తవ్యత్వాత్, శాంతిక పౌష్టిక రూపాణాం సప్తశత్యాది కల్పానాం అర్థవాదాత్మకానాం హోమే ప్రామాణ్యం వక్తుం సంగచ్ఛతే.

ఏతేన అర్థవాదాత్మకస్య బ్రాహ్మణ రూపస్య సప్తశత్యాదేః తత్తత్కల్పైః హోమస్య విహితత్వాత్, ఏతత్కల్పరూప స్మృతిభిః ఆనుమిత శ్రుతి మూలక ప్రామాణ్యే ర్వేదే గత అర్థవాదరూప వాక్యైర్బ్రాహ్మణై ర్హోమః కర్తవ్య ఇత్యపి విధాయకం వాక్యం అనుమిత మేవ తల్ అస్మత్తైత్తిరీయ వేదాంతర్గత బ్రాహ్మణస్యాపి హోమే ప్రమాణం భవితు మర్హతి, అతః కామ్య కల్పానాం శ్రుతి మూలకత్వా త్రామాణ్యాంగీకారేణ వేదే బ్రాహ్మణవాక్య స్యహోమ విధాయక వాక్యాభావేకల్పేషు అర్థవాదవాక్యానాం రామాయణా దీనాం హోమ విధానస్య అసంగతత్వాత్, కల్పే విహిత అర్థవాద వాక్యహోమః అనుమిత స్మృతినీధవక్యమూలకత్వేన సదాచారః శ్రుత్యనుమిత శ్రుతి నీధవక్య మూలక మంగళవత్ప్రమాణనీధ ఇతినీధ్యతి,

యద్యపి మంత్రత్వంనామ అంతతః పూర్వమీమాంసాయాం మంత్రత్వ ప్రకారక అభియుక్త ప్రసిద్ధి విషయత్వమితి సిద్ధాంతితం తత్, శాంతి కల్ప స్మృత్యను సారేణ బ్రాహ్మణస్య అభియుక్త ప్రసిద్ధ మంత్రత్వస్య అంగీకారే సర్వం సుపన్న మేవ భవతి. అతఃతైత్తిరీయబ్రాహ్మణస్యాపి హోమః కర్తవ్య ఏవేతి నీధ్యః

ఇతిశమ్...

వే. రా మ స్వా మి

నలక్షణ ఘనపాఠీ

శ్రీ దేవ్యై నమః

కృష్ణయజుర్వేద స్వాహాకార పద్ధతిః

గణపతి ప్రార్థనా

మః గణానాం త్వా గణపతిగృహవామసే
కవిం కవీనా ముపమశ్రవస్తమం,
జ్యేష్ఠరాజం బ్రహ్మణాం బ్రహ్మణస్తత
ఆన శృణ్వ న్నూతిభి స్సీద సాదనం॥

సరస్వతీ ప్రార్థనా

మః ఆనోదివోబృహతః పర్వతా
దా సరస్వతీ యజతా జగంతు యజ్ఞం।
హవం దేవీ జుజుషాణా ఘృతాచీ
శగ్మా న్నో వాచ ముశతీ శృణోతు॥

గురుపరంపరా ప్రార్థనా

శ్లో॥ నారాయణ సమారంభాం శంకరాచార్య మధ్యమాం।
అస్మ దాచార్య పర్యంతాం వందే గురు పరం పరాం॥

బ్రహ్మ ప్రార్థనా

శ్లో॥ యస్య విశ్వసితం వేదా యో వేదేభ్యోఽఖిలం జగత్।
నిర్మమే త మహం వందే విద్యాతీర్థ మహేశ్వరం।

గురు ప్రార్థనా

శ్లో॥ అజ్ఞాన తిమిరా లంధస్య జ్ఞానాంజన శలాకయా ।
త త్పదం దర్శితం యేన తస్మై శ్రీగురవే నమః॥

మహర్షి ప్రార్థనా

శ్లో॥ నమ ఋషిభ్యో మంత్రకృభ్యోమంత్ర పతిభ్యః॥

ముని ప్రార్థనా

శ్లో॥ నమోగంగాయమునయోర్మధ్యే యే వసంతి తే మే ప్రసన్నా
లలత్మాన శ్చిరం జీవితం వర్ధయంతి నమో గంగా యమునయో
ర్మునిభ్య శ్చ నమో నమో గంగాయమునయో ర్మునిభ్య శ్చ
నమః॥

వేదని ద్రాహ్మణ ప్రార్థనా

శ్లో॥ యావతీ రైవ దేవతా స్తా స్సర్వా వేదవిది బ్రాహ్మణే వసంతి
తస్మా ద్రాహ్మణేభ్యో వేదవిభ్యో దివేదివే నమస్కుర్యా న్నా
లలక్ష్మీలం కీర్తయే దేతా ఏవ దేవతాః ప్రీణాతిః ।

స్వాధ్యాయ ప్రశంసా

శ్లో॥ అపహత పాపా స్వాధ్యాయో దేవ పవిత్రం వా ఏతత్॥

పూజ్యపాద పితృ స్మృతిః

శ్లో॥ శ్రీమత్కృష్ణ యజుర్వేద స్వాహాకార ప్రవర్తకః ।
సత్యనారాయణ శ్శాస్త్రీ పుత్రో వేంకట యజ్ఞనః ।
తేన కృష్ణ యజుర్వేద స్వాహాకారస్య పద్ధతిః ।
సంశోధితా సంకలితా ముద్రితా విదుషాం ముదే॥

జననీ జన్మభూమి స్మృతిః

శ్లో॥ గోదావరీ మండలమధ్యవర్తి స్వర్లోకతుల్యోభువి “కోనసీమా”
తదంత “రాజదుర్తి” పురే జనిత్వావసామ్యహం భాగ్యపురే
స్వగేహే

కృష్ణయజుర్వేద హోమప్రతిపాదకాని
కానిచి ధర్మశాస్త్ర వచనాని.

బోధాయన ధర్మసూత్రే చతుర్థ ప్రశ్నే
అష్టమ ఖండికాయాం షోడశతమ శ్లోకః।

శ్లో॥ ఋగ్యజుస్సామ వేదానా మథర్వాంగిరసా మపి.
దశవారం తథా హోమ స్సర్పిషా సవనత్రయం।
పూర్వానేవా భవే దేషా మంత్రాణాం కర్మసిద్ధయే।

వృద్ధవరాశర స్మృతౌ

ప్రాయశ్చిత్త ప్రకరణే ద్వితీయాధ్యాయే

శ్లో॥ పాఠయేయు స్వకా న్వేదాన్ ఋగ్వేద ప్రభృతీ న్యనైః।
దశాంశశేన తతో హోమః గ్రహశాంతి పురస్సరః।
మధ్యకుండే విధాతవ్యో ఘృతాకైస్తైల ప్రీహిభిః।
గార్గ్యః సమిద్భి రాజ్యై శ్చరుభి ర్హోతవ్యం భక్తి భావతః।
ఋగ్యజుస్సామ వేదై శ్చ పారాయణ పురస్సరం।

స్మృతిసార సముచ్చయే పసిష్ఠః

వేదద్వయేన హోతవ్యం ప్రథమాష్టక మాదితః।
త్రమా ద్విజై పంచదశ దివనేష్వేవ శక్యతే।

బృహదాశ్వలాయనః

యో జపే ద్ద్వాదశా శ్చవృత్యా శతా దూర్ధ్వం తు సంహితాం।
సకృ జ్ఞహోతి చాశ్చజ్యేన తయో శ్చాపి ఫలం సమం।

బోధాయనధర్మ సూత్రే

శ్లో॥ వేదానాం త్రితయం వా ౩పి వేద ద్వయ మథా ౩పి వా।
 స్వ వేద మేక మేవాపి పారాయణ విధోస్మృతం।
 పారాయణం యథోద్దిష్టం తథా హోమో విధేయతే॥
 ఆజ్యం ద్రవ్య మనాదేశే జుహోతిష విధేయతే।
 సర్వపాప వినాశాయ తిలై స్సర్వత్రహూయతే।

బృహదాశ్వ లాయన స్మృతౌ।

శ్లో॥ నాదికారీ తు దీక్షయాం కృతే పక్ష స్వయం మతః।
 శ్రౌతౌగ్నిరపి స్మార్తాగ్నౌ ప్రాయశ్చిత్తా ౭౩హుతీర్హునేత్।
 సంహితా గణ కూష్మాండ పావమాన్యా ౭౭దివి ర్ద్విజః।
 స్మార్తాభావేతు కృత్వాగ్నిం కుర్యా దుత్తపనాగ్నినా॥ ఇత్యాది

అథ సంకల్పః

ఉదగయన ఆపూర్య మాణవక్షే పుణ్యే నక్షత్రే యజమానః
 పత్యా సహ ప్రాణా నాయమ్య గణవతి పూజాం పుణ్యాహ వాచనం
 వేదహవన సంకల్పం ఋర్విగ్వరణం మధుపర్క పూజనం నాందీ
 దేవతా ౭౭హ్వనం శాలాప్రవేశనం కుండ మంటప సంస్కారం వాస్తు
 పూజనం నవగ్రహ స్థాపనం అగ్ని ప్రతిష్ఠాం సర్వతో భద్రమండలే
 బ్రహ్మ యంత్ర స్థాపనం ప్రాణప్రతిష్ఠాం కల్పోక్త ప్రకారేణ షోడశోప
 చార పూజాం చ కృత్వా జప పారాయణా దీని పూర్వ లిఖిత ప్రకారేణ
 కుర్యాత్॥

అథ హోమా ౭౭రంభః

తతః స్థండిలోల్లేఖనాది ఆజ్యభాగాంతే ఆజ్యేన అగ్నేయే స్వాహే త్యారభ్య
 అనుమత్యైస్వాహే త్యంతం బోధాయనసూత్రోక్తప్రకారేణ మంత్రా
 దవ్యత్యాగ పూర్వకోహోమారంభఃకార్యః। యథా.

కృష్ణ యజుర్వేదీయతైత్తిరీయ శాఖా

హోమ పద్ధతిః।

ప్రథమ కాండే ప్రథమ ప్రశ్నే ప్రథమోనువాకః
 ఇషేత్వేత్వాది త్రయోదశానువాకస్థ పంచదశోత్తర ద్విశత మంత్రాణాం
 ప్రజాప్రపతిః కాండర్షిః యజురాది నానా ఛందాంసి, మంత్రలింగోక్తా
 దేవతాః। కృష్ణయజుర్వేదీయ తైత్తిరీయ శాఖాహోమే వినియోగః

1. ఓం ఇషేత్వా స్వాహా
2. ఊర్జేత్వా స్వాహా
3. వాయవస్థో పాయవస్థ స్వాహా
4. దేవోవ ససవితా ప్రార్పయతు = కర్మణే స్వాహా
5. ఆప్యాయధ్వ మహ్నియా = మాఘశగ్న స్వాహా
6. రుద్రస్య హేతిః పరివో వృణక్తు స్వాహా
7. ధ్రువా అస్మి న్లోపతౌ స్యాత బహ్వీ స్వాహా
8. యజమానస్య పశూ న్పాహి స్వాహా

అస్య అనువాకస్య వినియోగ సంగ్రహః।

శ్లో॥ ఇషేశాఖాం చినత్యుజ్జే మార్ధి వాయేతి వత్సకాన్।
 ఉపాకృత్యాఽథదేవోగాః ప్రస్థాప్యాలిప్యేతిగా స్మృతేత్॥
 రుద్రస్యే త్యభిషుంత్ర్యాఽథ ధ్రువేతి గృహ మా వ్రజేత్॥
 యజేతి శాఖోపగూహ ఇత్యష్టా వనువాకగాః॥

(బోధాయనమతేనాన్మిన్మంత్రాస్స వైవ వర్జితాః।
 ఇషేత్వోర్జేత్వేతి తేషామోకోమంత్ర ఉదీతః.)
 ప్రతాపనారసింహే కృష్ణయజుర్వేదినాం
 ఋషి చందో దైవతాది సయ మోనాన్తీతి నిరూపితం,

శ్లో॥ నైవ బ్రహ్మాయా దృషిశ్చందః శ్రౌతే స్మార్తే చ కర్మణి।
మంత్రాఽదౌ ప్రణవస్తద్వ దేవస్వామి మతేనతు॥

అథ ధ్యోతీయోఽనువాకః।

1. ఓం యజ్ఞస్య ఘోష దసి స్వాహా
2. ప్రత్యుష్టగ్ రక్షః ప్రత్యుష్టా అతాయ స్వాహా
3. ప్రేయ మగా ధ్విషణా బహ్వి రచ్చ=రాసదే స్వాహా
4. దేవానాం పరిమాత మసి వర్షవృద్ధ మసి స్వాహా
5. దేవ బహ్వి రాత్వా స్వ జ్ఞాతిర్య క్వాహా
6. పర్వతే రాధ్యానగ్ స్వాహా
7. అచ్ఛేత్తా తే మారిషగ్ స్వాహా
8. దేవబహ్వి శ్చతవల్శం విరోహా స్వాహా
9. సహస్రవల్శా వివయగ్ రుహేమ స్వాహా
10. పృథివ్యా స్సంపుచః పాహీస్వాహా
11. సుసంభృతా త్వా సంభరామి స్వాహా
12. అదిత్యై రాస్నాసి స్వాహా
13. ఇంద్రాణ్యై సన్నహనగ్ స్వాహా
14. పూషా తే గ్రంథిం గ్రథ్నాతు స్వాహా
15. సతే మాస్థా త్వాహా
16. ఇంద్రస్య త్వా బాహుభ్యా ముద్యుచ్ఛే స్వాహా
17. బృహస్పతే రూద్ధ్వా హరామి స్వాహా
18. ఉర్వంతరిక్ష మన్విహి స్వాహా
19. దేవం గమమసి స్వాహా

అన్య వినియోగ సంగ్రహః।

శ్లో॥ యజ్ఞస్మై త్యగ్నిమామంత్ర్య ప్రత్యుదాత్రస్య తాపనం। ప్రేయం జవతి
దేవానాం దర్శనీమా ధ ముష్టితః। దేవేతి దర్శాన్నయమ్య పర్వ సంస్థాప్య
దాత్రకం। ఆచ్ఛే చింద్యా ద్దేవ మూలం స్పృశే త్వంచ సహేత్యతః। వృధి
ప్యపర్యవస్థాప్యైదిత్యైర్వి రజ్జుం ప్రసారయేత్। సుసంభృద్ధర్షా స్సంఖార్యా
ఇంద్రాణ్యాఇతిబంధనం। పూషా గ్రంధిస్సతే గూహ ఇంద్రో ద్యమ్య
బృస్సతే॥ మూర్ధ్నాధాయోర్వం చోద్ధృత స్థాపయేద్దేవవిత్వతః। అనువాకేద్వి
తేయేస్మిన్నుక్తా ఏకోన వింశతిః।

అథ తృతీమోఽను వాకః.

1. ఓం శుంధధ్వం దైవ్యాయ కర్మణే దేవయజ్ఞాయై స్వాహా
2. మాతరిశ్వనో ఘర్మోసి = దృగ్ హస్వ మాహ్వ స్వాహా
3. వసూనాం పవిత్ర మసి = సహస్ర ధారగ్ స్వాహా
4. హుతస్తోకో హతోద్రుఘో = ద్వావపృథివీ ఖ్యాగ్ స్వాహా
5. సా విశ్వాయు స్వాహా
6. సా విశ్వవ్యచా స్వాహా
7. సా విశ్వకర్మా స్వాహా
8. సంప్రచ్యధ్వ మృతావరీ = ధనస్య సాతయే స్వాహా
9. సోమేన త్వజతన చ్చీంద్రాయ దధి స్వాహా
10. విష్ణో హవ్యగ్ రక్షస్వ స్వాహా

27 + 10 = 37 మంత్రాః

అన్యవినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ శుంధ సాన్నాయ్య పాత్రాణి ప్రోక్ష్యమాతే తి కుంభికాం। సంస్థా
ప్యైగ్నోవసూ శాఖా పవిత్రం తత్ర నిక్షిపేత్। హుత బిందూ

నేతి గాశ్చ దుగ్ధాన్త్రస్థో భిమంత్రయేత్ । సంప్ర సంక్షాళనం శీప్రా
 సోమేదధ్నః త నక్తి వా । విభో నధో దధా త్యస్మిం స్తుతీయే
 దశవర్జితాః ।

అథ చతుర్థోను వాకః ।

1. ఓం కర్మణే వాం దేవేభ్య శ్శక్తేయగ్ స్వాహా
2. వేషాయ త్వా స్వాహా
3. ప్రత్యుష్టగ్ రక్షః ప్రత్యుష్టా అరాతయ స్వాహా
4. ధూ రసి ధూర్వ ధూర్వంతం = వయం ధూర్వామ స్వాహా
5. త్వం దేవానా మసి = దేవహూతమగ్ స్వాహా
6. అహూత మసి హవిర్ధానం ధృగ్ హస్వ మాహ్వ స్వాహా
7. మిత్రస్య త్వా చక్షుషా = మాత్వాహిగ్ సిషగ్ స్వాహా
8. ఉరువాతాయ స్వాహా
9. దేవస్యత్వా సవితుః = అగ్నేయే జుష్టం నిర్వపామి స్వాహా
10. దేవస్య త్వాసవితుః = మగ్నిషోమాభ్యాంజుష్టం నిర్వపామి స్వాహా
11. ఇదం దేవానాగ్ స్వాహా
12. ఇద మున స్సహ స్వాహా
13. స్పాత్యై త్వా నరాత్యై స్వాహా
14. సువ రభి విభేషగ్ స్వాహా
15. వై శ్వానరం జ్యోతి స్వాహా
16. దృగ్ హంతాం దుర్యా ద్యావా పృథివ్యో స్వాహా
17. ఉర్వంతరిక్ష మన్విహి స్వాహా
18. అదిత్యా స్త్వోపస్థే సాదయామి స్వాహా
19. అగ్నే హవ్యగ్ రక్షస్వ స్వాహా

అన్య వినియోగ సంగ్రహః.

శ్లో కర్మణో హస్తయోశ్మద్ధిః వేషా భూర్ప ప్రతిగ్రహః। ప్రత్యుష్ట మితి
సంతప్య ధూ స్పృశేచ్ఛకటే ధురం. త్వ మీషాం సంస్పృశే ద్రహు శకటం
త్వధిరోహతిః ఉర్వం త్వర్ధి మపచ్ఛాద్య మిశ్రేతిహవి రీక్షతేదేవేతి నిర్వపే
దగ్ని త్వవిపూర్వానుషంజనాత్। ఇదం నిరుప్తం తచ్ఛేషా త్స్పృశే స్ఫాత్యా
భిమంత్రణం। సువ ర్విహారం వీక్ష్యాధ వైశ్వా పూర్వాగ్ని వీక్షణం। ద్రుంహ
వరుహ్యోరు గచ్ఛే దది భూమా హి సాదయేత్॥ అగ్నేభిమంత్రణం మంత్రా
ఉక్తా ఏకోనవింశతిః।

అథ పంచమోఽను వాకః।

1. ఓం దేవో వ సవితో త్వనాతు స్వాహా
2. అచ్చిద్రేణ పవిత్రేణ స్వాహా
3. వసో సూర్యస్య రశ్మిభి స్వాహా
4. అపో దేవీ రగ్రేపువో = ప్రోక్షితా స్థ స్వాహా
5. దేవస్య త్వా సవితః = మగ్నయే వో జుష్టం
ప్రోక్ష మ్యగ్నిపో మాభ్యాం వో జుష్టంప్రోక్షమి స్వాహా
6. శుంధధ్వం దై వ్యాయ = దేవయజ్ఞాయై స్వాహా
7. అవధూతగ్ రక్షో = అరాతయ స్వాహా
8. అదిత్యా స్త్వ గసి ప్రతిత్వా పృథివీ వేత్తు స్వాహా
9. అధిషవణ మసి = స్త్వ గ్వేత్తు స్వాహా
10. అగ్నే స్తనూ రసి = గృహ్ణామి స్వాహా
11. అద్రి రసి వానస్పత్య = సుశమిశ మిష్య స్వాహా
12. ఇష మా వదోర్జ = సంఘాతం జేష్మ స్వాహా
13. వర్ష వృద్ధ మసి స్వాహా
14. ప్రతి త్వా వర్షవృద్ధం వేత్తు స్వాహా

15. పరాపూతగ్ రక్షః = అరాతయ స్వాహా
 16. రక్షసాం భాగో లసి స్వాహా
 17. వాయు ర్వో వివిసక్తు స్వాహా
 18. దేవో వ స్సవితా హిరణ్యపాణిః ప్రతిగృహ్ణాతు స్వాహా
 $56 + 18 = 74$ మంత్రాః.

అస్య వినియోగ సంగ్రహః।

శ్లో॥ దేవో వ ఉత్పన్నా త్యంతై స్త్రిభి రాపోఽను మంత్రయేత్।
 అగ్నయే లగ్నీ హవిః ప్రోక్ష్య కుంధో జే ద్యాగపాత్రకం। అవ
 చర్మోత్కరే ధుత్వా హ్యదిత్యా శ్చర్మ సంతృప్తిః అధ్యులూఖల
 మాదధ్యాద గ్నై స్తత్రహవిః జీపేత్। అద్రి ర్ముసల మాధత్త
 జషం దృషది వాపనం। వర్ష కూర్ప ముషోహ్యత్ర ప్రతిత్వా
 హవి రుద్వపేత్। పరా వ్రీహీ న్వరాపూయ రక్షసా మితి
 చర్మణః। అథ స్తుషం కపాలేన జీపే ద్వాయు వివిచ్యతే। దేవః
 జీపే ద్దవిః పాత్ర్యాం మంత్రా స్సప్తదశేరితాః। (అపస్తంబ
 మతేనా లత్ర మంత్రా అష్టాదశేరితాః॥)

అథ షష్ఠోఽను వాకః

1. ఓం అవధూతగ్ రక్షోఽవ ధూతా అరాతయ స్వాహా
2. అదిత్యా స్త్వ గసి ప్రతిత్వా పృథివీ వేత్తు స్వాహా
3. దివస్కంభనిరసి ప్రతి త్వాదిత్యా స్త్వ గేష్త స్వాహా
4. దిషణా లసి పర్వత్యా ప్రతిత్వా దివస్కంభ నిర్వేత్తు స్వాహా
5. దిషణా లసి పార్వతేయా ప్రతిత్వా పర్వతిర్వేత్తు స్వాహా
6. దేవస్య త్వాసవితుః = హస్తాభ్యా మగ్నయే జుప్త మధివపామి
 ధాన్యమసిని ధినుహి దేవాస్వాహా

7. ప్రాణాయ త్వా స్వాహా
8. అపానాయ త్వా స్వాహా
9. వ్యానాయ త్వా స్వాహా
10. దీర్ఘా మను ప్రసీతి మాయుషేథాగ్ స్వాహా
11. దేవో వస్స వితా హీరణ్య పాణిః ప్రతి గృహీతు స్వాహా

74 + 11 = 85 మంత్రాః

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ అవేతి పూర్వవ త్తత్ర శమ్యాం స్థాపయతే దివః। ధిషణాద్వే తథాశ్శానౌ దేవే త్యధి వపే ద్ధవిః। ప్రాణాయేతి త్రిభిః పిష్ట్యా దీర్ఘే త్యంత ఉపోహతి। దేవో ఽజినే స్కందయేత ప్రోక్తా ఏకాదశ త్విహ॥

అథ సప్తయోని వాకః.

1. ఓం ధృష్టి రసి బ్రహ్మ యచ్చ స్వాహా
2. అపా శ్చగ్నే శ్చగ్ని మా మాదం జహి స్వాహా
3. విష్క్వా వ్యాదగ్ నేధ స్వాహా
4. ఆ దేవ యజం వహ స్వాహా
5. నిర్దగ్ధగ్ రక్షో నిర్దగ్ధా అరాతయ స్వాహా
6. ధ్రువ మసి పృథివీం = పర్యూహ స్వాహా
7. ధర్త్ర మస్యంత రిక్షం = పర్యూహ స్వాహా
8. ధరుణ మసి దివం = పర్యూహ స్వాహా
9. ధర్మా శ్చసి దిశో = పర్యూహ స్వాహా
10. చితస్త ప్రజా మస్మై = పర్యూహ స్వాహా
11. భృగూణా మంగిరసాం తపసా తప్యధ్వగ్ స్వాహా
12. యాని షురే = విముంచతాగ్ స్వాహా

85 + 12 = 97 మంత్రాః.

అన్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ దృష్టి రాదాయో పవేశ మపాం గారానియోజయేత్. నిష్క్రా-
 2 పసారయే దేక మాదేవా 2న్యం తు శేషయేత్. ధృవం కపాల
 మాధాయ నిర్దాంగారం తథోపరి॥ ధర్త్రం ద్వితీయం ధరుణం
 తృతీయం ధర్మ సప్తమం। చిత్తోష్ఠమం భృగూ తేషు సర్వే
 స్వంగార రోపణం। యాని స్వకాలే సంప్రాప్తే కపాలాని
 విముంచతి॥ అనువాకే సప్తమే 2స్మిన్ ఉక్తా ద్వాదశ
 మంత్రకాః ॥

అథ అష్టమోను వాకః

1. ఓం దేవస్య త్వా = భ్యా మగ్నయే జుష్టగ్ సంవపామి స్వాహా
2. సమాప్తో అద్భిః = పృజ్యధ్వగ్ స్వాహా
3. అద్భిః పరి = పృజ్యధ్వగ్ స్వాహా
4. జనయత్యై త్వా సంయామి స్వాహా
5. అగ్నయే త్వా స్వాహా
6. అగ్నిషోమాభ్యాం త్వా స్వాహా
7. మఖస్య శిరోసి స్వాహా
8. ఘర్మోసి విశ్వాయు స్వాహా
9. ఉరుప్రథ = ప్రథతాగ్ స్వాహా
10. త్వచం గృష్టిష్వ స్వాహా
11. అంతరితగ్ = ఆరాతయ స్వాహా
12. దేవ స్త్వా సవితా శ్రవయతు = నాకే స్వాహా
13. అగ్ని వై తనువం = రక్షస్య స్వాహా
14. సంబ్రహ్మణా పృజ్యస్య స్వాహా

15. ఏకతాయ స్వాహా
16. ద్వితాయ స్వాహా
17. త్రితాయ స్వాహా

$$97 + 17 = 114 \text{ మంత్రాః}$$

అన్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ సంవపామి హవి ర్వావస్సనూ తత్ర జలం క్షిపేత్. అధ్వ్య
స్సంప్లావ్య త త్తాభి ర్జ్వన సంయౌ త్యశేషతః। అగ్నో ఒగ్నీ
నిర్దిశే ద్భాగౌమఖ పిండం కరోతి హి. ఘర్మః. కపాలే నిక్షిప్య
ప్రథయే దురు మంత్రతః। త్వచం శ్లక్షణీకరో త్యద్భి రంత
పర్యగ్నయే కృతిః. శ్రవయ త్యుత్మకై ర్దేవో హ్యగ్నిస్తే
జ్వాల్యతే కృతైః. సం వేదేన చ సాంగారా థస్మనా ఒచ్ఛాదయే
ద్ధవిః। ఏకాం తర్వేది రేభాసు జ్ఞానంనినయే త్త్రిభిః. అనువాకే
ఒష్టమే సప్తదశ మంత్రాః ప్రకీర్తితాః॥

అధనవమో అనువాకః

1. ఓం దేవస్య త్వా సవితుః = భ్యా మాదదే స్వాహా
2. ఇంద్రస్య బాహు రసి = తిగ్మతేజా స్వాహా
3. పృథివి దేవయజన్యో హిగ్సిషగ్ స్వాహా
4. అపహతో రరుః పృథివ్యై స్వాహా
5. వ్రజం గచ్ఛ గోష్ఠానగ్ స్వాహా
6. వర్షతు తే ద్యౌ స్వాహా
7. బధాన దేవ = మామౌ క్వాహా
8. అపహతో రరుః = దేవయజన్యై స్వాహా
9. వ్రజం గచ్ఛ గోష్ఠానగ్ స్వాహా

10. వర్షతు తే ద్యౌ స్సాన్వహః
11. బధాన దేవ = మామౌ క్సాన్వహః
12. అపహతో రరుః = అదేవయజన సాన్వహః
13. వ్రజం గచ్ఛ గోష్ఠానగ్ సాన్వహః
14. వర్షతు తే ద్యౌ స్సాన్వహః
15. బధాన దేవ = మామౌ క్సాన్వహః
16. అరరు నై దివం మాస్కా న్సాన్వహః
17. వసవ స్త్వా పరి = గాయత్రేణ ఛందసా సాన్వహః
18. రుద్రా స్త్వా = త్రైష్ఠుభేన ఛందసా సాన్వహః
19. ఆదిత్యాస్తా = జాగతేన ఛందసా సాన్వహః
20. దేవస్యసవి తుస్సవే = వేధస సాన్వహః
21. ఋతమసి సాన్వహః
22. ఋత సదనమసి సాన్వహః
23. ఋత శ్రీరసి సాన్వహః
24. ధాఅసి స్వదా = విరప్పి న్సాన్వహః
25. ఉదాదాయ పృథివీం = యజంతే సాన్వహః

114 + 25 = 139 మంత్రాః

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ అదదే స్వ్యం నమాదత్త ఇంద్రస్యే త్యభిమంత్రయేత్ పృథి
స్తంబయజు శ్చిత్వా హ్యప గృహ్ణాతి భూరజః॥ వ్రజం గచ్ఛే
దుద గ్దేశం వర్ష వేదిం సమీక్షతే. బధా ధూశిం క్షిపే దేవం
పున స్తంబయజుతి ద్వయం. అథా త్ర పూర్వ వ న్మంత్రా అరా
ఽగ్నిధ్రోం జలౌ ధరేత్॥ వస త్రిభి ర్గ్రహా వేదే ర్దేవ వేదిం

ఖనే దమూ . ఋతో త్తరపరిగ్రాహో ధాఅసీ తి సమీకృతిః
ఉదాదాయే తి వేదీక్ష మంత్రా స్యుః పంచ వింశతిః॥

అథదశ మోనువాకః

1. ఓం ప్రత్యుష్టగ్ రక్షః = అరాతయ స్వాహా
2. అగ్నే ర్వ స్తేజిష్ఠీన = నిష్టపామి స్వాహా
3. గోష్ఠం మా నిర్మృతం = సంమార్జ్మి స్వాహా
4. చాచం ప్రాణం మా = సంమార్జ్మి స్వాహా
5. చక్షు శ్శోత్రం మా = సంమార్జ్మి స్వాహా
6. ప్రజాం యోనిం మా = సంమార్జ్మి స్వాహా
7. ఆశాసానా = సురృతాయ కగ్న్ స్వాహా
8. సుప్రజస స్త్వా = అదాభ్యగ్న్ స్వాహా
9. ఇమం విష్యామి = కరోమి స్వాహా
10. సమాయుషా = తనువా మమ స్వాహా
11. మహీనాం పయో = నిర్వపామి స్వాహా
12. మహీనాం పయోస్యోషధీనాం = సుప్రజాస్త్వాయ స్వాహా
13. తేజోసి స్వాహా
14. తేజో సుప్రేహి స్వాహా
15. అగ్నే స్తే తేజో మావిన్దై త్స్వాహా
16. అగ్నే ర్ద్విహ్వసి = యజుషే భవ స్వాహా
17. శుక్ర మసి స్వాహా
18. జ్యోతి రసి స్వాహా
19. తేజోసి స్వాహా

20. దేవో వ స్సవి తోత్పునాతు స్వాహా
21. అచ్చిద్రేణ పవిత్రేణ స్వాహా
22. వసోస్సూర్యస్య రశ్మిభి స్వాహా
23. శుక్రం త్వా శుక్రాయాం = గృహ్ణామి స్వాహా
24. జ్యోతి స్త్వా జ్యోతిషి = గృహ్ణామి స్వాహా
25. అర్చి స్త్వా ఛిషి = గృహ్ణామి స్వాహా

$$139 + 25 = 164 \text{ మంత్రాః}$$

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

ప్రత్యు స్సౌచ స్తపే దగ్నే రత్నపి రూర్ధ్వం పున
స్తపేత్॥ గోష్ఠం వాచం తథా చక్షః ప్రజాం మార్షి క్రమా
త్సృవం॥ జుహూ పథృ ధృవా ఆశా పత్నీం యోక్త్రేణ
సహ్యాతి, సుప్రేతి పత్న్యవవిశే దిమం కాలే విమోచనం సమా
పత్నీపూర్ణ పాత్రం జపే దథ మహి ద్వయాత్ ఘృతం నిరుప్య
వీక్షేత తేజోఽ దిత్య పశ్యమే. అగ్నా తేజో హరే దగ్నీః
పూర్వా అగ్నా వధి సంశ్రయేత్. అగ్నే స్ఫవర్తమని క్షిప్త్వా
శు జ్యో తే త్రిభి రాజ్యకం. ఉత్పూయ దేవో జలముత్పు
నాత్యాజ్య పవిత్రతః. శు జ్యో లర్చి త్రిభి రాజ్యస్య గ్రహోజు
హ్వదికే త్రయే. దశమేత్తస్య వాకేఽస్మిం స్త్రయో వింశతి
రీరితాః. (అవ స్తంబ మతేనా లత్ర పంచవింశతి రీరితాః

— : అథ ఏకాదశోనువాకః :—

- 1 ఓం కృష్ణోస్యా ఖరేష్టో = త్వా స్వాహా
- 2 వేది రసి = త్వా స్వాహా
- 3 బర్హి రసి స్రు = స్త్యా స్వాహా
- 4 దివే త్వా స్వాహా
- 5 అంతరిక్షయ త్వా స్వాహా
- 6 పృథివ్యై త్వా స్వాహా
- 7 స్వదా పితృభ్య = గచ్ఛత స్వాహా
- 8 విష్ణో స్తూపోసి స్వాహా
- 9 ఊర్ణామ్రద = దేవేభ్య స్వాహా
- 10 గంధర్వోసి = ఈడిత స్వాహా
- 11 ఇంద్రస్య బాహు రసి = ఈడిత స్వాహా
- 12 మిత్రావరుణా త్వోత్తరతః = ఈడిత స్వాహా
- 13 సూర్య స్త్యా పురస్తాత్ = శస్త్యా స్వాహా
- 14 వీతిహోత్రం త్వా = మధ్వరే స్వాహా
- 15 విశో యంత్రే స్థ స్వాహా
- 16 వసూనాగ్ రుద్రాణా = నదసి సీద స్వాహా
- 17 జుహూ రసి ఘృతాచీ = సీద స్వాహా
- 18 ఉపభృ దసి ఘృతాచీ = సీద స్వాహా
- 19 ధృవాసి ఘృతాచీ = సీద స్వాహా
- 20 ఏతా అనద = యజ్ఞనియగ్ స్వాహా

164 + 20 = 184 మంత్రాః

— : వినియోగ సంగ్రహః :—

శ్లో॥ కృష్ణ ఇధ్రం వేది ర్వేదిం బర్హి ర్భర్హి స్సముక్ష తి.
దివే త్రిభి ర్భర్హి షోగ్ర మధ్య మూలాని చోక్షతి॥ స్వధా శేషం ఊ

పేదూమో విష్ణో ప్రస్తర మున్నయేత్॥ ఊర్ణా బర్హి త్రి ఖి ర్గంధ త్రిఖి
త్రి స్పరి ధీన్ ఊపే త్॥ సూర్యో ఖిమంత్ర్య వూర్వాగ్నిం వీత్యో ౭౭
ఘరసమి త్స్థితిః। విశో ఆధాయ విధృతీ వసూ ప్రస్తర సాదనం। జుహూ
వ ధృ ఖి రాసాద్య స్పృచ ఏతా స్తు మంత్రయేత్. ఏకాదశే ను వాకేఽస్మి
స్మిరి తా మంత్ర వింశతిః।

—: అథ ద్వాదశోనువాకః :—

- 1 ఓం భువనమసి = రిదంనమ స్వాహా
- 2 ఓం జుహ్వే హ్యగ్ని = యజ్ఞాయై స్వాహా
- 3 ఓం ఉప భృ దేహి = యజ్ఞాయై స్వాహా
- 4 ఓం అగ్నా విష్ణూ మావా = కృణుతగ్ స్వాహా
- 5 ఓం విష్ణో స్థానమసీ = వీర్యాణి స్వాహా
- 6 ఓం సమారభ్యో = ఇంద్రావా స్వాహా
- 7 బృహద్భాస్వాహా
- 8 పాహిమాగ్నే = భజ స్వాహా
- 9 మఖస్య శిరోసి = రంక్తాగ్ స్వాహా

184 + 9 = 1938

—: వినియోగ సంగ్రహః :—

శ్లో భువా గ్నే రంజలిం కృత్వా జుహూ ద్వాభ్యాం.
ద్వయో ర్గ్రహః అగ్నా దక్షిణ నిర్గామీ
విష్ణో స్థిత్యా సమా ౭౭ హుతి. బృహద్భా.
స్పృచ ముద్గృహ్య పాహి ప్రతిని వ ర్తతే
మఖ ధృవా మన క్తి త్రి ర్నవ మంత్రాభిషేరితాః

—: అథ త్రయో దశోనువాకః :—

- 1 ఓం వాజస్యమా = గ్రఖీ త్స్వా హా
- 2 అథ సపత్నాగ్ = అక స్వాహా

- 3 ఉద్ధృతం చ స్వాహా
- 4 నిగ్రాభంచ స్వాహా
- 5 బ్రహ్మ దేవా - వృథ స్వాహా
- 6 అథా సపత్నానింద్రాగ్నిమే = తాగ్ స్వాహా
- 7 వసుభ్య స్త్వా.స్వాహా
- 8 రుద్రేభ్య స్త్వా స్వాహా
- 9 అదిత్యేభ్య స్త్వా స్వాహా
- 10 అత్తగ్ రిహణా = వయ స్వాహా
- 11 ప్రజాం యోనిం = క్షగ్ స్వాహా
- 12 ఆప్యాయంతా = ఓషధయ స్వాహా
- 13 మరుతాం పృషతయ = మేరయ స్వాహా
- 14 ఆయుష్షా అగ్నే = చక్షుర్మే పాహిస్వాహా
- 15 ధృవాసి స్వాహా
- 16 యంపరిధిం = చేతయాతై స్వాహా
- 17 యజ్ఞస్య పాథఉపసమితగ్ స్వాహా
- 18 సగ్ స్త్రావభాగా = మాదయధ్వ గ్ స్వాహా
- 19 అగ్నేర్వామపన్న = మాధత్తగ్ స్వాహా
- 20 ధురిధుర్యా పాతగ్ స్వాహా
- 21 అగ్నే దధ్ధయో = యోనిగ్ స్వాహా
- 22 దేవాగాతు విదో = యజ్ఞగ్ స్వాహా వాచిస్వాహా వాతేధా
స్వాహా

$$193 + 22 = 215$$

అస్యనియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ వాజ ద్వాఖ్యాం సృచో ర్హ్వహా వస్సం జ్ఞా త్పరి
ధీం త్రిభిః. అత్త ప్రజాం ఒపాభృ త్రి స్సృక్ష ప్రస్తరాగ్రాది కాంజనం.

మరు ప్రస్తర హోమో య మాయు రగ్నస్యతి మంత్రణం. ధృవా భూమిం
స్పృశే ద్యంప మధ్యస్థ పరిధే ర్హ్వా తిః। యజ్ఞాన్యయో ర్ద్వయోర్హోమ
స్సంప్రసావ ప్రావకాహుతిః। అగ్నే స్పృశా సాదయిత్వా ధృతి తేప్రోహ
యే తస్మిచ్ఛా। అగ్నే ఫలీ కృతే ర్హ్వామో దేవా ఇష్టయజు ర్హ్వా తిః వాచి బర్హి
ర్హ్వా తే వాతే సర్వహోమోత్ర వింశతిః।

(అపస్తంబమతే నాత్ర మంత్రా ద్వా వింశతి ర్మతాః)

అథ చతుర్దశోనువాకః

ఉభావా మిత్యాది చతుర్దశ మంత్రాణాం విశ్వేదేవాః
కాండముషయః. త్రిష్టు బాదయ శ్చందాసి। ఇంద్రాగ్న్యదయో
దేవతాః. కృష్ణయజుర్వేదీయ తైత్తిరీయశాఖా హోమే
వియోగః

- 1 ఓం ఉభా వా మింద్రాగ్ని = హువేవాగ్ స్వాహా
- 2 అశ్రవగ్ హి = నవ్యగ్ స్వాహా
- 3 ఇంద్రాగ్ని నవతిం = కర్మణా స్వాహా
- 4 శుచి న్నుస్తోమం = ధేష్ఠా స్వాహా
- 5 వయ ముత్వా పథ = యుజ్మహి స్వాహా
- 6 పథ స్పృథః = ప్రపూషా స్వాహా
- 7 క్షేత్రస్య పతినా = దృశే స్వాహా
- 8 క్షేత్రస్య పతే మధుమంత = మృడయంతు స్వాహా
- 9 అగ్నే నయ సుపథా = విధేమ స్వాహా
- 10 ఆదేవానా మపి = కల్పయాతి స్వాహా
- 11 యద్వాహిష్ఠం = ఉదీరతే స్వాహా
- 12 అగ్నే త్వం పారయ = శంయో స్వాహా
- 13 త్వ మగ్నే వ్రతపా అసి = ష్వీడ్య స్వాహా
- 14 యదోష్వో వయం = కల్పయాతి స్వాహా

215 + 14 = 229 మంత్రాః

చతుర్థశాను వాకస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో అంత్యానువాకే యాజ్ఞాను వాక్యాః కామ్యేష్టి నంగతాః. కాండస్య తు ద్వి తీ
యస్య ద్వితీయే ప్రశ్న ఇష్టయః. ఇంద్రాగ్న్యో దీప్తయః కామ్యాయాజ్ఞా
అప్యదితాః క్రమాత్. ఇషేప్రభృత్య పామంతం ప్రశ్నానాం యుక్త్యనంయుతం।
అంత్యాను వాకా యాజ్ఞాఖ్యాః త్రయోవింశతి రీరితాః।

ఉభైంద్రాగ్న త్రయేయుగ్మ మింద్రైంద్రాగ్న త్రయేపిచ।
వయం పౌష్ణే చరాక్షేత్ర క్షేత్ర పత్యచరాతథా। అగ్నేపాథి
కృతేయద్వా వ్రాత పత్యేద్వియుగ్మకం। వికల్పేనేతి మంత్రాస్య
రనువాకే చతుర్దశ.

ఇతి ప్రథమ కాండే
ప్రథమ ప్రశ్నస్సమాప్తః

శ్రీరస్తు

అథ ప్రథమ కాండస్య

ద్వితీయః ప్రశ్నః

అప ఉందం త్విత్యాది త్రయోదశాను జవాకన్థ అష్ట సప్తత్యుత్తర శత మంత్రాణాం సోమః. కాండర్షిః ద్విపదా గాయత్ర్యా జిది నానాచందాంసి అబా. దయో మంత్ర లింగోక్తా దేవతాః. కృష్ణ యజుర్వేదీయ తైత్తిరీయ శాఖా హోమే వినియోగః।

అథ ప్రథమోనువాకః

- 1 ఓం అప ఉందంతు = వర్చసే స్వాహా
- 2 ఓషధే త్రాయన్వైనగ్ స్వాహా
- 3 స్వధితే మై నగ్ హిగ్ సీ స్వాహా
- 4 దేవశ్రూ రేతాని ప్రవపే స్వాహా
- 5 స్వస్త్వ త్తరా ణ్యశీయ స్వాహా
- 6 ఆపో అస్మా న్మాతర = రిప్రగ్ స్వాహా
- 7 ఉదాభ్య క్కుచి రాపూత ఏమి స్వాహా
- 8 సోమస్య తనూ రసి = పాహి స్వాహా
- 9 మహీనాం పయో జసి స్వాహా
- 10 వర్చోధా అసి = ధేహి స్వాహా
- 11 వృత్రస్య కనీనికా జసి = చక్షు ర్మే పాహి స్వాహా
- 12 చిత్పతి స్త్వా = త్వచ్చిద్రేణ = రశ్మిభి స్వాహా
- 13 వాక్పతి స్త్వా = త్వచ్చిద్రేణ = రశ్మిభిస్వాహా
- 14 దేవ స్త్వా సవితా పునాత్వ చ్చిద్రేణ = రశ్మిభి స్వాహా
- 15 తస్య తే పవిత్రపతే = త చ్చకేయగ్ స్వాహా
- 16 ఆవో దేవాస ఈమహే = మహే స్వాహా
- 17 ఇంద్రాగ్ని ద్యావాపృథివీ అప ఓష ధీ స్వాహా
- 18 త్వం దీక్షణా = పాహి స్వాహా

అన్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ అప శ్శిర ఉన త్యోష దర్శోఽత్రాంతర్హిత స్స్వధి.
క్షరం నిధాయ దేవశ్రూర్వపే త్స్వస్తి తదా జపేత్. అప స్నానాయా
దుదా జప్యం సోమ వస్తు పరిగ్రహః। మహీతి నవనీతస్య గ్రహావరోఽ
విలేపనం. వృత్రే త్యాంక్తే చిత్పతి స్త్వా త్రిధి ర్దర్శణపావయేత్. తస్యేతి
జపతి స్వామీ హ్యోవః ప్రాగ్వంశ వేశనం. ఇందాగ్ని దక్షిణే గత్వా త్వ
మిత్కుప విశేదిహ. ప్రథమే హ్యానువాకే స్మిన్మంత్రా అష్టాదశేరితాః।

అథ ద్వితీయోనువాకః

- 1 ఓం ఆకూత్యై ప్రయుజేఽగ్నయే స్వాహా
- 2 మేధాయై మనసేఽగ్నయే స్వాహా
- 3 దీక్షాయై తపసేఽగ్నయే స్వాహా
- 4 సరస్వత్యై పూష్టేఽగ్నయే స్వాహా
- 5 ఆపో దేవీ ర్భృహతీ = వృధాతు స్వాహా
- 6 విశ్వేదేవస్య నేతు = పుష్యసే స్వాహా
- 7 ఋక్సామయో యజ్ఞస్యోద్భవ స్వాహా
- 8 ఇమాం ధియగ్ శిక్షమాణస్య = రుహేమ స్వాహా
- 9 ఊర్గ స్యాంగిర స్యూర్ణ = మా మా హిగ్సే స్వాహా
- 10 విష్ణో శ్మర్యాని శర్మ = మే యచ్చ స్వాహా
- 11 నక్షత్రాణాం మాతీ = త్సాహి స్వాహా
- 12 ఇంద్రస్య యోని రసి మా మా హిగ్సే స్వాహా
- 13 కృష్యైత్వా సుసస్యాయై స్వాహా
- 14 సుపిష్పలాభ్య స్త్రైషధీభ్య స్వాహా
- 15 సూపస్థా దేవో = దృచ స్వాహా

16 స్వాహా యజ్ఞం మనసా = భ్యాగ్ స్వాహా

17 స్వాహాలో రంతరిజ్ఞ త్స్వాహా

18 స్వాహా యజ్ఞం వాతా దారభే స్వాహా

18 + 18 = 36

అన్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ అకూత్యై జుహుయాత్సద్భిః ఋక్సామే త్యజినంస్సృశేత్. ఇమా మజిన మారోహే ద్బద్ధా త్యుర్గితి మేఖలాం. విష్ణో ర్వస్త్రేణోర్ణతేతం నక్షే త్యావేష్టయే చ్చిరః ఇంద్ర దధ్యా త్కృష్ణ శృంగం కృష్ణై లోష్టో ద్ధతి స్తథా. సుపి కంఠూయనం మూర్ధ్ని సూప దండ పరిగ్రహః. స్వాహా లింగురీ ర్వయో ర్మృంచే త్పంచ భేదేన వింశతిః।
(ఆప స్తంబమతేనాత్ర మంత్రా అష్టాదశేరితాః)

అథత్పఠీయోనువాకః

- 1 ఓం దై వీం ధియం = ద్వశే స్వాహా
- 2 యే దేవా మనోజాతా = నే భ్య స్వాహా
- 3 అగ్నే త్వగ్ సుజాగృహీ = పున ర్దద స్వాహా
- 4 త్వ మగ్నే వ్రతపా = ప్వీడ్య స్వాహా
- 5 విశ్వే దేవా అభి = వృత్ర న్స్వాహా
- 6 పూషా సన్యా = రాధసా స్వాహా
- 7 దేవ స్సవితా వసో = మాయూషా స్వాహా
- 8 చంద్ర మసి = భవ స్వాహా
- 9 వత్స మసి = భవ స్వాహా
- 10 ఊస్రా లసి = భవ స్వాహా
- 11 హయో లసి = భవ స్వాహా
- 12 ఛాగో లసి = భవ స్వాహా
- 13 మేషో లసి = భవ స్వాహా

- 14 వాయవే త్వా స్వాహా
 15 వరుణాయత్యా స్వాహా
 16 నిర్ఠ త్యై త్వా స్వాహా
 17 రుద్రాయ త్యా స్వాహా
 18 దేవీ రావో అపాన్నపా = మా ఎవక్రమిషగ్ స్వాహా
 19 అచ్చిన్నం తంతుం = గేషగ్ స్వాహా
 20 భద్రా డభి శ్రేయః = సర్వవీర స్వాహా
 21 ఏద మగన్మ దేవ = సమిషా మదేమ స్వాహా

36 + 21 = 57 మంత్రాః

అన్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ దైవీం హస్తా శోభయిత్వా యేదే వ్రత పయః పిచేత్॥ అగ్నే
 స్వప్యస్య న్నుగ్ని మాహ త్వంప్రబుద్ధో జపేత్తదా. విశ్వ
 ఇత్యపి పూషేపిసనిహారా ఎనుశాసనం దేవో వసుగ్రహ
 శచ్చంద్రం షడ్భి స్తత్ర పరిగ్రహః. వా ఎధ నష్టా మప్పు
 మృతాం సన్నా మృగ్యౌచ గాం స్పృశేత్॥ దేవీ రావో
 విగాహ్యో అచ్చిలోష్ట మప్పు విమర్దయేత్ భద్రా ద్రథేన యా
 త్యేదం యాగభూమి వ్యవస్థితిః. అనువాకే తృతీయే అస్మి
 న్నుదితా ఏకవింశతిః ॥

అథ చతుర్థోను వాకః

- 1 ఓం ఇయం తే శుక్ర = భ్రాజం గచ్ఛ స్వాహా
 2 జూరసి ధృతా = మశీయ స్వాహా
 3 శుక్ర మస్య మృత మసి స్వాహా
 4 వై శ్వదేవగ్ హవి స్వాహా
 5 సూర్యస్య చక్షు రారుహ = విపశ్చితా స్వాహా
 6 చి దసి మనాసి = ప్రతీచీ సంభవ స్వాహా

- 7 మిత్ర స్త్వా పది బద్ధాతు స్వాహా
 8 పూషా ధ్వనః = సోమగ్న్ స్వాహా
 9 రుద్ర స్త్వా ౭౭వర్తయతు మిత్రస్య = రయ్యా స్వాహా
 57 + 9 = 66 మంత్రాః

అస్య వినియోగ సంక్రమాః

శ్లో॥ ఇయం షిష్టాః పృతే స్వర్ణం జూ రసీతి జుహోతి చ శుక్రేతి
 స్వర్ణ ముధృత్య వై శ్వేత్యాఽఽజ్య మవేక్షతే. సూర్య సూర్యముప
 స్థాయచిత్తోన్మక్రయణీం జపేత్ మిత్రో దృష్ట్వా బద్ధపాదం
 పూషా తా మనుమంత్రయేత్. రుద్ర స్తా మావర్తయేత
 మంత్రా స్సంకీర్తితా నవ।

అథపంచమోనువాకః

- 1 ఓం వస్వసి స్వాహా
 2 రుద్రా ౭సి స్వాహా
 3 అదితి రసి స్వాహా
 4 అదిత్యా ౭సిస్వాహా
 5 శుక్రా ౭సిస్వాహా
 6 చంద్రా ౭సిస్వాహా
 7 బృహస్పతి స్త్వా = చికేతు స్వాహా
 8 పృథివ్యా స్త్వా మూర్ధ = పృతవతి స్వాహా
 9 పరిలిఖితం = ఇదమహగ్ రక్షసో = అపిక్మతామి యో =
 మిస్వాహా
 10 అన్యే రాయ స్స్వాహా
 11 త్వే రాయ స్స్వాహా
 12 తోతేరాయ స్స్వాహా
 13 సందేవి దేవ్యో = పశ్యస్వ స్వాహా

14 త్వష్టిమతీ = సందృశి స్వాహా

15 మాఽహగ్ రాయ స్తో = వియోషగ్ స్వాహా

86+15=81 మంత్రాః

అన్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ ష పృథా అనుక్రమా వస్వీ బృహ స్త త్పద సంగ్రహః. పృథివ్యా
స్త త్పదే హుత్వా పరి సంకేప్త్య లేఖయా. అస్మే స్థాల్యాం
పదం ఊప్త్యా త్వే దద్యా త్స్వామినే పదం. తోతే పత్వేన్ పదం
దద్యాత్సం క్రయణ్యా హ్యవేక్షయేత్. త్వష్టి తాం మంత్రయే
త్పత్నీ మా ఽహంత ద్దీయతే యదా. పదం తదా మంత్రయేత
మంత్రాః పంచదశే రితాః

అథ షష్ఠోను వాకః

1 ఓం అగ్ననా తే = శుక్ర స్తే గ్రహ స్వాహా

2 అభిత్యం దేవగ్ = కృపాసువ స్వాహా

3 ప్రజాభ్య స్త్వా స్వాహా

4 ప్రాణాయ త్వా స్వాహా

5 వ్యానాయత్వా స్వాహా

6 ప్రజా స్త్వ మను ప్రాణిహి = ప్రాణంతు స్వాహా

81+6=87 మంత్రాః

అన్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ అంశు సోమం మంత్రయేతా అభిత్యం క్రేతుంమిమీత తం। ప్రజా
సమూహ్యా త చ్ఛేషం ప్రాణాయత్వేతి మంత్రతః. వ్యా విస్రస్య
ప్రజేక్షేత షణ్మంత్రా ఇహ వర్జితాః

అథ సప్త మోనువాకః

1 ఓం సోమం తే క్రీణామి = అభిమాతిషాహగ్ స్వాహా

2 శుక్రం తే శుక్రేణ క్రీణామి = గో స్వాహా

- 3 అన్నే చంద్రాణి స్వాహా
 4 తపన స్తనూ రసి = రాయ శ్రమంతాగ్ స్వాహా
 5 అన్నే జ్యోతి స్వాహా
 6 సోమ విక్రయణి తమ స్వాహా
 7 మిత్రో న ఏహి సుమిత్రధా స్వాహా
 8 ఇంద్రస్యోరు మావిశ = స్యోనగ్ స్వాహా
 9 స్వాన భ్రాజా లంఘారే = దభ స్వాహా

87 + 9 = 96 మంత్రాః

అస్య వినియోగ సంగ్రహిః

శ్లో॥ సోమం జపేత్క్రయా త్పూర్వం శుక్రం స్వర్ణే న త త్క్రయే॥
 అన్నే స్వర్ణం సమాదత్తే తప జప్యఃక్రయే లజయా॥ అన్నే జ్యో
 స్వామినే దద్యా చ్చుక్లామూర్లాస్తుకామథ సోమంవిధేత్కృష్ణయో
 ర్లాస్తుకాయా క్రయకారిణం. మిత్ర సోమ ముపాదాయేంద్రస్యో
 రౌ తం ప్రవేశయేత్. స్వాన మూల్యా ననుదిశే దిమే మంత్రా
 నవేరితాః

అథ అష్టమోనువాకః

- 1 ఓం ఉదాయషా స్వా = అను స్వాహా
 2 ఉర్వంతరిక్ష మన్విహి స్వాహా
 3 అదిత్యా సుదోసి స్వాహా
 4 అదిత్యా సుద ఆసీదస్తభా = వ్రతాని స్వాహా
 5 వనేషు వ్యంతరిక్షం = సోమ మద్రౌ స్వాహా
 6 ఉదుత్యం జాత = సూర్యగ్ స్వాహా
 7 ఉస్రా వేతం = బ్రహ్మచోదనౌ స్వాహా
 8 వరుణస్య స్కంభన మసి స్వాహా

- 9 వరుణస్య స్కంభసర్జన మసి స్వాహా
10 ప్రత్యస్తో వరుణస్య పాశ స్వాహా

$$96 + 10 = 106$$

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ ఉదాయు సోమ మాదాయో రు గచ్ఛే చ్చకటం ప్రతి. అది న్తృత్యా
ఒజినం సోమ మదిత్యా న్వేపి సాదయేత్. వనే వన్త్రైణ బద్ధో
దు ప్రత్యానహ్యతి చర్మణా. ఉస్రా వనడుహో ర్యోగో వరు
శమ్యాం వినిక్షిపేత్ వరు బద్ధా యోక్త్రపాశం ప్రతి ధానీ
ముపాస్యతి.

అథ నవమోనువాకః

- 1 ఓం ప్రచ్యవస్య భువ = వసు రాదఘ త్స్వాహా
1 శ్యేనో భూత్వా పరా = స్వస్త్వయన్యసి స్వాహా
2 అపి పంథా మగన్మహి = విందతే వసు స్వాహా
5 నమో మిత్రస్య = శగ్సత స్వాహా
5 వరుణస్య స్కంభన మసి స్వాహా
6 వరుజస్య స్కంభసర్జన మసి స్వాహా
7 ఉన్ముక్తో వరుణస్య పాశ స్వాహా

$$106 + 7 = 113$$

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ ప్రచ్య ప్రాగ్వంశగమనం శ్యేనో ఒధ్వర్యస్తు మంత్రయేత్ ।
అవ్య తిక్రమ్య రాజానం నమ ఏనం ప్రతిక్షతే. వరు క్రమేణ
శమ్యాదీ న్శుంచే త్సప్తా ఒత్ర మంత్రకాః

అథ దశమోనువాకః

- 1 ఓం దేవస్యత్వా = మగ్నేరా తిత్థమసి విష్ణవేత్వా జుష్ఠం నిర్వ
మిస్వాహా

- 2 దేవస్యత్వా = భ్యాగ్ సోమస్యా ౭౭తిత్వమసి = త్వా జుష్టం
నిర్వపామి స్వాహా.
- 3 దేవస్య త్వా = మతిథే రాతిత్వ = త్వా జుష్టం నిర్వపామి
స్వాహా
- 4 దేవస్యత్వా = భ్యా మగ్నయేత్వా రాయస్పోష = త్వా జుష్టం
నిర్వపామి స్వాహా
- 5 దేవస్యత్వా = భ్యాగ్ కేనాయత్వా = త్వా జుష్టం నిర్వపామి
స్వాహా
- 6 యాతేధామానిహవిషా = దుర్యాన్స్వాహా
- 7 అదిత్యా స్సదోసి స్వాహా
- 8 అదిత్యా స్సద ఆసీద స్వాహా
- 9 వరుణోసి ధృతవ్రత స్వాహా
- 10 వారుణ మసి శంయో = శ్చిత్స్మహి స్వాహా
- 11 ఆపతయే త్వా గృహ్ణామి స్వాహా
- 12 పరిపతయే త్వా గృహ్ణామి స్వాహా
- 13 తనూనప్త్రే త్వా గృహ్ణామి స్వాహా
- 14 శాక్వరాయ త్వా గృహ్ణామి స్వాహా
- 15 శక్మ నోజిషా = గృహ్ణామి స్వాహా
- 16 అనాధృష్ట మస్యనా = అనభిశప్తేన్యగ్ స్వాహా
- 17 అనుమే ధీక్షం = సువితే మాధా స్వాహా

$$13 + 17 = 130$$

అన్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ అగ్నేః పంచకనిర్వాపోయాతే ప్రాగ్వంశ వేళంసం. అద్యా౭౭
సంద్యాం ఊపే చ్చర్మ హ్యాది సోమం తు సాదయేత్. వరు తం
మంత్రయే ద్వారు వాససా పరిణహ్యతి. ఆప తానూనప్త్రే

మాజ్యం సమవద్యతి పంచభిః అనా సర్వ ఋర్త్విజ స్తు తానూ
నప్త్రం స్పృశంతి హి అను స్వామీ స్పృశే దేత దితి సప్త
దశేరితాః

అథ ఏకాదశోను వాకః

- 1 ఓం అగ్ శురగ్ శు నై = సుత్యా మశీయస్వాహా
- 2 ఏష్టారాయః ప్రేషే = సమఃపృథివ్యైస్వాహా
- 3 అగ్నే వ్రతపతేత్వం = వ్రతినో ర్వ్రతానిస్వాహా
- 4 యాతే అగ్నే రుద్రియా = తస్యా నైస్వాహా
- 5 యాతే అగ్నే యా శయాతనూ = పథీగ్ స్వాహా
- 6 యాతే అగ్నే రజా శయాతనూ = వధీగ్ స్వాహా
- 7 యాతే అగ్నే హరా శయాతనూ = అపావధీగ్ స్వాహా

$$130 + 7 = 137$$

అన్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో అంశు రాప్యాయేతోమం ఏష్టా ప్రస్తర నిహ్నవః. అగ్నే
పూర్వా ఒగ్ని మామంత్రయాతే మార్జయతేతదా వ్రతం చ
తేనకురు తేయాతేత్యుపసదామమీ. ఆజ్యహోమో యా శయేతిరజే
తిచ హరే తిచ. త్రివిధో మంత్రభేద స్యా న్మంత్రా స్సప్తే హ
వర్జితాః

అథద్వాద శోనువాకః

- 1 ఓం విత్తాయ నీమేసి స్వాహా
- 2 తిక్తాయ నీమేసి స్వాహా
- 3 అవతా న్మానాథితగ్ స్వాహా
- 4 అవతా న్మావ్యథితగ్ స్వాహా
- 5 విదేరగ్ని = త్వాదధే స్వాహా

- 6 విదే రగ్ని = యోద్వితీయస్యాంపృథివ్యా = త్వాదధేస్వాహా
 7 విదే రగ్ని = య స్తుతీయస్యాంపృథివ్యా = త్వాదధే స్వాహా
 8 సిగ్ హీ రసి మహిషీ రసి స్వాహా
 9 ఉరుప్రథ = ప్రథతాగ్ స్వాహా
 10 ధృవాసి స్వాహా
 11 దేవేభ్య క్కుంధస్వ స్వాహా
 12 దేవేభ్య క్కుంధస్వ స్వాహా
 13 ఇంద్రమోష స్త్వా = త్పాతు స్వాహా
 14 మనో జనా స్త్వా = పాతు స్వాహా
 15 ప్రచేతా స్త్వా రు = పాతుస్వాహా
 16 విశ్వకర్మా త్వాది = పాతు స్వాహా
 17 సిగ్ హీ రసి సపత్నసాహీ స్వాహా
 18 సిగ్ హీ రసి సుప్రజావనిగ్ స్వాహా
 19 సిగ్ హీ రసి రాయసోప వనిగ్ స్వాహా
 20 సిగ్ హీ రస్యాదిత్యవనిగ్ స్వాహా
 21 సిగ్ హీ రస్యావహా = యజమానాయ స్వాహా
 22 భూతేభ్య స్త్వా స్వాహా
 23 విశ్వాయు రసి పృథివీం దృగ్ హా స్వాహా
 24 ధృవక్షిద స్యంతరిక్షం దృగ్ హా స్వాహా
 25 అచ్యుతక్షిదసి దివం దృగ్ హా స్వాహా
 26 అగ్నే ర్భస్మా స్యగ్నేః పురీష మసి స్వాహా

137 + 26 = 163 మంత్రాః

అన్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ విత్తే త్తరార్ధ వేద్యర్ధ శ్చతుర్భిః పరితో లిఖేత్ ॥ విదే రత్రి
 ర్హరే త్పానూంస్సింహీ ర్వేద్యాం వినిక్షిపే త్ ఉరుప్రథయతే ఉరు

ప్రథయతే వేదింధ్రువా సంహత్య శమ్యయా. దేవే ప్రోక్ష్య తథా
 దేవే సికతాత్రా ఎవకీర్యతే । ఇంద్ర ప్రోక్ష్య చతు ర్దిక్ష సింహీ
 రంసద్వయే తథా. శ్రోణి ద్వయే చ మధ్యే చ వ్యాఘరయతి
 పంచభిః । భూతేభ్య స్సుచ ముద్గృహ్య విశ్వా పరిధయ త్రయః
 అగ్నే స్సంస్థాప్య సంభారాన్ మంత్రా వ్షడ్వింశతి ర్ముతాః

అధత్రయోదశోనువాకః

- 1 ఓం యుంజతే మన = ఘ్రితి స్వాహా
- 2 సువా గ్దేవ = ఘోషేథాగ్ంస్వాహా
- 3 ఆనో వీరో = అసద్వశీ స్వాహా
- 4 ఇదం విష్ణు = సురే స్వాహా
- 5 ఇరావతా = మయూఖై స్వాహా
- 6 ప్రాచీ ప్రేత = మాజీహ్వరతగ్ం స్వాహా
- 7 అత్ర రమేథాం = పృథివ్యా స్వాహా
- 8 దివో వా విష్ణు = సవ్యాత్స్వాహా
- 9 విష్ణో ర్నుకం = త్రేధో రుగాయ స్వాహా
- 10 విష్ణో రరాట మసి స్వాహా
- 11 విష్ణోః పృష్ఠ మసి స్వాహా
- 12 విష్ణో శ్చక్షుప్రే స్థ స్వాహా
- 13 విష్ణో న్యూరసి స్వాహా
- 14 విష్ణో ధ్రువ మసి స్వాహా
- 15 వైష్ణవ మసి విష్ణ వే త్వా స్వాహా

15 + 163 = 178 మంత్రాః

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ యుంజ హుత్వానువా గక్షే శబ్ది క్షే న్మంత్రయేత తం. ఆనో
 ఒక్ష మంజ్యా జ్ఞాహుయా త్సఖోరిద మిరా ద్వయాత్; ప్రాచీ

ప్రవర్త్య శకతే అత్రే తి స్థాపయే దిమే. దివో విష్ణో ర్వయా
 నేధ్యా వనసో వినిహం త్యుచే. విష్ణో మంటప నిర్మాణం
 పంచభి ద్ధ్వరి వంశకః. మధ్యా చ్చదీ రరాట్యాం తౌ రజ్జు
 సూతి స్తు బంధనే, వైష్ణవ స్పృశేన్నిర్మితం తం మంత్రాః
 పంచదశో దితాః

అథ చతుర్థశోను వాకః

కృణుస్వ పాజ ఇతి అష్టాదశ మంత్రాణాం విశ్వే దేవాః కాండ
 ర్షయః త్రిష్టుబాది నానా ఛందాంసి. రక్షోహగ్నిర్దేవతాః కృష్ణ
 యజుర్వేదీయ తై త్తిరీయశాఖా హోమే వినియోగః

- 1 ఓం కృణుస్వ పాజః = స్తపిష్టే స్వాహా
- 2 తవ భ్రమాస = గుల్కా స్వాహా
- 3 ప్రతి స్పృశో = దధర్షీ థ్వాహా
- 4 ఉదగ్నే శిష్ట = శుష్కగ్ం స్వాహా
- 5 ఊర్ధ్వో భవ = శత్రూన్ధ్వాహా
- 6 సతే జానాతి = అభిద్యో త్స్వాహా
- 7 నేదగ్నే అస్తు = దిష్టి స్వాహా
- 8 అర్చామి తే = రనుద్యూ త్స్వాహా
- 9 ఇహ త్వా భూరి = జనానాగ్ం స్వాహా
- 10 య స్త్వా స్వశ్వ = జుజోష థ్వాహా
- 11 మహో రుజామి = దమూనా స్వాహా
- 12 అస్వప్నజ = పాంత్యమూర స్వాహా
- 13 యే పాయవో మామ = దేభు స్వాహా
- 14 త్వయా వయగ్ం = హ్యహ్రాయాణ స్వాహా
- 15 అయాతే అగ్నే సమిధా = అవద్యా థ్వాహా
- 16 రక్షోహం వాణిన = న క్తగ్ం స్వాహా

17 విజ్ఞోతిషా బృ = వినితే స్వాహా

18 ఉత స్వానాసో = అదే వీ స్వాహా

$$206 + 18 = 224 \text{ మంత్రాః}$$

శ్లో॥ కృణురక్షోఘ్నకే యాగే సామిథే న్యస్తు షోడశ ।

యాజ్ఞానువాకే ద్వే అష్టాదశ మంత్రా ఇతీరితాః

$$178 + 18 = 196 \text{ మంత్రాః}$$

ఇతి ప్రథమకాండే ద్వితీయః ప్రశ్న స్సమాప్తః

ప్రథమ ప్రశ్న గతాః మంత్రాః 215

ద్వితీయ ప్రశ్న గతాః మంత్రాః 196

మిశిత్యా మంత్రాః 401

అథ ప్రథమ కాండే తృతీయః ప్రశ్నః

దేవస్య త్వే త్యా ది త్రయోదశా నువా కస్త ఏకోన నవత్యుత్తర
శత మంత్రాణాం సోమః కాండర్షిః. గాయత్ర్యాది నానా
ఛందాసి. మంత్ర లింగోక్తా దేవ తాః. కృష్ణ యజుర్వేదీయ
తై త్తిరీయ శాఖా హోమే వినియోగః।

1 ఓం దేవస్య త్వా = మాదదేః 'భిరసి నా'రి రసి స్వాహా

2 పరి లిఖితగ్ రక్షః = కృంతామి స్వాహా

3 దివే త్వా స్వాహా

4 అంతరిక్షేయ త్వా స్వాహా

5 పృథివ్యై త్వా స్వాహా

- 6 శుంధతాం లోకః పితృష దన స్వాహా
 7 యవోసి యవయా = రాతీ స్వాహా
 8 పితృణాగ్ం సదన మసి స్వాహా
 9 ఉద్దివగ్ం స్తభాః = దృగ్ంహ స్వాహా
 10 ద్యుతాన స్త్వా = ధర్మణా స్వాహా
 11 బ్రహ్మవనిం త్వా = పర్యూహామి స్వాహా
 12 బ్రహ్మ దృగ్ంహ = దృగ్ంహ స్వాహా
 13 పృతేన ద్యావాపృథివీ = భాగ్ం స్వాహా
 14 ఇంద్రస్య సదోసి స్వాహా
 15 విశ్వజనస్య ఛాయా స్వాహా
 16 పరిత్వా గిర్వణో = జుష్టయ స్వాహా
 17 ఇంద్రస్య సూరసి స్వాహా
 18 ఇంద్రస్య ధ్రువ మసి స్వాహా
 19 ఇంద్ర మసీంద్రాయ త్వా స్వాహా

అన్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ దేవస్యే త్యభిమా దత్త అభి రిత్యను మంత్రణం. పరీత్యవట
 మాలిఖ్య దివేగ్రేమధ్య మూలయోః। ప్రోక్షే దౌదుంబరీం శుంధ
 శేషో గర్తే వనీయతే। యవో యవం క్షిపే త్తత్ర పితృ
 దర్శేణ సంస్తృతిః। ఉదౌదుంబర్యుచ్చయోథ ద్యుతాతా మవపే
 క్షిపేత్। బ్రహ్మ పాంసుంక్షిపేద్గర్తే బ్రహ్మ గర్త దృధీ కృతిః।
 పృతే నౌ దుంబరీ హోమ ఇంద్ర విశ్వద్వయాద్దిశోః। ఛదీం
 ష్యధ్యూహ్య కర్తవ్యః పరిత్వేతి పరిశ్రయః। ఇంద్ర రజ్జుంక్షిపే
 దింద్ర బద్వైం ద్రమితి మంటపం। స్పృశే ధృస్తేన మంత్రా
 స్తువింశతిస్సము దీరి తాః।

(ఆవస్తంబ మతేనాత్ర మంత్రా ఏకోన వింశతిః)

అథ ద్వితీయోఽనువాకః

- 1 ఓం రక్షోహణో = ఖనామి స్వాహా
- 2 ఇద మహం తం = అరాతీయతి స్వాహా
- 3 గాయత్రేణ ఛందసా = వలగ ..
- 4 కి మత్ర స్వాహా
- 5 భద్రగ్ం ..
- 6 త న్నా సహ ..
- 7 విరా డసి సపత్నహా స్వాహా
- 8 సమ్రా దసి భ్రాతృవ్యహా ..
- 9 స్వరా డస్యభిమాతిహా ..
- 10 విశ్వరా డసి = హంతా ..
- 11 రక్షోహణో = ప్రోక్షామి వైష్ణవా ధ్వాన్సహా
- 12 రక్షోహణో = వనయామి వైష్ణవా ..
- 13 యవోసి = యవయారాతీ స్వాహా
- 14 రక్షోహణో = ఎవస్తృణామి వైష్ణవా ..
- 15 రక్షోహణో = ఇభి జుహోమి వైష్ణవా ..
- 16 రక్షోహణో = పుపదధామి వైష్ణవీ ..
- 17 రక్షోహణో = పర్యూహామి వైష్ణవీ ..
- 18 రక్షోహణో = పరిస్తృణామి వైష్ణవీ ..
- 19 రక్షోహణో = వైష్ణవీ స్వాహా
- 20 బృహన్నసి = వాచం వద స్వాహా

19 + 20 = 39 మంత్రాః

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ ఖనేదు పరవా నక్ష ఇదం తన్మృదము ద్వపేత్. గాయ తత్రావ
బాధేత కిం స్వామీ పృచ్ఛతీ తరః. భద్రమిత్యాహ తన్నావి

త్యాహ స్వామీ తరం ప్రతి విరాట్పురుషి స్సంస్కర్మో రక్షః
 పంచస్పటి క్రియా రక్షోఽధిపవణాభ్యేతు ఫలకే స్థాపయేత్తథా
 పర్యూహ్య పరిత స్తృత్వా మంత్రయేచ్ఛ బృహన్నితి ఉపాంశు
 సవనా శ్శానం సాదయే ద్వింశతి ర్మతాః

అథ తృతీయోఽనువాకః

- 1 ఓం విభూ రసి = రాద్రేణానీకేన = హిగ్ంసీ స్వాహా
- 2 వహ్ని రసి = రాద్రేణానీకేన = హిగ్ంసీ ..
- 3 శ్వాత్రోసి ప్రచేతారా = మామా హిగ్ంసీ ..
- 4 తుథోసి విశ్వవేదా రా = హిగ్ంసీ ..
- 5 ఉశిగసి కవీ రాద్రేణా = హిగ్ంసీ ..
- 6 అంఘారి రసి బంధారీ రాద్రేణా = హిగ్ంసీ ..
- 7 అవస్య రసి = రాద్రేణా = హిగ్ంసీ ..
- 8 శుంధ్యూ రసి = రాద్రేణా = హిగ్ంసీ ..
- 9 సమ్రాడసి = రాద్రేణా = హిగ్ంసీ ..
- 10 పరిషద్యోసి = రాద్రేణా = హిగ్ంసీ ..
- 11 ప్రతక్వాసి = రాద్రేణా = హిగ్ంసీ ..
- 12 అనంమృష్టోసి = రాద్రేణా = హిగ్ంసీ ..
- 13 ఋతధామాసి = రాద్రేణా = హిగ్ంసీ ..
- 14 బ్రహ్మజ్యోతిరసి = హిగ్ంసీ ..
- 15 అజో న్యేకపా ద్రాద్రేణా = హిగ్ంసీ ..
- 16 అహిరసి బుద్ధియో రాద్రేణా = హిగ్ంసీ ..

39 + 16 = 55 మంత్రాః

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ విభూ పదత్రయా న్మానో మంత్రా ష్షోడశ నిర్వపేత్, ధిష్ణ్యాని
 శేచ్ఛ సర్వేషు రాద్రేణే త్యనుషజ్యతే

అథ చతుర్థో అనువాకః

- 1 ఓం త్వగ్ం సోమ తనూ = వరుభగ్ం స్వాహా
- 2 జుషాణో అస్తు రాజ్యస్య వేతు ..
- 3 అయం నో అగ్ని = వాజసాతే ..
- 4 ఉరు విష్ణో = తిర ..
- 5 సోమో జిగాతి = మాసదగ్ం ..
- 6 అదిత్యా స్సదోసి ..
- 7 అదిత్యా స్సద ఆసీద ..
- 8 ఏషవో దేవ స్సవిత = దభ థ్వాహా
- 9 ఏత త్వగ్ం సోము = సుపాగా థ్వాహా
- 10 ఇద మహం మనుష్యో = పోషేణ ..
- 11 నమో దేవేభ్య ..
- 12 స్వధా పితృభ్య ..
- 13 ఇద మహం నిర్వరుణస్య పాశా థ్వాహా
- 14 సువ రభి విభ్యేషగ్ం ..
- 15 వై శ్వానరం జ్యోతి ..
- 16 అగ్నేవ్రత పతే త్వం = తనూ స్త్వయ్యభూ దియగ్ం =
తనూర్మయ్యభూ దేషా = వ్రతాని స్వాహా

55 + 16 = 71 మంత్రాః

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ త్వం జుషా పశ్చిమే వహ్నావై సర్జన హుతి స్త్వయం॥ కాలా
ముఖీయతోవహ్నిం ధృత్వా ప్రాంచో భియంతిహి॥ ఉరుహుత్వా
పూర్వ వహ్నా సోమో రాజాన మగ్రతః॥ హవిర్దానం నయ
త్యత్ర చర్మ సంస్తీర్య సాదయేత్॥ అది ద్వయా దేష సోమం
నిర్ది శ్చైతం నిమంత్రయేత్॥ ఇదం దక్షిణ మావృత్య నమః

ప్రా గంజలి స్వధా. దక్షిణాంజలి రేతస్మా నిర్గచ్ఛన్మంట పా
దిదం. సువర్విహార మీక్షిత్వా వై శ్వా పూర్వాగ్ని మీక్షితే అగ్నే
వహ్నే రుపస్థానం మంత్రాష్టోడశ కీర్తితాః

అథ పంచమోఽను వాకః

- 1 ఓం అత్యన్యా నగాం = పరో వరై స్వాహా
- 2 తం త్వా జుషే = య జ్ఞాయై ..
- 3 దేవ స్త్వా సవితా మద్వా తనక్తు ..
- 4 ఓషధే త్రాయ వై వినగ్ం ..
- 5 స్వధితే మైసగ్ం హిగ్ంసీ ..
- 6 దివ మగ్రేణ = సంభవ ..
- 7 వనస్పతే = విరోహా ..
- 8 సహస్రవల్శా = రుహేమ ..
- 9 యం త్వా యగ్ం = సౌభగాయ ..
- 10 అచ్చిన్నో రాయ స్సువీర ..

$$71 + 10 = 81$$

అన్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ అతి పృక్షం మంత్రయిత్వా తంత్వా యూప తరుం స్పృశేత్।
దేవస్త న్మూల మభ్యజ్య హ్యోష దర్చాం తరాయతః। స్వధిచ్చిం
ద్యాద్ధివం ప్రాచ్యాం పాతయే ద్వన కేషితే। మూలే హుత్వా
సహ త్యాత్మస్పర్శో యంత్యాం గకాని చ। అచ్చీ త్యగ్రం చ
సంచింద్యా ద్దశ మంత్రా ఉదీరితాః।

అథ షష్ఠోఽను వాకః

- 1 ఓం పృథివ్యై త్వా స్వాహా
- 2 అంతరిక్షాయ త్వా ..
- 3 దివే త్వా ..

- 4 శుంధతాం లోకః పితృషదన స్వాహా
 5 యవోసి యవయా = రాతీ ,,
 6 పితృణాగ్ం సదన మసి ,,
 7 స్వావేశో స్యగ్రే = విత్తా ఛ్వాహా
 8 దేవ స్త్వా సవితా మధ్వా సనక్తు ,,
 9 సుపిష్పలాభ్య స్త్వాషధీభ్య ,,
 10 ఉద్దివగ్ం = ముపరేణ దృగ్ంహ ,,
 11 తే తే ధామా = భూరే ,,
 12 విష్ణోః కర్మాణి = స్సఖా ,,
 13 తద్విష్ణోః పరమం = రాత తగ్ం ,,
 14 బ్రహ్మ వనిం త్వా = పర్యూహామి ,,
 15 బ్రహ్మ దృగ్ంహ = దృగ్ంహ ,,
 16 పరి వీ రసి = మనుష్యా ,,
 17 అంతరిక్షస్య త్వా సానా వవగూహామి స్వాహా

81 + 17 = 98 మంత్రాః

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో పృథి షట్కం పురే వాత్ర స్వావే ప్రథమ పాతితం। శకలం
 చావతే ఊస్తాదేవో లగ్నిష్టాశ్రికాంజనం। సుప్యా రోప శ్చషా
 లాగ్రే హ్యుద్ది యూపం సముచ్చయేత్, తే తే చావతే ఊపే
 ద్విష్ణోర్ద్వా భ్యాం యూపస్య కల్పనం। బ్రహ్మద్వయం గతం
 యూపే రజ్జ్వా సంవేష్టనం పరి. అంత స్వరం తత్ర గూహే
 దితి సప్త దశే రితాః

అథ సప్తమో అను వాకః

- 1 ఓం ఇషే త్వా స్వాహా
 2 ఉపవీ రసి ,,

- 3 ఉపో దేవా = రమధ్వగ్ం స్వాహా
 4 అగ్నే ర్జనిత్ర మసి ,,
 5 వృషటౌ స్థ ,,
 6 ఉర్వశ్యసి ,,
 7 ఆయు రసి ,,
 8 పురూరవా ,,
 9 ఘృతే నా త్రే = దధాతాగ్ం ,,
 10 గాయత్రం ఛందో ను ప్రజాయస్వ స్వాహా
 11 త్రై స్త్రిష్టుభం = ప్రజాయస్వ ,,
 12 జాగతం = ప్రజాయస్వ ,,
 13 భవతం న స్సమనసౌ = మద్య న ,,
 14 అగ్నా వగ్ని శ్చరతి = భాగధేయగ్ం ,,

$$98 + 14 = 112 \text{ మత్రాః}$$

అన్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో ఇషే బర్హిస్స మాద త్రే ఉపేతిష్లక్ష శాఖికాం ఉపో పశు ముపా
 కృత్య హ్యగ్నే శ్శకల సంస్థితిః వృషా త్ర రౌఘ సంస్థాప్య
 హ్యుర్వా రణి మధః క్షిపేత్ పురూ త్తరం సమాద త్త ఆయు
 రిత్యు పరిక్షిపేత్ ఘృతేనం మంత్ర్య గాయేతి త్రిభి ర్మథ్నాతి
 నిక్షిపేత్ భవ పూర్వా నరే థాగ్నో హోమో మంత్రాశ్చతు
 ర్దశ॥

అథ అష్టమో ననువాకః

- 1 ఓం దేవస్య త్వా = భ్యా మాదదే స్వాహా
 2 ఋతస్య త్వా ధేవ = నారభే ,,
 3 ధర్వా మానుషా ధ్వాహా
 4 అద్భ్య స్త్వాషధీభ్యః ప్రోక్షమి ,,

- 5 అపాం పేరు రసి స్వాహా
 6 స్వాత్తం చిత్తదేవగ్ం = స్వద తై నగ్ం స్వాహా
 7 సంతే ప్రాణో వాయునా గచ్ఛతాగ్ం ..
 8 సంయజతై రంగాని ..
 9 సంయజ్ఞపతి రాశిషా ..
 10 ఘృతేనాక్తౌ పశుం త్రాయే థాగ్ం ..
 11 రేవతీ ర్యజ్ఞపతిం = విశత ..
 12 ఉరో అంతరిక్ష = యజ్ఞపతిం థా ..
 13 పృథివ్యా స్సంపృచః పాహి ..
 14 నమస్త ఆతాన ..
 15 అనర్వా ప్రేహి = పోషేణ ..
 16 ఆపో దేవీ శ్శుద్ధాయవ = భూయాస్మ ..

$$112 + 16 = 128 \text{ మంత్రాః}$$

అస్యవినియోగ సంగ్రహః

శ్లో ఆదదే రజ్ఞ మాదాయ ఋత బధ్నాతి తం పశుం. ధర్షయాపే
 నియుంక్తై ఆద్యైః ప్రోక్త్యై పాం పాయయే దపః। స్వాత్తం
 సర్వత్ర సంప్రోక్త్య సంతేమూర్ధ్ని సమంజసం. సం యాంసయో
 స్సంయవశ్చా ధృతేన స్వరు శస్త్రకే। రేవ శ్రవణ్యువ స్పర్శ
 ఉరో ఉత్తరతో నయేత్। పృథి బర్హిరవ స్థాప్య నమః పత్నీ
 రవిం భజేత్। అనపత్నీం నయే దాపః స్పృశేన్మంత్రాస్తు షోడశ శ॥

అథ నవమో అను వాకః

- 1 ఓం వాక్త ఆప్యాయతాగ్ం స్వాహా
 2 ప్రాణ స్త ఆప్యాయ తాగ్ం ..
 3 చక్షు స్త ఆప్యాయతాగ్ం ..

- 4 శ్రోత్రం త ఆప్యాయతాగ్ం స్వాహా
 5 యాతే ప్రాణా = శుంధతాగ్ం ..
 6 నాభి స్త ఆప్యాయతాగ్ం ..
 7 పాయు స్త ఆప్యాయతాగ్ం ..
 8 శుద్ధా శ్చరిత్రా ..
 9 శమద్భ్య స్వాహా ..
 10 శ మోషదీభ్య మహాభ్యాగ్ం ..
 11 ఓషధే త్రాయ నైవనగ్ం ..
 12 స్వధితే మైనగ్ం హిగ్ంసీ ..
 13 రక్షసాం భాగోసి ..
 14 ఇద మహాగ్ం రక్షోధమం = నయామి యోస్మా = నయామి
 15 ఇషే త్వా స్వాహా స్వాహా
 16 పృతేన ద్యావాపృథివీ ప్రోర్ధ్వాథాగ్ం స్వాహా
 17 అచ్చిన్నో రాయ స్సవీర స్వాహా
 18 ఉర్వంతరిక్ష మన్విహి స్వాహా
 19 వాయో వీహి స్తోకానాగ్ం స్వాహా
 20 స్వాహోర్ధ్వనభసం మారుతం గచ్ఛతగ్ం స్వాహా

$$128 + 20 = 148 \text{ మంత్రాః}$$

అన్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ వా గష్టా లాప్యాయనే శేషం శమోష వినయే ద్భువి. ఓష
 స్వధి యథా పూర్వం రక్ష దర్శం సలోహితం। త్యజే దిదం
 బాధనీయం ఇష ఉత్థిద్యతే వపాం। ఉరు పూర్వా లనలం గత్వా
 వాయో దర్శ మధః క్షిపేత్। స్వాహా శ్రవణ్యవక్షేపో మంత్రా
 ఏకోన వింశతిః।

(అపస్తంబ మతేనా లత్ర మంత్ర సంఖ్యా తు వింశతిః)

అథ దశమో అను వాకః

- 1 ఓం సంతే మనసా మన = ఘృతవ త్స్వాహా
- 2 ఐంద్రః ప్రాణోఅంగే = మదంతు స్వాహా
- 3 శ్రీ రస్యగ్ని స్త్వా = సమరిణ స్త్వాహా
- 4 వాతస్య త్వద్రజ్యై = రోహిష్యై స్వాహా
- 5 ఘృతం ఘృతపావా సః = త్వంతరిజ్యై స్వాహా
- 6 దిశ స్వాహా
- 7 ప్రదిశ స్వాహా
- 8 ఆదిశ స్వాహా
- 9 విదిశ స్వాహా
- 10 ఉద్దిశ స్వాహా
- 11 స్వాహా దిగ్భ్య స్వాహా
- 12 నమో దిగ్భ్య స్వాహా

148 + 12 = 160 మంత్రాః

అన్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ సంతే భిఘర్య హృదయ మైంద్రో జవత్తాభి మర్శనం. శ్రీః
పార్శ్వేన వపాం యాతి వాత పార్శ్వ వృతా వసా. ఘృతం
వసాహుతి ప్లడ్భిరిగోమా నమత్యతః. దిక్కుపస్థాన మంత్రాన్తే
మంత్రా ద్వాదశ వర్ణితాః.

అథ ఏకాదశో అను వాకః

- 1 ఓం సముద్రం గచ్ఛ స్వాహా
- 2 అంతరిక్షం గచ్ఛ స్వాహా
- 3 దేవగ్ం సవితారం గచ్ఛ స్వాహా
- 4 అహోరాత్రే గచ్ఛ స్వాహా

- 5 మిత్రావరుణౌ గచ్ఛ స్వాహా
- 6 సోమం గచ్ఛ స్వాహా
- 7 యజ్ఞం గచ్ఛ స్వాహా
- 8 ఛందాగ్ంసి గచ్ఛ స్వాహా
- 9 ద్యావా పృథివీ గచ్ఛ స్వాహా
- 10 నభో దివ్యం గచ్ఛ స్వాహా
- 11 అగ్నిం వై శ్వానరం గచ్ఛ స్వాహా
- 12 అద్యు స్త్వాషధీభ్య స్వాహా
- 13 మనోమే హధి = మనీయ స్వాహా
- 14 శుగసి త మభిశోచ = ద్విష్ట స్వాహా
- 15 ధామో ధామో = వరుణ నో ముంచ స్వాహా

$$160 + 15 = 175 = \text{మంత్రాః}$$

అన్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ సముద్రం గుద కాండస్య హోమా అద్యుస్తు బర్హిషి. లేపం
మార్జి మనోజస్యం శు క్షంధా వార్ధ్ర శుష్కయోః త్యక్తైస్వ
శూలం ధామో మృజ్యం మంత్రాః పంచదశేరితాః।

—: అథ ద్వాదశోనువాకః :—

- 1 ఓం హవిష్మతీ = అస్తు సూర్య స్వాహా
- 2 అగ్నే ర్వో పన్న గృహస్య = సాదయామి స్వాహా
- 3 సుమ్నాయ సుమ్నీనీ సుమ్నే మాధత్త స్వాహా
- 4 ఇంద్రాగ్నియో ర్భాగధేయాస్థ స్వాహా
- 5 మిత్రావరుణయో ర్భాగధేయాస్థ స్వాహా
- 6 విశ్వేషాం దేవానాం భాగధేయాస్థ స్వాహా
- 7 యజ్ఞే జాగృత స్వాహా

$$175 + 7 = 182 \text{ మంత్రాః}$$

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ హవిర్గృహ్ణాతి వసత్ వరీ రగ్నే స్తుసాదయేత్ । శాలా ముఖీ
యతః పశ్చాత్పున్నా స్వామీ జపేత్పునః । ఇంద్ర మిత్ర ద్వయో
ర్వేది శ్రోణ్యోరా సాదయే త్కమాత్ । విశ్వే హ్యగ్రిధ్ర ధిష్ణ్య
స్య పశ్చా దాసాదయే త్పునః । యజ్ఞేతి మంత్రయే త్సన్నా స్సప్త
మంత్రా ఇహోదితాః ।

—: అథత్రయో దశోనువాకః :—

- 1 ఓం హృదే త్వా మనసే త్వా = యచ్చ స్వాహా
- 2 సోమ రాజ న్నే = రోహంతు స్వాహా
- 3 శృణోత్వగ్ని = హవం మే స్వాహా
- 4 దేవీ రాపో అపాం = భాగస్థ స్వాహా
- 5 కార్షిరస్య పాపాం మృద్ధగ్ం స్వాహా
- 6 సముద్రస్య వోక్షిత్యా ఉన్నయే స్వాహా
- 7 యమగ్నే పృథున్ = రిష స్వాహా

182 + 7 = 189 మంత్రాః

—: అన్యవినియోగ సంగ్రహః :—

శ్లో॥ హృదే సోమద్వయా త్సోమం శకటా వధిరోహయేత్ ।
శృణో ఎగ్నౌ జుహూయా ద్దేవీ రపు హుత్వా ఎథ దర్భకైః
అహ్నాపప్లావయే త్కార్షి సముద్రో గృహ్యతే జలం ।
య మగ్నే క్రతుకృ ధ్ధోమో మంత్రా స్సప్తేహ వర్ణితాః॥

అథ చతుర్దశోనువాకః

త్వమగ్నేరుద్రఞ్చిత్వా ద్యష్టావింశతి మంత్రాణాం విశ్వేదేవాః
కాండర్షయః । రుద్రాదయో దేవతాః । కృష్ణ యజుర్వేదీయ తైత్తిరీయ
శాఖా ఛోమే వినియోగాః॥

- 1 ఓం త్వ మగ్నే రుద్రో = సుత్యనా స్వాహా
- 2 ఆపో రాజాన - కృణుధ్వగ్ం ..
- 3 అగ్ని ర్హితా నిషసా = ఇద్ధీ ..
- 4 సాధ్వీ మక ర్దేవవీతిం = అద్య ..
- 5 అక్రంద దగ్ని = భాత్యంతః ..
- 6 త్వే వసూని = పావకే ..
- 7 తుభ్యం తా అంగిర స్తమ = యేమిరే ..
- 8 అశ్యామ తం కామ = జరంతే ..
- 9 శ్రేష్ఠం యవిష్ట భారతాగ్నే = రయిగ్ం ..
- 10 సఖి తాన = భర్వ స్థ్వాహా
- 11 ఆయుష్టే విశ్వతో = సువామి తే ..
- 12 ఆయుర్దా అగ్నే = రక్షతా దిమగ్ం ..
- 13 తస్మై తే ప్రతిహర్యతే = సుష్టుతిగ్ం ..
- 14 దివస్పరి ప్రథమం = స్వాధీః ..
- 15 శుచిః పావక వంద్యో = రాహుతః ..
- 16 దృశానో రుక్మ = తురేతాః ..
- 17 ఆయదిషే సృపతిం = త్సూదయ చ్చ ..
- 18 సతేజీయసా మనసా = వస్య ..
- 19 అగ్నే సహంత మాభర = సహ స్థ్వాహా
- 20 త్వ మగ్నే పృతనాసహగ్ం = గోమత స్వాహా
- 21 ఉక్షన్నాయ = మాగ్నయే ..
- 22 వద్మాహి సూనో = ప్యంతః ..
- 23 అగ్న ఆయాగ్ంషి పవన = దుచ్చనాగ్ం ..
- 24 అగ్నే పవస్య స్వపా = మయి ..
- 25 అగ్నే పావక రోచిషా = యక్షిచ ..
- 26 సనః పావక దీదివో అగ్నే = శ్చన ..

27 అగ్ని కృచి వ్రతతమ = ఆహుత స్వాహా

28 ఉదగ్నే కుచయ స్తవ = స్వరూపం ..

$$189 + 28 = 217 \text{ మంత్రాః}$$

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ త్వం యాజ్ఞా రుద్రవ ద్యాగే హ్యగ్ని స్సురభి సంయుతే। అక్రం
తామవతే తుభ్యం కామినిశ్రేష్ఠ మిత్యసౌ। యవిష్టయుత ఆయుష్టే
ఆయుష్మతి తథోపతి। జాతవేదయుతే తస్మై కుచీ రుక్మవతే
తథా। ఆయ త్రేజోయుతే హ్యగ్నౌ సాహంత్య గుణసంయుతే ।
ఉజ్జెన్నసంయుతే హ్యగ్నేః పవమానయుతే తథా। అగ్నేపావక
వత్యగ్ని కృచా వష్టాచ వింశతిః॥

ఇతి ప్రథమకాండే తృతీయ ప్రశ్నః సమాప్తః

ప్రథమ ద్వితీయ ప్రశ్నగతా మంత్రాః 425

తృతీయ ప్రశ్న గతా మంత్రాః 217

ఆదితః మిశిత్యా మంత్రాః 642

అథ ప్రథమకాండే

చతుర్థ ప్రశ్నః

దేవస్యత్వే త్యాది ఏకత్రింశ దనువాకన్త అష్టాదశోత్తరశత
మంత్రాణాం సోమః కాండర్షిః. యజురాది నానాభందాంసి గ్రహాదయో
దేవతాః కృష్ణయజుర్వేదీయ తైత్తిరీయశాఖా హోమే వినియోగః.

అథ ప్రథమోఽనువాకః

- 1 ఓం దేవస్య త్వా సవితుః = మాదదే స్వాహా
- 2 గ్రావాస్యధ్వరకృ = వృష్టివనిగ్ం ,,
- 3 ఇంద్రాయ త్వా వృత్రఘ్నే ,,
- 4 ఇంద్రాయ త్వా వృత్రతురే ,,
- 5 ఇంద్రాయ త్వా జభిమాతిఘ్నే ,,
- 6 ఇంద్రాయ త్వా జేదిత్యవతే ,,
- 7 ఇంద్రాయ త్వా విశ్వదేవ్యావతే ,,
- 8 శ్వాత్రాస్త వృత్రతురో = విబతు ,,
- 9 యత్రే సోమ దివి = ధాత్రేవోచ ,,
- 10 ధిషణే వీదూ = మామా హిగ్ంసిష్టగ్ం స్వాహా
- 11 ప్రా గపా గుద దధరా = త్వంబ నిష్వర ,,
- 12 యత్రే సోమదాభ్యం = సోమాయ ,,

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ గ్రహప్రశ్నేఽనువాకాస్తు చత్వారింశ దిహోదితాః। సోమాభిషవ
ఏకస్మి న్పంచత్రింశత్సు తద్గ్రహాః। దాక్షిణాని సమిష్టాఖ్య
యజాం ష్యవభృథ స్తథా। కామ్యయాజ్ఞా ఇతి ప్రోక్తా అర్థా
అత్రాఽనువాకగాః। అదదే శ్శాన మాదాయ గ్రావాసీ త్యభి
మంత్రయేత్ । ఇంద్రా సోమమితిః పంచ శ్వాత్రా నిగ్రాభ
సేవనం. యత్రే సోమం మంత్రయిత్వా ధిషణే ఫలకే స్పృశేత్।
ప్రాక్తిః ప్రదక్షిణాజ్ఞావో హ్యంబ పత్నీం విచించయేత్ ।
యత్రే మహత్యభిషవే హ్యంకుయోగో నవేరితాః॥

(ఆపస్తంబ మతే నాత్ర మంత్రా ద్వాదశ వర్ణితాః)

అథ ద్వితీయోఽనువాకః

- 1 ఓం వాచస్పతయే పవస్వ = తేభ్య స్త్వా స్వాహా
- 2 స్వాంకృతోసిమధుమతీ = పార్థివేభ్య ,,

- 3 మనస్తాపస్థ స్వాహా
 4 ఉర్వంతరిక్ష మన్విహి స్వాహా
 5 స్వాహా త్వా సుభవ స్సూర్యాయ స్వాహా
 6 దేవేభ్య స్తావ మరీచిపేభ్య స్వాహా
 7 ఏషతేయోనిః ప్రాణాయ త్వా స్వాహా

12 + 7 = 19 మంత్రాః

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ వాచో ఒంకుపాత్రగ్రహణం స్వామ్యాదత్తే అన్యహస్తతః ।
 ఉరు గత్వా మనస్తేతి వేదే ర్దక్షిణతస్థితిః । స్వాహా జుహోతి
 దేవేభ్యో మధ్యమే పరిధౌ తథా । లేపం నిమార్జ్యేష పాత్రం
 సాదయేత్సప్త వర్జితాః॥

అథ తృతీయో అనువాకః

- 1 ఓం ఉపయామగృహీతో న్యంతర్యచ్ఛ - మాదయస్వ స్వాహా
 2 స్వాంకృతోసి = పార్థివేభ్య స్వాహా
 3 మనస్తాపస్థ స్వాహా
 4 ఉర్వంతరిక్ష మన్విహి స్వాహా
 5 స్వాహా త్వా సుభవ స్సూర్యాయ స్వాహా
 6 దేవేభ్యస్తావమరీచిపేభ్య స్వాహా
 7 ఏషతే యోని రపానాయ త్వా స్వాహా

19 + 7 = 26 మంత్రాః

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ ఉపా ఒంతర్యామక స్తత్ర స్వాంకృతాది తు పూర్వవత్ ।

అథ చతుర్థోఽనువాకః

- 1 ఓం అవాయోభూష = పూర్వపేయగ్ం స్వాహా
- 2 ఉపయామగృహీతోఽసి వాయవే త్వా స్వాహా
- 3 ఇంద్రవాయూ ఇమే = ముశంతి హి ..
- 4 ఉపయామగృహీతో సీంద్రవాయుభ్యాంత్యా స్వాహా
- 5 ఏషతేయోని సృణోషాభ్యాం త్వా స్వాహా

అథ పంచమోఽనువాకః

- 6 ఓం అయం వాం మిత్రావరుణా = హవగ్ం స్వాహా
- 7 ఉపయామగృహీతోసి మిత్రావరుణాభ్యాం త్వా స్వాహా
- 8 ఏషతే యోనిర్ ఋతాయుభ్యాం త్వా స్వాహా

అథ షష్ఠోఽనువాకః

- 9 ఓం యావాం కశా = మిమిక్షతగ్ం స్వాహా
- 10 ఉపయామగృహీతో న్యశ్విభ్యాం త్వా స్వాహా
- 11 ఏషతే యోని ర్మాదీభ్యాం త్వా ..

అథ సప్తమోఽను వాకః

- 12 ఓం ప్రాత ర్యజౌ విముచ్యేథా = పీతయే స్వాహా
- 13 ఉపయామగృహీతో న్యశ్విభ్యాం త్వా ..
- 14 ఏషతేయోని ర్శ్విభ్యాం త్వా ..

అథ అష్టమోఽనువాకః

- 15 ఓం అయం వేన = రిహంతి స్వాహా
- 16 ఉపయామగృహీతోఽసి శండాయ త్వా స్వాహా
- 17 ఏషతే యోని ర్శ్విభ్యాం త్వా స్వాహా

నవమోఽనువాకః

- 18 ఓం తం ప్రత్నథా = వర్ధనే స్వాహా
 19 ఉపయామగృహీతోసి మర్కాయ త్వా స్వాహా
 20 ఏషతే యోనిః ప్రజాః పాహి స్వాహా

అథ దశమోఽను వాకః

- 21 ఓం యే దేవా దివ్యేకాదశస్త = జుషధ్వగ్ం స్వాహా
 22 ఉపయామ = స్యాగ్రయణోఽసి = ఇంద్రియేణ స్వాహా
 23 ఏషతే యోని ర్విశ్వేభ్య స్తా దేవేభ్య స్వాహా

అథ ఏకాదశోఽను వాకః

- 24 ఓం త్రిగంశ త్త్రయ శ్చ = సవనాయ విశ్వే స్వాహా
 25 ఉపయామ = స్యాగ్రయణోఽసి = ఇంద్రియేణ స్వాహా
 26 ఏషతే యోని ర్విశ్వేభ్య స్తా దేవేభ్య స్వాహా

అథ ద్వాదశోఽనువాకః

- 27 ఓం ఉపయామ = సీంద్రాయ త్వా బృహద్వతే = విష్ణవేత్వా స్వాహా
 28 ఏషతే యోని రింద్రాయ త్వోక్థాయువే స్వాహా

అథ త్రయోదశోఽనువాకః

- 29 ఓం మూర్ధానం దివో = దేవా స్వాహా
 30 ఉపయామ = తోస్యమగ్నయే త్వా వై శ్వానరాయ = మచ్యుత
 షీ త్తమ స్వాహా
 31 ఏషతే యోని రగ్నయే త్వా వై శ్వానరాయ స్వాహా

ఏతేషాం వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ ఐంద్రవాయవ ఆవాయో ఇంద్ర తస్య పునర్గ్రహః ।
 మైత్రావరుణకేఽయంవా మాశ్వినే ద్వా వికల్పితౌ ।

శుక్రేమంథినిచైతై కః ప్రాగివా గ్రయదే ద్వయం ।

ఏతై క ఉక్థ్యధ్రయో శ్చతుర్దశ చ మలత్రకాః॥

(అపస్తంబమతేనాత్ర ఏకత్రింశ దిహేనితాః)

ఋతుగ్రహే షూపయామ స్సర్వేష్యాదౌ ప్రయుజ్యతే ।

అథ చతుర్దశీనుదాకః

32 ఓం ఉపయామ గృహీతోసి మధు శ్చ స్వాహా

33 ఉపయామ = మాధవ శ్చ స్వాహా

34 ఉపగృహీతోసి శుక్ర శ్చ ..

35 ఉప = గృహీతోసి శుచి శ్చ ..

36 ఉప = సభశ్చ స్వాహా

37 ఉప = సభస్య శ్చ స్వాహా

38 ఉప = సీష శ్చ ..

39 ఉప = స్పూర్ణ శ్చ ..

40 ఉప = సహ శ్చ ..

41 ఉప = సహస్య శ్చ ..

42 ఉప = తవ శ్చ ..

43 ఉప = తవస్య శ్చ ..

44 ఉప = సగ్ంసర్వోస్యగ్ంహస్పత్యాయ త్వా స్వాహా

26 + 44 = 70 మంత్రాః

అథ పంచ దశీనువాకః

1 ఓం ఇంద్రాగ్ని ఆగతగ్ం = ధియేషితా స్వాహా

2 ఉపయామ = సీంద్రాగ్నిభ్యాం త్వా ..

3 ఏషతే యోని రింద్రాగ్నిభ్యాం త్వా ..

అథ షోడశోఽనువాకః

- 4 ఓం ఓమాన శ్చర్వణీ = స్సుతగ్ం స్వాహా
 5 ఉప = సి విశ్వేభ్య స్త్వా దేవేభ్య స్వాహా
 6 ఏషతే యోని విశ్వేభ్య స్త్వా దేవేభ్య ..

అథ సప్తదశోఽనువాకః

- 7 ఓం మరుత్వంతం = హువేమ స్వాహా
 8 ఉప = సీంద్రాయ త్వా మరుత్వతే స్వాహా
 9 ఏషతే యోని రింద్రాయ త్వా మరుత్వతే స్వాహా

అథాష్టాదశోఽనువాకః

- 10 ఓం ఇంద్రమరుత్వ = స్సుయజ్ఞా స్వాహా
 11 ఉప = సీంద్రాయ త్వా మరుత్వతే స్వాహా
 12 ఏషతే యోని రింద్రాయ త్వా మరుత్వతే స్వాహా

అథైకోనవింశోనువాకః

- 13 ఓం మరుత్వాగ్ం ఇంద్ర = స్సుతానాగ్ం స్వాహా
 14 ఉప = సీంద్రాయ త్వా మరుత్వతే ..
 15 ఏషతే యోని రింద్రాయ త్వా మరుత్వతే స్వాహా

అథ వింశోనువాకః

- 16 ఓం మహాగ్ం ఇంద్రో య ఓజసా = వావృధే స్వాహా
 17 ఉప = సి మహేంద్రాయ త్వా స్వాహా
 18 ఏషతే యోని ర్మహేంద్రాయ త్వా ..

అథైక వింశోనువాకః

- 19 ఓం మహాగ్ం ఇంద్రో నృవ = కర్తృభి ర్భూత్వాహా
 20 ఉప = సి మహేంద్రాయ త్వా ..
 21 ఏషతే యోని ర్మహేంద్రాయ త్వా ..

అథాష్టావింశోఽనువాకః

38 ఓం ఉపయామ = సి హరి రసి = గ్రహం గృహ్ణామి స్వాహా

39 హరిస్థ హర్యో = ఇంద్రాయ స్వాహా

అథైకోన త్రింశోఽనువాకః

40 అగ్ని ఆయాగ్ంషి = దుచ్చునాగ్ం స్వాహా

41 ఉపయామ = స్యగ్నయే త్వా తేజస్వతే ..

42 ఏషతే యోని రగ్నయే త్వా తేజస్వతే ..

అథ త్రింశోఽనువాకః

43 ఉత్తిష్ట నోఽజసా ... చమూసుతగ్ం ..

44 ఉపయామ - సీంద్రాయ త్వేజస్వతే ..

45 ఏషతే యోని రింద్రాయ త్వేజస్వతే ..

అష్టైక త్రింశోఽనువాకః

46 తరణి ర్విశ్వదర్శతో = రోచనగ్ం స్వాహా

47 ఉపయామ ... సి సూర్యాయ త్వా భ్రాజస్వతే స్వాహా

48 ఏషతే యోని సూర్యాయ త్వా భ్రాజస్వతే ..

70 + 48 = 118 మంత్రాః

ఏతేషాం వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ ఐంద్రగోష్ఠే వైశ్వదేవ శ్చ త్రయో మారుత్వత గ్రహః ।

వైకల్పికౌ ద్వౌ మాహేంద్రే కదా జేదిత్యగ్రహ స్తథా ।

కదా దధిగ్రహ స్తత్ర యజ్ఞ స్సోమం పునః ఊపేత్ । వివ

గ్రాహ్ణ లోడయే ద్వా కామ్యో దధ్నుః వ్రతిశ్రయః । త్రయో

వికల్ప్యా స్సావిత్రి వైశ్వదేవే పరోహ్యసౌ । పాత్నిపత

గ్రహ స్యాస్య హోమోగ్న ఇతి మంత్రతః । హరియోజన

అథ ద్వావింశోఽనువాకః

- 22 ఓం కదాచన స్తరీ రసి = పృచ్ఛతే స్వాహా
 23 ఉప = స్యాదిత్యేభ్య స్త్వా ,,
 24 కదాచన ప్రయుచ్చ = దివి స్వాహా
 25 యజ్ఞో దేవానాం = విత్తరాసద్ధ్వాహా
 26 వివస్వ ఆదిత్యైష = తర్పయితార ,,
 27 యా దివ్యా వృష్టి = శ్రీణామి ,,

అథ త్రయోవింశోఽనువాకః

- 28 ఓం వామ మద్య సవిత = వామభాజ స్సామ స్వాహా
 29 ఉప = సి దేవాయ త్వా సవిత్రే ,,

అథ చతుర్వింశోఽనువాకః

- 30 ఆదభేభి సప్వితః = ఈశత స్వాహా
 31 ఉప = సి దేవాయ త్వా సవిత్రే ,,

అథ పంచ వింశోఽనువాకః

- 32 హిరణ్యపాణి = పదగ్ం ,,
 33 ఉప = సి దేవాయ త్వా సవిత్రే స్వాహా

అథ షడ్వింశోఽనువాకః

- 34 ఉపయామ = సుశర్మాసి = నమ ,,
 35 ఏషతే యోని ర్విశ్వేభ్య స్త్వా దేవేభ్య స్సాహా

అథ సప్తవింశోఽనువాకః

- 36 ఉపయామ = సి బృహస్పతి = గృహ్ణామి స్వాహా
 37 అగ్నాఽగి పత్నివాఽ = పిబ స్వాహా

నామస్తు హరిస్తేతిహుతి ర్జవేత్ । అగ్నేతిగ్రాహ్యఅగ్నేయ
ఉత్తిష్ట స్సాహ్య ఐంద్రకః । షడ్వికల్ప్యా ష్టోడశిని గ్రహకాండం
సమాప్యతే ॥

వాక్యం. తరణి రిత్వాదిషణ్ణం మంత్రాణాం తు త్రీ నగ్నిష్టోమేతిగ్రాహ్య
నిత్వాది కల్పసూత్ర ప్రమాణేన తృతీయాతిగ్రాహ్య మంత్ర
పాఠస్తు ఇత్వాది భాష్యకార వచనేన ఆరణ్యకే వ్యాఖ్యానాదత్రా
తనమ్మత మితి వినియోగ సంగ్రహకారేణా ప్యుపేక్షితం.

అథ ద్వాత్రింశోఽనువాకః

ఆప్యాయస్వేయుష్టే జ్యోతిష్మతీ మితి త్రయాణా మనువాకానా
మగ్నిః కాండర్షిః గాయత్ర్యాదయ స్పందాంసి కృష్ణయజుర్వేదీయ
తైత్తిరీయ శాఖా హోమే వినియోగః.

1 ఓం ఆప్యాయస్వ మదింతమ - స్సప్రథ స్తమ స్సాహా

అథ త్రయత్రింశోఽనువాకః

2 ఓం ఈయుష్టే యే - పశ్యా స్సాహా

అథ చతుత్రింశోఽనువాకః

3 ఓం జ్యోతిష్మతీం త్వా సాదయామి సాహా

4 జ్యోతిష్కృతం త్వా సాదయామి ..

5 జ్యోతిర్విదం త్వా సాదయామి ..

6 భాస్వతీం త్వా సాదయామి ..

7 జ్వలంతీం త్వా సాదయామి ..

8 మల్మలాభవంతీం త్వా సాదయామి ..

9 దీప్యమానాం త్వా సాదయామి ..

10 రోచమానాం త్వా సాదయామి ..

- 11 అజస్రాం త్వా సాదయామి స్వాహా
 12 బృహజ్యోతిషం త్వా సాదయామి ..
 13 బోధయంతీం త్వా సాదయామి ..
 14 జాగ్రతీం త్వా సాదయామి ..

118 + 14 = 132 మంత్రాః

అథ పంచర్షింశోఽనువాకః

ప్రయాసాయ చిత్తమిచ్ఛనువాక ద్వయస్య । విశ్వేదేవౌ కాండ
 ర్షయః । యాజుషంఛందః । ప్రయాసాదయో దేవతాః పృష్ఠయజుర్వేదీయ
 తైత్తిరీయ శాఖా హోమే పనియోగః.

- 1 ఓం ప్రయాసాయ స్వాహా
 2 ఆయాసాయ ..
 3 వియాసాయ ..
 4 సంయాసాయ ..
 5 ఉద్యాసాయ ..
 6 అవయాసాయ ..
 7 శుచే ..
 8 శోకాయ ..
 9 తప్యత్యై ..
 10 తపతే ..
 11 బ్రహ్మహత్యాయై ..
 12 సర్వస్మై ..

132 + 12 = 144 మంత్రాః

అథ షట్త్రింశోఽనువాకః

- 1 ఓం చిత్తగ్ం సంతానేన స్వాహా
 2 భవం యక్వా ..

- 3 రుద్రం తనిమ్నా స్వాహా
- 4 పశుపతిగ్ం స్థూలహృదయేన స్వాహా
- 5 అగ్నిగ్ం హృదయేన ..
- 6 రుద్రం లోహితేన ..
- 7 శర్వం మతస్నాభ్యాగ్ం ..
- 8 మహాదేవమంతఃపార్శ్వేన ..
- 9 ఓషిష్టహనగ్ం శింగీనికోశ్యాభ్యాగ్ం స్వాహా

144 + 9 = 153 మంత్రాః

అథ సప్తత్రింశోఽనువాకః

ఓం అతిష్ఠేత్యాది షణ్ణా మనువాకానాం సోమః కాండర్షిః అనుష్టు
బాదయ శ్చందాంసి । ఇంద్రాదయో దేవతాః । తృష్ణయజుర్వేదీయ
తైత్తిరీయ శాఖా హోమే వినియోగః.

- 1 ఓం అతిష్ఠ వృత్రహ = వగ్నునా స్వాహా
- 2 ఉపయామ = సీంద్రాయ త్వా షోడశినే స్వాహా
- 3 ఏషతే యోని రింద్రాయ త్వా షోడశినే ..

153 + 3 = 156 మంత్రాః

అథాష్టత్రింశోఽనువాకః

- 1 ఇంద్ర మిద్ధరీ = మానుషాణాగ్ం స్వాహా
- 2 ఉపయామ = సీంద్రాయ త్వా షోడశినే స్వాహా
- 3 ఏషతే యోని రింద్రాయ త్వా షోడశినే స్వాహా

156 + 3 = 159 మంత్రాః

అథైకోన చత్వారింశోఽనువాకః

- 1 అసావి సోమ = రశ్మిభి స్వాహా
- 2 ఉప = సీంద్రాయ త్వా షోడశినే స్వాహా

3 ఏషతే = త్వా పోడశినే స్వాహా

$$159 + 3 = 162 \text{ మంత్రాః}$$

అథ చత్వారింశోనువాకః

1 ఓం సర్వస్య పత్రిశీశరీ = సప్రథా స్వాహా

2 ఉపయామ = సింద్రాయ త్వా పోడశినే స్వాహా

3 ఏషతే యోని పోడశినే స్వాహా

$$162 + 3 = 165 \text{ మంత్రాః}$$

అథైక చత్వారింశోనువాకః

1 మహాగ్ం ఇంద్రో వజ్రబాహు = ద్వేష్టి స్వాహా

2 ఉపయామ = పోడశినే స్వాహా

3 ఏషతే యోని = పోడశినే ,,

$$165 + 3 = 168 \text{ మంత్రాః}$$

అథ ద్వి చత్వారింశోనువాకః

1 సజోషా ఇంద్ర = విశ్వతోన స్వాహా

2 ఉపయామ = పోడశినే ,,

3 ఏషతే యోని పోడశినే ,,

$$168 + 3 = 171 \text{ మంత్రాః}$$

అథ త్రి చత్వారింశోనువాక

ఉదుత్య మిత్యాద్యనువాక త్రయస్య సోమః కాండర్షిః గాయ
త్ర్యాదయ శ్చందాసి సూర్యాదయో దేవతాః కృష్ణయజుర్వేదీయ
తైత్తిరీయ శాఖా హోమే వినియోగః,

1 ఓం ఉదుత్యం జాతవేదసం = సూర్యగ్ం స్వాహా

2 చిత్రం దేవానాం = స్థస్తుష శ్చ ,,

- 3 అగ్నే నయ సుపథా విధేమ స్వాహా
 4 దివం గచ్ఛ సువః పత = ..
 5 రూపేణ వో = వయ ..
 6 తుథోవో విశ్వవేదా = నాకే ..
 7 ఏత తై అగ్నే రాధ = దక్షిణగ్ం స్వాహా
 8 బ్రాహ్మణ మద్య = దక్షిణగ్ం ..
 9 విసువః పశ్య = సదస్యై ..
 10 అస్మ ద్దాత్రా = సగ్ంస్కృతగ్ం ..

171 + 10 = 181 మంత్రాః

అస్య వినియోగసంగ్రహః

శ్లో॥ ఉదు త్రిభి ర్దక్షిణానాం హోమో దివ మతో ఘృతాత్ ।
 హిరణ్య ముద్ధృహ్య రూపే దక్షిణా మభిగచ్ఛతి । తుథోవో
 విశ్వవేదేతి భింద్యాచర్మణి దక్షిణాః । ఏత త్తాని నయే ద్భ్రష్టా
 హేమా శత్రేయాయ యచ్ఛతి । విసువ స్సద ఆలోక్య హ్యస్మ
 ద్దాత్రా ననుమంత్రణం । త్రి చత్వారింశేనువాకే దశ మంత్రా
 ఉదీరితాః .

అథ చతు శ్చత్వారింశోనువాకః

- 1 ఓం ధాతా రాతి = దధాతు స్వాహా
 2 సమింద్రణో = యజ్ఞియానాగ్ం స్వాహా
 3 సంవర్చసా పయసా సంతనూభి = యద్విష్టగ్ స్వాహా
 4 య దద్య త్వా ప్రయతి = విద్వా ధ్వాహా
 5 స్వగావో దేవా = వసూని ..
 6 యా నావహ ఉశతో = మాతిష్ఠ తాను స్వాహా
 7 యజ్ఞ యజ్ఞం గచ్ఛ = యోసీం గచ్ఛ ..

8 ఓం ఏషతే యజ్ఞో = స్సవీర స్సావహో

9 దేవాగాతు విదో = వాతేధా ..

$$181 + 9 = 190 \text{ మంత్రాః}$$

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ ధాతానువాకే సర్వస్మి సమిష్టాఖ్య యజుంషి హి ।

ఋచ స్వదాద్యా శ్శేషాణి యజుం ష్యేత్తై ర్జహేతి హి.

అథ పంచ చత్వారింశోనువాకః

1 ఓం ఉరుగ్ం హి రాజా = విధచ్ఛి త్స్వాహా

2 శతంతేరాజ = ప్రముముద్ధ్యస్మ ..

3 అభిష్ఠితో వరుణస్య పాశ ..

4 అగ్నే రనీకం = ముచ్చరణ్యే ..

5 సముద్రే తే హృదయ విధేమ ..

6 అవభృథ నిచంకుణ - దేవరిషస్సాహి స్వాహా

7 సుమిత్రా న ఆప = ద్విష్మ స్సావహో

8 దేవీ రావ ఏష వో = బ్రూతా ..

9 ప్రతి యుతో = వరుణస్య పాశ ..

10 ఏధో శ్యేధిషీమహి ..

11 సమి దసి ..

12 తేజోసి తేజో మయి దేహి ..

13 అపో అన్యచారిషగ్ం = వర్చసా స్వాహా

$$190 + 13 = 203 \text{ మంత్రాః}$$

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ ఉరుం వదంతి గచ్ఛంత స్సర్వే ప్యవభృథం ప్రతి। శతందృష్టా

జలే జప్య మభ్యాక్రామతి తజ్జలం । అగ్నే స్రుచా ఘరయే త్తు

సమృజీషం జలం ఓపేత్ । అవేతి గమనే హోమ స్సమిత్రా
అవగాహనం । దేవీ రిత్యభిమంత్ర్యాథ ప్రత్యుద్గచ్ఛతి తజ్జలాత్ ।
ఏథ స్సమి త్తేజ ఏతై ర్హోమ స్త్వాహవనీయకే । అపో అగ్నే
రుపస్థాన మితి మంత్రా స్త్రయోదశ.

అథ షట్పత్వారింశోఽనువాకః

యస్తాస్వాహృదేత్యాది చతుర్దశ మంత్రాణాం విశ్వేదేవాః కాండ
ర్షయః । త్రిష్టుబాది నానాఛందాంసి. పుత్రవ దగ్నాదయో దేవతాః.
కృష్ణ = హోమే వినియోగః.

- 1 ఓం యస్తాస్వా హృదా = మశ్యాగ్ం స్వాహా
- 2 యన్మై త్వగ్ం సుకృతే = స్వస్తి స్వాహా
- 3 త్వే సుపుత్ర = రిచ్యతే స్వాహా
- 4 ఉక్థఉక్థే సోమ = హవంతే ..
- 5 అగ్నే రనేన తేజసా = చాతన స్వాహా
- 6 అపో అన్వచారిషగ్ం = వర్చసా ..
- 7 వసు ర్వసుపతి = వపి ..
- 8 త్వా మగ్నే వసుపతిం = మర్త్యానాగ్ం స్వాహా
- 9 త్వా మగ్నే వాజసాతమం = సుప్తుతిం
సనో = రాన్వ సువీర్యగ్ం స్వాహా
- 10 అయన్నో అగ్ని ర్వరివః = వాజసాతౌ స్వాహా
- 11 అగ్నినాగ్ని స్సమిధ్యతే = జుహ్వీస్య ..
- 12 త్వగ్ం హ్వగ్నే అగ్నినా = స్సమిధ్యనే ..
- 13 ఉదగ్నే శుచయ = ష్వర్చయ ..
- 14 విజ్యోతిషా బృహతా = వినిక్షే స్వాహా

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ యస్తాన్వ యాజ్ఞే పుత్రవత్యా మిష్టా త్వే పుత్రయాగకే ।
అగ్నే స్తు రసవ ద్యాగే వసు ర్వసు మతీష్యతే॥ ఉదవిజ్యోతిషా
జ్యోతి ష్మత్యే తత్ర చతుర్దశః.

ఇతి ప్రథమకాండే చతుర్థః ప్రశ్న స్సమాప్తః

ప్రథమ ద్వితీయ తృతీయ ప్రశ్న గతా మంత్రాః 642

చతుర్థ ప్రశ్న గతా మంత్రాః 217

ఆదిత ఆరభ్య మిళితాద్వా మంత్రాః 859

అథ ప్రథమకాండే

పంచమః ప్రశ్నః

విద్యారణ్యభాష్యే ప్రథమకాండే పంచమ ప్రశ్న గత
ప్రథమానువాకస్య వ్యాఖ్యానే సారస్వత పాఠక్రమ
ముద్రిశ్య లిఖిత మేతత్,

శ్లో॥ అధ్వర్యోః ప్రకృతౌ మంత్రాః ప్రపాఠక చతుష్టయే వర్ణితాః
పునరాధేయం పంచమాద్యే ప్రవక్ష్యతే. ఆథానా త్సర్వ
మేవైషా వక్తవ్యా పునరాహితిః. తథా వ్యధ్యయన స్యాయం
క్రమో వరవృతత్వతః. సరస్వతీ స్వపుత్రాయ తద్బుద్ధిన్దే
క్రమే వరం, దదౌ తేన క్రమేణైవ పఠం త్యన్యేపి పాఠకాః ।
(723 వ పేజి) సాయణాచార్యభాష్యే.

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ ఏకాదశా ఒనువాకా స్సృజః పంచమే ఒస్మి స్ప్రిపాఠకే।

తత్రాదౌ పునరాధేయ మనువాక చతుష్టయే॥

తత స్వక్రే-ఒ గ్నృవస్థానం కామ్యయాజ్ఞా స్తథాఒంతిమే ।

విధీయతే ఒనువాకేస్మి న్నాదిమే పునరాహితిః.

అథ ప్రథమకాండే పంచమః ప్రశ్నః

దేవాసురాః పరావా ఏష ఇత్యేతావనువాకౌ బ్రాహ్మణాత్మకౌ।

అత స్తయో ర్జపః కార్యః హోమపక్షే అనువాకాంతే హోమః.

దేవాసురా ఇత్యాది మమనామేత్యంతం దశానువాకస్థిత పట్నం చాశ న్మంత్రాణా మగ్నిః కాండర్షిః । అనుష్టుబాది నానాచందాసీ భూమ్యాదయో దేవతాః కృష్ణ యజుర్వేదీయ శాఖాహోమే వినియోగః.

అథ ప్రథమోనువాకః

ఓం దేవాసురా స్సంయత్తా ఆసన్తే = ఋతుభ్య ఏవై న మవరుధ్యాధత్తే

అథ ద్వితీయోనువాకః

పరావా ఏష యజ్ఞం = నార్తి మాచ్ఛతి యజమానః.

అథ తృతీయోనువాకః

1 ఓం భూమి ర్భూర్భూ = దధే స్వాహా

2 ఆయంగౌః పృశ్ని = స్థువ స్వాహా

3 త్రిగంశ ధామ = ద్యుభి ..

4 అస్య ప్రాణా = సువః ..

5 యత్వా కృద్ధః = మసి ..

6 యత్తే మన్యు = సమాభర న్స్వాహా

7 మనో జ్యోతి = మాదయంతాగ్ం స్వాహా

8 సప్త తే అగ్నే = ఘృతేన స్వాహా

- 9   పున రూర్ణా నివ ర్తస్వ = విశ్వత స్వాహా
 10   సహ రయ్యా = స్పరి   ..
 11   లేక స్సలేక = వియంతు   ..
 12   కేత స్సకేత స్సకేత = వియంతు ..
 13   వివస్వాగ్ం అదితి = వియంతు ..

అన్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ చతుర్భి ర్భూమి రిత్యాద్యై రాదధ్యాత్పశ్చిమానలం । దక్షిణాగ్నిం
 చ య త్యేతి యది త్యాహవనీయకం । మన స్తూపస్థితి స్సప్త
 జుహుయా దగ్నిహోత్రకం । పున ర్ద్వాభ్యాం పురోడాశ మభితో
 జుహుయా దథ । తృతీయ మాదధానస్య లేకాద్యా హోమ
 మంత్రకాః । చతుర్భి రనువాకే ౭స్మి పునరాధాన మీరితం ।
 పంచమాది తథా సార్థపంచ స్వగ్నే రుపస్థితిః ।

అథ చతుర్థోఽనువాకః

ఓం భూమి ర్భూమ్నాద్యౌర్వరిణేత్యాహోశిష = తామేవర్ధ్నోతి.

అథ పంచమోఽనువాకః

- 1   ఓం ఉపప్రయంతో = శృణ్వతే స్వాహా
 2   అన్య ప్రత్నా మను ద్యుతగ్ం = మృషీగ్ం స్వాహా
 3   అగ్ని రూర్ధా దివః = జిన్వతి స్వాహా
 4   అయ మిహ ప్రథమో = విశే   ..
 5   ఉభావా మింద్రాగ్ని = హువేవాగ్ం స్వాహా
 6   అయం తే యోని = రయిగ్ం స్వాహా
 7   అగ్న ఆయుగ్ంషి = దుచ్ఛనాగ్   ..
 8   అగ్నే పవస్వ స్వపా = రయిం మయి..
 9   అగ్నే పావక రోచిషా = వక్షి యక్షి చ స్వాహా

- 10 సనః పావక = శుచన స్వాహా
 11 అగ్ని శుచివ్రత = ఉహత స్వాహా
 12 ఉదగ్నే శుచయ = వ్యర్చయ స్వాహా
 13 ఆయుర్దా అగ్నే = సాయు ర్మే ధేహి స్వాహా
 14 వర్షదా అగ్నేసి వర్ష మే ధేహి ..
 15 తనూపా అగ్నేఽసి తనువం మే పాహి ..
 16 అగ్నే యన్మే తనువా = ఆపృణ ..
 17 చిత్రావసో స్వస్తి తే పార మశీయ ..
 18 ఇంధానా స్త్వా శతగ్ం = అధినాకే ..
 19 సంత్వ మగ్నే సూర్యస్య = ప్రజయా సృజ స్వాహా

13 + 19 = 32 మంత్రాః

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ పూర్వస్యాగ్నే రుపస్థాన ముపప్రే త్యసువాకతః.

అథ షష్ఠోఽసువాకః

- 1 ఓం సంవశ్యామి ప్రజా = నోగృహే స్వాహా
 2 అంభస్థాంభోవో భక్షీయ - ఊర్జం వో భక్షీయ స్వాహా
 3 రేవతీ రమధ్వ = భూయాస్త స్వాహా
 4 సగ్ంహితాసి విశ్వరూపీ = రాయ శ్రుయంతాగ్ం స్వాహా
 5 ఉపత్వా గ్నే దివేదివే - ఏమసి స్వాహా
 6 రాజంత మధ్వరాణాం = స్వే దమే ..
 7 సనః పితేవ సూనవే = స్వస్తయే ..
 8 అగ్నే త్వన్నో అంతమ = వరూభ్యః,,
 9 తంత్యా శోచిష్ఠ = సఖిభ్యః ..
 10 వసు రగ్ని ర్వసుశ్రవా = రయిందా,,
 11 ఊర్ణావః వశ్యామి = రాయ శ్రుయంతాగ్ం స్వాహా

- 12 తత్సవితు ర్వరేణ్యం = ప్రచోదయా త్స్వాహా
 13 సోమానగ్ం స్మరణం = ఔజిజగ్ం స్వాహా
 14 కదాచన స్తరీ ిసి = పృచ్యతే ..
 15 పరిత్వాగ్నై పురం వయం = రావతః ..
 16 అగ్నే గృహతే సుగృహపతి = శతగ్ం హిమాస్సాహా
 17 తామాశిష మాశానే తంతవే జ్యోతిష్మతీగ్ం ..
 18 తామాశిష మాశానే ఒముష్మై జ్యోతిష్మతీగ్ం ..

$$32 + 18 = 50 \text{ మంత్రాః}$$

అన్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ సంప ప్రేక్ష్య గృహం నంభః స్థగోష్ఠ ముపతిష్ఠతే। రేవాంతరా గ్ని
 జపతి సంహితా వత్సకం స్పృశేత్। ఉప త్వా పశ్చిమం వహ్నిం
 షణ్మంత్రై రుపతిష్ఠతే। ఊర్జా ప్రేక్ష్య గృహం తత్స చతుర్విః
 పూర్వపావకం। ఉపస్థాయా ఒగ్న ఇత్యస్మా త్పశ్చిమం చోప
 తిష్ఠతే.

(ఆప స్తంబ మతేనాత్ర మంత్రా అష్టాదశ స్మృతాః)

ఆప స్తంబ సూత్రస్య రుద్రదత్త వ్యాఖ్యానే అగ్నే గృహపత ఇత్యాది
 హిమా ఇత్యంతో మంత్రః తామాశిష మిత్యాది మంత్రద్వయ
 మితి లిఖితం.

అథ స ప్రమోఒనువాకః

ఓం అయజ్ఞో వా ఏషః = త్వమగ్నే సూర్యవరాచ అసీత్యా హాశిష
 మేవై తా మాశాన్తే.

అథాష్టమో నువాకో బ్రాహ్మణరూపః

ఓం సంపశ్యామి ప్రజా అహ మిత్యాహ = యస్య పుత్రోజాతస్సాస్వి
 త్తేజఏవాస్మి న్నృహిహవర్చ సం దధాతి.

అథ నవమోఽనువాకః బ్రాహ్మణరూపః

ఓం అగ్నిహోత్రం జుహోతి యదేవ కిం చ =
= నవిష్వజ్ప్రిజయా పశుభి రేతి,

అథ దశమోఽను వాకః

- 1 ఓం మమ నామ ప్రథమం = బిభరాణ్యగ్నే స్వాహా
  - 2 మమ నామ తవ చ = పున స్తే స్వాహా
  - 3 నమోఽగ్నే యేఽప్రతివిద్ధాయ = శ్రేష్ఠో గంధర్వ స్వాహా
  - 4 త్వత్ప్రితారో అగ్నే = సుహితే మాధా స్వాహా
  - 5 అయ మగ్ని శ్రేష్ఠతమో = సువీర్యగ్ం స్వాహా
  - 6 మనో జ్యోతి ర్జుషతా = దధాతు యా ఇష్టా = పుత్రేన స్వాహా
- $50 + 6 = 56$ మంత్రాః

పయస్వతీ రిత్యాది సప్త మంత్రాణాం ప్రజాపతిః కాండర్షిః ।
ఆనుష్టు బాదయ శ్చందాంసి । ఇంద్రాదయో దేవతాః కృష్ణయజుర్వేదీయ
= హోమే వినియోగః.

- 1 ఓం పయస్వతీ రోషధయః = సగ్ంస్పజ స్వాహా
- 2 అగ్నేప్రతపతే ప్రతం = రాధ్యతాగ్ం ,,
- 3 అగ్నిగ్ం హోతర = మేఅస్య స్వాహా
- 4 కస్త్యా యునక్తి సత్వా యునక్తు స్వాహా
- 5 యాని ఘర్మే = విముంచతాగ్ం ,,
- 6 అభిన్నో ఘర్మో = అనుసంచరంతి స్వాహా
- 7 త్రయస్త్రిగ్ంశ త్తంతవో = దేవాగ్ం అప్యేతు స్వాహా

$56 + 7 = 63$ మంత్రాః

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ మమ ప్రవత్స్య న్సూర్యాగ్నిం మంత్రయే త్పున రాగతః ।
మమే త్యాద్యై శ్చతుర్ముంత్రై ర్మున స్తత్ర జుహోతి హి ।

గత మగ్నే రుపస్థానం మంత్రాః ప్రాసంగికా అథ । పయే
త్యాచామతి స్వామీ దర్శ పూర్ణమయో రషః । అగ్నే ప్రాగగ్ని
పార్శ్వస్థో జపే దగ్నిం హవి స్తథా । నిరుప్యమాణం సంమంత్ర్య
కస్త్యా యజ్ఞం యునక్తి హి । యానీతి ముచ్యమానాని కపాలా
న్యనుమంత్రయేత్ । అభినోఽపృక్షిపే ద్భిన్నం కపాలం
త్రయిత్యతః । కపాలాంతర మాదధ్యాదితి ప్రాసంగికా గతాః ।

అ థైకాదశోఽనువాకః

వైశ్వానరోన ఊత్యేతి వింశతి మంత్రాణాం విశ్వేదేవాః కాండ
ర్షయః । గాయత్ర్యాదయ శ్చందాన్సి । వైశ్వానరాదయో దేవతాః । కృష్ణ
యజుర్వేదీయ = హోమే వినియోగః ।

- 1 ఓం వైశ్వానరోన ఊత్య = వాహసా స్వాహా
- 2 ఋతావానం వైశ్వానర = ఘర్మ మీమహే స్వాహా
- 3 వైశ్వానరస్య దగ్ంసనాభ్యో = రేతసా ,,
- 4 పృష్టో దివిపృష్టో = పాతు న క్తగ్ం ,,
- 5 జాతో యదగ్నే = స్సదా న స్వాహా
- 6 త్వ మగ్నే శోచిషా = మహి త్వా ,,
- 7 అస్మాక మగ్నే = తవోతిభిః ,,
- 8 వైశ్వానరస్య సుమతో = సూర్యేణ ,,
- 9 అవతే హేదో వరుణ = కృతాని ,,
- 10 ఉదు త్రమం వరుణ = స్యామ ,,
- 11 దధిత్రావ్ణో అకార్షం = తారిషత్ ,,
- 12 ఆ దధిత్రా శ్శవసా = వచాగ్ంసి ,,
- 13 అగ్ని రూర్ధా దివః = జిన్వతి ,,
- 14 భువో యజ్ఞస్య = హవ్యవాహగ్ం స్వాహా
- 15 మరుతో యద్ధవో = గంతన స్వాహా

- 16   యావ శ్శర్మ శశమానాయ . సువీరగ్ం స్వాహా
 17   అదితి ర్న ఉరుష్య = పాత్వగ్ంహస స్వాహా
 18   మహీ మూష మాతరగ్ం = సుప్రణీతిగ్ం స్వాహా
 19   సుత్రామాణం పృథివీం . స్వస్తయే స్వాహా
 20   ఇమాగ్ం సునావ = పారయిష్ణగ్ం ..

$$63 + 20 = 83 \text{ మంత్రాః}$$

ఇతి ప్రథమాష్టకే పంచమః ప్రశ్న స్సమాప్తః

అస్యవినియోగ సంగ్రహః

అంత్యానువాకగా యాజ్ఞా యాగే వైశ్వానరాభిధే । వైశ్వే
 త్యష్టౌ వికల్పాః స్యు రవ ద్వే వారుణే చరా । దధీతి దధ్యాది చరా
 వగ్నుద్వాసన యాగకే । ఆగ్ని ర్భవ ఇతిద్వే స్తః ప్రతీకే ద్వే ఉభే
 మతే । మరుత్సప్త కపాలేష్టౌ అదీ త్యాదిత్యకే చరా । చతస్ర స్తు
 వికల్పాః స్యు రితి ప్రశ్నో ఒత్ర పంచమః.

ఇతి ప్రథమ కాండస్య పంచమః ప్రశ్న స్సమాప్తః.

ఆదితశ్చతుః ప్రశ్న గతా మంత్రాః 859

పంచమ ప్రశ్న గతా మంత్రాః 83

ఆదితః మిశిత్యా పంచ ప్రశ్న గతా మంత్రాః 942

అథ ప్రథమకాండే

షష్ఠః ప్రశ్నః

సంత్యా సించామీ త్యాద్యేకాదశా నువాకస్త ద్వావింశత్యుత్తర శత
మంత్రాణా మగ్నిః కాండర్షిః । అనుష్టు బాచయ శ్చందాసి । ఆజ్యా
దయో దేవతాః । కృష్ణ = హోమే వినియోగః.

- 1 ఓం సంత్యా సించామి = ఇహ మారిష త్స్వాహా
- 2 ఆజ్య మసి సత్య మసి = భక్షీయ ..
- 3 పంచానాం త్యా = గృహ్ణామి ..
- 4 పంచానాం త్వర్తూనాం = మి ..
- 5 పంచానాం త్యా దిశా = మి ..
- 6 పంచానాం త్యా పంచ = మి ..
- 7 చరో స్త్వా పంచబిలస్య = మి ..
- 8 బ్రహ్మణ స్త్వా = మి ..
- 9 క్షత్రస్య త్వజినే = మి ..
- 10 విశే త్యా యంత్రాయ = మి ..
- 11 సువీర్యాయ త్యా గృహ్ణామి ..
- 12 సుప్రజాస్త్వాయ త్యా గృహ్ణామి ..
- 13 రాయ స్పోషాయ త్యా గృహ్ణామి ..
- 14 బ్రహ్మవర్చసాయ = మి స్వాహా
- 15 భూ రస్మాకగ్ం = దేవతాభ్యో గృహ్ణామి స్వాహా
- 16 కామాయ త్యా గృహ్ణామి స్వాహా

అన్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ షష్ఠః ప్రశ్న స్తత్ర సంత్యా స్కన్నాజ్యం ప్రక్షిపే త్సుచి ।
ఆజ్య మాజ్య మవేక్షేత పంచానాం త్యా చతుర్దశ । స్రుక్ష్యాజ్య
మంత్రణే మంత్రా ఇతి మంత్రాస్తు షోడశ॥

అథ ద్వితీయోఽనువాకః

- 1 ఓం ద్రువోఽసి ద్రువోఽహగ్ం = వసువి త్స్వాహా
- 2 ఉగ్రో స్యుగ్రోఽహగ్ం = ముగ్ర శ్చేత్తా వసువి త్స్వాహా
- 3 అభిభూ రస్యభిభూరహగ్ం = మభిభూ శ్చేత్తా వసువి త్స్వాహా
- 4 యునజ్మిత్యా = వయం తే స్వాహా
- 5 యన్మే అగ్నే అస్య = నిర్ముత్యా ఉపనే స్వాహా
- 6 భూస్వాహా
- 7 భువ ..
- 8 సువ ..
- 9 ఉచ్చుష్మో అగ్నే = సువీర్యాయ స్వాహా
- 10 మనోసి ప్రాణాపత్యం = నాఽఽవిశ,,
- 11 వా గన్వైంద్రీ - మేంద్రియేణా విశ స్వాహా
- 12 వసంత మృతూనాం = సమాప్రీతః ప్రీణాతు స్వాహా
- 13 గ్రీష్మ మృతూనాం = సమా = ప్రీణాతు ..
- 14 వర్షా ఋతూనాం ప్రీణామి తా మా = ప్రీణంతు ..
- 15 శరద మృతూనాం = సా మా ప్రీతా ప్రీణాతు ..
- 16 హేమంతశశిరా = తా మా ప్రీతా ప్రణీతాగ్ం ..
- 17 అగ్నిషోమయో రహం దేవయజ్యయా చక్షుష్యా
 న్భూయాసగ్ం స్వాహా
- 18 దద్ధి రస్యదద్ధో = దధేయగ్ం స్వాహా
- 19 అగ్ని షోమయో = పృత్రహా భూయాసగ్ం స్వాహా
- 20 ఇంద్రాగ్నియో రహం = యేంద్రియా వ్యన్నాదో
 భూయాసగ్ం స్వాహా
- 21 ఇంద్రస్యాహం = యేంద్రియావీ భూయాసగ్ం స్వాహా
- 22 మహేంద్రస్యా = జేమానం మహిమానం గమేయగ్ం స్వాహా

23

అగ్నే స్విష్టకృతో = ఆయుష్మాన్ యజ్ఞేన ప్రతిష్ఠాం
గమేయగ్ం స్వాహా

16 + 23 = 39 మంత్రాః

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ ధ్రువోసీతి త్రిభి ర్మంత్రైః పరిధి త్రయ మంత్రణం । యునా
గ్నియోగ ఇంధానా స్సమిధో రనుమంత్రణం । యన్మే హవి
ర్మంత్రయేత భూ త్రిభి స్సాదయే ద్ధవిః । ఉచ్చుష్మో మంత్రయే
తేద్య మమర్త్య ప్రవృత్తిం తథా । స్రావా ఘారం మనోసీతి
స్సృచ్ఛాఘారం తు వాగితి । వసంత పంచభి ర్మంత్రైః
ప్రయాణా న్పంచ మంత్రయేత్ । అగ్నిషోమే త్యాజ్యభాగా వగ్నే
రిత్యగ్నియాగకం । దద్ధి రుపాంశు యాజస్య స్పష్ట మగ్నితి
పంచకం । అనువాకే ద్వితీయేస్మి న్మంత్రా వ్షడ్వింశతి ర్మతాః .

(ఆపస్తంబ మతేనాఽత్ర త్రయోవింశతి రీరితాః)

ధూర్తభాష్యే :— యునజ్యే త్యాద్యాహవనీయ యోగః । ఉపస్థ
ఇత్యేవ మంతో మంత్రాః .

రుద్రదత్త వ్యాఖ్యానే :— యునజ్యేతి ప్రతీకగ్రహణేన ద్వ్యైవ
వ్యైవ గ్రహణం .

అథ తృతీయో ఽనువాకః

- 1 ఓం అగ్ని రా దురిష్టా = మేతేన జేషగ్ం స్వాహా
- 2 సురూప వర్షవర్ణ - ఉపహవం తేఽశీయ ..
- 3 సామే సత్యాశీ రన్య = గమేయగ్ం ..
- 4 మనో జ్యోతి ర్బుషతా = ఇహ మాదయంతాగ్ం స్వాహా
- 5 బ్రధ్న పిన్వస్వ = త్రాముష్మిన్లోకే స్వాహా

39 + 5 = 44 మంత్రాః

అస్య వినియోగసంగ్రహః

శ్లో॥ అగ్నిః ప్రాశిత్రావదానం యోమేఽంతి స్వామిభాగకం । ఇడా
ద్వయం సురూపేతి జుష్టి రిత్యనుమంత్రయేత్ । మనోఽద్భి
ర్మార్జనం బ్రధ్న పురోడాశం ప్రజాపతేః । అన్వాహార్యం
మంత్రయేత మంత్రా స్సప్తేహ వర్జితాః.

(అప స్తంబమతేనాస్మి న్మంత్రాః పంచేహ వర్జితాః)

అథ చతుర్థశ్లోనువాకః

- 1 ఓం బర్హిషోఽహం దేవయజ్యయా ప్రజావా న్భూయాసగ్న్ స్వాహా
- 2 సరాశగ్న్ సస్యా = పశుమా న్భూయాసగ్న్ స్వాహా
- 3 అగ్నే ఽస్విష్టకృతో ఆయుష్మాన్ = గమేయగ్న్ స్వాహా
- 4 అగ్నే రహ ముజ్జతి = మనూజ్జేషగ్న్ స్వాహా
- 5 సోమ స్యాహ ము = జ్జేషగ్న్ స్వాహా
- 6 అగ్నే రహ ముజ్జతి మనూజ్జేషగ్న్ ..
- 7 సోమస్యాహం = షగ్న్ స్వాహా
- 8 అగ్నే రహ ము = షగ్న్ ..
- 9 అగ్నే సోమయో రహ = జ్జేషగ్న్ స్వాహా
- 10 ఇంద్రాగ్నియో రహ = జ్జేషగ్న్ ..
- 11 ఇంద్రస్యాహ ము = జ్జేషగ్న్ ..
- 12 మహేంద్రస్యా హము = జ్జేషగ్న్ ..
- 13 అగ్నే స్విష్టకృతోఽహ = జ్జేషగ్న్ ..
- 14 వాజస్య మా ప్రసవేనో = గ్రభీ త్స్వాహా
- 15 అథా సపత్నాగ్న్ ఇంద్రో = అకః ..
- 16 ఉద్గ్రాభం చ స్వాహా
- 17 నిగ్రాభం చ ..
- 18 బ్రహ్మ దేవా అవీవృధన్ త్స్వాహా

- 19 అథా సపతాన్ని నింద్రాగ్ని మే = న్యస్యతాగ్ం స్వాహా
 20 ఏమా అగ్మ న్నాశిషో = ప్రజా మిషగ్ం ..
 21 రోహితేన త్వాఽగ్ని = గమయతు స్వాహా
 22 హరిభ్యాం త్వేద్రో = గమయతు ..
 23 ఏతశేన త్వా సూర్యో = గమయతు ..
 24 వితే ముంచామి రశనా = దేవతాసు ..
 25 విష్ణో శ్శంయో = గమేయగ్ం ..
 26 సోమస్వాహం = సురేతా రేతో ధిషీయ స్వాహా
 27 త్వష్ట రహం = పశూనాగ్ం రూపం పుషేయగ్ం స్వాహా
 28 దేవానాం పత్నీ రగ్ని . మిథునేన ప్రభూయానగ్ం స్వాహా
 39 వేదోసి విత్తి రసి = వాజినగ్ం స్వాహా

$$44 + 27 = 71 \text{ మంత్రాః}$$

అన్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ ఐరోహి త్రిభి రనూయాజా న్మంత్రయే త్సాక్షాత్తవాకకం । ఆగ్నే
 రిత్యష్టభి ర్వాజ ద్వాభ్యాం పూహే తస్యైవ తథా । ఏమాః
 స్వనామగ్రహణే రోహితి ప్రస్తరం త్రిభిః । వితే పరిధి మోకం
 తు విష్ణోశ్శం శంయు వాకకం । త్రిభి సోసిమాది సంయాజా
 న్వేదో వేదాభిమర్శనం । అనువాకే చతుర్థేఽస్మిం స్త్రయోవింశతి
 రీతితాః.

(ఆపస్తంబ మతేనాత్ర మంత్రా స్సుస్య స్సప్తవింశతిః)

అథ పంచమోఽనువాకః

- 1 ఓం ఆప్యాయతాంద్రువా = అస్మిన్ త్వాహా
 2 ప్రజాపతే ర్విభా న్నామ = యజమానేన స్వాహా
 3 సదసి సన్యే భూయా - మామే క్షేష్ఠాః ..

- 4 ప్రాచ్యం దిశి దేవా ఋత్విజో మార్జయంతాగ్ స్వాహా
 5 దక్షిణాయాం = పితరో మార్జయంతాగ్ స్వాహా
 6 ప్రతీచ్యం దిశి = పశవో మార్జయంతాగ్ స్వాహా
 7 ఉదీచ్యం దిశ్యాప = మార్జయంతాగ్ ..
 8 ఊర్ధ్వాయాం దిశి యజ్ఞః = పతి ర్మార్జయంతాగ్ స్వాహా
 9 విష్ణోః క్రమో స్యభిమాతిహ = ద్విష్మ స్వాహా
 10 విష్ణోః క్రమో స్యభిశ స్తిహ తై = ద్విష్మ స్వాహా
 11 విష్ణో క్రమో స్యరాతీయతో = ద్విష్మ ..
 12 విష్ణోః క్రమోసి శత్రూయతో = స్సయం ద్విష్మ స్వాహా

71 + 12 = 83 మంత్రాః

అన్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లోః ఆప్యో ధ్రువాప్యాయనం స్యా త్ప్రిజా స్వామ్యంశ భక్షణం ।
 సదసీతి ప్రణీతానాం ధారాయా అభిమంత్రణం । ప్రాచ్యాం తు
 పంచభి స్సించే త్క్రమే ద్విష్టా శ్చతుష్టయాత్ అనువాకే పంచ
 మేఽస్మి న్మంత్రా ద్వాదశ వర్ణితాః.

ఆథ షష్ఠోనువాకః

- 1 ఓం అగన్మ సువః = సంజ్యోతిషాఽ భూవగ్ స్వాహా
 2 ఐంద్రీ మావృత మన్వావర్తే స్వాహా
 3 సమహం ప్రజయా = రాయ సోపిష స్వాహా
 4 సమిద్ధో అగ్నేమే = దీద్యాసగ్ స్వాహా ..
 5 వసుమాన్ యజ్ఞో వసీయా సూయాసగ్ స్వాహా
 6 అగ్న ఆయాగ్ంషి = దుచ్చునాగ్ స్వాహా
 7 అగ్నే పవస్వ స్వపాః = మయి ..
 8 అగ్నే గృహపతే = శతగ్ం హిమాః ..
 9 తా మాశిష మాశానే తంతవే = తీగ్ం.,

- 10 తా మాశిష మాశానేఁ ముమ్మై = తీగ్ం స్వాహా
 11 కస్తావి యునక్తి సత్వా విమంచతు ,,
 12 అగ్నే వ్రతపతే వ్రత మచారిషం = రాధి ,,
 13 యజ్ఞో బభూవ = రయీణాగ్ం స్వాహా
 14 గోమాగ్ం అగ్నే = స్పభావాన్ ఛాన్వహా

83 + 14 = 97 మంత్రాః

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ అగ న్పుర్వాగ్న్యుపస్థానం సుభూ ర్భానో రుపస్థితిః । ఇదం
 నిస్సారయే చ్చత్రా న్సంజ్యోతి స్వాభిమర్శనం । ఐంద్రీం
 ప్రదక్షిణావృత్తి స్సమహం త ద్విపర్యయః । సమిద్ధ స్సమి
 దాధానం వసు పూర్వాగ్న్యుపస్థితిః । అగ్న ఆయా త్రిభి ర్మంత్రై
 రపరాగ్నే రుపస్థితిః । కస్తావి యజ్ఞ విమోక స్సావి దగ్నే తద్వృత
 ముత్సృజేత్ । యజ్ఞేతి పునరాలంభం జపే ద్గోమాం స్తు గోమతీం ।
 షష్ఠేఽ నువాక ఏతస్మి న్మంత్రాః పంచదశేతాః .

(ఆప స్తంబ మతేనాత్ర మంత్రసంఖ్యా చతుర్దశ.)

ఆప స్తంబ శ్రౌతసూత్రే

ఆగన్మసువ స్సువ రగన్నే త్యాదిత్య ముపతిష్ఠతే ఇత్యుక్త్యా
 ఐంద్ర మావృత మన్వావర్తే ఇతి ప్రదక్షిణ మావర్తతే ఇత్యుక్తత్వాత్
 అగన్మసువ రిత్యాది సంజ్యోతిషా భూవ మిత్యంతః ఏకో మంత్రః ఇతి
 జ్ఞాతవ్యః .

అథ సప్తమోఽనువాకః

ఓం యథావై నమృత సోమా = క్షధం బ్రాతృవ్యం హంతి,

అథాష్టమోనువాకః

ఓం యోవై శ్రద్ధా మనారభ్య యజ్ఞేన యజతే = యుంత్రే
యుంజానేషు.

అథ నవమోనువాకః

ఓం ప్రజాపతి ర్యజ్ఞా నసృజతా గ్నిహోత్రం = పశుభి ర్విధునై
ర్దాయతే.

అథ దశమోనువాకః

ధ్రువోఽసి ధ్రువోఽహగ్ం = భూయాస మిత్యాహ
వాచ మేవైంద్రీ మాత్మ న్ధతే.

అథై కాదశోనువాకః

యోవై సప్తదశం ప్రజాపతిం =
ప్రతి యజ్ఞేన తిష్ఠతి న యజ్ఞా ద్భ్రగ్ంశతే.

1 ఓం ఆశ్రావయ స్వాహా

(ఇతి చతురక్షరం)

2 అస్తు శ్రౌష త్స్వాహా

(ఇతి చతురక్షరం)

3 యజ స్వాహా

ఇతి ద్విక్షరం.

4 యేయజామహే స్వాహా

(ఇతి పంచాక్షరం.)

5 (ద్విక్షరో) వషట్కార స్వాహా

ఏష వై సప్తదశః ప్రజాపతి ర్యజ్ఞం = ప్రతి యజ్ఞేన తిష్ఠతి.

97 + 5 = 102 మంత్రాః

అథ ద్వాదశోనువచః

ఇంద్రం వో విశ్వత స్పరిత్యాది ఏకోనవింశతిమంత్రాణాం విశ్వే
దేవాః కాండర్షయః । గాయత్ర్యాది నానా ఛందాంసి । ఇంద్రాదయో
దేవతాః । కృష్ణ - హోమే వినియోగః॥

- 1 ఓం ఇంద్రం వో విశ్వతస్పరి = కేవల స్వాహా
- 2 ఇంద్రం సరోనే భజా త్వం న ..
- 3 ఇంద్రియాణి శతక్రతో = ఆవృణే ..
- 4 అనుతే దాయ = సృష హ్యే ..
- 5 ఆయస్మిన్ తస్మై వాసవాస్తీ = అతిథి ..
- 6 ఆమాసు పక్ష్య మైరయ = గిర స్వాహా
- 7 ఇంద్ర మిదాధినో = రనూషత ..
- 8 గాయంతి త్వా గాయంత్రితో = యేమిరే స్వాహా
- 9 అగ్ంహోముచే ప్రభరే మా = కామా ..
- 10 వివేష యర్మా ధిషణా = హవంతే ..
- 11 ప్రసమ్రాజం = ధత్తమోజ స్వాహా
- 12 వినఇంద్ర మృధో = అభిదాసతి స్వాహా
- 13 ఇంద్రక్షత్ర - అకృణోరులోకగ్న్ ..
- 14 మృగో న భీచుః = విమృధో నుదస్వ స్వాహా
- 15 విశత్రూన్ విమృధో నుద - అభిదాసత ..
- 16 త్రాతార మింద్ర = ధత్వింద్ర స్వాహా
- 17 మాతే అస్యాగ్ సహసావ = సూరిష స్వామ స్వాహా
- 18 అనవస్తే రథ మశ్వాయ = హంతవాడి స్వాహా
- 19 వృష్ణో యత్రే వృషణో = దస్యూ ధ్నస్వాహా

ఇతి ప్రథమాష్టకే షష్ఠః ప్రశ్న స్సమాప్తః

102 + 10 = 121 మంత్రాః

అదితః పంచప్రశ్నగతా మంత్రాః 942

షష్ఠ ప్రశ్నగతా మంత్రాః 121

అదిత ష్టప్రశ్నగతా మంత్రాః 1063

~~~~~

అథ ప్రథమకాండే

సప్తమ ప్రశ్నః

పాకయజ్ఞ మిత్యాది షడనువాకానాం బ్రాహ్మణరూపత్వా త్రేమాం
జసఃకార్యః. హోమవక్షే అనువాకాంతే హోమః కార్యః.

పాకయజ్ఞమిత్యాది ద్వాదశానువాకస్త చతురుత్తరశత మంత్రాణాం
సోమః కాండర్షిః మహాసతో బృహతీత్యాది నానా ఛందాన్సి । సవిత్ర
దయో దేవతాః । కృష్ణ = శాఖాహోమే వినియోగః.

అథ ప్రథమోనువాకః

1 ఓం పాకయజ్ఞంవా అన్వాహితాగ్నేః = భూమానమేవోపైతి॥

అథ ద్వితీయాది షష్ఠోనువాకాః

2 సగ్గంశ్రవాహసౌవర్చస = సైవజాయతేఽన్నదోభవతి॥

3 పరోక్షం వా అన్యేదేవా = అముష్మిన్లోకేఽన్నంక్షీయతే॥

4 బర్హిషోహం = వాజీజాయతే య ఏవం వేద॥

5 ధ్రువాం వై రిచ్యమానాం = యథాపూర్వమభిజయతి॥

6 అగన్మ సువస్సువరగన్మే త్యాహ = ఆన్య ప్రజాయాం వాః

భాయతే.

అథ సప్తమోనువాకః

- 1 ఓం దేవసవితః ప్రసున = స్వదాతిన స్సోస్వహా
- 2 ఇంద్రస్యవజ్రోఽసి = వృత్రంవధ్యాత్వాస్వహా
- 3 వాజస్య నుప్రసవే మాతరం = ధర్మసావిష త్వాస్వహా
- 4 అప్స్వంత రమృత = భవథ వాజిన స్సోస్వహా
- 5 వాయు ర్వా త్వా మను ర్వా = సప్తవిగ్ంశతి స్సోస్వహా
- 6 అపాన్నపా దాశుహేమన్ = వాజిగ్ంసే త్వాస్వహా
- 7 విష్ణోః క్రమోఽసి = ర్విక్రాంత మసి స్సోస్వహా
- 8 అంకౌ న్యంకౌ వభితో = పారయంతు , ,

అన్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ ప్రపారతే సప్తమేఽస్మి న్నునువాకా శ్రుయోదశ । యాజమాన
బ్రాహ్మణస్య కేష షట్త్వాన్వి దిమేషుచ । వాజిపేయస్య మంత్రాస్తు
షట్త్వాన్వేష్య ష్వధయాజ్యకాః । ఇడానుమంత్రణం తస్య ఇణాయా
స్తు ప్రశంసనం । అన్వాహార్యో ఽథ మంత్రానువాక వ్యాఖ్యా
త్రిషు స్మృతా । దేవ హోమేఽత్ర కర్మాదా వింద్రస్య రథ
మావిశేత్ । వాజస్య నేది మద్యే త మభ్యావర్తయతే । రథం
అప్స్వశ్వా స్పాయయే ద్వాయు ర్యునక్తి తురగం రథే । అపాం
తదశ్వపృష్ఠాని మార్ష్టి విష్ణో రథం వ్రజేత్ । అంకౌ రథే స్పృశే
త్పక్షివహ్మోమంత్రాఇహోదితాః॥

అథ అష్టమోనువాకః

- 1 ఓం దేనస్యా హగ్ం సవితుః = వాజం జేషగ్ం స్సోస్వహా
- 2 దేవస్యాహగ్ం = వర్షిష్ఠం నాకగ్ం రుహేయగ్ం స్సోస్వహా
- 3 ఇంద్రాయ వాచం వదతే = వాజ మజయ త్వాస్వహా
- 4 అశ్వాజినీ వాజినీ = వాజయ స్సోస్వహా
- 5 అర్వాఽసి స్సోస్వహా

- 6 సప్తిరసి స్వాహా
 7 వాజ్మిని ..
 8 వాజినో వాజం ధావత = కాష్టాం గచ్ఛత స్వాహా
 9 వాజేవాతే అవత వాజినో = ఋతజ్ఞా స్వాహా
 10 అస్యమధ్వఃపిబత = ర్దేపయానై స్వాహా
 11 తేనో అర్వంతో = వాజిన స్వాహా
 12 మితద్రవ స్సహస్రసా = హవేషు స్వాహా
 13 దేవతాతా మితద్రవ . న్నమీవా ..
 14 ఏషస్య వాజీ - పనీహణ త్వాహా
 15 ఉతస్మాస్య ద్రవత . తరిత్రత స్వాహా
 16 ఆమా వాజస్య = గమ్యా త్వాహా
 17 వాజినో వాజజితో వాజగ్ం సరిష్యంతో వాజం జేష్యంతో
 బృహస్పతే ర్భాగ మవజిఘ్రత స్వాహా
 18 వాజినో వాజజితో వాజగ్ం సస్యవాగ్ంసో వాజం జిగివాగ్ంసో
 బృహస్పతే ర్భాగ మవజిఘ్రత స్వాహా
 19 బృహస్పతే ర్భాగే విమృద్వగ్ం ..
 20 ఇయం వ స్సా సత్యా = యా మింద్రేణ సమదధ్వగ్ స్వాహా
 21 అజీజివత వనస్పతయ = విముచ్యధ్వగ్ స్వాహా

8 + 21 = 29 మంత్రాః

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ దేవా రోహే ద్రధం స్వామీ | బహ్వరోహణ మంత్రణం, దేవే
 తీంద్రా దుందుభీనాం ఘోషో అశ్వాజకశాగ్రహః, అర్వాసీతి
 త్రిభి ర్మంత్రై ర్యుసక్త్య శ్వత్రయం రథే | వాజీ త్యేతై ర్మంత్ర
 యేన చతుర్భి ర్ధావతో రథాన్ | మితేత్యాభి శ్చతస్పభి స్తా
 న్స్పృత్యాధావతో రథాన్ | ఆమా రథవిమోకాఖ్యం జుహూయా

ద్వాదశ ద్వయాత్ । గతేః పురోపరిష్టా చ్చ ప్రూపయే చ్చరు
మశ్వకాన్ । బృహదీ బిభ్రుతీత్యంతో ద్వితీయే త్వనుషజ్యతే ।
బృహేతి మార్ష్టి ఘోణాయా మియం తు రథమంత్రణం ।
అజీ దుందుభి మంత్ర స్సాన్య దేకవింశతిరీతాః॥

ఆప స్తంబమతే తు జిగివాగ్ంస ఇర్యంతో మంత్రః । తదర్థ
పూరణాయ బృహస్పతే రాభిః మవజిప్రుతేతి । పూర్వస్మా
న్మంత్రాదనువర్తనీయః । అవశిష్టభాగో మంత్రాంతర మితి
వ్యాఖ్యాతం॥ (సాయనభాష్యం)

అథ సవమోసువాకః

- 1 ఓం క్షత్రస్యోల్ప మసి స్వాహా
- 2 క్షత్రస్య యోని రసి ..
- 3 జాయ ఏహి సువో రోహవ స్వాహా
- 4 రోహవహి సువ స్వాహా
- 5 అహ న్నావుథయో స్సువో రోక్ష్యమి స్వాహా
- 6 వాజ శ్చ స్వాహా
- 7 ప్రసవ శ్చ ..
- 8 అపిజ శ్చ ..
- 9 క్రతు శ్చ ..
- 10 సువ శ్చ ..
- 11 మూర్ధా చ ..
- 12 వ్యశ్మియ శ్చ స్వాహా
- 13 ఆంత్యాయన శ్చ ..
- 14 అంత్య శ్చ స్వాహా
- 15 బౌవన శ్చ ..
- 16 భువన శ్చ ..

- 17 ఓం అధిపతి శ్చ స్వాహా
 18 ఆయు ర్యజ్ఞేన కల్పతాగ్ం స్వాహా
 19 ప్రాణో యజ్ఞేన కల్పతాగ్ం ,,
 20 అపానో యజ్ఞేన కల్పతాగ్ం ,,
 21 వ్యానో కల్పతాగ్ం ,,
 22 చక్షు ర్యజ్ఞేన కల్పతాగ్ం ,,
 23 శ్రోతం యజ్ఞేన కల్పతాగ్ం ,,
 24 మనో యజ్ఞేన కల్పతాగ్ం ,,
 25 వా గ్యజ్ఞేన కల్పతాగ్ం ,,
 26 అత్మా యజ్ఞేన కల్పతాగ్ం ,,
 27 యజ్ఞో యజ్ఞేన కల్పతాగ్ం ,,
 28 సువ ర్దేవాగ్ం అగస్త్య = అఘామ స్వాహా
 29 సమహం ప్రజయా = రాయ స్పృష ,,
 30 అన్నాయ త్వా స్వాహా
 31 అన్నాద్యాయ త్వా ,,
 32 వాజాయ త్వా ,,
 33 వాజజిత్వాయై త్వా ,,
 34 అమృత మసి ,,
 35 పుష్టి రసి ప్రజనన మసి స్వాహా

35 + 29 = 64 మంత్రాః

అన్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ క్షత్ర తార్భ్యం క్షత్ర దార్భ్యం పరిధత్తో ఒత్ర దంపతీ । జాయే
 స్వామ్యాహ్వయే ద్భార్యాం రోహా తం ప్రతివక్తి సా ।
 అహం స్వామ్యాహ వాజశ్చ జుహుయా ద్ద్వాదశాహుతీః ।
 ఆయు ర్దశభి రారోహే తస్వయం జాహ్వోర్గ్రహ స్సువః । సం

భవం ప్రేక్షతే లన్నాయ చతుర్భు స్తు మహర్త్విజః । దిగ్భ్యో
ఘ్నంత్యాసపుటకై రమృ పుష్టి ద్వయా త్పదే । స్వర్ణ బస్త
త్వచో ర్దద్యా త్పంచత్రింశ దిహోదితాః॥

అథ దశమోనువాకః

- 1 ఓం వాజస్యేమం ప్రసవ స్సమవే = పురోహితా స్వాహా
- 2 వాజస్యేదం ప్రసవ ఆబభావే = అన్యే ..
- 3 వాజస్యేమాం ప్రసవశ్శిశ్రియే = నియచ్ఛతు ..
- 4 అగ్నే అచ్ఛావదేహనః = న స్త్వగ్ం ..
- 5 ప్రతో యచ్ఛత్వర్యమా = దదాతు న ;,
- 6 అర్యమణం బృహస్పతి = వాజినగ్ం ..
- 7 సోమగ్ం రాజానం వరుణం బృహస్పతిగ్ం ..
- 8 దేవస్య త్వా = భ్యాగ్ం సరస్వత్యై వాచో = తాగ్నే స్త్వా =
షించామి స్వాహా
- 9 దేవస్య త్వా = భ్యాగ్ం సరస్వత్యై వాచో = తేంద్రస్య =
షించామి స్వాహా
- 10 దేవస్య త్వా = భ్యాగ్ం సరస్వత్యై వాచో = ఇ బృహ =
నాభిషించామి స్వాహా

10 + 64 = 74 మంత్రాః

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ వాజ సప్తభి రన్నస్య హోమో దేవ యజుస్త్రయాత్ । అభిషించే
త్వామినం తు షశమంత్ర ఇహోదితాః॥

అథైకాదశోనువాకః

- 1 ఓం అగ్ని రేకాక్షరేణ వాచ ముదజయ త్స్వాహా
- 2 అశ్వినౌ ద్వ్యక్షరేణ ప్రాణా = స్వాహా

- 3 విష్ణు త్త్యక్షరేణ త్ర = సుదజయ త్స్వాహా
 4 సోమ శ్చతురక్షరేణ చతుష్పదః = జయత్స్వాహా
 5 పూషా పంచాక్షరేణ పంక్తి = యత్స్వాహా
 6 ధాతా షడక్షరేణ షడృతూ = జయ ..
 7 మరుత స్సప్తాక్షరేణ సప్తపదాగ్ం = జయ త్స్వాహా
 8 బృహస్పతి రష్టాక్షరేణ గాయత్రీ = జయత్స్వాహా
 9 మిత్రో నవాక్షరేణ త్రివృతగ్ం సోమ = జయత్స్వాహా
 10 వరుణో దశాక్షరేణ విరాజ = జయత్స్వాహా
 11 ఇంద్ర ఏకాదశాక్షరేణ త్రిష్టుభా జయ ..
 12 విశ్వే దేవా ద్వాదశాక్షరేణ జగతీ ముదజయ త్స్వాహా
 13 వసవ త్రయోదశాక్షరేణ త్రయో = ముదజయ ..
 14 రుద్రా శ్చతుర్దశాక్షరేణ చతు = ముదజయ ..
 15 అదిత్యాః పంచదశాక్షరేణ పంచ . యత్స్వాహా
 16 అదితి ష్షోడశాక్షరేణ షోడశగ్ం = జయ ..
 17 ప్రజాపతి స్సప్తదశా = ముదజయ త్స్వాహా

$$17 + 74 = 91 \text{ మంత్రాః}$$

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ అగ్ని స్సప్తదశా మూతా ఉజ్జితీ ర్వాచయే దమూః । యజ
మానం రథేష్యేషు ధావత్స్వ ధ్వర్యు రాదరాత్॥

అథ ద్వాదశోనువాకః

- 1 ఓం ఉపయామ = సృషదం త్వా = గృహ్ణామి స్వాహా
 2 ఏష తే యోని రింద్రాయ త్వా స్వాహా
 3 ఉపయామ = స్యపృషదం త్వా ..
 4 ఏష తే యోని రింద్రాయ త్వా స్వాహా
 5 ఉపయామ = పృథివిషదం త్వా = గృహ్ణామి స్వాహా

- 6 ఏష తే యోని రింద్రాయ త్వా స్వాహా
 7 యే గ్రహాః పంచజనీనా = సమగ్రభీగ్ం స్వాహా
 8 ఏష తే యోని రింద్రాయ త్వా స్వాహా
 9 అపాగ్ం రస ముద్వయశగ్ం = మ్యుత్తమగ్ం స్వాహా
 10 ఏష తే యోని రింద్రాయ త్వా స్వాహా
 11 అయా విష్టా = మైరయ త్వాహా
 12 ఉపయామ = ప్రజాపతయే త్వా జుష్టం గృహ్ణామి స్వాహా
 13 ఏష తే యోనిః ప్రజాపతయే త్వా స్వాహా

13 + 91 = 104 మంత్రాః

అన్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ ఉపేత్యతిగ్రాహ్య మైంద్రం గృహీత్వైషేతి సాదయేత్ । ఉత్త
 రేషు చతుర్దేవ మయాసప్తదశగ్రహాన్ । ప్రాజాపత్యా
 న్సృగృహ్ణాతి మంత్రా ద్వాదశవర్ణితాః॥

(ఆపస్తంబమతేనాత్ర మంత్రసంఖ్యా త్రయోదశ)

అథ త్రయోదశోనువాకః

అన్వహమాసా ఇత్యాది చతుర్దశ మంత్రాణాం విశేషదేవా. కాండ
 ర్వయః । త్రిష్టుబాది నానాభందాంసి ఇంద్రాదయో దేవతాః । కృష్ణయజు
 = హోమే వినియోగః॥

- 1 ఓం అన్వహ మాసా = జాయమానగ్ం స్వాహా
 2 అనుతే దాయ మహా = నృషహ్యే ..
 3 ఇంద్రాణీమాసు మరతేపతి స్వాహా
 4 నాహ మింద్రాణి = గచ్ఛతి ..
 5 యో జాత ఏవ = సజనాస ఇంద్ర స్వాహా
 6 ఆతే మహ ఇంద్రో = గ్వీచారీత్వాహా

- 7 మానో మర్థీరా భరా = స్తువంత స్వాహా
 8 ఆతూభర మాకిరే = ప్రయంధి ,,
 9 ప్రదాతారగ్ం హవామహే = సవ్యా ,,
 10 ప్రదాతా వజ్రీ వృషభ = శంయో స్వాహా
 11 ఇంద్ర స్సత్రామా = పతయ ,,
 12 తస్య వయగ్ం నుమతౌ = యుయోతు స్వాహా
 13 రేవతీ ర్న స్సధమాద = మదేమ స్వాహా
 14 ప్రోష్యన్తై పురోరథ = అధిధన్వసు స్వాహా

104 + 14 = 118 మంత్రాః

అన్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ అన్యహా న్యృజుమత్యైంద్రే । ఇంద్రాణీతి తు తచ్చరా ।
 యోజాతో మన్యుమత్యైంద్రే మానోదాతృమ దైంద్రకే । దాతా
 ప్రదాతృమత్యైంద్రే । ఇంద్ర స్సత్రామ సంయుతే । రేవతీః
 శ్రీప్రదైంద్రే స్యాదత్ర మంత్రా శ్చతుర్దశ॥

ఇతి ప్రథమాష్టకే సప్తమః ప్రశ్నః సమాప్తః

ఆదితా మిశిత్వా షట్ప్రశ్నగతా మంత్రాః 1064

ఏతత్సప్తమప్రశ్నగతా మంత్రాః 118

ఆదితస్సప్తప్రశ్నగతా మంత్రాః 1182

అథ ప్రథమాష్టకే

అష్టమః ప్రశ్నః

అస్య సంగ్రహేణ వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ ప్రపాతకే ఒధాష్టమేస్మి న్రాజసూయో విగద్యతే ద్వావింశత్యను
వాకేషు వింశత్యా రాజసూయకే । అనేకాని ప్రధానాని కర్మాణి
విహితా న్యథ । ద్వాభ్యాం సౌత్రామణీ మంత్రాః కామ్యాయాజ్ఞా
శ్చ వర్ణితాః । అష్టమే మంత్రకాండస్తే కర్మణాం బహుళత్వతః
త త్త త్సన్నిధయే ప్రోక్తా మంత్రా విధిపురస్సరాః । అనూవ్య
తా న్విధీ నర్థవాదో బ్రాహ్మణళరితః । సంప్రదాయ విదో
హ్యత్ర బ్రాహ్మణద్వయమూచిరే । బ్రాహ్మణం మంత్రకాండస్థం
విధిజాత మితీరితం । అనుష్ఠాహ్మణ మన్యత్తుకథితం సార్థవాదకం॥

అష్టమ ప్రశ్నస్య ప్రథమోనువాకః

అనుమత్యా ఇత్యష్టమప్రశ్నగతానాం వింశత్యుత్తర ద్విశత
సంఖ్యాకమంత్రాణాం విశ్వేదేవాః కాండర్షయః । యజు రాది నానా
ఫందాని అనుమత్యాదయో దేవతాః కృష్ణయజుర్వేదీయ తైత్తిరీయ
శాఖా హోమే వినియోగః॥

ఓం అనుమత్యై పురోడాశ = కృష్ణతూషం దక్షిణా.

1 ఓం వీహి స్వాహాహుతిం జుషాణ స్స్వాహా

2 ఏష తే నిర్ఋతే భాగో = మగ్ంహస స్స్వాహా

3 నమో య ఇదం చకార స్వాహా

ఓం ఆదిత్యం చరుం నిర్వపతి = సరస్వతే చరుం మిథునా గవా
దక్షిణా.

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ ఆదా వనుమతం తస్య మధ్యే నైర్ఋత మత్ర చ । వీహి
త్యాద్యా త్రయో మంత్రా వినియోగ స్తు వర్ణ్యతే । వీహ్యేష

నమ ఇత్యగ్ని ప్రదరాగ్నిమ హూయతే । సహైవా 2నుమతే
నాష్టౌ యాగాః ప్రథమ ఈతితా॥

అథ ద్వితీయోనువాకః

ఓం ఆగ్నేయ మష్టాకపాలం నిర్వతి = ద్యావాపృథివ్య మేక కపాలం.

అథ తృతీయోనువాకః

ఓం ఐంద్రాగ్ని మేకాదశ కపాలం మారుతీ మామిశ్చం కాయ
యేకకపాలం॥

1 ఓం ప్రథూస్యాన్ హవామహే = సజోషస స్వాహా

3 మోఘాణ ఇంద్ర పృథ్ను = వందతే గీ ,,

3 యద్గామే యదరణ్యే = వయజన మసి ,,

4 అక్ర న్కర్మ కర్మకృత = సుదానవ ,,

3 + 4 = 7 మంత్రాః

అథ చతుర్థోనువాకః

ఓం అగ్నేయేనీకవతే పురోడాశ మష్టాకపాలం నిర్వపతి సాకం =
సర్వాసాం దుగ్ధే సాయం చరుం.

1 ఓం పూర్ణాదర్వి పరాతత = శతక్రతో స్వాహా

2 దేహి మే దదామి తే = నిహరామి తే స్వాహా

మరుద్భ్యః క్రీడిభ్యః = వై శ్వకర్మణ మేకకపాలగ్ం స్వాహా

7 + 2 = 9 మంత్రాః

అథ తృతీయ చతుర్థయోర్వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ పత్నావ్యహోనం ప్రథూన్యేతి ప్రతిప్రస్థాత్మ కర్మతత్ । స్వామీ
మోష్యి త్యనుబ్రూయా ద్యద్గామ ఇతి దంపతీ । అక్ర నిన్విత్యపి

తావేవ మంత్రా శ్చత్వార రుచితాః । పూర్ణే త్యనూచ్య దేహీతి
యాజ్ఞా మధ్వర్యు రీగయేత్ ॥

అథ పంచమోనువాకః

- 1 ఓం ఏత త్తే తత యే చ త్వా మను స్వాహా
- 2 ఏత త్తే పితామహా యే చ త్వా మను స్వాహా
- 3 ఏత త్తే ప్రపితామహా యే చ త్వా మను ..
- 4 అత్ర పితరో యథా భాగం మందధ్వగ్ం ..
- 5 సుసందృశం త్వా వయం = తే హరీ ..
- 6 అక్ష న్నమీ మదంత = తే హరీ ..
- 7 అక్ష నితరో ఒమీమదంత = పితర ..
- 8 పరేత పితర సోమ్యా = మదంతి ..
- 9 మనో న్వాహువామహే = మన్మథి ..
- 10 ఆన ఏతు మనః పునః = సూర్యందృశే ..
- 11 పున ర్నః పితరో మనో = సచేమహి ..
- 12 య దంతరిక్షం స్పృధివీ = మా మనేనసగ్ం స్వాహా

9 : 12 — 21 మంత్రాః

పంచమోనువాకస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ ఏత త్త ఇతి దత్తే త్రి న్వేద్యాః కోణేషు పిండకాన్ । బ్రూయు
రత్రే త్యుపస్థానం పూర్వస్యాగ్నే స్పసందృశం । అక్ష నితి
ప్రతీచోగ్నే స్తథాఒక్షన్ దక్షిణాఒనలం । పరేతేతి ప్రవాహ్యథ
మన ఆద్యై రుపస్థితిః । య త్పశ్చిమా గ్న్యపస్థానం మంత్రా
ద్వాదశ వర్ణితాః॥

అథ షష్ఠోనువాకః

ఓం ప్రతిపూరుషమేవ కపాలా నిర్వర్షపల్వేకమతిరిక్తం.

- 1 ఓం యావంతోగృహ్యోన్మస్తేభ్యకమకరగ్ం స్వాహా

- 2 ఓం పశూనాగ్ం శర్మాసి = మే యచ్చ స్వాహా
 3 ఏక ఏవ రుద్రో న ద్వితీయాయ తస్మై స్వాహా
 4 ఆఖు నై రుద్రవశు స్తం జుషస్వ ..
 5 ఏషతే రుద్రభాగ స్సహ = తం జుషస్వ ..
 6 భేషజం గవేశ్వాయ పురుషాయ భేషజగ్ం స్వాహా
 7 సుభేషజం యధాసతి సుగం = మేప్త్యై ..
 8 అవాంబ రుద్ర మదిమ = వ్యవసాయయా త్స్వాహా
 9 త్ర్యంబకం యజామహే = మామృతా స్వాహా
 10 ఏషతే రుద్రభాగ స్తం జుషస్వ = వతోతీహి స్వాహా
 11 అవతత దన్వా = కృత్తివాసా స్వాహా

21 + 11 = 32 మంత్రాః

అన్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ స్వామీ యావంత ఇత్యాహ పశూ మూతే సమావపేత్ । ఏక ఇత్యుల్మకం నీత్వా ౭౭ఖుస్త ఆఖుత్కరే హవిః । ఊపే దేషో ర్ధహోమస్స్య ద్భేషపరిషిచతి । అవాంచేతి జపే త్స్వామీ త్ర్యంబకం పరియంతి తే । ఏషో ౭వస్థాప్య తచ్ఛేషా న్మూతే బధ్నాతి శాఖిని । అవత శ్వాస నియమో మంత్రా ఏకాదశ స్మృతాః॥

అథ సప్తమోనువాక.

ఓం ఐంద్రాగ్నిం ద్వాదశకపాలం వై శ్వదేవం చరుం
 = ద్వాదశకవగ్ం సీరం దక్షిణా.

- 1 ఓం యే దేవాః పురస్సదో గ్నినేత్రా రక్షోహణ = స్తేభ్య స్వాహా
 2 యే దేవా దక్షిణసదో యమనేత్రా రక్షోహణ = స్తేభ్య ..
 3 యే దేవాః వశ్చ త్సదస్సవిత్సనేత్రా రక్షోహణ = స్తేభ్య ..

- 4   యే దేవా ఉత్తరసదో వరుణనేత్రా రక్షోహణ=భ్య   ..
 5   యే దేవా ఉపరిషదో బృహస్పతి నేత్రా రక్షో=భ్య   ..
 6   సమూధగ్ం రక్షః = మహగ్ం రక్షో=భ్యస్సాహ
 7   అగ్నయే రక్షోఘ్నే స్సాహ
 8   యమాయ రక్షోఘ్నే   ..
 9   సవిత్రే రక్షోఘ్నే   ..
 10   వరుణాయ రక్షోఘ్నే   ..
 11   బృహస్పతయే దువస్వతే రక్షోఘ్నే స్సాహ
       ప్రస్థివాహీ రథో దక్షిణా.
 12   దేవస్య త్వా=భ్యాగ్ం రక్షసో వధం జుహోమి స్సాహ
 13   హతగ్ం రక్ష స్సాహ
 14   అవధిష్మ రక్ష   ..
       యద్వస్తే త దక్షిణా!

$$32 + 14 = 46 \text{ మంత్రాః}$$

అన్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ పంచేధృవహ్నా జుహుయో ద్యౌదేవా ఇతి పంచభిః । సమూ
 హంతీ ధ్మా న్నమితి పంచహోమా స్తథా అగ్నయే నిశిహుత్వా
 సక్తుహోమః ప్రాత ర్దేవేతి మంత్రతః । హతం స్రువప్రహరణం
 అవధిష్మేతి చోడ్ధితిః । అనువాకే సప్తమే అస్మి న్నుక్తా మంత్రా
 శ్చతుర్దశ.

అథ అష్టమోనువాకః

ఓం ధాత్రే పురోడాశం = యవమయం చరు మశ్వో దక్షిణా.

అథ నవమోనువాకః

ఓం బార్హస్పత్యం చరుం నిర్వపతి బ్రహ్మణోగృహే
 = సైవ శ్వేతా శ్వేతవత్సా దక్షిణా.

అథ దశమోనువాచః

ఓం అగ్నేయే గృహపతయే = సత్యాయాంబానాం చరుం వరుణాయ
ధర్మపతయేయవమయంచరుం॥

- 1 ఓం సవితా త్వా ప్రసవానాగ్ం = జానరాజ్యాయ స్వాహా
- 2 ఏష వో భరతా రాజా స్వాహా
- 3 సోమో ఽస్మాకం బ్రాహ్మణానాగ్ం రాజా స్వాహా
- 4 ప్రతి త్యన్నామ యుతస్య నామ స్వాహా
- 5 సర్వే వ్రతా = సత్రస్ త్వాస్వాహా
- 6 విష్ణోః క్రమోసి స్వాహా
- 7 విష్ణోః క్రాంత మసి స్వాహా
- 8 విష్ణో ర్విక్రాంత మసి స్వాహా

46 + 7 = 54 ముంత్రాః

అస్మి వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ సవితేతి స్వామి హస్తం బ్రహ్మ గృహ్లాతి ఏషవః । రత్నిభ్య
స్వామినం బ్రూయా త్సేమేతి బ్రహ్మణో జపః । ప్రతి
ద్వాభ్యాం ముఖం స్వామీ వూర్షి విష్ణో త్రిభిః క్రమః । దశమే
త్వనువాకే ఽస్మిన్నష్టౌ మంత్రా ఉదీరితాః॥

అథై రాచశోనువాచః

- 1 ఓం అర్ధేతస్థాపోదేవీ = చితానాః యాభి = త్యరాతీః రాష్ట్రదాస్థ
రాష్ట్రం దత్త స్వాహా
- 2 అర్ధేతస్థాపో దేవీ = త్యరాతీః రాష్ట్రదాస్థ రాష్ట్ర మముష్మై
దత్త స్వాహా
- 3 అపాంపతి రస్యపో దేవీ = రాష్ట్రం దత్త స్వాహా
- 4 అపాంపతి రస్యపోదేవీ = రాష్ట్ర మముష్మై దత్త స్వాహా
- 5 వృషాన్యూర్మి రపో దేవీ = రాష్ట్రం దత్త స్వాహా

- 6 వృషాస్వాత్రి రపో దేవీ రాష్ట్ర మముష్మై దత్త స్వాహా
 7 వృషనేవో స్యపోదేవీ రాష్ట్రం దత్త స్వాహా
 8 వృషనేవో స్యపో రాష్ట్ర మముష్మై దత్త స్వాహా
 9 వ్రజక్షితః స్థాపో రాష్ట్రం దత్త స్వాహా
 10 వ్రజక్షిత స్థాపో రాష్ట్ర మముష్మై దత్త స్వాహా
 11 మరుతా మోఽస్థాపో రాష్ట్రం దత్త స్వాహా
 12 మరుతా మోఽస్థాపో రాష్ట్ర మముష్మై దత్త స్వాహా
 13 సూర్యవర్చస స్థాపో రాష్ట్రం దత్త స్వాహా
 14 సూర్యవర్చస స్థాపో రాష్ట్ర మముష్మై దత్త స్వాహా
 15 సూర్యత్వచస స్థాపో రాష్ట్రం దత్త స్వాహా
 16 సూర్యత్వచస స్థాపో రాష్ట్ర మముష్మై దత్త స్వాహా
 17 మాందాస్థా పోదేవీ రాష్ట్రం దత్త స్వాహా
 18 మాందాస్థా పోదేవీ రాష్ట్ర మముష్మై దత్త స్వాహా
 19 వాశాస్థా పోదేవీ రాష్ట్రం దత్త స్వాహా
 20 వాశాస్థా పోదేవీ రాష్ట్ర మముష్మై దత్త స్వాహా
 21 శక్వరీ స్థా పోదేవీ రాష్ట్రం దత్త స్వాహా
 22 శక్వరీ స్థా పో రాష్ట్ర మముష్మై దత్త స్వాహా
 23 విశ్వభృత స్థాపో దేవీ రాష్ట్రం దత్త స్వాహా
 24 విశ్వభృత స్థాపో రాష్ట్ర మముష్మై దత్త స్వాహా
 25 జనభృత స్థాపో దేవీ రాష్ట్రం దత్త స్వాహా
 26 జనభృత స్థాపో దేవీ రాష్ట్ర మముష్మై దత్త స్వాహా
 27 అగ్నే నైఋత్యా స్థాపోదేవీ రాష్ట్రం దత్త స్వాహా
 28 అగ్నే నైఋత్యా స్థాపో దేవీ రాష్ట్ర మముష్మై
 దత్త స్వాహా
 29 అపామోషధీనాగ్ం రస స్థాపో రాష్ట్రం దత్త స్వాహా

అపామోషధీనాగ్ం రసస్థాపో రాష్ట్ర మము మై
దత్త స్వాహా

54 30 = 84 మంత్రాః

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ సరస్వతీ జలే లరైతు హోమ స్సాముద్రితే త్వపాం. వృషాసీతి
ప్రతిపోర్మా వస్వీ పో రాక్షస రస్వషా । వ్రజ కూప్యాసు
మరుతాం వాయుప్రతిహతాసు చ । సూర్య శ్చాతప వృష్టాసు
సూర్యబింబయుతాసు చ । మాదాః స్థిరాసు వాశాస్త నీహారస్థాసు
శ్వరీ॥ । గవోల్బస్థాసు విశ్వేతి క్షీరగాసు జనేతిచ । దధిగాసు
ఘృతస్థాసు త్వగ్నే ర్మధుగతాసు చ । అపా మప స్సర్వశేష
ఋగేషారాష్ట్రదాఇతి స్వాహంతో హోమగో ల్యస్తు గ్రహణే
దశపంచ॥

షోడశభిర్గృహ్ణాతి షోడశభిర్దుహోతీతి బ్రాహ్మణేయదు క్తం
తచ్ఛాఖాంతరవిషయమితి సాయనభాష్య ఉక్తం.

అథ ద్వాదశోనువాకః

- 1 ఓం దేవీ రావ స్సంమధుమతీ వన్వానాస్సాహ్వాహా
- 2 అనాధృష్టా స్సీదతో ర్గ - దధతీ ..
- 3 ఆనిభృచ్చ మసి వాచో దాత్ర మసి ..
- 4 శుక్రావ శ్శుక్రేణో త్పునామి చితానా స్సాహ్వాహా
- 5 సధమాదో ద్యుమ్నీనీ మాతృత మాస్వంత స్సాహ్వాహా
- 6 క్షత్రస్యో ల్బమసి స్వాహా
- 7 క్షత్రస్య యోని రసి స్వాహా
- 8 ఆవిన్నో అగ్ని ర్గృహపతి స్సాహ్వాహా
- 9 ఆవిన్న ఇంద్రో వృద్ధశ్రవా ..

- 10 అవిన్నః పూషా విశ్వేవేదా ..
 11 అవిన్నో మిత్రావరుణా వృతావృధా స్వాహా
 12 అవిన్నే ద్యావాపృథివీ ధృతవ్రతే ..
 13 అవిన్నా దేవ్యదితి ర్విశ్వరూపీ ..
 14 అవిన్నో య మసా వాముష్యానుజో రాక్షాయ స్వాహా
 15 ఏష వో భరతా రాణా స్వాహా
 16 సోమో యస్మాం దధాతానాగ్ం రాణా స్వాహా
 17 ఇంద్రస్య మిత్రో వా త్త్రస్య = మిత్రం వధ్యా త్స్వాహా
 18 శత్రువాధనా వై స్వాహా
 19 పాతమా ప్రత్యంచం = మానాష్ట్రాభ్యః పాత స్వాహా
 20 హిరణ్యవర్ణా వుషసాం మదితిం దితిం చ స్వాహా

84 + 20 = 104 మంత్రాః

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ దేవీతి వై తసీ పాత్రే సర్వా అపి సయే దమః. అనే తిసాదయే
 నృద్యే హోతు ర్భృహ్మభ్య ధిష్ణ్యయోః। అనిభృష్టేతి తాస్వంత
 శ్మతస్వర్ణం వినిక్షిపేత్ । స్వర్ణేనో త్వవనం కుక్రాః పాత్రేషు
 వ్యానయే త్సధ । క్షత్రేతి ధారయే త్స్వామీ తార్ష్యే ష్టిష
 ద్యయం క్రమాత్ । స్వామినం వాచయే దావి సప్త మంత్రాన్
 వినిర్గతా । ఏషవ స్వామినం దద్యా త్సోమో స్మాబ్రహ్మణో
 జహః । ఇంద్ర దద్యా త్స్వామినో యో ధను శ్శత్రవితి
 బాణకాన్ । పాతేషాన్మంత్రయే త్స్వామీ హిర బాహూ తథో
 ద్యతే । అనువాకే ద్వాదశే యస్మి స్మంత్రా వింశతి రీరితాః॥

అథ త్రయోదశోఽనువాకః

- 1 ఓం సమిధ మాశిష గాయత్రీ బ్రహ్మద్రవిణ్గం స్వాహా
 2 ఉగ్రా మాశిష త్రిష్టప్తా = క్షత్రం ద్రవిణ్గం ..

- 3 ఓం విరాజ మాతృజ జగతీ త్వా = విద్యోవిణ్గం స్వాహా
- 4 ఉదీచీ మాతృష్టా అనుష్టుప్త్యా - బలం ద్రవిణ్గం స్వాహా
- 5 ఊర్వా మాతృశ్చ సంక్తి స్త్వా = వశోద్రవిణ్గం ..
- 6 కుదృ జ్ఞ స్వాహా
- 7 అన్యాయజ్ఞ ..
- 8 ఏతాదృ జ్ఞ ..
- 9 ప్రతిదృజ్ఞ ..
- 10 మిత శ్చ ..
- 11 సమ్మిత శ్చ ..
- 12 సభదా స్వాహా
- 13 శుక్ర జ్యోతి శ్చ స్వాహా
- 14 చిత్ర జ్యోతి శ్చ ..
- 15 సత్యజ్యోతి శ్చ ..
- 16 జ్యోతిష్మాగ్ం శ్చ ..
- 17 సత్య శ్చ స్వాహా
- 18 ఋతపా శ్చ ..
- 19 అత్యగ్ం హా స్వాహా
- 20 అగ్నయే స్వాహా
- 21 సోమాయ ..
- 22 సవిత్రే ..
- 23 సరస్వత్యై స్వాహా
- 24 పూష్టే ..
- 25 బృహస్పతయే స్వాహా
- 26 ఇంద్రాయ స్వాహా
- 27 ఘోషాయ ..
- 28 శ్లోకాయ ..

- 29 ఓం అగ్నేశాయ స్వాహా
 30 భగాయ స్వాహా
 31 క్షత్రస్య పతయే స్వాహా
 32 పృథివ్యై స్వాహా
 33 అంతరిక్షాయ ..
 34 దివే స్వాహా
 35 సూర్యాయ స్వాహా
 36 చంద్రమనే ..
 37 నక్షత్రేభ్య ..
 38 అద్భ ..
 39 ఓషధీభ్య ..
 40 వనస్పతిభ్య ..
 41 చరాచరేభ్య ..
 42 పరిష్ట వేభ్య ..
 43 సరీసృపేభ్య ..

.04 + 43 = 47 మంత్రాః

అన్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ దిశో వ్యాప్తాపయే ద్భూప మధ్వర్యు స్సమి పంచభిః | మామతస్య
 కపాలాని దధ్యా దీదృఙ్చతుర్దశ : అగ్నా భిషేకతః పూర్వం
 షట్పూర్తాన్య త్రాణి షట్ . పృథి షట్క ద్వయం తద్వత్ న్య
 ర్భూతానా మసేష్టయః : త్రయోదశే నునాకే సిక్కిం త్రిచత్వారింశ
 దీరితాః॥

అథ చతుర్థశోనువాకః

- 1 ఓం సోమస్య త్వష రసి = రూపాయా త్స్వాహా
 2 అమృత మసి మృత్యో రామ హాహి ..

అథ పంచదశోనువాకః.

- 1 ఓం ఇంద్రస్య వజ్రోసి వాత్సరీఘ్న . పథ్యా త్స్వాహా
- 2 మిత్రావరుణయో స్వా ప్రాణస్తోః యజ్ఞస్య యోగేన స్వాహా
- 3 విష్ణోః క్రమోసి విష్ణోః విత్త్రాంత మసి స్వాహా
- 4 మరుతాం ప్రసవే జేష్యం స్వాహా
- 5 ఆప్తం మన స్స్వా
- 6 సమహ మింద్రియేణ సిక్లేణ స్వాహా
- 7 పశూనాం మన్యు రసి మన్యు రూప్య త్స్వాహా
- 8 నమో మాత్రే బృథిదైర్గ్యే వృథిపీహిగంసే .,
- 9 ఇయ దస్యాయ రి = దేహి స్వాహా
- 10 ఊర్గ సూర్జం మేదేహి .,
- 11 యుజ్జసి వరోసి వరో మయి దేహి స్వాహా
- 12 అగ్నయే గృహపతయే స్వాహా
- 13 సోమాయ వనస్పతయే .,
- 14 ఇంద్రస్య బలాయ స్వాహా
- 15 మరుతా మోజనే .;
- 16 హగంస శ్శుచిష = ఋతంబృహత్స్వాహా

157 + 16 = 173 మంత్రాః

అన్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ ఇంద్రస్య రథ మారుహ్య మిత్రేత్యంతం యున క్తిహి । విష్ణో
 స్త్రిభీ రథం గత్వా మర్వారుహ్య ప్రయాతి సః । ఆప్తం క్షత్ర
 ఇషం ముక్త్యా సంప్రదక్షిణ మావ్రజేత్ । పశ్వీ త్యుపానహా
 ధృత్వా నమో భూమ్యభిషుంత్రీణం । ఇయ నృణాం రాజతల
 చోర్బధ్నా త్యోదుంబరం చుణిం । యుజ్సౌవర్ణం చాగ్న

హుత్వా చతస్రో రథమోచనః । హంసో రథం స్థావర్యాత
మంత్రాఅష్టదశేరితాః॥

(ఆపస్తంబమతేనాత్ర మంత్రసంచ్యాతుషోడశ)

(ఆపస్తంబసత్యాషాఢయోగ్యతేవిష్ణోః క్రమోసీత్యేకోమంత్రః,
బోధాయనమతేతు శ్రయోమంత్రాఇతి వివేకః)

అథ షోడశోనువాకః

- 1 ఓం మిత్రోఽసి స్వాహా
- 2 వరుణోఽసి ..
- 3 సమహం విశ్వే రైవై స్వాహా
- 4 క్షత్రస్య నాభి రసి క్షత్రస్య యోని రసి స్వాహా
- 5 సోమో నా మాసీడ సుషదా మాసీడ స్వాహా
- 6 మా త్వా హిగ్ంసీ న్మామాహిగ్ంసీ స్వాహా
- 7 నిషసాద ధృతవ్రతోఽసి సుక్రతు స్వాహా
- 8 బ్రహ్మకన్ధాస్వాహా
- 9 త్వగ్ం రాజన్ప్రహ్మసిసవితాసి సత్యసవ స్వాహా
- 10 బ్రహ్మకన్ధాస్వాహా
- 11 త్వగ్ం రాజన్ప్రహ్మసిసోద్రోసి సత్యోజా స్వాహా
- 12 బ్రహ్మకన్ధాస్వాహా
- 13 త్వగ్ం రాజన్ప్రహ్మసి మిత్రోఽసి సుశేవా స్వాహా
- 14 బ్రహ్మకన్ధాస్వాహా
- 15 త్వగ్ం రాజన్ప్రహ్మసి వరుణోఽసి సత్యధర్మా స్వాహా
- 16 ఇంద్రస్య వజ్రోసి వార్తృఘ్న రథ్య స్వాహా
- 17 దిశోభ్యయగ్ం రాజాఽభూత్స్వాహా
- 18 సుశ్లోకాః స్వాహా
- 19 సుమంగలాః ..

- 20 సత్యరాజాః స్వాహా
 21 అపాంసప్రే ..
 22 ఊరో నప్రే ..
 23 అగ్నే గృహపతియే శాహుహా

196 మంత్రాః

అస్మ వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ బాహూ అథో హరే ద్వాభ్యాం మిత్రేత చరుణేతి చ । స్వామ్యు
 పాహృత్య బాహూ సం వై హృదేద్యాం ప్రసారయేత్ । ఉత్రా
 ఒలసంద్యాం తు భాదర్యాం త్వన్మధివాస సంస్తృతిః । స్యోనా
 స్వామీ సమాగత్య మా త్వాత్తో ఓసేదతి । నిషోపవిష్టం
 సంమంత్ర్య బ్రహ్మోనధ్వర్యు మీరయేత్ । ప్రత్యాహ సోఽపి
 త్వమితిబ్రహ్మ హోతా చ సామగః । రాజ్ఞోక్తా ఉత్తరంప్రాహు
 రింద్ర స్ఫ్యం స్వామినే లర్పయేత్ । దిశో లక్షన్ దాగయే త్పంచ
 సుశోక ఇతిచ క్రమాత్ ।

సంగ్రహీతా భాగదుషుః ఉత్తా నాఽలహాయతే త్రిభిః ।
 అపాం జుహోత్యప్పు చిరే గార్హస్థ్యే త్రిభిః క్రమాత్ ।
 అనువాకే షోడశేఽస్మిం ప్రయోగిణితి రీరితాః॥

సప్తదశాదివింశత్యనువాకవర్ణంతం చద్వారోనువాక కేవలబ్రాహ్మణాత్మకాః

- 1 ఓం ఆగ్నేయ మష్టాకపాలం నిర్వపతి హిరణ్యం దక్షిణా
 సారస్వతం చరుం వామనో దక్షిణా.
- 2 సద్యో దీక్షయంతి=సారస్వతే రపో గృహ్ణాతి.
- 3 ఆగ్నేయ మష్టాకపాలం నిర్వపతి హిరణ్యం దక్షిణైంద్ర
 మేకాదశకపాల మృషభో దక్షిణాః తిరుధన్వగం శుక్లదృతి
 ర్దక్షిణా.

- 4 ఆగ్నేయ మష్టాకపాలం ఏర్వవతి సౌమ్యం చరుగ్ం =
ముత్తరో రథవాహనవాహో దక్షిణా.

అథై కపింశోవాకః

- 1 ఓం స్వాదీం త్వ పవ్యస్త్వా స్వాహా
2 పునాతు తే పరిమ్రుతగ్ం శశ్వతాతనా స్వాహా
3 వాయుః పూతః పరిశ్రేణ స్సభా ..
4 కువిదంగ యవమంతో న జిగ్ము ..
ఆశ్వినం ధూమ్రమాలభతే = బుధ్ర మృషభం
5 సోమప్రతీకాః పితర స్తృప్తత స్వాహా
వడబాదక్షిణా॥

198 + 5 = 201 మంత్రాః

అన్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ స్వాదీం శన్వై స్సరా యోజ్యా పునా ద్వాభ్యాం తు పావయేత్ ।
కువి త్థరే సురా గ్రాహ్యో సోమో వనయతే సురాం , శత చ్చిద్ర
యత స్థాల్యాం మంత్రాః పంచేహ వర్జితాః॥

అథ ద్వావింశో వాకః

- 1 ఓం అగ్నవిష్ణూ మహితద్వాం .. మాచరణ్యే త్వాహా
2 అగ్నవిష్ణూ మహిధామ = ముచ్చరణ్యే ..
3 ప్రనో దేవీ సరస్వతీ వతు స్వాహా
4 ఆనో దివో బృహతః = శృణోతు స్వాహా
5 బృహస్పతే జుషస్వ నో = దాకుషే ..
6 ఏవాపిత్రే = రయీణాగ్ం స్వాహా
7 బృహస్పతే అతియ దేహి చిత్రగ్ం స్వాహా
8 ఆనో మిత్రావరుణా = సుక్రతూ స్వాహా
9 ప్రబాహవాసి సృతం హవేమా ..

- 10 ఓం అగ్నిం వః పూర్వ్యం = సాధనగ్ం స్వాహా
 11 మక్షాదేవవతో = భువ త్స్వాహా
 12 న యజమాన రిష్య = దేవయో । దేవానాం యజన్మనో =
 భువత్స్వాహా
 13 అనదత్ర సువీర్య = శ్వశ్వశ్వయం దేవావాం - భువ ..
 14 నకిష్టం కర్మణా యోషతి దేవానాం యజ = భువ ..
 15 ఉపక్షరంతి సింధవో యంతి విశ్వత స్వాహా
 16 సోమారుద్రా వివృహతం = ప్రముముక్తమస్మ త్స్వాహా
 17 సోమారుద్రా యువమేతాన్యస్మే = అస్మ ..
 18 సోమాపూషణా జననా = నాభిగ్ం స్వాహా
 19 ఇమా దేవా జాయమానా = దుస్రియాసు స్వాహా

201 + 19 = 220 మంత్రాః

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ అగ్నైవైష్ణవ మిత్యాద్యా వభిచార హవిష్తయే । అగ్నై ప్రణో
 బృహే త్యాద్యా అధికా తు ఏకల్ప్యతే । ఆన ఏక కపాలే తు
 మైత్రావరుణ నమతే । అగ్ని మిత్యాదికా ధాయ్యా స్యుస్సోమా
 రాద్రకే చరా । దేవానా మితి చార్థరచ స్త్రీసృష్టృక్ష్యసుషజ్యతే ।
 షడ్ధాయ్యా ద్వే తు యాజ్ఞాసువాక్యే సోమే త్యుదీరితే॥
 సోమాపౌష్ణే తు సోమేతి మంత్రా ఏకోనవింశతిః॥

ఇతి ప్రథమాష్టకే అష్టమః ప్రశ్న స్సమాప్తః

ఏతత్ప్రశ్నగతా మంత్రాః 220

ఆదితస్సప్తప్రశ్నగతా మంత్రాః 182

అదితోమిశిత్యా ప్రథమాష్టకగతా మంత్రాః 1402

అథ ద్వితియః కాండః

ప్రథమః ప్రశ్నః

శ్లో॥ వ్యాఖ్యాతం ప్రథమకాండం చూషాం సర్వవృక్షాదయః । విస్తృతే
 ర్బోధకం కాండం ద్వితీయం సర్వవృక్షాదయః । వాయస్య
 మంత్యవర్జం తు కామ్యూనాదయః కుండీనాః
 అత్రాదితోదశమానువాదాశ్చ నమో భావాత్త్రేషాంజనః కార్యః
 హోమపక్షే అనువాకాంతే హోమః కర్షణః॥

అథ ప్రథమాది దశమానువాదాః

- 1 ఓం వాయస్యగ్ం శ్వేం మాంధేరీ హస్తా వహా నవరుందే
- 2 ప్రజాపతిః ప్రజా అస్పృశత తా అసౌ త్సృష్టాః
 = పురషసం దధతే.
- 3 దేవాసురా ఏషు లోకే స్య స్పృశ్యం
 = వజ్రస్య రూపగ్ం సమృద్ధ్యే.
- 4 అసావాదిత్యో న వ్యరోజత తస్మై దేవాః విదుపతిష్ఠతే.
- 5 ఇంద్రో వలస్య బిల మహిర్వా
 = వై భీతక ఇద్యో భవత్యేవై నం.
- 6 బార్హస్పత్యగ్ం శితిః పృష్ఠి మాలభేత
 = ప్రాజాపత్యో హ్యేష దేవతయా సమృద్ధ్యే.
- 7 వషట్కారో వై గాయ తియై
 = వై భీతక ఇద్యో భవత్యేవై నం.
- 8 అసావాదిత్యో న వ్యరోజత వృష్టి మేవాన్తై నియచ్ఛతి.
- 9 వరుణగ్ం సుషువాణ మన్నాద్యం =
 పుష్యతి ప్రజయా పశుభిః.
- 10 ఆశ్వినం భూమ్రులలామ మాలభేత
 ఆపతమః సాప్సానగ్ం హతే.

అత్రై కాదశోనువాకః

ఇంద్రం వోవిశ్వతస్సరీ యాది ద్వావింశతి మంత్రాణాం విశ్వే
దేవాః కాండర్షయః : గాయత్ర్యాది వాచాభందాంసి ఇంద్రాదయోదేవతాః
కృష్ణయజుర్వేదీయ - బాభాహోనే వినియోగః.

- 1 ఓం ఇంద్రం వో విశ్వతస్సరీ స్వాహా
- 2 ఇంద్రం నరోనే వా త్వంన్న ..
- 3 మరుతో యదవో విశ్వతస్స ..
- 4 యావ శ్శక్తి శశమాదాయ సువీరగ్ం స్వాహా
- 5 భరేష్యివ్రగ్ం సుసూదగ్ం స్తస్వయే ..
- 6 మమత్తునః పరిశ్వాప వరివస్యంతు దేవా ..
- 7 ప్రియావో నామ వాచానా స్వాహా
- 8 శ్రియనే నః సుధి మూరుకస్య ధామ్న స్వాహా
- 9 అగ్నిః వ్రథమో వసుధి సుగ్ంశికాతు స్వాహా
- 10 సన్నో దేవోవసుధిః అజిజ్ఞప త్స్వాహా
- 11 యథాదిత్యా వసుధిః సమనసో భవంతు స్వాహా
- 12 కుత్రాచి ద్యస్య జంతవ స్వాహా
- 13 సంయదిషో వనామహే = రశ్మి మాదదే స్వాహా
- 14 యజ్ఞో దేవానాం వ్రత్యేతి : విత్తరాసత్ ..
- 15 కుచి రవ స్సూయవసా = భవతి వ్రణితౌ ..
- 16 ధారయంత అదిత్యాసః = ముణాని ..
- 17 తిస్రో భూమీ ర్ధారయన్ = మిత్రచారు ..
- 18 త్యామ్న క్షత్రియాగ్ం = అభిష్టయే ..
- 19 న దక్షిణా విచికితే = జ్యోతి రశ్యాగ్ం ..
- 20 అదిత్యానా మవసా = శ్రోషమాణాః ..
- 21 ఇమం మే వరుణ క్రుదీహవ = రాచకే ..
- 22 తత్వా యామి బ్రహ్మణా = వ్రమోషీ ..

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ ఇంద్రయాగే త్వింద్ర మింద్రం మరుద్భావేతి మారుతే । భరేషు
వై శ్వదేవేంద్రే ప్రియాప్రేయంగవే చరా । అగ్ని ర్వసుమదా
దీనాం చతుర్థాం హి సమూహకే । యథా వికల్పితా యాజ్ఞా
కుత్ర స్విష్టకృతో ద్వయం । యజ్ఞో భువ ద్వతి చరా ధారయం
ధారయద్వతి । త్యాన్ను త్రయం శుక్ల చరా మియం కృష్ణచరా
తథా । ఏకాదశే అనువాకే అస్మిన్మంత్రా ద్వావింశతి ర్మతాః॥

22 మంత్రాః

ఇతి ద్వితీయాష్టకే ప్రథమః ప్రశ్న స్సమాప్తః

~:0:~

అథ ద్వితీయాష్టకే

ద్వితీయః ప్రశ్నః

శ్లో॥ ప్రజాపతి రితి ప్రశ్నే త్రయ ముత్యాని నేష్టయః । ద్వితీయాది
క్రమే కామ్యా వక్తవ్యా ఇష్టయోఽఖిలాః । అనువాకా ద్వాదశ
స్య ర్ద్వితీయే అర్థ స్తు వర్ణితే॥

అథ ప్రథమాద్యేకాదశాంతా అనువాకాః

- 1 ఓం ప్రజాపతిః ప్రజా అసృజత తాఅస్మా=ఆత్మ స్రుతే.
- 2 అగ్నేయే పథిక్యతే పురోడాశం=నాస్యాపరం గృహ స్తహతి.
- 3 అగ్నేయే కామాయ పురోడాశం=
తేనైవ పహతే యగ్ంసీక్షతే.

4 అగ్నేయే అన్నవతే పురోడాషం =

అవజ్ఞానాని సన్నిధాయమండేత్.

ఇతః ప్రథమ మిత్యాది ద్వితీయప్రశ్నగతానాం పంచత్రింశ
స్మంత్రాణాం విశ్వేదేవాః కాండర్షయః । త్రిష్టుబాది నానాభందాంసి
అగ్న్యోదయో దేవతాః । కృష్ణయజుర్వేదీయ తైత్తిరీయశాఖా హోమే
వినియోగః॥

1 ఓం ఇతః ప్రథమం జ్ఞే అగ్ని వహతు ప్రజాన స్త్వాహో

ఇతి ఛందోభి రేవై నగ్ం స్వాద్యోనేః = యదేవాన్య జ్యోతిః
పరాపతతి తం తదేవావదుంధె.

5 వైశ్వానరం ద్వాదశకపాలం = అనువర్తానం కరోతి.

6 ఆదిత్యంచరునిర్వపే త్సంగ్రామ =

నిర్ముతి మేవాన్మై ప్రహిణోతి.

7 ఐంద్రం చరుం నిర్వపే త్పశుకామ =

ఉపైనం మహాయజ్ఞో నమతి.

8 ఇంద్రాయా అన్యజువే పురోడాశ మేకాదశకపాలం =

స ఏనం వజ్రో భూత్యా ఇందె భవత్యేవ.

9 అగ్నైవైష్ణవ మేకాదశకపాలం నిర్వపే దభిచరస్థరస్వత్యా

= సహి కపాలైః పశు మర్హత్యావృం,

10 అసా వాదిత్యో న వ్యరోచత తస్మై దేవాః

స్వఏవాస్మా ఆయతనే వ్రాతృవ్యం జనయతి.

11 ఐంద్ర మేకాదశకపాలం నిర్వపే న్యారుతగ్ం =

ఐంద్రస్యా వద్య న్భూయాత్.

2 ఇంద్రాయా అనుబ్రూహీ స్వాహా

ఇత్యాశ్రావ్య బ్రూయాత్

3 మరుతో యజ స్వాహా

ఇతిమారుతస్యావద్యన్భూయాత్.

- 4 మనుచోభ్యనుబ్రూహిస్వాహా
ఇత్యాశ్రావ్యబ్రూయాత్.
- 5 ఇంద్రం యజ స్వాహా
ఇతి స్వవీనై భ్యో భాగధేయే సమదం దధాతి విత్సగ్గ్ంహాణ
= వసిష్ఠ స్సమానానాం భవతి.

5 మంత్రాః

అథ ద్వాదశోనువాకః

- 1 ఓం హిరణ్య గర్భ స్సమవ ర్తతా విధేమ స్వాహా
2 అపోహయ ద్భృహతి స్గర్భ = విధేమ ..
3 ప్రజాపతే నత్త రంబాణాగ్ం స్వాహా
4 నివేద పుత్రం పితరగ్ం స్పృతధన త్స్వాహా
5 ఉదుత్తం జాతివేదతం సూర్యగ్ం ..
6 చిత్రం దేవానా ముదగా స్తస్థుషశ్చ ..
7 సప్రత్నవ స్సవీయసా భానునా ..
8 నికావ్యా వేధన = అమృతాని విశ్వా ..
9 హిరణ్యపాణి మూతయే = పదగ్ం ..
10 వామ మద్య సవిత వామభాజ స్స్వామ,.
11 బడిత్థాపర్వతానాం = మహిని స్వాహా
12 సోమాస స్త్వా విచారిణి = స్యర్జుని స్వాహా
13 ఋదూదరేణ సఖ్యా = ప్రతిరమేమ్యుచ్చ స్వాహా
14 ఆపాంతమన్యు = ప్రతిమానాని దేభుః ..
15 ప్రసువాన సోమఋతయు = ధర్మగ్ం దృగ్ంహ స్వాహా
16 సబాధస్తే మణంచ = పృథ్వు తుర్యాగ్ం స్వాహా
17 వషస్తే విష్ణవాన = స్సదాన స్స్వాహా
18 ప్రతతే అద్య శిపివిష్ట = రజసః పరాకే స్వాహా

- 19 ఓం కిమిత్తే విష్ణో పరి - స్పమిథే బభూథ స్వాహా
 20 అగ్నే దాదాకుషే రయిం స్పానునుత స్వాహా
 21 దానో అగ్నే శతినో దా విదిద్యుతు ..
 22 అగ్నిర్దా ద్రవిణం పురుతా స్వాహా
 23 మానోమర్ధిరాభరా ప్రబ్రవీమి ..
 24 ఆతూభర మాకిరే ప్రయంధి ..
 25 ఘృతం న పూతం = స్వదావ స్వాహా
 26 ఉభే స్సుశ్చంద్ర సర్విషో = ఆభర స్వాహా
 27 వాయో శతగ్ం హరీణాం పాజసా ..
 28 ప్రయాభి ర్యాసి మశ్వీయం చరాధ స్వాహా
 29 రేవతీ ర్ని స్పదమాద మదేమ స్వాహా
 30 రేవాగ్ం ఇద్రేవతః = హరివ శ్రుతస్య స్వాహా

30 5 35 ముంత్రాః

అన్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ ద్వాదశేం త్యానువాకే ఒత్ర కామ్యయాజ్ఞా శ్రుతో శ్రుతాః।
 హిరణ్యాపః ప్రజానేతిచతస్ర శ్శతకృష్ణరే। ఉదు చిత్రం చరా
 సార్యే ప్రప్రేత్యాగ్నేయయాగకే । హిరసావిత్రకే తద్వద్బద్ధితా
 భూమిగే చరా। సోమేంద్ర ఋదు చత్వార శ్శిపివిష్టే వషట్ప్రియం।
 అగ్నే తిస్రో దాత్రయుక్తేమాన ఆతూ ప్రదాత్మకే । ఘృతం
 దధ్యాదిగుణకే వాయో వాయవ్యకే క్వచిత్। క్వాప్యైంద్రే రేవతీ
 లింగా దితి త్రింశ దుదీరితాః॥

ఇతి ద్వితీయాష్టకే ద్వితీయః ప్రశ్న స్సమాప్తః

ప్రథమప్రశ్నగతా మంత్రాః 22

ద్వితీయప్రశ్నగతా మంత్రాః 35

ప్రథమద్వితీయప్రశ్నగతా మంత్రాః 57

అథ ద్వితీయకాండే

తృతీయ ప్రశ్నః

శ్లో॥ తృతీయే తు విధాన్యంతే తత్త త్ఫల మభీప్సినః । కామ్యేష్టిత్వే
సమానేపి సంప్రదాయ కృతాభిదా , ప్రపాతక ద్వయవ్యైవం
చతుర్దస్యాపిగమ్యతాం । చతుర్దశానువాకా స్సుస్య స్తృతీయే
ఽస్మి స్ప్రపాతకే॥

తృతీయప్రపాతకస్త పంచషష్టి మంత్రాణాం విశ్వేదేవాః కాండ
ర్షయః, యజురాది నానాభంబాంసి । అదిత్యాదయో మంత్రలింగోక్తా
కృష్ణయజు శాఖా హోమే వినియోగః॥

బ్రా ఓం ఆదిత్యేభ్యో భువద్వద్భ్య శ్చరుం నిర్వపే తవవై నం విశిదాధ
త్యనపరుద్యో భవతి.

మం ఆదితేనుమస్యస్వాహా

బ్రా ఇత్యపరుధ్యమానో స్య పద రాజ్య మనుమన్యతే.

మం సత్యాశీస్వాహా

బ్రా ఇత్యాహ సత్యా మేవాశిషం కురుతే.

మం ఇహ మన స్వాహా

బ్రా ఇత్యాహ ప్రజా ఏవాన్మై సమనసః కరోతి.

మం ఉపప్రేత మరుత స్సుదానవ ఏనా = రాజానగ్గం స్వాహా

బ్రా ఇత్యాహ మారుతీ వై యది నావగచ్ఛేత్

మం ఇమ మహా మాదిత్యేభ్యో విశోవగంతో స్వాహా

బ్రా ఇతినిర్వపే దాదిత్యావవై నం =

సప్తమధ్యమేషాయా ముపహన్యాత్.

మం ఇదమహా మాదిత్యా నృధ్వామ్యాముష్మా దముష్వై
విశోవగంతో స్వాహా

ఇత్యాదిత్యా ఏవైనం బద్ధవీధా గణశ ఏవ విశ మవరుంధే.

6 మంత్రా.

బ్రా 2 ఓం దేవా వై మృత్యో రభిభయం పశూ నవరుంధే

3 దేవా వై స త్ర మా సతర్దిపరిమిళం వినాశయతి.

4 అర్యష్టే చరుం నిర్వపే అనుజావర స్సమృద్ధ్యై

5 ప్రజాపతే శ్రుయప్రిగ్ంశ ద్దుహితర - యాజ్ఞైస్యవై న మేతయా
ప్రాయయతి.

6 ప్రజాపతి ర్దేవేభ్యో అన్నాద్యం = అవిర్దాహోయ

7 దేవాసురా స్సంయత్తా ఆసతాన్దేవానసురా అజయన్ -
అదంత్య దేవాస్స మనుష్యాః

8 రజనో వై కాణేయః ..

ప్రయచ్ఛతియదేవాస్య తత్

మం 1 ధ్రువోసి ధ్రువోహగ్ం - నసువి త్థాన్వహో

.. 2 ధ్రువోసి ధ్రువోహగ్ం = ముగ్రశ్చేత్తా వసువిత్థాన్వహో

.. 3 ధ్రువోసి ధ్రువోహగ్ం + మభిభూశ్చేత్తా వసువిత్థాన్వహో

.. 4 ఆమ నమస్యామనస్య దేవా యే సజాతా స్సమనసస్తా నహం
కామయే హృదాతే మాం = తాన్మఆమిససః కృధిస్వాహో

.. 5 ఆమనస్యా = దేవా యే కుమారా సుమనస స్తాన = తే మాం
కామయతాగ్ం హృదాతాన్మ ఆమనసః కృధి స్వాహో

.. 6 ఆమనమస్యా = యాశ్రియ స్సమనస స్తా అహం కామయే
హృదా తా మాం కామయతాగ్ం హృదా తామ = కృధిస్వాహో

బ్రా వై శ్వదేవీగ్ం సాంగ్రహణీ = తవనమవరుద్ధా ఉపతిషతే.

6 + 6 = 12 మంత్రాః

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ సాంగ్రహణ్యాం తు పరిధీ స్పరిధతేద్రువ స్త్రయః । అమనేతి
త్రిభి స్తత్ర ఉపహోమా స్త్రయో మతాః । మంత్రభేదా స్సజాతేతి
కుమారీతి పదద్వయాత్॥

అథ దశమోనుచాకః

- మం । ఓం యస్సవమై త్త న్నవసత్ = త ద్భుత మభవ త్స్వాహా
2 అశ్వినోః ప్రాణోసి తస్యతే చత్వాం = యమోః ప్రాణోసి స్వాహా
3 ఇంద్రస్య = తే దదాతు యస్య ప్రాణోసి స్వాహా
4 మిత్రావరుణయోః = తేదత్వాం యయోః ప్రాణోసి స్వాహా
5 విశ్వేషాం = తస్య తే దదాతు యేషాం ప్రాణోసి ..
6 పృథస్య ధరా మమృతస్య - గవ్యైరయ త్స్వాహా
7 పావమానేన త్వా = గాయత్రస్య వర్తనోః పాగ్ంశో =
జీవనస్యాయై స్వాహా
8 బృహద్రథంతరయో స్త్వా స్తోమేన త్రిష్టుభో వర్తన్యా
కుక్రస్య యై స్వాహా
9 అగ్నే స్త్వా మాత్రయా జగత్వై స్వాగ్రయస్య =
జీవనస్యాయై స్వాహా
10 ఇమ మగ్న ఆయుషే - యథాన త్స్వాహా
11 అగ్ని రాయుష్మా న్నవన - కరోమి స్వాహా
12 సోమ ఆయుష్మా న్నవనాధీభి - కరోమి ..
13 యజ్ఞ ఆయుష్మాన్ తనదక్షిణాభి = కరోమి స్వాహా
14 బ్రహ్మాయుష్మ త్తద్బ్రహ్మజై రాయుష్మతైన - కరోమి
స్వాహా
15 దేవాఆయుష్మంత స్తేమృతే = నాయుష్మంత = కరోమి స్వాహా

16   పితర = త నే స్త్యధయాయుష్మంత నేన = రోమి ..

12 + 16 = 28 మంత్రాః

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ జ్యోగామయావిన స్విష్టా యన్నవే త్యాజ్య మీక్షతే । అశ్వినో
రుషహోమా న్యు ర్భుత త్యామాజ్య మీక్షతే । స్పృష్ట్యర్తిజో
బ్రహ్మహస్తం పాతేతి న్యామినం జగుః । ఇమం ఘృతం
పిబంత తు స్వామినం మంత్రయేత హి । అగ్ని ఘోషం శ్చ
యజ్ఞ శ్చ బ్రహ్మ దేవాః పితేతి షత్ । యథోచితానుషంగై
నై ర్గృహీతే స్వామిహస్తకం । దశమే త్వనువాకేఽస్మి న్తంత్రా
ష్టాదశవర్ణితాః॥

అథై కాదశోనువాకః

త్రా ఓం అగ్నిం వా పితర్య శరీరం గచ్ఛతి = త ఏవాఽస్మి న్నాయు
ర్దధతి సర్వ మాయు రేతి.

అథ ద్వాదశోనువాకః

త్రా ఓం ప్రజాపతి ర్యరుణాయా ఽశ్వే ఘనయ = స్వామే వై నం
యోనిం గమయ న ఏనగ్ం శాంత ఉపతిష్ఠతే.

అథ త్రయోగశోనువాకః

మం ! ఓం యావా-మింద్రావరుణా యతవ్యా తనూ ముంచతగ్ం
స్వాహా

2   యావా మింద్రావరుణా సహస్యా తనూ = ముంచతగ్ం ..

3   యావా మింద్రావరుణా రక్షస్యా తనూ = ముంచతగ్ం ..

4   యావా మింద్రావరుణా తేజస్యా తనూ = ముంచతగ్ం ..

5   యోవా మింద్రావరుణా వగ్నా స్రామ = నావయజే ..

6   యోవా ద్విపాత్సు పశుషు స్రామ = యజే స్వాహా

7   యోవా ణా చతుస్పాత్సు సామ్ర = యజే ..

- 8 యోవా = యోవా సోదే స్రామ = యజే స్వాహా
- 9 యోవా యోవా గృహేషు స్రామ = యజే ..
- 10 యోవా యోవా అప్పు స్రామ స్తం = యజే స్వాహా
- 11 యోవా యోవా పదేషు స్రామ స్తం యజే ..
- 12 యోవామిం యోవా పదేషు స్రామ = యజే ..

28 - 2 40 మంత్రాః

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ యోవా మిం చతుర్ముతైః చతుర్థా హ్యహతేహవిః । యోవా
మిత్వ్యభి ర్ముతైః రుహోమా ఉదీరితాః । ద్విపాత్విత్వాదినా
మంత్రభేద స్సప్తవిధో భవేత్ । శ్రయోదశానువాకేఽస్మి న్మంత్రా
ద్వాదశ కీర్తితాః॥

—(0)—

అథ ద్వితీయకాండే

తృతీయ ప్రశ్నః

అథ చతుర్థశానువాకః

- 1 ఓం సప్రత్నస్సవీయసా యోవా స్వాహా
- 2 నికావ్యా వేదస విశ్వా ..
- 3 ఇంద్రం వో నిశ్వతస్సరి హవామహే = కేవల స్వాహా
- 4 ఇంద్రం సరోనే = భజా త్వం స స్వాహా
- 5 త్వం స సోమ విశ్వతో = సఖా ..
- 6 యాతేధామానిదివి శుభాయ ..

- 7 ఓం అగ్నిషోమా సవేదసా .. బహువధు స్వాహా
 8 యువ మేతాని దివి = గృభీతా స్వాహా
 9 అగ్నిషోమా మిమగ్ం సుమే = దాతుషేమయ స్వాహా
 10 ఆన్యం దివో మాతరిశ్వా చక్రథు రులోకగ్ం స్వాహా
 11 అగ్నిషోమా హవిషః = శంయో స్వాహా
 12 ఆప్యాయస్వ సమేతు తే = నంగథే ..
 13 సంతే పయాగ్ంసి స్యుత్తమాని దిప్స్వ స్వాహా
 14 గతానాం త్వా గణపతిగ్ం = సాదనగ్ం ..
 15 స ఇజ్జనేన సవిశా .. బ్రహ్మణస్పతిగ్ం ..
 16 ససుష్టుభా సముక్త్వతా = రురాజ త్వాహా
 17 మరుతో యద్ధవో = గంతన స్వాహా
 18 యావశ్శర్మశశమానాయ . సువీరగ్ం స్వాహా
 19 అర్యమాయాతి వృషథ - ద్రవిణం దధాతు స్వాహా
 20 యే తే లర్యమ న్నహవో .. శంచతుష్పదే ..
 21 బుధ్నా దగ్ర మంగిరసో . ఇంద్ర శ్చకార ..
 22 బుధ్నా దగ్రేణ విమిమాయమానై = ఇంద్ర శ్చకార స్వాహా
 23 ప్రయోజజ్ఞే విద్వాగ్ం . స్వధయా భిప్రతస్థౌ స్వాహా
 24 మహా న్మహీ అస్తభాయ = యస్య సంస్మాత్ప్రాహా
 25 బుధ్నా ద్యో అగ్ర సువ రపో జిగాయ స్వాహా

40 25 65 మంత్రాః

ఇతి ద్వితీయకాండే తృతీయః ప్రశ్న స్సమాప్తః.

అన్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ యజ్ఞ విభ్రష్ట యాగే తు యాజ్ఞా సప్ర వికే తి చ । ఇంద్ర
 మింద్రం చైంద్రయాగే త్వంస సౌమ్య చరా తథా అగ్నికామ
 ప్రాపకే లగ్నిబ్రహ్మవర్చసిస త్రయః । ఆప్యాయస్వ సంతే చరా

సర్వ గణా గ్రామ దే త్రయః । మరు యాగే నాశకేష్టా
వర్తమా ఒర్భవణే చరా । బుద్ధాద్దైంద్రే ప్రయస్తిస్రో
వార్హస్పిత్యా సుషూకరే । పంచపింశతి రత్రోక్తా అనువాకే
చతుర్థశ్చ॥

ప్రథమ ద్వితీయ ప్రశ్నగతాః మంత్రాః 57

తృతీయ ప్రశ్నగతా మంత్రాః 69

అదితః ప్రశ్నత్రయగతా మంత్రాః 122

అథ ద్వితీయాష్టకే

చతుర్థః ప్రశ్నః

చతుర్థప్రపాతకస్థ అష్టవత్సరింశ స్మంత్రాతాం విశ్వేదేవాః కాండ
ర్షయః । యజురాది నానాభందాంసి । ఓజఆదయో దేవతాః కృష్ణయజుః
= శాఖా హోమే వినియోగః॥

అథ ప్రథమోనువాకః

బ్రా 1 ఓం దేవామనుష్ఠాపితరస్తే య ఏవం విద్వా

నేతయేష్ట్యా యజతే.

.. 2 ఓం దేవాసురా స్సంయక్తా ఆసన్తేదేవా అబ్రువన్యోవో వీర్యా
వత్తరో = విజితిం భాతృవ్యేణ విజయతే.

.. 3 ఓం దేవాసురా స్సంయక్తా ఆసం తేషాం గాయత్ర్యోజోబలం
= తే దేవా ఏత ద్యజు రపశ్యన్.

మం ఓం ఓజోసి సహోసి సర్వాయు రభిభూ స్సాస్వహ

బ్రా ఇతి వావ దేవా అసురాణా మోశో బల మింద్రియం వీర్యం

= పరాస్య భ్రాతృవ్యో భవతి

అథ చతుర్థోనువాకః

ఓం ప్రజాపతిః ప్రజా అన్యజత తా సస్మా త్స్వప్తాః పరాచీ
పరాచీయన్ పూషా పశూ స్ప్రిజయతి.

అథ పంచమోనువాకః

- 1 ఓం అగ్నే గోభి ర్న ఆగహి = గృహేషు చ స్వాహా
- 2 సవితా య స్సహస్రియ . వీర్వాణసు స్వాహా
- 3 ధాతా దదాతు నో రియి మి పు త్వా స్వాహా
- 4 త్వష్టా యో వృషభో వృషా ఆయుతేన చ స్వాహా
- 5 యేన దేవా అమృతగ్ం ఆయువస్వ స్వాహా
- 6 అగ్ని ర్గృహపతి సోమ = సుమేధా స్వాహా
- 7 అగ్నే గృహపతే యస్తే = భూయాసగ్ం ..

1 + 7 = 8 మంత్రాః

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ అగ్నేగోభి స్తూపహోమా చిత్రయాగే హి సప్తతే॥

అథ షడ్దోనువాకః

బ్రా ఓం చిత్రయా యజేత పశుకామ ఇయః వై చిత్రా
= ఆహుతీ ర్జుహోతి ప్రతిష్ఠితైః.

అథ సప్తమోనువాకః

- మం 1 ఓం మారుత మసి మరుతా = ధారాం భింధి స్వాహా
- 2 రమయత మరుత = పరిధ త్తగ్ం స్వస్తి స్వాహా
  - 3 పురోవాతో వర్షన్జిన్వరావృ త్స్వాహా
  - 4 వాతావద్వర్షన్నుగ్రరావృ త్స్వాహా

- 5 స్తనయ స్వర్ణ స్థిమరావృ త్స్వాహా
 6 అనశస్యవస్ఫుర్జం దిద్యుద్భర్జం తేషరావృ త్స్వాహా
 7 అతిరాత్రం వర్ష స్ఫుర్తిరావృ త్స్వాహా
 8 బహుహాయ మవృషా దితి శ్రుతరావృ త్స్వాహా
 9 అతిపతి వర్ష నిర్గరాడావృ త్స్వాహా
 10 అవస్ఫుర్జం దిద్యుద్భర్జం స్ఫుతరావృ త్స్వాహా
 11 మాందా వాశా శ్శుభ్రాః ఇహ మావత ..
 12 పృష్టో అశ్వస్య - పృష్ట్యై తోవసహ్యమి స్వాహా

12 + 8 = 20 మంత్రాః

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ కారీర్యాం మారుతం పృష్ఠం స్వామి ధారయతే పటం | రమేతి
 పశ్చిమం వాతం పురోవాతం కరోతి హి | పురోవా త్ప్రాహుతీ
 ర్హుత్వా మాందా స్సంయోతి సక్తుకం | పృష్ఠ స్సన్నహ్యతే
 నక్తుం మంత్రా ద్వాదశ వర్ణితాః॥

అథ అష్టమోనువాకః

- 1 ఓం దేవావసవ్యా అగ్నే సోమసూర్య. ఉదో దత్తో = వత స్వాహా
 2 దేవా శ్శర్మణ్యా సూర్య. ఉదో = పృష్ట్యా అవత ..
 3 దేవాస్సపీతయో = హేమన్. ఉదో పృష్ట్యా వత ..
 4 దివా చిత్తమశ కృణ్యంతి = ద్యున్దంతి స్వాహా
 5 ఆయన్నర స్సుదానవ = వృష్టయ స్వాహా
 6 ఉదీరయథా మరుత - మనురథా అవృతృత స్వాహా
 7 సృజాపృష్ఠిం దివఆద్భిస్సముద్రం పృణ ..
 8 అట్టా అసి ప్రథమజా బలి మసి సముద్రయ స్వాహా
 9 ఉన్నంభయ పృథివీం దృతిగ్ం స్వాహా

10 యే దేవా దివిభాగా యేలంతరిక్షభాగా = దివిశంతు స్వాహా

20 + 10 = 30 మంత్రాః

అన్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ పృష్టిప్రదాయం కారీర్యాం దేవా ఇత్యాదిభి త్రిభిః । దినత్రయే చర్మబంధ శ్శుభిన్ధే భది యే । ఉచ్ఛ్వాదతేతి వాక్యం తు త్రయాణాం శేష ఇత్యతే । దివా త్రిభి స్సక్తుహోమో సృజీ త్యుత్తరసంస్థితం । స్థాలీ మద్భిః పూరియత్వా హ్యజ్ఞాః ప్రోక్షే త్యవిం స్థితం । ఉన్నం పుసర్సివా హోమో యే చర్మాగ్నౌ తుదూయతే , అష్టమే త్వనువాకే లస్మి న్దశ మంత్రా ఉదీరితాః॥

అథ నవమోనువాకః

బ్రా ఓం మారుత మసి మరుతామోజ ఇతి తృష్ణం వాసః = సమర్థయతి
వర్షస్యో లవరుద్వై

అథ దశమోనువాకః

,; ఓం దేవావసవ్యా దేవాశ్శరణ్యాః = లోకాః ప్రీతా అభీష్టా భవంతి.

అథైకాదశోనువాకః

,, సర్వాణి భందాగ్ం స్త్యేచిస్యా మిష్ట్యా మనూష్యానీ త్యాహం =
సర్వాన్ వర్షా నవరుంధే.

అథ ద్వాదశోనువాకః

,, ఓం త్వష్టా హతపుత్రో వీంద్రగ్ం =
త్వష్టాహవనీయముపప్రావ ర్తయత్.

మం ఓం స్వాహేంద్రశత్రు వ్యర్థస్య స్వాహా

బ్రా ఇతి సయావదూర్ధ్వః పరావిధ్యతి త్వహస్రదక్షిణం.

30 + 1 = 31 మంత్రాః

అథ తయోదశోనువాకః

ఓం దేవానై రాజస్యా జ్ఞాయమానా దనిభయం

దామోఽపి పోంధనా న్ముంచతి.

అథ చతుర్దశోనువాకః

- 1 ఓం నవోనవో భవతి దీర్ఘ మాయు స్సాహ
- 2 య మాదిత్యా అగ్రంతు యా = గోపా ..
- 3 ప్రాచ్యాం దిశి త్వమిగ్ధాసి ఏది హవ్యగ్ం స్వాహా
- 4 ఇంద్రో జయాతి న పరా నమశ్శ్యో యథాస త్స్వాహా
- 5 అస్యే దేవ ప్రసరిచే పవతేరణాయ స్వాహా
- 6 అభిత్వా కూరనో = మింద్ర తస్థుష స్సాహ
- 7 త్వా మిద్ధి హవామహే = స్వర్వత ..
- 8 యద్యావ ఇంద్ర తే రోదసీ స్వాహా
- 9 పిబాసోమ మింద్ర సుయతో నార్వా స్వాహా
- 10 రేవతి ర్న సృధమాద = ర్మదేమ స్వాహా
- 11 ఉదగ్నే భదయ ష్వర్చయ స్సాహ
- 12 విజ్యోతిషా బృహతా = పివిత్తే ..
- 13 ఉదుత్యం జాత వేదసం = నూర్యగ్ం స్వాహా
- 14 సప్త త్వా హరితో = విచక్షణ స్వాహా
- 15 చిత్రం దేవానా = స్తస్థుష శ్చ స్వాహా
- 16 విశ్వే దేవా ఋతావృధ = యుజ్యం పయ స్సాహ
- 17 విశ్వేదేవా శ్శృణుతే = మూదయధ్వగ్ం ..

31 ; 17 = 48 మంత్రాః

అస్య వినియోగ సంగహః

శ్లో॥ అదిత్యేష్టా నవో ద్వే తు ప్రాచ్యా మిత్యాదికం త్రయం, రాజాది
గుణకైంద్రస్య పురోదాశ మూహకే, ఆగ్నేయ ఉదవిజ్యో

దేవీ ఉదుత్యం జాతవేదనం । సప్త చిత్రత్రయం సారేణ్య
సాంగ్రహణ్యా ముఖే ఇమే । పశ్యేదేవా ఇతి ప్రోక్తా మంత్రా
స్సప్త దశేతితాః॥

ఇతి ద్వితీయకాండే చతుర్థః ప్రశ్న స్సమాప్తః

ప్రథమ ద్వితీయ తృతీయ ప్రశ్నగతా మంత్రాః 122

చతుర్థప్రశ్నగతా మంత్రాః 48

అదితిః ప్రశ్న చతుష్ఠతా మంత్రాః 171

— — —

అథ ద్వితీయాష్టకే

పంచమః ప్రశ్నః

తస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ ఆద్యేధర్మ పూర్ణమాస మంత్రవ్యాఖ్యాన మీరితం । విధయో
మంత్ర సంబంధా బహుళః ప్రతిపాదితాః । తచ్ఛేష విధయో
వాచ్యా వ్యాఖ్యేయా హోత్రమంత్రకాః । తతోఽనుబ్రాహ్మణం
చాపివర్ణ్యతేపారక ద్వయే.

వర్ణానుక్రమణికాయాం

శ్లో॥ విశ్వరూపాదయ స్సత్పు సమిధో యజతీతి షట్ । నివీత కేషో
దేవావై సామిధేనీ రతః పరం । ఇంద్రోఽపత్రం హత్యే త్యేత
ద్ధార్మికం బ్రాహ్మణం విదుః । సత్యం ప్రశ్నో దర్శహోత్రం
దేవావై సర్పినా ఽదితః । చత్వరోఽపి నివీతం చేత్యాజ్ఞా
(ద్యా)భియజతీతిచ । మనుః పృథివ్యా శ్చత్వార స్సంక్రవాహ

చ శన్మతం । ప్రపాఠకే పంచమే అనువాకాద్వాదశ తే మతాః ।
అధ్వర్యవం పూర్వషక్తే యాజ్ఞా ఉత్తమ ఈరితాః । అగ్ని
పోమీయ హవిషో ర్విధి స్తత్రాద్యయో ర్వయోః॥

అథ ప్రథమోనువాకః

బ్రా. ఓం విశ్వరూపో వై త్వాష్ట్రః పురోహితో =

అఖర్వేణ నా పాత్రేణ ప్రజాయై గోపీధాయ.

అథ ద్వితీయోనువాకః

బ్రా. ఓం త్వష్టా హతపుత్రో వీద్రగ్ం సోమ మాహరత్ =

జంజభ్యమానో బ్రూయాత్.

మయి దక్షక్రతూ ఇత్యుక్తి ముత్రక్తి । ప్రజాపతిః కాండర్బిః ।
యాజుషం ఛందః । ప్రాణాపానావేదతా । తృష్ణయజుః = శాఖాహోమే
వినియోగః.

మం. ఓం మయిదక్షక్రతూ స్వాహా

బ్రా. ఓం ఇతి ప్రాణాపానా వేదా త్మ స్థితే =

తస్మా జ్యేష్ఠం పుత్రం ధనేన నిరవసాయయంతి.

అథ తృతీయోనువాకః

బ్రా. ఓం ఇంద్రం వృతం జమ్నివాగ్ంసం =

తద్భిషజ్యంతో లభిసమగచ్ఛంతేతి.

అథ చతుర్థోనువాకః

బ్రా. ఓం బ్రహ్మవాదినో వదంతి సత్వై దర్శపూర్ణ మాసౌ =

వ్రత మాలంభయతి తతోధికామం యజేత.

అథ పంచమోనువాకః

బ్రా. ఓం నాసోమయాజీ సన్నయేత్ =

ఏత ద్ధి దేవా స్సర్వం న కుర్వంతి.

అథ పష్టోనువాకః

బ్రా. ఓం ఏష వై దేవరథో యద్దర్శహర్ణ మాసౌ =
యఏవం వేద హంః క్షధం బ్రాతవ్యం.

అథ సప్తమోనువాకః

బ్రా. ఓం దేవావై నర్సి న యజుష్యప్రయంత =
అవరుద్ధా స్సర్వా మాశిషం దుహే.

అథాష్టమోనువాకః

బ్రా. ఓం అయజ్ఞో వా ఏష యో ఒసామా గ్నాతయాహివీతయ
ఇత్యాహ = మనుష్యా స్పితరోనుప్రతిపతే.

అథ నవమోనువాకః

బ్రా. అగ్నే మహాగ్ం అసీ త్యాహ దేవతా ఏవ త ద్యధాభాగం యజతి.

అథ దశమోనువాకః

బ్రా. ఓం త్రీగ్ం స్తృచా ననుబ్రూయా ద్రాజన్యస్య =
అపరిమిత మనుబ్రూయా దపరిమిత స్వావరుద్ధ్యై.

అథైకాదశోనువాకః

బ్రా. ఓం నివీతం మనుష్యాణాం ప్రాచీనావీతం పితౄణాం =
తస్మా ద్బ్రాహ్మణో న పరోభ్యః.

అథ ద్వాదశోనువాకః

ఆయుష్షఇత్యాది పంచత్రింశ స్మంత్రాణాం విశ్వేదేవాః కాండ
ర్షయః । అనుష్టుబాది నానాచందాసి అగ్న్యైదయో దేవతాః । కృష్ణ =
శాఖా హోమే వినియోగః.

1 ఓం ఆయుష్వే విశ్వతో సువామితే స్వాహా

2 ఆయుర్దా అగ్నే హవిషో = దిమగ్ం స్వాహా

- 3 ఓం ఆప్యాయస్య సమేతు తే సంగథే స్వాహా
 4 సంతే పయాగ్ంసి ఉత్తమాని ధివ్య స్వాహా
 5 అవతేహేదో వరుణ కృపాని స్వాహా
 6 ఉదుత్తమం వరుణ పాశ = స్వామ స్వాహా
 7 ప్రణో దేవీ = విత్రియవతు స్వాహా
 8 ఆనో దివో శృణోతు ..
 9 అగ్నవిష్ణూ మహిధాన్య ముచ్చరణ్యే త్స్వాహా
 10 అగ్నవిష్ణూ మహిధాన్య ముచ్చరణ్యే ..
 11 ఇమంమే వరుణ రాచతే స్వాహా
 12 తత్త్వాయామి = ప్రమోక్షి స్వాహా
 13 ఉదుత్యం జాతవేదసం = సూర్యగ్ం స్వాహా
 14 చిత్రం దేవానా స్తస్మష శ్చ స్వాహా
 15 అపాంన్నపా దాహ్యాస్తా = మహి స్వాహా
 16 సమన్యా యంత్యుపయంత్యన్యా = తస్మ రాప స్వాహా
 17 తమస్మేరా యువతయో = నిర్ణి గప్సు స్వాహా
 18 ఇంద్రావరుణయో రహగ్ంస = ఉదృశే ..
 19 ఇంద్రావరుణా యువ మధ్వరాయ = దూఢ్య స్వాహా
 20 ఆనో మిత్రావరుణా ఘృతై = సుక్రతూ స్వాహా
 21 ప్రణాహవాసి సృతం హవేమా స్వాహా
 22 త్వన్నో అగ్నే వరుణస్య = ప్రముముగ్ధ్య సమ త్స్వాహా
 23 సత్వన్నో అగ్నే సుహవో న ఏధి స్వాహా
 24 ప్రప్రాయమగ్ని = శ్చివోన స్వాహా
 25 ప్రతే యక్షి ప్రత ఇయర్మి = ప్రత్నరాజ త్స్వాహా
 26 విపాజసా పృథునా ప్రణీతౌ స్వాహా
 27 విజ్యోతిషా బృహతా = వివిక్షే స్వాహా
 28 సత్వమగ్నే ప్రతీకేన = దీప్య త్స్వాహా

- 29 తగ్గం సుప్రతీకగ్గం = అమృతేషు వోచ త్వాహా
 30 అగ్గంహోముచే ప్రభరేమా = కామా ..
 31 వివేష యన్మా ధిషణా = ఆతతంథ స్వాహా
 32 వినఇంద్ర మృధో జహి = అభిదాసతి స్వాహా
 33 ఇంద్ర క్షత్ర మభివామ - లోకగ్గం ..
 34 ఇంద్రియాణి శతక్రతో = అవృణే ..
 35 అనుతేదాయ మహా = నృపహ్యే స్వాహా ..

$$1 + 35 = 36 \text{ మంత్రాః}$$

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ జ్యోగానుయావినో హ్యాయు రాయుర్దా ౭౭గ్నేయకే తథా ।
 అప్యాయ సంతే చ సౌమ్యేస్యా దవో దుత్తేతి వారుణే । సారస్వతే
 ప్రణో హ్యనో గ్నాగ్నాగ్నా వైష్ణవే భవేత్ । ఇమం తత్వా
 ౭శ్వదానీష్టా ఉదు చిత్రం తు సౌర్యకే । అపాన్న స
 మపోనప్త్య ఇంద్రావే త్యైంద్రవారుణే । మైత్రావరుణ ఆమిష
 యాగే త్వానః ప్రవే తిచ । పునరాధేయకే త్వాగ్ని వారుణే
 త్వంస ఇత్యుభే । ప్రప్రేతి ప్రపదగ్నేయే విద్వయం బాధ
 సంయుతే । సత్వం ప్రతీకసంయుక్తే అంహ వి త్యైంద్రయాగకే ।
 వీం ద్రేతి వైమృధే హింద్రియా ౭నుతే త్వైంద్రియావతే ।
 మంత్రా హ్యస్మి న్మనువాకే పంచత్రింశ దుదీరితాః॥

ఇతి ద్వితీయకాండే పంచమః ప్రశ్న స్సమాప్తః

అదితః ప్రశ్న చతుష్టయగతా మంత్రాః 170

పంచమ ప్రశ్న గతామంత్రాః 36

అదితః పంచమ ప్రశ్న గతామంత్రాః 206

అథ ద్వితీయకాండే

షష్ఠః ప్రశ్నః

షష్ఠప్రపాతకస్థ చతుః పంచాశన్మంత్రాణాం విశ్వేదేవాః కాండ
ర్షయః । యజురాది నానాభందాసి । మంత్రలింగోక్తా దేవతాః కృష్ణ
యజు = శాఖా హోమే వినియోగః.

అథ ప్రథమోనువాకః

బ్రా ఓం సమిధో యజతి వసంత మేవ = యజమానః ప్రజనయతి.

అథ ద్వితీయోనువాకః

.. .. చక్షుషీ వా ఏతే యజ్ఞస్య = శక్తోత్తేవయ చ్ఛిక్షతి.

అథ తృతీయోనువాకః

.. .. ప్రజావతి ర్దేవేభ్యో యజ్ఞాన్ = విందతి ప్రతిష్ఠితైః.

అథ చతుర్థోనువాకః.

బ్రా .. దేవస్య త్వా సవితుః ప్రసవ ఇతి స్వయాదత్తే =

పూష్ణో హస్తాభ్యా మిత్యాహ యత్యైః.

మం ఓం శతభృష్టిరసి = ద్విషతో వధ స్సాస్వహా

బ్రా .. ఇత్యాహ వజ్ర మేవ త త్సగ్గోశ్యతి =

శుచైవైన మర్చయతి.

అథ పంచమోనువాకః

బ్రా ఓం బ్రహ్మవాదినో వదంత్యద్భి ర్హవీగ్ంషి =

అస్యా మేవ ప్రతితిష్ఠతి న వేవనో భవతి.

మం ఓం అగాః నగ్ని త్స్వాహా

బ్రా .. ఇత్యాహ యద్రూపాయా దగన్నగ్ని = సువర్గా ల్లోకా దభజేత్.

మం అగన్న్యాహా

ఇత్యేవ బ్రూయా ద్యజమాన మేవ నువర్గం లోకం గమయతి.

$$1 + 2 = 3 \text{ మంత్రాః}$$

అథ షష్ఠోనువాకః

బ్రా ఓం అగ్నే ప్రయో జ్యాయాగ్ంసో బ్రాతర ఆసన్ =

యజ్ఞస్యా ౭౭ర్యై వసీయా త్స్వై దితి.

1 మం ఓం భూపతయే స్వాహా

2 భువనపతయే ..

3 భూతానాం పతయే స్వాహా

బ్రా ఇతి స్క-న్న మనుమంత్రయేత = వశూనాం గోపీథాయ.

$$3 + 3 = 6 \text{ మంత్రాః}$$

అథ సప్తమోనువాకః

బ్రా మనుః పృథివ్యా యజ్ఞీయ మైచ్ఛత్ =

అభంబట్కార మేవో పహ్వయతే.

అథ అష్టమోనువాకః

బ్రా పశవో వా ఇడా స్వయ మాదత్తే =

కామం పశూనాం ప్రయచ్ఛతి.

మం 1 వాచస్పతయే త్వా హుతం ప్రాశ్నామి స్వాహా

బ్రా ఇత్యాహ వాచ మేవ భాగధేయేన ప్రీణాతి.

మం 2 సదస్పతయే త్వా హుతం ప్రాశ్నామి స్వాహా

బ్రా ఇత్యాహ న్వగాకృత్యై = మంత్ర మపశ్యత్.

మం 3 సూర్యస్య త్వా చక్షుషా ప్రతిపశ్యామి స్వాహా

బ్రా ఇత్యబ్రవి న్నహిసూర్యస్య చక్షు = మాహిగ్ంసిష్యతీతి.

మం 4 దేవస్య త్వా సవితుః = ప్రతిగృహ్ణామి స్వాహా

బ్రా ఇత్యబ్రవీ తస్మిన్ ప్రసూత ఏవై న ద్భ్రహ్మణా =
ప్రాశ్నంతం మాహిగ్ంసిష్యతీతి.

1 మం అగ్నేస్త్యావ్యేనప్రాశ్నామి స్వాహా

బ్రా ఇత్యబ్రవీన్నహ్యగ్నేరాస్యం = మాహిగ్ంసిష్యతీతి.

2 మం బ్రాహ్మణస్యోదరేణ స్వాహా

బ్రా ఇత్యబ్రవీన్నహి బ్రాహ్మణ స్యోదరం కించ నహి న స్తి.

3 మం బృహస్పతేర్భ్రహ్మణా స్వాహా

బ్రా ఇతి సహి బ్రహ్మిష్ఠః = యథాస్థాన ముహ్యయతే.

6 + 5 = 11 మంత్రాః

అథ నవమోనువాకః

బ్రా ఓం అగ్నిధ ఆదదాత్వగ్నిముఖా = పశూ నేవావరుంధే

మం 1 బ్రహ్మ స్ప్రిస్తాస్యామ స్స్వాహా

బ్రా ఇత్యాహా త్రవా ఏతర్హి = సహి బ్రహ్మిష్ఠః

మం 2 సయజ్ఞం పాహి సయజ్ఞపతిం పాహి సమాం పాహి స్వాహా

బ్రా ఇత్యాహా యజ్ఞాయ యజమానాయ = ఆశ్రావ్యాహా.

మం 3 దేవా స్యజ స్వాహా

ఇతి బ్రహ్మవాదినో వదంతీష్టాదేవతా = నమస్కరో త్యాత్మనో
ఽనార్యైః.

11 + 3 = 14 మంత్రాః

అథ దశమోనువాకః

బ్రా ఓం దేవా వై యజ్ఞస్య స్వగా కర్తారం నావిందన్ =

పంక్తి మనూద్యంతి.

అథైకాదశోనువాకః

1 ఓం యుక్ష్యేహి దేవ = ఘోర్వ్య స్సద స్స్వాహా

2 ఉతనో దేవదేవాగ్ం = వార్యా కృధి ..

3 త్వగ్ం హ యద్యవిష్మ్య = యజ్ఞయో భువ స్స్వాహా

- 4 అయ మగ్ని స్వహాసిజో = కవీరయ్యాణాగ్ం ..
 5 తన్నేమి మృతవో యథా = మంగిర స్వాహా
 6 తస్మైనూన మభిద్యవే = సుప్తుతిగ్ం ..
 7 కముష్విదస్య సేనయా = స్తరామహే ..
 8 మానోదేవానాం విశః = కృశంనహాసు రమ్మియా స్వాహా
 9 మాన స్సమస్య దూఢ్యః = నావమావధీ త్వాహా
 10 నమస్తే అగ్న ఓజసే = రమిత్ర మర్ధయ స్వాహా
 11 కువిత్సనో గవిష్ఠయే = దురుణ స్కృధి ..
 12 మానో అస్మి న్మహాధనే = సగ్ంరయిం జయ స్వాహా
 13 అన్య మస్మ ద్భియా = అమవ చ్చవ స్వాహా
 14 యస్యా జుషన్నమస్విసః = రగ్ని ర్వృదావతి స్వాహా
 15 పరస్యా అధి = తాగ్ం అవ స్వాహా
 16 విద్మాహీతే పురా వయం = సుమ్న మీమహే స్వాహా
 17 యఉగ్ర ఇవ శర్యహా = పురో రురోజిత స్వాహా
 18 సఖాయ స్సంవ = సహస్వతే స్వాహా
 19 సగ్ంసమి ద్యువనే వృషన్ = వసూన్యాభర స్వాహా
 20 ప్రజాపతే నత్వదేతా = రయ్యాణాగ్ం స్వాహా
 21 సవేద పుత్రః పితరగ్ం = అభువ త్వాహా
 22 సోమాపూషణా = నాభి స్వాహా
 23 ఇమో దేవో జాయమానో = దుస్రియాసు స్వాహా

14 + 23 = 37 మంత్రాః

అన్య వినియోగ సంగ్రహః

సంసర్గేష్టా సామిధేన్యో దశ తిస్రస్త్య యాజ్ఞికాః ।
 సంయాజ్ఞ్యా స్త్రిస ఉదితా ఉపహోమా త్రయో మతాః ।
 ప్రజా సవే ద్వయం యోజ్ఞ్యా గార్ముతేప్రథమే భవేత్ ।
 ఏకాదశేమవాకేస్మిం త్రయోవింశతి రీరితాః॥

అథ దాద్యశోనువాకః

- 1 ఓం ఉశంత స్వా హవామహ = అత్తవే స్వాహా
- 2 త్వగ్ంసోమ ప్రచికితో = ధీరా స్వాహా
- 3 ఓం త్వయాహినః = భవాన స్వాహా
- 4 త్వగ్ంసోమ పితృభి = రయాణాగ్ం స్వాహా
- 5 అగ్నిష్వాత్తా పితర ఏహ = దధాతన ..
- 6 బర్హిషదః పితర = దధాత స్వాహా
- 7 ఆహం పితౄ స్థువిదత్రాగ్ం = గమిష్టా స్వాహా
- 8 ఉపహూతాః పితరో యే = అవంత్యస్మా ధ్వాహా
- 9 ఉదీరతా మవర = హవేషు స్వాహా
- 10 ఇదం పితృభ్యో నమో = సువిభు స్వాహా
- 11 అథా యథా నః పితరః = అవప్ర ధ్వాహా
- 12 యదగ్నే కవ్యవాహన = పితృభ్య ఆ స్వాహా
- 13 త్వ మగ్న ఉడితో జాతవేదో = హవీగ్ంషి స్వాహా
- 14 మాతలీ కవ్యై ర్యమో = మదంతి స్వాహా
- 15 ఇమం యమ ప్రస్తర = మాదయస్వ ..
- 16 అంగిరోభి రాగహి = నిషద్య స్వాహా
- 17 అంగిరసో నః పితరో = సౌమసనే స్వామ స్వాహా

37 + 17 = 54 మంత్రాః

అన్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ ఉశంత స్వామిదేవ్యేకా పితృయజ్ఞే మహాత్యసౌ । త్వం సోమే
త్యనువాక్యే ద్వే పితృమ న్నామకే తథా । త్వం యాజ్ఞా
ఽగ్నిష్వేతి ఘంథే ఽనువాక్యా ప్రథమా భవేత్ । బర్హి ర్వే
అనువాక్యే తు యాజ్ఞైకా బర్హిష ద్యజౌ । ఉపహూతా ఉదీరేతి
త్రయ స్తత్ర తు యాగకే । కవ్యవాహనయాగే తు యదగ్నే
తిప్ర ఈరితాః । పురోనువాక్యే ద్వే తత్ర యాజ్ఞైకా యామ్య

యాగకే! ఇమం పురోనువాకే ద్వే యాజ్ఞైకా పూర్వవ న్మతో!
అంతిమే హ్యనువాకే ఒస్మిన్మంత్రా స్సప్తదశేరితాః.

ఇతి ద్వితీయకాండే షష్ఠః ప్రశ్న స్సమాప్తః

ఆదితః పంచప్రశ్నగతా మంత్రాః 206

షష్ఠప్రశ్నగతా మంత్రాః 54

ద్వితీయాష్టకగతా మంత్రాః 260

ప్రథమాష్టకగతా మంత్రాః 1402

ప్రథమ ద్వితీయాష్టకగతా మంత్రాః 1662

అథ తృతీయకాండే

ప్రథమః ప్రశ్నః

ఓం ప్రజాపతిరకామయతేత్యాద్యైకా దశానువాకస్థ (99) ఏకోన శత
మంత్రాణాం విశ్వేదేవాః కాండర్షయః । యజురాది నానా
భందాంసి సూర్యాదయోమంత్ర లింగోక్తా దేవతాః కృష్ణయజుః
= వినియోగః.

అథ ప్రథమోనువాకః

బ్రా ప్రజాపతి రాకాయత = నీలమన్యహరోవ్యేతి.

మం అబద్ధం మనో = మామాహసీ స్సాహహ

బ్రా ఇత్యాహ నాస్మా ద్దీక్షపక్రామతి = ఓక్షోబలం దీక్షం తపోస్య
నీర్ఘ్నంతి.

మం ఉందతీర్చలంధత్తై = నిర్వధిష్ఠ స్సాహహ

బ్రా ఇత్యాహైతదేవ సర్వమాత్మన్ = తామాశాన్తే.

అన్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ అద్యే సంకీర్తితౌ మంత్రౌ వృష్టౌచామేధ్య దర్శనే.

అథ ద్వితీయోనువాకః

- 1 మం ఓం ఏషతే గాయత్రో = బ్రూతా థ్వాహః
  - 2 ఏషతే తైర్విష్ణుభోభాగఇతి = బ్రూతా థ్వాహః
  - 3 ఏషతే జాగతోభాగ ఇతి = బ్రూతా ,,
  - 4 ఛందోమానాగ్ం = బ్రూతా థ్వాహః
- బ్రా ఓం యోవై సోమగ్ం రాజానగ్ం = త్రిరవజిఘ్రేత్.
- 5 మం ఓం ప్రజాపతౌ త్వా మనసి జుహోమి స్వాహా
- ఇత్యేషావై తానూనప్రస్య = ప్రత్యధ్వర్యుః
- 2 + 5 = 7 మంత్రాః

అన్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ ద్వితీయే స్వామినో మంత్రా అధ్వర్యో ర్విధయ స్మృతాః.

అథ తృతీయోనువాకః

- బ్రా ఓం యజ్ఞం వా ఏతత్సంభరంతి = ఆర్తిమార్చేయురితి.
- 1 మం ఓం కువిదంగ యవమంతో = నజగ్ము స్వాహా
- బ్రా కువిదంగేతి నమో వృక్తివత్యర్చా = మార్చంతి.
- 7 + 1 = 8 మంత్రాః

అథ చతుర్థోనువాకః

- 1 మం ఓం ప్రజాపతే ర్జాయమానాః = అనుమన్యతాగ్ం స్వాహా
- 2 ఇమం పశుం పశుపతే = మస్తు హవ్యగ్ం ,,
- 3 ప్రజానంతః ప్రతిగృహ్ణంతి = శరీరై స్వాహా
- 4 యేషామీశే పశుపతిః = సంతు స్వాహా
- 5 యే బధ్యమానం = సంవిదాన స్వాహా
- 6 య ఆరణ్యాః పశవో = వాయుస్తాగ్ం = సంవిదాన స్వాహా
- 7 ప్రముంచ మానా భువనస్య = పాథ స్వాహా
- 8 నానాప్రాణో యజమానస్య = కామా ,,

- 9 మం ఓం య త్పశుర్మాయు త్వగ్గోహస స్వాహా
 10 శమితార ఉపేతన పరి స్వాహా
 11 అదితిః పాశం ప్రముమోక్తు తరోమి స్వాహా
 12 అరాతీయంత. మధరం కృణోమియం ద్విష్ణుః =
 పాశగ్గం స్వాహా
 13 త్వముతే దధిరే = జుషస్వ స్వాహా
 14 జాతవేదో వపయా = దేవా స్వాహా
 15 స్వాహాదేవేభ్య స్వాహా
 16 దేవేభ్య స్వాహా

$$8 + 16 = 24 \text{ మంత్రాః}$$

అన్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ ప్రజాపతి రితి ద్వాభ్యాంస్యా దుపాకరణం పశోః । ప్రజాపంచ
 జుహోత్యగ్నో నానా త న్నయనే జపేత్ । య త్పశుర్మృత
 హోమస్యా చ్చమితా గచ్ఛతః పశుం । అధ్వర్యు ర్యజమానౌ
 ద్వా అదిపాశ ప్రమోచనం । అరా వృక్షేదిషు జ్ఞేయం త్వాం
 జహోతి వపోపరి । జా వపాహుతి రేతస్యా స్వాహా ఇత్యభితో
 హుతిః । అనువాకే చతుర్థేస్మి న్మంత్రా ష్టోడవశర్ణితాః॥

అథ పంచమోనువాకః

బ్రా ఓం ప్రాజాపత్యావై పశవః - వోభయా స్ప్రిణాతి.

అథ షష్ఠోనువాకః

బ్రా ఓం యో వా అయథాదేవతం = అగ్నేయ్యర్పగ్రీధ్ర మభిమృశేత్.

1 మం ఓం అగ్నేనయ సుపథా = విధేమ స్వాహా

బ్రా వైష్ణవ్యా హవిర్ధానం.

2 మం ఓం ఇదం విష్ణుః = పాగ్ంసురే స్వాహా

బ్రా అగ్నేయ్యా స్రుచః

3 మం ఓం అగ్న ఆయాగ్ంషి = దుచ్చునాగ్ం స్వాహా

బ్రా వాయవ్యయా వాయవ్యాని.

4 మం ఓం ఆంవాయోభూష = పూర్వపేయగ్ం స్వాహా

బ్రా ఐంద్రియాసదః.

5 మం ఓం ఆఘాయే అగ్ని = సఖా స్వాహా

బ్రా యథా దేవతమేవ యజ్ఞ = వసీయా నృవతి.

6 మం ఓం యునజ్మితే పృథివీం జ్యోతిషా సహ స్వాహా

7 యునజ్మి వాయు మంతరిక్షేణతే సహ ..

8 యునజ్మి వాచగ్ం సహ సూర్యేణతే ..

9 యునజ్మి తిస్రోవిపృచ స్సూర్యసృతే ..

10 అగ్ని ర్దేవతా గాయత్రీ చంద ఉపాగ్ంశోః పాత్రమసి స్వాహా

11 సోమో దేవతా త్రిష్టుష్పందోంతర్యామస్య = మసి ..

12 ఇంద్రో దేవతా జగతీ చంద ఇంద్ర = పాత్రమసి ..

13 బృహస్పతి ర్దేవతా ఒనుష్టుష్పందో మిత్రా = మసి ..

14 అశ్వినౌ దేవతా పంక్తి శ్చందోశ్వినోః = మసి ..

15 సూర్యో దేవతా బృహతీ చంద శ్శుక్ర = మసి ..

16 చంద్రమా దేవతాసతో బృహతీచందో మంథినః

పాత్రమసి స్వాహా

17 విశ్వేదేవా దేవతోష్టిహా చండ ఆగ్రయణస్య = మసి ..

18 ఇంద్రో దేవతా జగతీ చంద ఉక్థానాం = మసి స్వాహా

19 పృథివీ దేవతా విరాట్పందో ధృవస్య పాత్రమసి ..

19 + 24 = 43 మంత్రాః

ఆన్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ అగ్నేయ్యాగ్నే న యే తీదం విష్ణురిత్యైవ వైష్ణవీం । అగ్న ఆయాంషి చాగ్నే యా ఆవాయో ఇతి వాయవీ । ఆఘాయే అగ్ని

మైందీస్యా ద్యునజ్ఞీతి త్రయం క్రమాత్ । సాద్యంతే ద్రోణ
కలశా ధవనీయాచ పూతభృత్ । యునేతి మంత్రణం కుర్యా
త్సననీయ స్రువామథ । అగ్నిరిత్యాది దశభిః క్రమా త్ప్రతాణి
సంస్పృశేత్ । షష్ఠేనువాకే సంప్రోక్తా మంత్రా ఏకోన వింశతిః.

అథ సప్తమోనువాకః

బ్రా ఓం ఇష్టర్గో వా అధ్వర్యుః = పూర్వోద్భుః క్షీయతే.

1 మం ఓం ఆసన్యా న్మా = దభిశస్త్యా స్వాహా

బ్రా ఇతి పురా ప్రాతరనువాకా = శర్మ సహ్యతే అనార్యైః.

2 మం ఓం సంవేశాయత్వోప = గాయత్రియా అభిభూత్యై స్వాహా

3 సంవేశాయ = త్వత్రిష్టభోభిభూత్యై స్వాహా

4 సంవేశాయత్వో పవేశాయ = జగత్యా అభిభూత్యై స్వాహా

5 ప్రాణాపానౌ మృత్యో ర్మా పాతగ్ం స్వాహా

6 ప్రాణాపానౌ మా మా హాసిష్టగ్ం , ,

బ్రా దేవతాసు వా ఏతేప్రాణాపానయోః = వృంక్తే వసీయా నృవతి

48 + 6 = 54 మంత్రాః

అన్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ ఆసన్యేతి పురా హోమ స్స్యా త్ప్రీతరనువాకతః ।

స్పర్ధయా సున్వత స్సోమం సంవేశాహుతి పంచకం॥

అథ అష్టమోనువాకః

1 మం ఓం నిగ్రాభ్యా, స్థ దేవత్రుత = గణా మే మా విత్పశ స్థాస్వాహా

బ్రా ఓషధయో వై సోమస్య = ఐంద్ర సోమః.

2 అపీవృధం వో మనసా = సవసాయ సోమగ్ం స్వాహా

బ్రా ఇత్యాహౌషధీభ్య ఏవై నగ్గ్ = అభిమంత్రయేత.

3 మం అమాస్కా స్థహ ప్రజయా = నిర్వధీ స్వాహా

బ్రా ఇత్యాశిష మేవై తా మాశా స్త = మన్వితాయ.

4 మం ద్రప్స శ్చస్కంద పృథివీ = హోత్రా స్వాహా

54 + 4 58 మంత్రాః

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ నిగ్రాభ్యా విత్పషన్నంతం నిగ్రాభ్యగ్రహణే సతి । స్వామినం
వాచయే త్సేమం మంత్రయేత హ్యవీవృధం । అమాస్కా నభి
మంత్ర స్యాద్రఫో బిందుం తమంత్రయేత్ । చత్వార ఏతే
మంత్రా స్సుర రష్టమే త్వనువాకగే॥

అథ నవమోనువాకః

బ్రా యే వై దేవా స్తేవయశసేన = పశూనభిమన్యతే

1 మం ఓం అగ్నిఃప్రాతస్సవనే = భజెస్యామ స్వాహా

2 విశ్వే దేవా మరుతః = స్వామ ..

3 ఇదం తృతీయగ్ం సవనం = నయంతు స్వాహా

బ్రా ఆయతనవతీ ర్యా అన్యా ఆహుతయో = మాఘారయేత్.

4 మం అధ్వరో యేజ్ఞో = దేవసోమ స్వాహా

బ్రా ఇతి సౌమ్యా ఏవ తదాహుతీః = ఉపజీవనయోభవతి
యఏవంవేద.

5 మం ఏష తే రుద్రభాగో యం = స్వప్తిగ్ం స్వాహా

బ్రా మనుః పుత్రేభ్యో దాయం = పశూ నభిమన్యతే.

5 + 54 = 59 మంత్రాః

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ అగ్ని రిత్యాది సవనా హుతి మంత్రా వ్రయో మతాః ।

ఆఘార సంప్రావ మంత్రో నవమే కథితా పుభా.

అథ దశమోనువాకః

- 1 మం జుష్టో వాచో భూయాసం = సరస్వత్యై స్వాహా
- 2 ఋచా స్తోమగ్ం సమర్థయ = వ ర్తని ..
- 3 యస్తే ద్రవస్ సగ్ం దతి = తం జుహోమి స్వాహా
- 4 యో ద్రవోస్ అగ్ంకుః = తం జుహోమి ..
- 5 యస్తే ద్రవోస్ మధుమాగ్ం = తం జుహోమి స్వాహా
- బ్రా అధ్వర్యు ర్వా ఋర్త్విజాం = యోక్తవ్య ఇత్యాహుః
- 6 మం వా గగ్రే గా అగ్రఏతు = యజమానేవ స్వాహా
- బ్రా ఇత్యాహవాచ మేవ త ద్యజ్ఞముఖే = యజ్ఞ మేవాకః.
- 7 మం విష్టో త్వన్మో అంతమ శ్శర్మ = ఆశీతగ్ం స్వాహా
- బ్రా ఇత్యాహ యదేవాస్య = ఏతేన ౭౭ప్రాయయతి.

7 + 59 = 66 మంత్రాః

అన్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ జుష్టో ద్వే ప్రవృతో యోగో జుహూయా త్ప్రవృతాహుతీః ।
య త్త్రిభి ర్వైపుషో హోమో వాగధ్వర్యుర్ప్రవీతిసా । విష్టో
సోమం స్పృశే దత్ర మంత్రా స్సప్త ప్రకీర్తితాః॥

అథైకాదశోనువాకః

- 1 మం ఓం అగ్నినా రయి = వీరవ త్తమగ్ం స్వాహా
- 2 గోమాగ్ం అగ్నే = సఖావా ధ్వాహా
- 3 ఆప్రాయస్వ సమేతు తే = సంగథే స్వాహా
- 4 సంతే పయాగ్ంసి = ధిష్వ స్వాహా
- 5 ఇహ త్వష్టార = కేవల స్వాహా
- 6 తన్న మ్తురీప మద్భుతం = దేవకామ స్వాహా
- 7 శివ స్త్వష్ట రిహగహి = ఉదవ స్వాహా
- 8 పిశంగరూప = అపేతు పాథ స్వాహా

- 9 మం ఓం ప్రణో దేవీ = వతు స్వాహా
 10 ఆనో దివో బృహత. = శ్రుణోతు స్వాహా
 11 పీపివాగ్ంసగ్ం = ప్రజామిషగ్ం ..
 12 యే తే సరస్వ ఊర్మయో = సుమ్న మీమహే స్వాహా
 13 యస్య వ్రతం పశవో = హవేమ స్వాహా
 14 దివ్యగ్ం సువర్ణం = హవేమ ..
 15 సిసీవాలి పృథుష్టుకే = దిదిడ్డిన ..
 16 యాసు పాణి స్వంగురి = జుహోతన..
 17 ఇంద్రం వో విశ్వత = కేవల స్వాహా
 18 ఇంద్రం నరో నే = త్వన్న ..
 19 అసితవర్ణా హరయ = ఘృతై ర్వ్యజ్యతే స్వాహా
 20 హిరణ్యకేశో రజసో = దుషస స్వాహా
 21 ఆతే సుపర్ణా అమి = స్తనయం త్వత్రా స్వాహా
 22 వాశేవ విద్యు నిమిమాతి = వృష్టి రసర్జి ::
 23 పర్వత శ్చిన్మహి వృద్ధో = దవధ్వే స్వాహా
 24 అభిక్రంద స్తనయ = తానిపాదా స్వాహా
 25 త్వం త్యా చిదచ్యుతా = శిక్వస ..
 26 అగ్నే భూరీణి తవ = పృష్టబంధో ..
 27 దివో నో వృష్టిం మరుతో = ఫితా న స్వాహా
 28 పిన్వంత్యపో మరుతః = మక్షితగ్ం ..
 29 ఉదప్రుతో మరుత = పత్యేవ జాయా ..
 30 ఘృతేన ద్యావాపృథివీ = సింఛథామధు ..
 31 ఉదుత్యం జాతవేదసం = సూర్యగ్ం ..
 32 చిత్రం దేవానా = స్తస్థుష శ్చ స్వాహా
 33 ఔర్వభృగువ చుచి = వాసనగ్ం ..

34 మం ఓం ఆనవగ్ం సవితు వానవగ్ం స్వాహా

35 హువే వాతస్వనం సముద్రవానవగ్ం స్వాహా

64 + 35 = 99 మంత్రాః

అన్య వినియోగ సంగహః

శ్లో॥ యాజ్ఞానువాక్యే చిత్రాయాం క్రమాత్సప్తేష్టిషు స్థితే । అగ్నాన్తి
గ్నేయేథసౌమ్యస్య ఆప్యానంతే ఇతి ద్వయం । సారస్వత్యా
త్రియఃపీపి చతస్రః పుం సరస్వతః । సిసీవా ద్వే సిసీవాల్యా
ఇంద్ర మింద్రం తదైంద్రకే । కారీర్యా మసితే త్యుక్తం పిండీ
ధూమస్య మంత్రణం । వికల్పా ద్ధిర చత్వారో వర్షాహ్వ ధూమ
మంత్రణే । అభ్యశ్వం కృష్ణవస్త్రేణ పిసన్తి క్రందనాయ హి ।
త్వం ధామచ్ఛది యాజ్ఞా స్యు ర్ద్రివో మారుత యాగకే ।
వైకల్పికం తత్ర యుగ్మం ఉదు చిత్రం చ సౌర్యకే । భార్వ
త్రయ శ్చోపహోమాః పంచత్రింశదిహోదితాః॥

ఇతి తృతీయకాండే ప్రథమః ప్రశ్న స్సమాప్తః

ఆదితః ప్రశ్నగతాః మంత్రాః 99

ప్రథమ ద్వితీయాష్టకగతా మంత్రాః 1662

సర్వం మిశిత్యా మంత్రాః 1751

అథ తృతీయాష్టకే

ద్వితీయ ప్రశ్నః

అథ ప్రథమోనువాకః

యోవై పవమానానా మిత్యాద్యేకాదశానువాకస్త అష్టత్రింశ
దుత్తరశత మంత్రాణాం విశ్వేదేవాః కాండర్షయః । యజురాది నానా
ఛందాన్సి. శ్యేనాదయో దేవతాః । కృష్ణయజుః = హోమే వినియోగః.

బ్రా ఓం యోవై పవమానానాం = నపవమానేభ్యో వచ్చిద్యతే

1 మం ఓం శ్యేనో సి గాయత్రభందా = సంపారయ స్వాహా

2 సుపర్ణోసి త్రిష్టప్తందా = సంపారయ ..

3 సమాసిజగతీభందా = సంపారయ స్వాహా

బ్రా ఇత్యాహై తే వై పవమానానా మన్వారోహః = విచ్చిద్యేత

4 మం ఉపయామ గృహీతోసి ప్రజాపతయే త్వా స్వాహా

బ్రా ఇతి ద్రోణకుశ మభిమృశేత్,

5 మం ఉపయామ = సింద్రాయ త్వా స్వాహా

బ్రా ఇత్యాధవనీయం.

6 మం ఉపయామ = విశ్వేభ్య స్త్వా దేవేభ్య స్వాహా

బ్రా ఇతి పూతభృతం పవమానమేవ = విందతే ప్రజాం.

అన్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ ప్రతినిగ్రాహ్య పర్యంతం పవమాన గ్రహాదికం । యన్నూనం
ప్రకృతౌ త త్తువర్ణ్యతేఽస్మిన్నపిపాఠకే । శ్యే న స్త్రీ స్పవమానేషు
త్రిషు మంత్రా న్కమాద్యజేత్ । ప్రజేంద్రావిశ్వే మంత్రా స్యు
రుపయామా స్త్రయ్యాదికం । తైర్ద్రోణ కలకాదీనాం స్పర్శో
మంత్రా స్తు షణ్మతాః॥

అథ ద్వితీయోనువాకః

బ్రా ఓం త్రిణివావసవసాని = వీర్యాణి కరోతి.

1 మం ఓం ద్వౌ సముద్రౌ వితతా = అతియంత్యన్యగ్ం స్వాహా

2 మం ద్వేద్రథసి సతతీ = అనుహాయజార్యై స్వాహా

బ్రా దేవా వై యద్యజ్ఞే కుర్వత = భ్రాతృవ్యో భవతి.

6 + 2 = 8 మంత్రాః

అన్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ ద్వా విత్యవేక్షతే పూత భృతం చాధవనీయకం । ద్వే ద్రోణ
కలశం పశ్యే న్మంత్రా ద్వావిహ వర్జితౌ॥

అథ తృతీయోనువాకః

- 1 మం ఓం పరిభూరగ్నిం = మున్మృతే స్వాహా
- 2 ప్రాణాయమే = పవన్స్వ స్వాహా
- 3 అపానాయమే = పవన్స్వ ..
- 4 వ్యానాయమే = పవన్స్వ ..
- 5 వాచేమే = పవన్స్వ స్వాహా
- 6 దక్షక్రతుభ్యాంమే = పవన్స్వ స్వాహా
- 7 చక్షుర్భ్యాంమే వర్చోదా = పవేథాగ్ం స్వాహా
- 8 శ్రోత్రాయమే = పవన్స్వ స్వాహా
- 9 ఆత్మనేమే = పవన్స్వ స్వాహా
- 10 అంగేభ్యోమే = పవన్స్వ ..
- 11 ఆయుషేమే = పవన్స్వ ..
- 12 వీర్యాయమే = పవన్స్వ ..
- 13 విష్ణోర్జఠర మసి వర్చోదామే వర్చనే పవన్స్వ స్వాహా
- 14 ఇంద్రస్య జఠరమసి = పవన్స్వ స్వాహా
- 15 విశ్వేషాం దేవానాం = పవన్స్వ ..
- 16 కోసి కోనామ కన్తై త్వా = సుపోషః పోషై స్వాహా
- 17 విశ్వేభ్యోమే రూపేభ్యో = ఇదమున్మృతే స్వాహా
- బ్రా బుహుష న్నవేక్షేత = ఆయుషోంతరేతి తా జక్ప్రీధన్వతి.

8-17 = 25 మంత్రాః

అన్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ అదౌ సమష్టి రూపేణ పరిభూ స్తోమ మీక్షతే । ప్రాణేత్సుపాంశు మన్యేషు మే వర్చే త్యనుషజ్యతే । అపాంతర్యామకం వ్యాన శిలాం వాచైంద్ర వాయవే । దక్షేతి మైత్రా వరుణం చక్షుశ్శుక్రం చ మంధినం । శ్రోత్రేత్యాశ్విన మాత్మా గ్రయణ మంగేభ్య ఉక్త్యకం । ఆ ద్రువం వీ షోడశినం విష్ణోస్తు ద్రోణకుంభకం ।

ఇంద్రేత్యాథవనీయాఖ్యం జరశేష స్తయోర్వయోః । విశ్వేపూత
భృతంకోసి దీక్షేతాహవనీయకం । విశ్వే పశ్యే త్స్వర్వసోమా
స్మంత్రా స్పృష్ట దరేరితాః॥

అథ చతుర్థోనువాకః

- 1 మం ఓం స్యృ స్యన్తి ర్విఘనః=ఉపహ్వయధ్వగ్ం స్వాహా
- 2 ఉపమా ద్యావాపృథివీ హ్వయేతాగ్ం ,,
- 3 ఉపాస్తావో హ్వయతాగ్ం స్వాహా
- 4 కలశో హ్వయతాగ్ం ,,
- 5 సోమో హ్వయతాగ్ం ,,
- 6 అగ్ని ర్హ్వయతాగ్ం ,,
- 7 ఉపదేవా హ్వయంతాగ్ం ,,
- 8 ఉపయజ్ఞోహ్వయతాగ్ం ,,
- 9 ఉపమా హోత్రా ఉపహవే హ్వయంతాగ్ం స్వాహా
- 10 నమోగ్నయే మఖఘ్నే = మాయశోర్యాత్స్వాహా
- బ్రా ఇత్యాహవనీయ ముపతిష్ఠతే = ఆత్మనో ఽనార్యైః
- 11 మం నమో రుద్రాయ మఖఘ్నే = మా పాహి స్వాహా
- బ్రా ఇత్యాగ్నిద్రం తస్మా ఏవ = ఆత్మనో ఽనార్యైః.
- 12 మం నమ ఇంద్రాయ మఖఘ్న ఇంద్రియం = నిర్వధీ స్వాహా
- బ్రా ఇతి హోత్రీయ మా శిష = ననదస్యార్తి మార్ఘతి,
- 13 మం దృఢే స్థ శ్శిథిరే సమీచీ మాగ్ంహస స్పాతగ్ం స్వాహా
- 14 సూర్యో మా దేవో దివ్యా దగ్ంహస స్పాతు స్వాహా
- 15 వాయు రంతరిక్ష త్పాతు స్వాహా
- 16 అగ్నిః పృథివ్యాః పాతు ,,
- 17 యమః పితృభ్యః పాతు ,,
- 18 సరస్వతీ మనుష్యేభ్యః పాతు,,
- 19 దేవీ ద్వారౌ మా మా సంతాప్తం పాతగ్ం స్వాహా

- 20 మం ఓం నమ స్సదనే స్వాహా
 21 నమ స్సదస స్పతయే స్వాహా
 22 నమ స్పతీనాం పురోగాణాం చక్షుషే స్వాహా
 23 నమో దివే స్వాహా
 24 నమః పృథివ్యై ..
 25 అహే దై ధిషవ్యో = పాకతర స్వాహా
 26 ఉన్నివత ఉదుద్వత శ్చ గేషగ్ం స్వాహా
 27 పాతం మా ద్యావాపృథివీ అద్యాహ్నా స్వాహా
 బ్రా సదో వై ప్రసర్పంతం = దక్షిణార్థం పరేక్షేత.
 28 మం ఆగంత పితరః = భూయాస్త స్వాహా
 బ్రా ఇతి తేభ్య ఏవ నమస్కృత్య = ఆత్మనోఽనార్యైః.

28 + 25 = 53 మంత్రాః

అన్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ స్ఫ్య ఉత్కరే పరిక్షిప్తం స్ఫ్యం తత్తైర్నివోప తిష్ఠతే । ఉవ
 ద్యాభూమీ అన్యేషాపమా ఇత్య నుషజ్యతే । ఆస్తాచేతి స్తోత్ర
 దేశం కలేతి ద్రోణకుంభకం । సోమ సోమం చాగ్ని రగ్ని
 ముపదేవేతి దేవతాః । ఉపయజ్ఞేతి తం యజ్ఞ ఉపమేతి తు హోత్ర
 కాన్ । నమ ప్రయ విధి స్పష్టో దృఢేష్టోద్యుభువా భజేత్ । సూర్య
 సూర్యంవాయు ర్వాయుం పాత్విత్యేష్టో నుషజ్యతే । అగ్నిర్యమ
 స్సరేత్యేతాన్తే ద్వారా సదసో భజేత్ । సదోబ్రహ్మ చర్త్విజో
 ద్యౌ-ర్భూ ర్భుమః పంచభి ర్భజేత్ । అహో తృణం నిరసోన్నీ
 త్యుప విశ్వాఽత్ర పా జపేత్ । ఆగంత దక్షిణం పశ్యే దష్టా
 వింశతి రీరితాః ॥

కల్పసూత్రే.

ఉపమా ద్యావాపృథివీ ఇతి ద్యావాపృథివీ- ఉపాస్తావ ఇతి బహి
స్సవమానాస్తావం । కలశ ఇతి కలశం । సోమ ఇతి సోమం । అగ్ని
రిత్యగ్నం । ఉపదేవా ఇతి దేవాన్ । ఉపయజ్ఞ ఇతి యజ్ఞం । ఉపమా
హోత్రా ఇతి హోత్రకాన్.

హ్వయేతాం హ్వయంతాం హ్వయతా మితి యథా లింగం
సర్వత్రానుషజతి.

సాయనభాష్యే అత్ర యథా యోగ మనుషంగ ద్యోతనాయోప
శబ్దః ప్రయుక్తః । ఏవం ద్రోణకలశాదిషు యోజ్యం । తత్ర తత్రో
పశబ్దశ్చానుషంగ ద్యోతనాయ ప్రయుక్తః । ఇతి-అతః సూత్రోక్త
ప్రకారేణైవ యాజ్ఞికై రనుష్ఠీయతే.

కల్పః

దృఢేష్ఠ శ్శిథిరే సమీచీ ఇతి ద్యావాపృథివీ ఉపతిష్ఠతే సూర్యం
వాయుం । యమం । సరస్వతీం । సదసోద్వారా । వితి పాతం పాత్వితి
యథాలింగం సర్వత్రా ఽనుషజతి.

అథ పంచమోనుషాకః

- 1 మం ఓం భక్షహీ మా విశ = హృదోసి స్వాహా
- 2 అశ్వినో స్త్వా బాహుభ్యాగ్ం సమ్యాసగ్ం స్వాహా
- 3 నృచక్షసం త్వా దేవసోమ సుచక్ష అవభ్యేషగ్ం స్వాహా
- 4 మంద్రాభిభూతిః = వర్చసే. పనుమద్గణస్య = భక్షయామి
స్వాహా
- 5 మంద్రాభిభూతిః = వర్చసే. రుద్రవ ద్గణస్య = భక్షయామి
స్వాహా
- 6 మంద్రాభిభూతిః = వర్చసే. ఆదిత్యవ ద్గణస్య =
భక్షయామి స్వాహా
- 7 అప్యాయస్య = సంగథే స్వాహా

- 8 మం ఓం హిన్వమే గాత్ర = మతిగా స్వాహా
 9 అపామ సోమ = మర్త్యస్వ ..
 10 యన్మ ఆత్మనో = విచర్షణే ..
 11 పున రగ్ని శ్చక్ష రదాత్ = మక్ష్యో స్వాహా
 12 ఇష్ట యజుష స్తే = భక్షయామి ..
 13 ఆపూర్యా స్థామా = ధనేన చ స్వాహా
 14 ఏత త్తే తత యే చ త్వా మను ..
 15 ఏత త్తే పితామహ యే చ త్వా మను స్వాహా
 16 ఏత త్తే ప్రపితామహ = మన్వత్ర పితరో యథాభాగం
 మందధ్వగ్గ్ం స్వాహా
 17 నమో వః పితరో రసాయ = భూయానగ్గ్ం స్వాహా
 18 ప్రజాపతే నత్వదేతా = రయీణాగ్ం స్వాహా
 19 ధేవకృతన్యై నసో వయజన మసి ..
 20 మనుష్యకృత = మసి స్వాహా
 21 పితృకృ = వయజనమసి ..
 22 అప్పు ధాతస్య సోమదేవతే = భక్షయామి స్వాహా
 22 + 53 = 75 ముంత్రాః

అన్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ భక్షభక్షం ప్రతీక్ష్యైశ్వర్య గృహీత్వా నృచ వీక్షతే । మంద్రేతి
 భక్షయే త్త్రైదా వసుద్రదాది భేదతః । ఆప్యా భక్షిత మాప్యాయ్య
 హిన్వ నాభ్యభిమర్శనం । అపామ కృత్వా ఽవభృథం సమాయా
 త్యప్రతీక్షణం । యన్మే పున ర్భజే దగ్ని మిష్టాద్యాద్ధారి
 యోజనం । ఆహూ వేద్యాం శేషవాప ఏత త్తే త్రిభి రావపేత్ ।
 పురోడాశాంశకా న్నూమౌ నమ శ్చమసినాం జపః । ప్రజా
 చమసినో యాంతి దేవవహ్నా సమిత్రయం । అప్పు జిఘంతి
 తచ్ఛేషం ద్వావింశతి రిహోదితాః॥

అథ షష్ఠోనువాకః

- 1 మం ఓం మహీనాం పయోసి విశ్వేషాం = దుగ్ధగ్ం స్వాహా
 2 యావతీ ద్యావాపృథివీ = మృస్తృతగ్ం ,,
 బ్రా యత్కృష్ణ శకునః = వైష్ణవరాచ పునర్నృహతి.
 3 మం ఇదం విష్ణు ర్విచక్రమే = సురే స్వాహా
 బ్రా యజ్ఞోవైవిష్ణు ర్యజ్ఞేనై వ యజ్ఞగ్ం సంతనోతి.

3 + 75 = 78 మంత్రాః

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ మహీతి వృషదాజ్యే స్యా ద్యావతీతి దధిగ్రహే । ఇదం విష్ణు
 వైష్ణవీ స్యా దిహ మంత్రా త్రయో మతాః॥

అథ సప్తమోనువాకః

- 1 మం ఓం దేవసవిత రేత త్రే ప్రాహ = సవితః ప్రసవే స్వాహా
 2 స్తుతస్య స్తుత = గమ్యాదింద్రియావం = రయీణాగ్ం
 స్వాహా
 3 శత్రుస్య శత్రు = గమ్యాదింద్రియావంతో = రయీణాగ్ం
 స్వాహా
 బ్రా యజ్ఞో వా వై యజ్ఞపతిం దుహే = యజ్ఞ మిష్ట్యా
 వసీయా నృవతి.

78 + 3 = 81 మంత్రాః

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ దేవ బ్రహ్మ స్తౌతి గాతు స్తుతస్య యజమానకః । స్తోత్రం
 సమ్మంత్ర్య శత్రుస్య మంత్రయే చృత్ర మేతయా । ఇంద్ర
 శ్శేషసణ్ణామంతో మంత్రా అత్ర త్రయో మతాః॥

అథాష్టమోనువాకః

- 1 మం ఓం శ్యేనాయ వత్సనే స్వాహా
- 2 వత్సయ మభిగూర్తాయ నమ స్వాహా
- 3 విష్ణుభాయ ధర్మణే స్వాహా
- 4 వత్సయ = నమ స్వాహా
- 5 పరిధయే జనప్రథనాయ ..
- 6 వత్సయ మభిగూర్తాయ నమ స్వాహా
- 7 ఊర్ధ్వే హోత్రాణాం స్వాహా
- 8 వత్సయ = నమ ..
- 9 పయనే హోత్రాణాం ..
- 10 వత్సయ మభి = నమ..
- 11 ప్రజాపతయే మనవే ..
- 12 వత్సయ మభి = నమ..
- 13 ఋత మృతపా సుచర్వా త్వాహా
- 14 వత్సయ మభి = నమ స్వాహా
- 15 తృపంతాం హోత్రా మధో ధృతస్య స్వాహా
- 16 యజ్ఞపతి మృషయ = విశ్వకర్మా ..
- 17 ఘోరా ఋషయో = సడిపాత్వస్మా త్వాహా
- 18 అనస్యా స్థోమపా = స్వస్తయే స్వాహా
- 19 యే భక్షయంతో = విశ్వకర్మా ..
- 20 నమః పితృభ్యో = పాపయిష్ట ..
- త్రా యావంతోవై = సడస్యా నేవ తత్ప్రిణాతి.
- 21 మం అన్యే దేవాసో వపుషే = విధతే గృహే స్వాహా
- 22 అశీర్దాయా దంపతీ = జహోతుస స్వాహా
- 23 సర్విక్రిపీ పీవర్యస్య = కుంభాదా త్వాహా
- 24 ఆశీ ర్మ ఊర్ధ్వ ముత = ససర్వా త్వాహా

- 25 భూత మసి భూతే మాధా = భూయాసగ్ం స్వాహా
 26 ద్యావాపృథివీభ్యాం త్వా పరిగృహ్ణామి స్వాహా
 27 విశ్వే త్వా దేవా = పార్థివా స్వాహా
 28 ధ్రువం ధ్రువేణ = నయామసి స్వాహా

$$28 + 81 = 109 \text{ మంత్రాః}$$

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ శ్యేనా తృతీయ సవనే సప్తభి శ్చమసాహుతిః । వషట్కృతే
 మంత్రహోమో వడి త్వనువషట్కృతే । తృంపంతాం సర్వ
 చమసాన్ హుత్వా జపతి మధ్యమే । సవనే వై శ్వదేవాఖ్య
 హోమా మంత్రై స్తు పంచభిః । యజ్ఞ-ఘోరా-అనన్యా-యే
 భక్షయంతో-నమఃపిభిః । పూతభృత్యాశిరం త్వన్మే ఊపే
 న్మంత్రదక్షుష్టయాత్ । భూతం ధ్రువ మవేక్షేత ప్రతిప్రస్థాత్ప
 కర్మ తత్ । ద్యావా లంజరా గృహీత్వా విశ్వే హోతృచమనే
 నయేత్ । ధ్రువ మేకీకరోత్యత్ర మంత్రాంతో లసన్నితీరితః ।
 అష్టమే త్వనువాకేస్మిన్ అష్టావింశతి రీరితాః॥

అథ నవమోనువాకః

బ్రా ఓం యదైవహోతాధ్వర్యు = ప్రవర్తయతి.

1 మం ఓం ఉక్తశా స్వాహా

బ్రా ఇత్యాహ ప్రాతస్సవనం = వజ్ర మంతర్ధత్తే.

2 మం ఉక్తంవాచి స్వాహా

బ్రా ఇత్యాహ మాధ్యదినం సవనం = వజ్ర మంతర్ధత్తే.

3 మం ఉక్తం వాచీంద్రాయ స్వాహా

బ్రా ఇత్యాహ తృతీయ సవనం = పురాస్యసంవత్సరాధ్వహ

ఆవేవీరన్.

4 మం శోగంసా మోద ఇవ స్వాహా
బ్రా ఇతి ప్రత్యాహ్వయతే = వజ్ర మేవ తన్నికరోతి.

$$4 + 109 = 113 \text{ మంత్రాః}$$

అన్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ ప్రత్యాహ్వయేత శోంసావోం సవనేషు త్రిషాచ్చరేత్ ।
ఉక్తాదిమంత్రాంస్త్రీ నత్ర మంత్రా శ్చత్వార ఈరితాః॥

అథ దశమోనువాకః

- 1 మం ఓం ఉపయామ = సి వాక్షసదసి = గృహ్ణామి స్వాహా
- 2 ఉపయామ = స్యృతసదసి చక్షు = గృహ్ణామి స్వాహా
- 3 ఉపయామ = శ్రుతసదసి = గృహ్ణామి స్వాహా
- 4 దేవేభ్యస్త్యా స్వాహా
- 5 విశ్వదేవేభ్యస్త్యా..
- 6 విశ్వేభ్యస్త్యా దేవేభ్య స్స్వాహా
- 7 విష్ణ వురుక్రమ = మావఖ్య స్థాస్వాహా
- 8 మయి వసుః పురావసు ర్వాక్సా వాచం మే పాహిస్వాహా
- 9 మయి వసు ర్విదద్వసు శ్చకుష్పా = మే పాహి ..
- 10 మయి వసు స్సంయ ద్వస్తుశ్రోత్రపా = పాహి ..
- 11 భూ రసి శ్రేష్ఠో రశ్మీనాం ప్రాణపాః = మే పాహి స్వాహా
- 12 ధూ రసి = రశ్మీనా మపానపా = పాహి స్వాహా
- 13 యోన ఇంద్రవాయూ అభిదానతి = చేతయాని స్వాహా
- 14 యోనో మిత్రావరుణా వభిదానతి = చేతయాని ..
- 15 యోనోఽశ్వినా వభిదానతి = చేతయాని స్వాహా

$$15 + 113 = 128 \text{ మంత్రాః}$$

శ్లో॥ ఉపేతి ప్రతినిగ్రాహ్యః గృహీతవ్యా త్రిభిః క్రమాత్ । దేవేభ్యో
 నిసయే చేషాంత్రిభి రాదిత్యపాత్రకే । విష్ణో తత్పాత్ర
 మాచ్ఛాద్య ద్విదేవత్యగ్రహా నపి । హోత్రే దద్యా త్త్రిభి
 స్సూర్య ముపతిష్ఠేత భూర్ద్యయాత్ । యోన త్రిభి స్తర్జనీం తా
 మంగుష్ఠేనో పపీడయేత్ । ఇంద్ర మిత్రా ల్లభి ర్భిన్నా
 మంత్రాః పంచదశా లత్ర తే,

అథైకాదశోనువాకః

- 1 మం ఓం ప్రసో అగ్నే తవోతిభిః = సఖ్య మావిధ స్వాహా
- 2 ప్రహోత్రే పూర్వం = న వేదనే స్వాహా
- 3 అగ్నే త్రీతే వాజినా = అప్రయుచ్ఛ స్థాన్విహా
- 4 సంవాం కర్మణా = పారయంతా స్వాహా
- 5 ఉభా జిగ్యధు = వితదై రయేథాగ్ం ,,
- 6 త్రీణ్యాయాగ్ంషి = యజమానాయ శంయో స్వాహా
- 7 అగ్ని త్రీణి త్రిధాతూని = ఇహ స్వాహా
- 8 యక్ష చ్చ పిప్రయ చ్చ = సమే ,,
- 9 ఇంద్రావిష్ణూ దృగ్ంహితా = వీరా స్థాన్విహా
- 10 ఉత మాతా మహిష = విక్రమస్వ స్వాహా

128 + 10 = 138 మంత్రాః

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ ప్రసో త్రైధాతవీయేష్టా ద్వే ధాయ్యే అగ్నౌత్యసౌ । అత్రైవ
 పరిధానీయా హ్యనువాక్యా నమిత్యసౌ । ఉభేతి యాజ్ఞా త్రీణితి
 సంయాజ్ఞా స్తిస్ర ఈరితాః । ఇంద్రా లనువాక్యోత యాజ్ఞా
 దశ మంత్రా ఇహేరితాః॥

ఇతి ద్వితీయకాండే ద్వితీయః ప్రశ్న స్సమాప్తః

ద్వితీయప్రశ్న గతా మంత్రాః 138

ప్రథమ ప్రశ్న గతా మంత్రాః 99

అదితః ప్రశ్నద్వయ గతా మంత్రాః 237

ॐॐॐॐॐ

అథ తృతీయాష్టకే

తృతీయ ప్రశ్నః

అథ ప్రథమోనువాకః

అగ్నే తేజస్వి నిత్యాద్యేకాదశానువాకస్థ త్రిణవతి మంత్రాణాం
విశ్వేదేవాః । కాండర్షయః । యజురాసి నానా ఛందాంసి । అగ్న్యోదయో
దేవతాః । కృష్ణయజుర్వేదీయ తైత్తిరీయ శాఖా హోమే వినియోగః॥

- 1 మం ఓం అగ్నే తేజస్విన్ = తేజసే జుహోమి స్వాహా
- 2 తేజోవి దసి తేజో = మాం తేజో హసీ త్స్వాహా
- 3 ఇంద్రాజస్విన్ = చౌజసే జుహోమి స్వాహా
- 4 ఓజోవి దస్యోజో = మా మా మోజో హసీ త్స్వాహా
- 5 సూర్య భాజస్విన్ = భాజసే జుహోమి స్వాహా
- 6 సువర్వి దసి = సువ వ్వాసీ త్స్వాహా
- 7 మయి మేధాం = మయ్యగ్ని నేజో దధాతు స్వాహా
- 8 మయి మేధాం = మయింద్ర = దదాతు స్వాహా
- 9 మయి మేధాం = మయి సూర్యో = దదాతు ,,

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ ప్రపాఠకే ద్వితీయే తు మంత్రయుక్తాః ప్రపంచితాః । అథావశిష్టా
మంత్రాద్యా స్తృతీయే స్మి స్ఫురిపాఠకే । ఉవ్యంతే వైకృతా
శ్చాన్యే సమస్తా విధయః క్రమాత్, అగ్నే తిగ్రాహ్య మాగ్నేయం
హుత్వా తేజ ఉపస్థితిః । తథైంద్రసూర్యయో ర్భక్షే న్యూయాతి
త్రీ న్నవోదితాః॥

అథ ద్వితీయోనువాకః

- 1 మం ఓం వాయు ర్హింకర్తా = మయి దధతు స్వాహా
 బ్రా ఏత ద్వై సర్వ మధ్వర్యు = సర్వ మాత్మ స్థ తే.
 2 మం ఇడా దేవహూః = పితరో మదంతు స్వాహా

$$9 + 2 = 11 \text{ మంత్రాః}$$

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ వాయు స్తోత్ర ముపాకుర్యా చ్చత్త్రం ప్రతిగరిష్యతా ।
 జపితవ్య ఇడా మంత్రో ద్వా మంత్రా విహ కీర్తితౌ॥

అథ తృతీయోనువాకః

- 1 మం ఓం వసవ స్త్వా ప్రవృహంతు = ఉపేహి స్వాహా
 2 రుద్రా స్త్వా = త్రైపుభేన చందనేంద్రస్య = ఉపేహి స్వాహా
 3 ఆదిత్యాస్త్వా = విశ్వేషాం = ఉపేహి స్వాహా
 4 మాందాసు తే శుక్ర = మాధునోమి ..
 5 భందనాసు తే శుక్ర = ధునోమి ..
 6 కోతనాసు తే శుక్ర = ధునోమి ..
 7 నూతనాసు తే శుక్ర = ధునోమి ..
 8 రేశీషు తే శుక్ర = మాధునోమి ..
 9 మేషీషు తే శుక్ర = మాధునోమి ..
 10 వాశీషు తే శుక్ర = మాధునోమి ..
 11 విశ్వభృత్సు తే శుక్ర = మాధునోమి, ..
 12 మాధ్వీషు తే శుక్ర = మాధునోమి ..
 13 కకుహాసు తే శుక్ర = మాధునోమి ..
 14 శక్విరీషు తే శుక్ర = మాధునోమి ..
 15 శుక్రాసు తే శుక్ర శుక్ర మాధునోమి, ..

- 16 మం ఓం శుక్రం తే శుక్రేణ గృహ్ణామ్యహోన్మ = రశ్మిభిస్సాస్వాహా
 17 ఆస్మి న్నుగ్రా = అసశ్చత సాస్వాహా
 18 కకుహగ్ం రూపం = పురోగా ..
 19 య త్తే సోమాదాభ్యం = సోమాయ సాస్వాహా
 20 ఉశి త్వం దేవ సోమ గాయత్రేణ = పాథో అపీహిసాస్వాహా
 21 వశి త్వం దేవ సోమ త్తై = అపీహి సాస్వాహా
 22 అన్మత్సన్మాత్యం = జాగతేన = అపీహి ..
 23 ఆనః ప్రాణ ఏతు = ప్రాణాయ త్వా సాస్వాహా
 24 ఇంద్రాగ్ని మే వర్చః = ధత్త మశ్వినా ..
 25 దధన్వేవా యదీ మను = మివాభవ త్సాస్వాహా

11 + 25 = 36 మంత్రాః

అన్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ వస త్రిభి ర్గ్రహీతవ్యా నద్ధ సోమాంశవ ప్రయః । మాందా
 ద్వాదశ మంత్రా నై శ్చమసస్థా అపోంశుభిః । ఆధునో త్యథ
 శుక్రంతే ఓదాభ్య పాత్రే దధిగ్రహాః । ఆస్మి న్నదాభ్య మాదత్తై
 కకుహం సోఽపసీయతే । య త్తే జుహో త్యుశిక్ష్మాన్తా నంశూ
 నభిషవ త్రయే । త్రిభి స్సంస్పృజతే హ్యీన స్స్వర్ణోపరి సము
 చ్ఛ్వినేత్ । ఇంద్రా స్పృష్ట్వోదకం హోమో దధన్వే పంచ
 వింశతిః॥

అథ చతుర్థోనువాకః

బ్రా ఓం ఏత ద్వా అపాం = అపో భేషజ మేవ కురుతే.

అథ పంచమోనువాకః

- 1 మం ఓం వాయు రసి ప్రాణో నామ సవితు = పానంమేదా సాస్వాహా
 2 చక్షు రసి = ధాతు రాధిపత్య ఆయు ర్మే దా సాస్వాహా

- 3 రూప మని వర్ణో నామ బృహస్పతే = ప్రజాం మే దాస్వాహా
 4 ఋత మని సత్యం నామేంద్రస్య = క్షత్రం మే దా ..
 5 భూత మని భవ్యం నామ పితృణా మాధిపత్యే
     ఽపామోషధీనాం గర్భం ధా స్వాహా
 6 ఋతస్య త్వా వ్యోమనే స్వాహా
 7 ఋతస్య త్వా విభూమనే ..
 8 ఋతస్య త్వా విధర్మణే ..
 9 ఋతస్య త్వా సత్యాయ ..
 10 ఋతస్య త్వా జ్యేతిషే ..
 బ్రా ప్రజాపతి ర్విరాజ మసశ్యత్ = విరాజ్యేవాఽన్నాద్యేప్రతిష్ఠతి

$$10 + 36 = 46 \text{ మంత్రాః}$$

అన్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ వాయు ర్దశ ద్వాదశాహే పృశ్నిగ్రహణ మంత్రకాః॥

అథ షష్ఠోనువాకః

బ్రా ఓం దేవా వై యద్యజ్ఞేన నావారుంధత = పరా నన్వితి బ్రూయా
 ద్యద్గుహ్లాతి॥

1 మం ఓం అద్యు స్త్వాషధీభ్యో గృహ్లామి స్వాహా

బ్రా ఇతి తస్మా దద్యు ఓషధయ స్సంభవంతి యద్గుహ్లాతి

2 మం ఓషధీభ్య స్త్వా ప్రజాభ్యో గృహ్లామి స్వాహా

బ్రా ఇతి తస్మా దోషధయో మనుష్యాణా మన్నం యద్గుహ్లాతి

3 మం ప్రజాభ్య స్త్వా ప్రజాపతయే గృహ్లామి స్వాహా

బ్రా ఇతి తస్మా త్రప్రజాపతిం ప్రజా అను ప్రజాయంతే

$$46 + 3 = 49 \text{ మంత్రాః}$$

అన్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ పరాభిధా అతిగ్రాహ్యో నై గవామయనే త్రయః
తేష్వద్యు ఓషధీద్య శ్చ ప్రజాద్య శ్చేతి మంత్రకాః

అథ సప్తమోనువాకః

బ్రా ఓం ప్రజాపతి ర్దేవాసురా నస్పృజత =
య ఏవం ఛందసాం వీర్యం వేద

- 1 మం ఆశ్రావయ స్వాహా
- 2 అస్తు శ్రౌపట్నాన్వహా
- 3 యజ స్వాహా
- 4 యే యజా మహే స్వాహా
- 5 వషట్కూర స్వాహా

బ్రా భవత్యా = భవతి బ్రహ్మవాదినో = కన్మైక మధ్యర్య
= యఏవం వేదోపైసం యజ్ఞోనమతి .

5 + 49 = 54 మంత్రాః

అన్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ ఆశ్రావయే త్యాదయో లత్ర పంచ మంత్రా ఉదీరితాః
ఆశ్రావణాది సోమార్థ మంత్రాః ప్రా క్తన మైష్ఠికం

అథ అష్టమోనువాకః

- 1 మం ఓం ఆయుర్దా అగ్నే హవిషో = దిమ్గ్ం స్వాహా
- బ్రా ఆవృశ్యతే వా ఏత ద్యజమానో = నార్తి
మార్చతి యజమానః।
- 2 మం యత్కుసీద = మయియేన యమగ్య బలినా చరామి।
ఇప్రావనన్నిరవదయే = అన్యతో భవామి స్వాహా

- 3 విశ్వలోప విశ్వదావస్య - వరేణ్యగ్ం స్వాహా
 4 అయన్నో నభసా = అస ద్వాహా
 5 సత్వన్నో నభసస్పత - మాకృధి ..
 6 దేవ సగ్ంసాన - స్వస్తిగ్ం స్వాహా
 బ్రా అగ్ని ర్వావ యమ = అత్య మేవ తదాహైతన్యే
 గోపాయేతి

6 + 54 = 60 మంత్రాః

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ ఆయు స్తవభృథం ప్రేభో ర్హోమ ఆహవనీయకే।
 యక్కు వేదిం దహే తత్ర విశ్వ సక్త్యాహుతి ర్భవేత్।
 ఆయం త్రిభి రుపస్థానం షణ్మంత్రా అష్టమే స్థితాః

అథ నవమోనువాకః

- 1 మం ఓం ఏతం యువానం = మదేమ స్వాహా
 2 నమోమహిమ్న = ఇదమస్తు హవ్యగ్ం స్వాహా
 3 దేవానామేష = అభవ త్త దేషాగ్ం స్వాహా
 4 పితా వత్సానాం = రేత స్వాహా
 5 త్వాంగావోవృణత = వసూని ..
 బ్రా వ్యుద్ధేనవా ఏషవకునా = సమృద్ధేన యజతే యన్యైతాని
 క్రియంతే.

60 + 5 = 65 మంత్రాః

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ గోయాదే జీర్ణ వృషభస్యా లంభం యది వాంఛతి।
 తదా యువానం వృషభం యత్తైత మితి యోజ।
 యేత్ నమో జీర్ణ ముపాకుర్యా దేవానాం తద్వపాహుతిః
 పితా ఒగహోమ స్త్వాంగావ స్సిన్విష్టకృ త్పంచవర్ణితాః॥

అథ దశమోనువాకః

- 1 మం ఓం సూర్యో దేవో దివిషద్యోధాతా = జుహోతు స్వాహా
- 2 యస్యాస్తే హరితో = సుమజీగమగ్ం స్వాహా
- 3 అవర్తస వర్తయ = రావర్తయా పున స్వాహా
- 4 వితేభినద్మితకరీం = జాయు చ స్వాహా
- 5 బహిస్తే అస్తు తావితి స్వాహా
- 6 ఉరు ద్రథోస్ విశ్వరూప = ఆనంజగర్భగ్ం స్వాహా
- 7 ఏకపదీ ద్విపదీ = ప్రథతాగ్ం స్వాహా
- 8 మహీ ద్యాః పృథివీ = భరీమభి స్వాహా

8 + 65 = 73 మంత్రాః

అన్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ సూర్యో హుత్వా ఒఒజ్యంగర్భిణ్యా యస్యా ఇత్యనుమంత్రణం।
 అవర్త గర్భ మాహూత్య వితే గర్భం చిన్తతి హి। బహిర్గర్భం
 నిరస్యో ర్యో రంతరోర్వితి భాజనం. ఏక హోమో మహీ భస్మా
 చ్చాదనం గర్భ దాశయోః। అనువాకే తు దశమే మంత్రా అష్టా
 వుదీరితాః॥

అథైకాదశోనువాకః

- 1 మం ఓం ఇదం వా మాన్యే = మదశ్చశస్యతే స్వాహా
- 2 అయం వాం పరిషిష్యతే = మదాయ పీతయే స్వాహా
- 3 అన్యే ఇంద్రాబృహతీ = సహస్రిణగ్ం ..
- 4 బృహస్పతి ర్నః పరిపాతు = పరివఃకృతోతు ..
- 5 వితే విష్వ గ్వాతజాతా = రుజంత స్వాహా
- 6 త్వా మగ్నే మానుషీ = ఘృతశ్రియగ్ం ..
- 7 ధాతా దదాతునో రయి మీశానో = వావన త్వాహా
- 8 ధాతా ప్రజాయా ఉత = విధేమ స్వాహా

- 9   ధాతా దదాతు నో రయిం ప్రాచీం = రాధన స్వాహా
 10   ధాతా దదాతు దాకుషే = సజోషా స్వాహా
 11   అనునో ద్యానుమతి = దాకుషే మయ స్వాహా
 12   అన్విదనుమతే త్వం = తారిష త్వాహా
 13   అనుమన్యతా మనుమన్యమానః = శర్మయచ్చతు స్వాహా
 14   యస్యా మిదం ప్రదిశ = శర్మ యచ్చతు స్వాహా
 15   రాకా మహాగ్ం సుహవాగ్ం = ముక్త్యగ్ం .,
 16   యా నే రాకే సుమతయ = రరాణా   ,,
 17   నినీవాలి పృథుష్టుకే = దిదిద్ధిన స్వాహా
 18   యా సుపాణి స్వంగురి = జుహోతన స్వాహా
 19   కుహూ మహాగ్ం సుభగాం = విధేమ   ,,
 20   కుహూ ర్దేవానా మమృతస్య = దదాతు   ,,

73 + 20 = 93 మంత్రాః

ఆస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ ధవే దిదంవా మిత్రైంద్రా బార్హస్పత్యే చతుష్టయం । వితే
 వివిచిమద్యాగే ధాతే త్యేత చ్చతుష్టయం । దేవికా స్వాద్యయాగే
 స్యా దన్వి త్యనుమతే చరా । చతుష్టయం స్యా ద్రాకాం తు
 రాకా దేవ్యా శ్చరా తథా । సిని యాసు సినివాల్యాః కుహూం
 కుహ్వీ శ్చ వింశతిః । ప్రపాతకే తృతీయేపి సోమకేష శ్చ
 కాన్యపి । ఉక్తః కర్మాంతరం కించి దపి తత్రోప వర్జితం॥

ఇతి తృతీయాష్టకే తృతీయః ప్రశ్న స్సమాప్తః

తృతీయ ప్రశ్న గతా మంత్రాః 193

ప్రథమ ద్వితీయ ప్రశ్న గతా మంత్రాః 230

ఆదితః ప్రశ్నత్రయ గతా మంత్రాః 330

అథ తృతీయాష్టకే

చతుర్థః ప్రశ్నః

శ్లో॥ ప్రపాతకే చతుర్థే తు కించి నైమిత్తికం తథా ।

పశ్యిష్టి ర్దర్శిహోమా శ్చ వాచ్యాః కామ్యా శ్చ కేచన॥

అథ ప్రథమోనువాకః

వివాఏతస్యే త్యా ద్యేకాదశా ఒనువాకస్థ పడశీతి మంత్రాణాం
విశ్వేదేవాః కాండర్షయః । వాయూదయో దేవతాః । త్రిష్టుబాది నానా
చందాంసి । కృష్ణయజుర్వేదీయ తైత్తిరీయ శాఖాహోమే వినియోగః॥
బ్రా వివాఏతస్య యజ్ఞఋర్ధ్వతే = ఇష్ట్యా వసీయాన్భవతి.

అథ ద్వితీయోనువాకః

- 1 మం ఓం ఆవాయో భూష = పూర్వపేయగ్ం స్వాహా
- 2 ఆకూత్యై త్వా = కిక్కిటాతే మనః ప్రజాపతయే స్వాహా
- 3 ఆకూత్యై త్వా = కిక్కిటాతే ప్రాణం వాయవే ,.
- 4 ఆకూత్యై త్వా = కిక్కిటాతే చక్షు సూర్యాయ ,.
- 5 ఆకూత్యై త్వా = కిక్కిటాతే శ్రోత్రం ద్యావా = స్వాహా
- 6 ఆకూత్యై త్వా = కిక్కిటాతే వాచగ్ం సరస్వత్యై స్వాహా
- 7 త్వం తురీయా = యజమానస్య కామా స్వాహా
- 8 అజాసిరయిష్టా = బృహద్భా స్వాహా
- 9 తంతుం తన్వన్ = కృతా న్స్వాహా
- 10 అనుల్బణం వయత = జనగ్ం స్వాహా
- 11 మనసో హవి రసి = గాత్రభాజో భూయాన్మ స్వాహా

అస్య వినియోడ సంగ్రహః

శ్లో॥ ఆవాయో ఇత్యుపాకుర్యా దాకూత్యై పంచభి ర్హుతిః ।

త్వం గచ్ఛంతీం మంత్రయిత్వా హన్యమానా మజే తిచ ।

తంతుం వపాహుతి స్తద్వ దనుల్పేతి హవిర్హుతిః ।
 మన శ్శేషా నృక్షయంతి మంత్రా ఏకాదశేరితాః ।
 మంత్రాః కామ్యవశోర త్ర ద్వితీయే సముదీరితాః॥

అథ తృతీయోనువాకః

బ్రా ఇమే వై సహస్రాం = తేషా మేవైషాప్తా.

అథ చతుర్థోనువాకః

- 1 మం ఓం చిత్తం చ స్వాహా
- 2 చిత్తి శ్చ ..
- 3 ఆకూతం చ ..
- 4 ఆకూతి శ్చ ..
- 5 విజ్ఞాతం చ ..
- 6 విజ్ఞానం చ ..
- 7 మన శ్చ ..
- 8 శక్వరీ శ్చ ..
- 9 దర్శ శ్చ ..
- 10 పూర్ణమాస శ్చ స్వాహా
- 11 బృహ చ్చ స్వాహా
- 12 రథంతరం చ ..
- 13 ప్రజాపతి ర్జయా నింద్రాయ = బభూవ స్వాహా

11 + 13 = 24 మంత్రాః

బ్రా దేవాసురా స్సంయతౌ ఆనన్ త్స్థిత్రై = జయత్యేవ తాం పృతనాం
 అన్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ అథ త్రయోదశ జయా శ్చిత్తం చేత్యాదయ త్రతాః.

అథ పంచమోనువాకః

- 1 మం ఓం అగ్ని ర్భూతానా మధిపతి = దేవహూత్యాగ్ం స్వాహా
- 2 ఇంద్రో జ్యేష్ఠానా = దేవహూత్యాగ్ం స్వాహా

- 3 యమః పృథివ్యా = దేవహూత్యాగ్ం ..
 4 వాయు రంతరిక్ష స్వాధిపతి = దేవహూత్యాగ్ం స్వాహా
 5 సూర్యో దివో ఽధిపతి = దేవహూత్యాగ్ం స్వాహా
 6 చంద్రమా నక్షత్రాణా మధిపతి = దేవహూత్యాగ్ం స్వాహా
 7 బృహస్పతి ర్భ్రహ్మణో = దేవహూత్యాగ్ం స్వాహా
 8 మిత్ర స్సత్యానా మధిపతి = దేవహూత్యాగ్ం స్వాహా
 9 వరుణో ఽపా మధిపతి = దేవహూత్యాగ్ం ..
 10 సముద్ర స్సోత్యానాం = దేవహూత్యాగ్ం స్వాహా
 11 ఆన్నగ్ం సామ్రాజ్యానా = దేవహూత్యాగ్ం ..
 12 సోమ ఓషధీనా = దేవహూత్యాగ్ం స్వాహా
 13 సవితా ప్రసవానా = దేవహూత్యాగ్ం ..
 14 రుద్రః పశూనా = దేవహూత్యాగ్ం ..
 15 త్వష్టా రూపాణాం = దేవహూత్యాగ్ం ..
 16 విష్ణుః పర్వతానాం = దేవహూత్యాగ్ం ..
 17 మరుతో గణానాం = దేవహూత్యాగ్ం ..
 18 పితరః పితామహః పరేవరే = దేవహూత్యాగ్ం స్వాహా

24 + 18 = 42 మంత్రాః

అన్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ అగ్ని మభ్యాతాన మంత్రా అష్టాదశయథాశ్రుతాః.

అథ షష్ఠోనువాకః

బ్రా దేవా వై య ద్యజ్ఞే కుర్వత = పరా స్యబ్రాతృవ్యో భవతి.

అథ సప్తమోనువాకః

1 ఓం ఋతాషా ధృతధామా = తస్మై స్వాహా

2 తాభ్య స్వాహా

- 3 సగంహితో విశ్వసామా = తన్నై స్వాహా
 4 తాభ్య స్వాహా
 5 సుషుమ్న స్సూర్య రశ్మి = తన్నై స్వాహా
 6 తాభ్య స్వాహా
 7 భుజ్య స్సవర్ణో యజ్ఞో గంధర్వ స్తస్య = తన్నై స్వాహా
 8 తాభ్య స్వాహా
 9 ప్రజాపతి ర్మిశ్వకర్మా = తస్య రాగ్నమాన్య తన్నై స్వాహా
 10 తాభ్య స్వాహా
 11 ఇషిరో విశ్వవ్యచా పాతో గంధర్వ = తేన్నై స్వాహా
 12 తాభ్య స్వాహా
 13 భువనస్య పతే యస్య త = స్వస్తిగ్ం స్వాహా
 14 పరమేష్ఠ్యధిపతి ర్ముత్య = స్తస్యవిశ్వ = తన్నై స్వాహా
 15 తాభ్య స్వాహా
 16 సుక్షితి స్సభూతి = పాంతు తన్నై స్వాహా
 17 తాభ్య స్వాహా
 18 దూరేహేతి రమృడయో = స్తస్యప్రజా = తన్నై స్వాహా
 19 తాభ్య స్వాహా
 20 చారుఃకృపణ కాశీకామో గంధర్వ = తన్నై స్వాహా
 21 తాభ్య స్వాహా
 22 సనో భువనస్య పతే = శర్మ యచ్చ స్వాహా

$$22 + 52 = 74 \text{ మంత్రాః}$$

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ ఋతా రాష్ట్రభృత స్తద్వ ద్వావింశతి రుదాహృతాః.

అథ తృతీయాష్టకే

చతుర్థః ప్రశ్నః

అథ సప్తమోనువాకః

సాయనభాష్యే అథ సప్తమే రాష్ట్రభృన్మంత్రా ఉచ్యంతే.

తేషాం వివియోగ విశేషం సూత్రకారో దర్శయతి.

సూ. షడ్విః పర్యాయైః ద్వాదశ రాష్ట్రభృన్తో జుహోతి ఋతాసా
దృతధామేతి పర్యాయ మనుద్రుత్య తస్మైస్సావహేతి ప్రథమాహుతిం
జుహోతి తాభ్యస్సాన్వాహే త్యుత్తరా మేవ మితరా స్పంచపర్యాయా
న్విభజతి. భువనస్యపత ఇతి పర్యాయాణాం సప్తమ్యాహుతీనాం త్రయో
ధశ్యేతేన వ్యాఖ్యాతం భువనస్యపత ఇతి రథముఖే పంచాహుతీర్బ్రహ్మోతి
దశవా॥ ఇతి.

నామ సఇదం బ్రహ్మేత్యాదేస్తు సర్వత్రానుషంగ ద్యోతనాయ
పునః పాఠః.

అథ అష్టమోనువాకః

బ్రా రాష్ట్రికామాయ హోతవ్యః = జుహోతి

అథ నవమోనువాకః

బ్రా దేవికా నిర్వపేత్ = ప్రాఖోతి

అథ దశమోనువాకః

1 మం ఓం వాస్తోష్పతే ప్రణిజానీహి = చతుష్పదే స్వాహా

2 వాస్తోష్పతే శగ్మయా = స్పదాన స్వాహా

బ్రా య త్స్థాయం ప్రాత రగ్నిహోత్రం జుహోతి = సమారోహయతే.

2 + 64 = 66 మంత్రాః

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ అగ్ని హోత్రీతు సగృహః ప్రయాన్య స్థూహయాద్వయం ।
వాస్తోః పురోనువాక్త్యైకా యాజ్ఞా ౭న్యా చేతి తద్వయం॥

అథై కాదశోనువాకః

- 1 మం ఓం త్వమగ్నే బృహద్వయో = రుగ్వా స్వాహా
- 2 హవ్యవాడగ్ని = శ్రవాగ్ం ని ..
- 3 త్వంవ సోమ నో వశో = వనస్పతి స్వాహా
- 4 బ్రహ్మ దేవానాం పదవీః = రేభ స్థ్వాహా
- 5 అవిశ్వదేవగ్ం = సవితారగ్ం స్వాహా
- 6 అసత్యేన రజసా = విపశ్య స్థ్వాహా
- 7 యథానో అదితిః కరత్ = రుద్రయగ్ం స్వాహా
- 8 మానస్తోకే తనయే = విధేమతే స్వాహా
- 9 ఉదపృతో నవయో = అనావ స్థ్వాహా
- 10 హగ్ంనై రివ సఖిభి = విద్వా నగాయ స్థ్వాహా
- 11 ఏంద్రసానసిగ్ం రయిం = మూయేత ..
- 12 ప్రససాహిషే పురుహూత = రేవతీనాగ్ం స్వాహా
- 13 త్వగ్ం సుతస్య పీతయే = నుక్రతో స్వాహా
- 14 భువ స్త్వ మింద్ర బ్రహ్మణా = విశ్వచర్షణే స్వాహా
- 15 మిత్రస్య చర్షణీధృతి = చిత్రశ్రవ స్తమగ్ం ..
- 16 మిత్రో జనా న్యాతయతి = ఘృతవ ద్విధేమ ..
- 17 ప్రసమిత్ర మర్తో అస్తు = నదూరా స్థ్వాహా
- 18 యచ్చిద్ధితే విశో యథా = ద్యవిద్యవి ..

19 యత్కించదం వరుణ = దేవరీష స్సాహ

20 కితవాసో యద్రుచిషు = ప్రియాన , ,

20 + 66 = 86 మంత్రాః

అన్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ రాజసూయే దేవసువా మిష్టా యాజ్ఞా ఇమాః క్రమాత్ ।

త్వమగ్నే బృహ దాగ్నేయే త్వంచసోమేతి సోమకే ।

ఆవిశ్వదేవం సావితే యథాన ఇతి రోద్రకే ।

బార్హస్పత్య ఉదేత్యేత దైంద్రేత్యైంద్రే చతుష్టయం ।

మిత్రస్యేతి త్రయంమైత్రే వారుణే యదితి త్రయం ।

ఏకాదశేనువాకే ఒస్మి న్యంత్రా ఉక్తా హి వింశతిః॥

ఇతి తృతీయాష్టకే చతుర్థః ప్రశ్న స్సమాప్తః

ఏతత్ప్రశ్న గతా మంత్రాః 86

ఆదితః ప్రశ్నత్రయ గతా మంత్రాః 290

ప్రశ్న చతుష్టయ గతాః మంత్రాః 416

~~~~~

అథ తృతీయాష్టకే

పంచమః ప్రశ్నః

ఓం పూర్ణాపశ్చాదిత్యాద్యేకా దశానువాకస్త షష్టి మంత్రాణాం
విశ్వేదేవాః కాండర్షయః । త్రిష్టుబాది నానా చందాంసి । పౌర్ణమాస్యా
దయో దేవతాః । కృష్ణయజుర్వేదీయ తైత్తిరీయ శాఖా హోమే
వినియోగః.

1 మం ఓం పూర్ణా పశ్చా దుత = మాదయంతాగ్ం స్సాహ

2 యతే దేవా అదధు = తనువే సోమన స్సాహ

3 మం ఓం నివేళన స్సంగమనో = పథీనాగ్ం స్వాహా

4 అగ్నిషోమా ప్రథమా వీర్యేణ = నియచ్ఛత స్వాహా

బ్రా అదిత్యా శ్చాంగిరస శ్చ = మిథునో గావో దక్షిణా సమృద్ధ్యై.

అన్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ పూర్ణే త్యారంభణీయేష్టా ద్వౌ సారస్వతహోమయోః ।

మంత్రౌ వికల్పితా వన్యా వితి చత్వార ఈరితాః॥

అథ ద్వితీయోనువాకః

బ్రా ఓం ఋషయో వా ఇంద్రం = వస్యష్టి రసీత్యాహ ప్రతిష్ఠిత్యై.

అథ తృతీయోనువాకః

1 మం ఓం అగ్నినా దేవేన = పూర్వజాన్భృతృవ్యాన్ =

క్రామామి స్వాహా

2 ఇంద్రేణ దేవేన = సహజాన్భృతృవ్యాన్ =

క్రామామి స్వాహా

3 విశ్వేభి ర్దేవేభిః = అపరజాన్భృతృవ్యానధరాన్ =

క్రామామి స్వాహా

4 ఇంద్రేణ సయుజో వయగ్ం = హరస్వీ భూయాసగ్ం

స్వాహా

4 + 4 = 8 మంత్రాః

అన్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ యజమానో ఒగ్నినేంద్రేణ విశ్వేభి ర్విష్ణవతిక్రమాన్ । క్రామ

త్యుత్తరయో రాభృతృవ్యా నిత్యా ద్యనుషణ్యతే । ఇంద్రే పూర్వా

గ్నుపస్తానం మంత్రా శ్చత్వార ఈరితాః॥

అథ చతుర్థోనువాకః.

- 1 మం ఓం యే దేవా యజ్ఞహవః పృథివ్యా = వయగ్గ్ం స్వాహా
- 2 యే దేవా = యజ్ఞముహః పృథివ్యా = వయగ్గ్ం ..
- 3 ఆగన్మ = రోచనే దివ స్వాహా
- 4 యే దేవా యజ్ఞహవో ఒంతరిక్షే = వయగ్గ్ం స్వాహా
- 5 యే దేవా యజ్ఞముహో ఒంతరిక్షే = వయగ్గ్ం ..
- 6 యాస్తే రాత్రీ = తరతా రజాగ్ంసి స్వాహా
- 7 యే దేవా యజ్ఞహవో దివ్య = వయగ్గ్ం స్వాహా
- 8 యే దేవా యజ్ఞముహో దివ్య = వయగ్గ్ం ..
- 9 యేనంద్రాయ సమభరః = ఆధేహ్యేనగ్ం ..
- బ్రా యజ్ఞహవోవై దేవా = యజ్ఞానితి,

8 + 9 = 17 మంత్రాః

అన్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ యే దేవా ఇత్యతీమోక్ష మంత్రానేతా స్త్వపే న్నవ ।
యజ్ఞహ న్యజ్ఞ ముష్యేతి భేదా స్తంత్రభి దివ్యతే.

అథ పంచమోనువాకః

- 1 మం ఓం సూర్యో మా దేవో దేవేభ్యః = విధేమతే స్వాహా
- 2 అహం పరస్తా దహ = సమానానాగ్ం ..
- 3 ఆసముద్రా దాంతరిక్షే = వర్షయంతు స్వాహా
- 4 ఉన్నంభయ పృథివీం = విన్మజా దృతిగ్గ్ం స్వాహా
- బ్రా పశవో వా ఏతే యదాదిత్యా = ప్రతిష్ఠాపయతి.
- 5 మం కవి ర్యజ్ఞస్య వితనోతి = వసీయా ధ్వాన్వాహా
- 6 యాస్తే విశ్వా స్సమిధో = శర్మ స్వాహా
- 7 ఆశాసాన స్సువీర్యగ్ం = యజమానాయతిష్ఠ స్వాహా

17 + 7 = 24 మంత్రాః

అన్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ సూర్యో తృతీయ సవన ఆచిత్యగ్రహ హస్తకః । ఉత్తిష్టే దహ
మిత్యస్మా త్థాన్వమ్య న్వారభతే గ్రహం । అసముచ్చాలయే
ర్ధరైపురున్నపృష్ఠ్యర్ధ హోమకః । కవి ర్హరే ధ్రువం యాస్తే
వహ్నా ప్రాస్యతి దర్శకాన్ । ఆశా యూపోపస్థితి స్సాన్య తస్మై
మంత్రా ఇహేరితాః॥

అథ షష్ఠోనువాకః

- 1 మం ఓం సంత్యా నహ్యోమి పయసా = వాజ మస్మే స్వాహా
  - 2 పైతు బ్రహ్మణ స్పత్నీ = సీదతు స్వాహా
  - 3 అథాహ మనుకామినీ = విశా ఇహ ..
  - 4 సుప్రజస స్త్వా పయగ్ం = అదాభ్యగ్ం స్వాహా
  - 5 ఇమం విష్యామి = కరోమి స్వాహా
  - 6 ప్రేహ్యదే హ్యుతస్య = మామాహిగ్ంసీ స్వాహా
  - 7 వసుభ్యో రుద్రేభ్య = పన్నేజనీ ర్గృహ్ణామి యజ్ఞాయ =
ర్గృహ్ణామి స్వాహా
  - 8 వసుభ్యో = పన్నేజనీ స్సాదయామి యజ్ఞాయవః =
స్సాదయామి స్వాహా
  - 9 విశ్వస్య తే విశ్వావతో = ధిషీయ స్వాహా
  - 10 అగ న్దేవా న్యజ్ఞోను = ఈడితా స్వాహా
- 10 + 24 = 34 మంత్రాః

అన్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ సంత్యా పత్నీ యోక్తబంధః పైతు కాలాముఖీం నయేత్ ।
అథా ఒహ ముపవిశ్యైషా సుప్రజేతి జపేదథ । ఇమం కాలే
యోక్తమోకః ప్రేహిపత్నీ ముదానయేత్ । వసు పన్నేజనీః
పత్నీ గృహీత్వా తేన సాదయేత్ । విశ్వస్య పత్నీ ముద్గాతా

సంఖ్యాపయతి సా త్వగన్ । అపః ప్రవర్తయ మ్నిరా వత్ర
మంత్రా దశేరితాః॥

అథ నవమోనువాకః

బ్రా ఓం వషట్కారోవై గాయత్రియై = జాయతే.

అథాష్టమోనువాకః

1 మం ఓం ఉపయామ = సిప్రజాపతేత్వా జ్యోతిష్మతే = పృథివ్యై
త్వా స్వాహా

2 అపేంద్ర ద్విపతో = తంజహి స్వాహా

3 ప్రాణాయ త్వా పానాయత్వా = జుహోమి స్వాహా

34 + 3 = 37 మంత్రాః

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ ఉపయా దధిగృహ్ణా త్యపేంద్రేతి హరతి గ్రహం ।

ప్రాణాయేతి జుహోత్యేనం త్రయో మంత్రా ఇహేరితాః॥

అథ నవమోనువాకః

బ్రా ఓం యాం వా అధ్వర్యు శ్చ = ఊర్జంపశూ నవరుందే.

అథ దశమోనువాకః

1 మం ఓం త్వేక్రతుమపివృంజంతి = భియోధి స్వాహా

2 ఉపయామ = సిప్రజాపతయే త్వా = గృహ్ణామి స్వాహా

3 ఏషతే యోనిః ప్రజాపతయే త్వా స్వాహా

బ్రా ఓం ప్రాణగ్రహ స్సృహ్ణాతి = ప్రజానయంతి.

1 మం ఓం అయం పురో భువః = ప్రాణం గృహ్ణామి ప్రజాభ్య
స్వాహా

2 అయం దక్షిణా = మనోగృహ్ణామి ప్రజాభ్యః స్వాహా

- 3 అయం శక్త్యా ద్విశ్వవ్యధా = చక్షర్గృహ్ణామి ప్రజాభ్యః
స్వాహా
- 4 ఇద ముత్తరా త్సుసర్వసు = శ్రోత్రం గృహ్ణామి
ప్రజాభ్య స్వాహా
- 5 అయముపరిమతి స్తస్యై = వాచం గృహ్ణామి
ప్రజాభ్య స్వాహా

అన్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ త్వే గవా మయనే పాత్రే లతిగ్రాహ్య గ్రహణం భవేత్ ।
అయం పురోభుజః ప్రాణగ్రహణాం పంచ మంత్రకాః ।
సోమాంశవో నప నవ గ్రాహ్యః పర్యాయ పంచకే॥

8 + 37 = 45 మంత్రాః

అదైకాదశోనువాకః

- 1 మం ఓం ప్రదేవం దేవ్యాధియా = దానుష క్నా వహా
- 2 అయముష్య ప్రదేవయు = చేతతిత్మనా స్వాహా
- 3 అయ మగ్ని రురుష్య = కృత స్వాహా
- 4 ఇడా యా స్త్వా పదే = వోధవే ,,
- 5 అగ్నే విశ్వేభి = సాధు స్వాహా
- 6 సీదహోతస్వ ఉరోకే = వయో ధా స్వాహా
- 7 నిహోతాహోతృషదనే = జిహ్వోఅగ్ని ,,
- 8 త్వం దూత స్త్వమునః = గోపా స్వాహా
- 9 అభిర్వాదేవ సవిత = మీమహే ,,
- 10 మహీ ద్యాః పృథివీ చ న = భరీమఖి స్వాహా
- 11 త్వా మగ్నే పుష్కరా = వాఘత స్వాహా
- 12 తము త్వా దధ్యజ్ = పురందరగ్ం ,,
- 13 తము త్వా పాథ్యోవృషా = జయగ్ం రణేరణే స్వాహా .

- 14 మం ఓం ఉత బృవంతు = జయోరణేరణే స్వాహా
 15 ఆయగ్ం హస్తేన = స్వధ్వరగ్ం ..
 16 ప్రదేవం దేవ వీతయే = నిషేదతు ..
 17 ఆజాతం జాతవేదనే = గృహపతిగ్ం స్వాహా
 18 అగ్నినాగ్ని సమిధ్యతే = జుహ్వస్య స్వాహా
 19 త్వగ్ం హ్యగ్నే అగ్నినా = సమిధ్యతే ..
 20 తం మర్జయంత సుక్రతుం = వాజినగ్ం ..
 21 యజ్ఞేన యజ్ఞ = స్సంతి దేవా స్వాహా

21 + 45 = 66 మంత్రాః

అస్య విసియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ అథ పాశుక హూత్రస్య శేషజాత్తర వేదికే । అగ్ని ప్రణయనే
 హ్యష్టా ప్రదేవ మితి మంత్రకాః । అథాగ్ని మంథనే పంచ
 జాతేవహ్నా వుతద్వయం । ప్రదేగ్ం ర్మేళనే షట్సు ర్మంత్రా
 అత్రైక వింశతిః॥

ఇతి తృతీయకాండే పంచమః ప్రశ్న స్సమాప్తః

ఏత త్ప్రశ్నగతా మంత్రాః సప్రాణగ్రహాః 66

ఆదితః పంచప్రశ్నగతా మంత్రాః 482

ప్రథమ ద్వితీయాష్టక గతా మంత్రాః 661

అష్టక త్రయ గతా మంత్రాః 2143

అథ చతుర్థకాండే

ప్రథమః ప్రశ్నః

శ్లో॥ చతుర్థేత్వగ్నిచిత్వంగ మంత్రాణాం పాఠ ఈరితః । చతుర్థకాండ
మగ్నాఖ్యం సప్తభిః పాఠకై ర్యతం । సంజ్ఞాన మిహ
సావిత్రం లోకోయం నాచికే తతః । చాతుర్థోత్రో బ్రహ్మవై చ
పరే వైశ్య సృజ స్తతః । ఖద్రం ప్రశ్న స్త్వా రుణంస్యా
త్పంచై తేచితి నామకాః । ఆయుషః ప్రాణమింద్రో దధీ చ
ఏతేగ్ని కాండకాః । అంత్యాన్వినాను వాకాన్ధ్యా జీమాతస్యేతి
చ త్రయం । తురీయ మగ్ని కాండస్యా ద్రుద్రా తం తు స
వర్జయేత్॥

ఇతి కాండానుక్రమణికాయాం ఉభాసంభరణే మంత్రాః ప్రథమే
పాఠకే శృతాః । ఏకాదశాను వాకాన్ధ్యాస్త దర్భాన్ధ్యాః క్రమాదమి ।
యుంజానః ప్రథమ మిత్యాది షష్ట్యంతరశత మంత్రాణాం అగ్నిః
కాండఋషిః । అనుష్టుబాది నానా చందాసి । సవిత్రాదయో దేవతాః ।
కృష్ణ యజుర్వేదీయ తైత్తిరీయశాఖా హోమే వినియోగః

అథ ప్రథమోనువాకః

- 1 మం ఓం యుంజానః ప్రథమం = అద్యాభర త్స్వాహా
- 2 యుక్తాయ మనసాదేవాన్ = సువాతితా స్త్వాహా
- 3 యుక్తేన మనసా వయం = శక్త్యై స్వాహా
- 4 యుంజతే మన ఉతయుంజతే = పరిష్ఠతి స్వాహా
- 5 యుంజే వాం బ్రహ్మపూర్వం = దివ్యానితస్థ స్వాహా
- 6 యస్యప్రయాణ మన్వన్య = మహిత్వనా స్వాహా
- 7 దేవసవితః ప్రసువ = స్వధాతిన స్వాహా
- 8 ఇమం నో దేవసవితః = సువర్జితగ్ం స్వాహా
- 9 ఋచాస్తోమగ్ం సమర్చయ = వర్తని ..

- 10 మం ఓం దేవస్యత్వా సవితుః ప్రసవే = అంగిరస్వ త్స్వాహా
 11 అభిరసినారిరసి = అంగిరస్వ త్స్వాహా
 12 బభ్రరసి నారిరసి = అంగిరస్వ ..
 13 హస్త ఆధాయసవితా = అంగిరస్వ,,

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ యుంజాప్తకే నైక హోమః ఋచాస్తోమః పునర్దుతిః ।
 దేవేత్యభిం చతుష్కేణాదతే మంత్రా ప్రయోదశ॥

అథ ద్వితీయోనువాకః

- 1 మం ఓం ఇమామగృభ్ణన్ = మారపంతీ స్వాహా
 2 ప్రతూర్తం వాజిన్నాద్రవ = అధియోని స్వాహా
 3 యుంజాథాగ్ం రాసథం యవం - అస్మయగ్ం స్వాహా
 4 యోగేయోగేతవస్తరం = మూతయే స్వాహా
 4 ప్రతూర్వన్నే హ్యవ = కృణ్వ స్వాహా
 6 హృష్టాసయుజాసహ = అంగిరస్వ దచ్ఛేహి స్వాహా
 7 అగ్నిం పురీష్య మంగిరస్వదచ్ఛేమ స్వాహా
 8 అగ్నిం పురీష్య మంగిరసద్భరి ష్యామ స్వాహా
 9 అగ్నిం పురీష్య మంగిరస్వద్భరామ స్వాహా
 10 అన్వగ్ని రుషసా = ఆతతాన స్వాహా
 11 ఆగత్య వా జ్యధ్వనః = చికిషతే ..
 12 ఆక్రమ్యవాజిన్ = వయగ్ం ..
 13 ద్యౌస్తే పృష్ఠం పృథివీ = పృతన్యత స్వాహా
 14 ఉత్క్రామ మహతే = ఉపథే అస్యా ..
 15 ఉదక్రమీ ద్రవిణోదా = నాక ఉత్తమే స్వాహా
 16 అపోదేవీ రుపస్పజ = సుపిష్పలా స్వాహా
 17 జిఘర్భ్యగ్నిం మనసా = విదానగ్ం ..

- 18 అత్వా జిఘర్మి వచసా = జర్హృషాణ .,
 19 పరివాజపతిఃకవి = దాశుషే స్వాహా
 20 పరిత్వాగ్నే పురం వయం = భంగురావత స్వాహా
 21 త్వమగ్నే ద్యుభి స్వ = జాయనే కుచి .,

19 + 21 = 34 మంత్రాః

అన్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ ఇమాం రజ్జుం సమాదాయ ప్రతూ తురగ బంధనం । యుంజా
 గర్గభ మాబధ్య యోగేయాంతి త్రిభి ర్మృదం । ఇమాం తా
 దగ్ని మిత్యాదే ర్గమనం ద్వేష్య మంత్రణం । ష్యామోంతేన
 వపా జప్య రామోంతాద్వేష్య మంత్రణం । అన్వగ్ని గచ్ఛే
 దాగత్య ద్వాభ్యామాక్రమయే ద్భువం । ద్యౌస్తేక్వ పృష్ఠం
 సంమూర్ద్వి హ్యుత్క్రాద్వాభ్యాంత దుత్క్రమః । అపః పదేపో
 నినయే జ్జిఘద్వాభ్యాం జుహోతిహి । పరిత్రిభిః పరిలిఖే దేకవింశతి
 రీరితాః॥

అథ తృతీయోనువాకః

- 1 మం ఓం దేవస్యత్వా సవితః = ఖనామి స్వాహా
 2 జ్యోతిష్మం తం త్వాగ్నే = ఖనామి,,
 3 అపాం పృష్ఠ మసి = వ్రథస్వ .,
 4 శర్మచస్థో వర్మచస్థో = పురీష్యగ్ం స్వాహా
 5 సంవసాథాగ్ం సువర్విదా = అజనమి త్త్వాహా
 6 పురీష్యోసి విశ్వభరాః = నిర్ణమంథ దగ్నే స్వాహా
 7 త్వా మగ్నే పుష్కరా = వాఘత స్వాహా
 8 తముత్వాదధ్యం జృషిః = పురందరగ్ం స్వాహా
 9 తముత్వా పాధ్యోవృషా = రణేరణే స్వాహా
 10 సీదహోత స్వ ఉ = వయోధా స్వాహా

- 11 నిహోతాహోతృషదనే = అగ్ని స్వాహా
 12 సగ్ంసీదస్వ మహాగ్ంఅసి = దర్శతగ్ం స్వాహా
 13 జనిష్వాహిజేన్యో = యజీయా స్వాహా

34 + 13 = 47 మంత్రాః

అన్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ దేవ ద్వాభ్యాం ఖనే చ్చాపాం పద్మపత్రం సమాహరేత్ । శర్మ
 ద్వాభ్యాం చర్మపత్రే స్తుతాత్యథ పురీష్యతః । చతుష్టయ్యా
 సంభరతి విప్రస్య క్షత్రియస్య తు । సీదేత్యాది చతుష్కేణ ఇతి
 మంత్రా శ్రుయోదశ॥

అథ చతుర్థోనువాకః

- 1 మం ఓం సంతేవాయు ర్మాతరిశ్వా = తుభ్యగ్ం స్వాహా
 2 సుజాతో జ్యోతిషాసహ = విభావసో ,,
 3 ఉదుతిష్ఠ స్వర్వరావానో = శ స్తిభి స్వాహా
 4 ఊర్ధ్వ ఊషణ ఊతయే = విహ్వయామహే స్వాహా
 5 సజాతోగర్భో అసి = కనిక్రదద్ధా స్వాహా
 6 స్థిరోభవ వీడ్వంగ = పురీష వాహన స్వాహా
 7 శివోభవ ప్రజాభ్యః = వనస్పతీ స్వాహా
 8 పైత్రితువాజీ కనిక్రదత్ = ఆయుషఃపురా స్వాహా
 9 రాసభోవాం కనిక్రదత్ = వహాదిత స్వాహా
 10 వృషాగ్నిం వృషణం భరన్ = సత్యగ్ం స్వాహా
 11 ఓషధయః ప్రతిగృహ్ణీత = హన త్వాహా
 12 ఓషధయః ప్రతిమోదధ్వ = అనద ,,

47 + 12 = 59 మంత్రాః

అన్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ సంమృత్యనేపో నినయే తుజాసంభృత బంధనం । ఉదద్వాభ్యాం
 సముద్ధాయ స జాత స్త్వా హరేన్మృదం । స్థిరో గర్భథ ఆదాయ

శివ అహిత మంత్రణం । ప్రైతు త్రిలి శృనై ర్యాతి హ్యోష
ద్వాభ్యా మిమాం మృదం ఉపాహరే దోషధీషు మంత్రా ద్వాదశ
వరి తాః॥

అథ పంచమోనువాకః

- 1 మం ఓం విపాజసా పృథునా = ప్రణీతో స్వాహా
- 2 అపో హిష్ఠామ యో భువః = చక్షనే స్వాహా
- 3 యోవ శ్చివత మో రిసః = మాతర స్వాహా
- 4 తస్మా అరంగ మా మహా = జన యథా చ న స్వాహా
- 5 మిత్ర స్సంస్పృజ్య పృథివీం = వైశ్వానరం విభుగ్ం ..
- 6 అయశ్మయత్వా సగ్ం సృజామి = అంగిరస్వ త్స్వాహా
- 7 రుద్రా స్సంభృత్య పృథివీం = దేవేషు రోచతే స్వాహా
- 8 సగ్ంస్సృష్టాం వసుభీరుద్యైః = కరోతుతాగ్ం ..
- 9 సిసీవాలీ సుకపర్దా = హస్తయో స్వాహా
- 10 ఉఖాం కరోతు శక్త్యా = గర్భా స్వాహా
- 11 మఖస్య శిరోసి స్వాహా
- 12 యజ్ఞస్య వదేన్ధ స్వాహా
- 13 వసవస్త్యా కృణ్వంతు గాయత్రేణ = పృథివ్యసి
ధృవాసి = యజమానాయ స్వాహా
- 14 రుద్రస్త్యా కృణ్వంతు త్రైపుభేన = అంతరిక్ష మసి ధృవాసి
= యజమానాయ = స్వాహా
- 15 అదిత్యాస్త్యా కృణ్వంతు జాగతేన = ద్యౌరసి
ధృవాసిదా = య స్వాహా
- 16 విశ్వేత్వా దేవా వైశ్వా సరాః = యజమానాయ స్వాహా
- 17 అదిత్యై రాస్నాసి స్వాహా
- 18 అదితి స్తే బిలం గృహ్ణాతు = అంగిరస్వ త్స్వాహా

19

కృత్వా య సామహీ ముఖం = శ్రవయానితి స్వాహా

59 + 19 = 78 మంత్రాః

అస్య విసేయోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ విషా విప్రసంసయే దాప త్రిభిర్భృది జలం క్షిపేత్ । మిత్రో
 ద్వాభ్యాం శర్కరాది యోగో రుద్రేతి సంక్షిపేత్ । సంస్పృత్రిభి
 ర్మృత్తికాంతా ముఖాకర్త్రే ప్రయచ్ఛతి । మఖపిండ కృతి ర్యజ్ఞ
 చర్మ ఏర్ణాభి మర్శనం । కుర్యాద్వస చతుర్భి స్తాం ధృవాసీత్యను
 పజ్యతే । అదిరాస్నామదిబిలం కుర్యా త్కృత్వా యతాముఖం ।
 సికతాసు స్థాపయేత్ మంత్రా ఏకోన వింశతిః॥

అథ షష్ఠోనువాకః

- 1 మ. ఓం వసవస్త్యా ధూపయంతు = అంగిరస్వ త్స్వాహా
- 2 రుద్రాస్త్యాధూపయంతు = అంగిరస్వ ..
- 3 అదిత్యాస్త్యాధూపయంతు = అంగిరస్వ ..
- 4 విశ్వేత్వాదేవా వై శ్వాసరాధూప = అంగిరస్వ త్స్వాహా
- 5 ఇంద్రాస్త్యా ధూపయంత్యంగిరస్వ త్స్వాహా
- 6 విష్ణుస్త్యా ధూపయంత్యంగిరస్వ ..
- 7 వరుణస్త్యా ధూపయంత్యంగిరస్వ ..
- 8 అదితిస్త్యాదేవీ విశ్వదేవ్యావతీ = అంగిరస్వత్తనత్వవట ..
- 9 దేవానాం త్వా పతీ = ద్విధతూభే స్వాహా
- 10 ధిషణాస్త్యాదేవీ = ఇందతాముఖే ..
- 11 గ్నాస్త్యాదేవీ ర్విశ్వదేవ్యావతీ = శ్రవయంతూభే స్వాహా
- 12 వరాత్రయస్త్యాదేవీ = పచంతూభే స్వాహా
- 13 జనయస్త్యాదేవీ = పచంతూభే ..

- 14 మిత్రతాముఖాల = దదామ్యభిత్త్యై ..
 15 అభీమాం మహినా దివం = పృథివీగ్ం స్వాహా
 16 మిత్రస్య చర్షణీధృతః = వస్తమగ్ం ..
 17 దేవస్త్యా సవితోద్వపతు = శక్త్యా స్వాహా
 18 అపద్యమానా పృథివ్యాశా = ధృవాత్వగ్ం స్వాహా
 19 వసవస్త్యా చ్ఛృందంతు = అంగిరస్య త్వాన్విహా
 20 రుద్రాస్త్యా చ్ఛృందంతు = అంగిరస్య ..
 21 ఆదిత్యాస్త్యా చ్ఛృందంతు = అంగిరస్య ..
 22 విశ్వే త్వా దేవా వైశ్వానరా = అంగిరస్య..

$$78 + 22 = 100 \text{ మంత్రాః}$$

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ వసవ స్సప్తభి ర్ధాపోః దితిస్త్యేత్యవటం ఖనేత్ । దేవోభాం
 తత్ర సంస్థాప్య ధిషణేతి చతుష్టయాత్ । అగ్నిం ఊపే న్మంత్ర
 భేదో వరూజనపద ద్వయాత్ । మిత్ర త్రయే జోవచారో దేవ
 ఉద్వాసయే దుభాం । ఆపేతి సికతా శ్వేతాం నిధాయ వసవే త్యతః ।
 చతుష్టయా దజాక్షిరం సంచేద్వావింశతిర్మతాః॥

అథ సప్తమోనువాకః

- 1 మం ఓం సమాస్త్యాగ్న ఋతవః = పృథివ్యా స్వాహా
 2 సంచేద్యస్వాగ్నే = సంతుమాన్యే స్వాహా
 3 త్వా మగ్నే పృణతే బ్రహ్మణా = ప్రయుచ్చ ధ్వాన్విహా
 4 ఇహైవాగ్నే అది ధారయా = అనిష్ఠృత స్వాహా
 5 క్షత్రేణాగ్నే స్వాయుః = దీదిహీహ స్వాహా
 6 అతి నిహో అతినీధో = రయిందా ..
 7 అనాధృష్యో జాతవేచా = సాహినో వృధే స్వాహా
 8 బృహస్పతే సవితర్భోధయ = దేవా స్వాహా

- 9 మం ఓం అముత్ర భూయాదధ = శచీభి స్సాస్వహా
 10 ఉద్వయం తమ సస్పరి = ఉత్తమగ్ధం స్వాహా
 $100 + 10 = 110$ మంత్రాః

అన్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ సమాస్తాస్సామిదేనీ స్యుః దక్షై తా అగ్నికే వశౌ.

అథాష్టమోనువాకః

- 1 మం ఓం ఊర్ధ్వా అన్య సమిధః = సూనో స్సాస్వహా
 2 తనూ న పాద సురః = ఘృతేన స్వాహా
 3 మధ్వా యజ్ఞం నక్షనే = విశ్వవార స్సాస్వహా
 4 అచ్ఛాయ మేతి శవసా = ప్రయుత్సు స్వాహా
 5 స యక్ష దన్య మహిమాన = వసుధా తమ శ్చ స్వాహా
 6 ద్వారో దేవీ రన్వన్య = పత్యమానా స్సాస్వహా
 7 తే అన్య యోషణే దివ్యే = అధ్వరం న ..
 8 దైవ్యాహోతారా వూర్ధ్వ మధ్వర్యం = స్విష్టిగ్ధం స్వాహా
 9 తిస్రోదేవీ ర్భర్త్తిరేదం = గృణానా స్వాహా
 10 తన్నస్తురీప మద్భుతం = నాభిమన్మే స్వాహా
 11 వనస్పతే వస్పజా = సూదయాతి ..
 12 అగ్నే స్వాహా కృణుహి - జుషంతాగ్ధం స్వాహా
 13 హిరణ్య గర్భ స్సమవ ర్తతాగ్రే = విధేమ ..
 14 యః ప్రాణతో నిమిషతః = విధేమ స్వాహా
 15 య ఆత్మదా బలదా = విధేమ స్వాహా
 16 యన్యే మే హిమవంతః = విధేమ ..
 17 యంక్రందసీఅవసా = విధేమ ..
 18 యే న ద్యౌ రుగ్రా = విధేమ ..
 19 ఆపో హయ స్మహతీ = విధేమ ..

20

య శ్చిదావో మహినా = విధేమ ..

110 + 20 = 130 మంత్రాః

అన్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ ఊర్ధ్వః ప్రయాజయాజ్ఞా స్యుః ద్వాదశా ప్రీతి నామకాః ।
 హిర సృవా ఘర హోమః యః ప్రాణేతి ద్వయం ద్వయం ।
 యాజ్ఞానువాక్యే హ వసా పురోడాశహ విష్కృతాః ।
 య శ్చి ద్వికల్పితో మంత్రా ఇతి వింశతి రీరితాః .

అథ నవమోనువాకః

- 1 మం ఓం ఆకూతి మగ్నిం ప్రయుజగ్ం స్వాహా
- 2 మనో మేధా మగ్నిం ప్రయుజగ్ం స్వాహా
- 3 చిత్తం విజ్ఞాన మగ్నిం ప్రయుజగ్ం ..
- 4 వాచో విదృతిమగ్నిం ప్రయుజగ్ం ..
- 5 ప్రజాపతయే మనవే స్వాహా
- 6 అగ్నయే వై శ్వా నరాయ స్వాహా
- 7 విశ్వే దేవస్య నేతుః = పుష్యనే స్వాహా
- 8 మా సుభిత్తా మాసురిషః = కరిష్యథ స్వాహా
- 9 దృగ్ంహ స్వ దేవి పృథివీ = యజ్ఞే ఆస్మి ధ్వాహా
- 10 మిత్రైతా ముఖం త పైషా = అభిజిత్యై స్వాహా
- 11 ద్ర్వంన్న సర్పిరాసుతిః = అద్భుత స్వాహా
- 12 పరస్యా అధి సంవతో వరా = తాగ్ం అవ స్వాహా
- 13 పరమ స్యాః పరావతః = తరామృథ స్వాహా
- 14 సీదత్వ మాతురస్యా = విభాహి ..
- 15 అంత రగ్నే రుచా = శివోభవ స్వాహా
- 16 శివో భూత్వా మహ్యమగ్నే = ఇహానద స్వాహా

130 + 16 = 146 మంత్రాః

అస్మ వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ అకూటిం సప్తభి ర్ద్విజ హతర్కా స్వీతి చ ద్వయాత్ ।
హుత్వాగ్నౌ ప్రవృజక్తోఽఖం మిత్రాంగారై స్సమిందతే ।
ధ్వం నః కృమంతి మాద తే పరవై కంకతిం పరం ।
శమీమయా నేదజాతం సప్తభి శ్చోప తిష్ఠతే ।
నవమే త్వనువాకస్మిన్ మంత్రా ష్టోదశ వర్ణితాః ।

అథ దశమోనువాకః

- 1 మం ఓం యదగ్నే యానికావి = యవిష్వ్య స్వాహా
- 2 యదత్యుపజిహ్వాకా = యవిష్వ్య ..
- 3 రాత్రిగ్ం రాత్రి మప్రయా = రిషామ స్వాహా
- 4 నాభా పృథివ్యాః = సాసహిగ్ం ..
- 5 యాస్సేనా అభీత్వరీ = దధామ్యాస్యే ..
- 6 దగ్గంప్రాభ్యాం మలిమ్లూన్ = సుఖాదితా స్వాహా
- 7 యే జనేషు మలిష్లువః = జంభయో ..
- 8 యో అస్మభ్య మరాతీయాత్ = తం మస్మసా కురు స్వాహా
- 9 సగ్ లలితం మే బ్రహ్మసగ్ లలితం = పురోహిత ..
- 10 ఉదేషాం బాహూ అతిర = స్వాగ్ం అహగ్ం ..
- 11 ద్మికానోయక్ష్మ ఉర్వాస్య = సురేతా స్వాహా
- 12 విశ్వా రూపాణి ప్రతిముంచ = రాజతి ..
- 13 సక్తోపసా స మనసా = ద్రవిణోదా ..
- 14 సుపర్ణోసి గరుత్మాన్త్రివృత్ = యజాగ్ంషినామ స్వాహా
- 15 సుపర్ణోసి గరుత్మా నివంగచ్చ సువఃపత ..

146 + 15 = 161 మంత్రాః

అస్మ వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ యదగ్నే పంచభిః కాష్ఠం నహ్నివౌదుంబరీం శీపేత్ ।
దంష్ట్రాశ్వత్థ నూదభాతి యేజ వై కంకతిం తథా ।

యో అస్మత్వ్యం శమీ కాష్ఠం సంశిత ద్వయ వాచనం ।
 దృశ్య రుక్మం నిజేకంఠే బద్ధా విశ్వేతి మంత్రతః ।
 సాగ్న్యుభాశిక్య పాశంతు స్వామ్యత్ర ప్రతి ముంచతే ।
 సక్తో ఒజినం చోపరిష్ఠా త్సుపర్ణో ఒగ్ని మవేక్షతే ।
 సుపర్ణ సాగ్ని ఉత్తిష్ఠే స్మంత్రాః పంచ దశేరితాః॥ *

అథై కాదశోనువాకః

అనువాకస్య ఋష్యాదిః

అగ్నేయ మిత్యాది ద్వావిశతి మంత్రాణాం విశ్వేదేవాః । కాండ
 ఋషయః । గాయత్ర్యాది నానా ఛందాసి । అగ్నిదయో దేవతాః ।
 కృష్ణ యజుర్వేద హోమే వినియోగః.

- 1 మం ఓం అగ్నేయం యజ్ఞమధ్వరం = గచ్ఛతి స్వాహా
- 2 సోమయా నే మయోభువః = వితాభవ ..
- 3 అగ్నిర్మూర్ధా దివః = జిన్వతి ..
- 4 భువో యజ్ఞస్య = హవ్యవాహగ్ం ..
- 5 త్వన్నసోమ విశ్వతః = సఖా స్వాహా
- 6 యాతే ధామాని దివియా = గృభాయ స్వాహా
- 7 తత్సవితుర్వరేణ్యం = ప్రచోదయా న్నాస్వాహా
- 8 అచిత్తీ యచ్ఛక్రమా = అనాగస స్వాహా
- 9 చోదయిత్రి సూనృతానాం = సరస్వతీ స్వాహా
- 10 పావీరవీకన్యా చిత్రాయుః = యేగ్ంస త్స్వాహా
- 11 షూషాగా అన్వేతు నః = ననోతు న స్వాహా
- 12 కుక్రంతే అన్యత్ = రాతిరస్తు స్వాహా
- 13 తే వర్ధంతస్వతవసః = బర్హిషీ ప్రియే స్వాహా
- 14 ప్రచిత్రమర్కం గృణతే = పృథివీమభేభ్య ..
- 15 విశ్వేదేవా ఋతావృధః = పయస్స్వాహా

- 16 విశ్వేదేవా శ్రుణుతే = మాదయద్వగ్ం స్వాహా
 17 ద్యావానః పృథివీ ఇమం = యచ్ఛతాగ్ం .,
 18 ప్రపూర్వజే పితరా = వరూధగ్ం స్వాహా
 19 అగ్నిగ్ం స్తోమేన బోధయ = దధ త్స్వాహా
 20 సహవ్యవాడమర్త్యః = సమృజ్ఞతి స్వాహా
 21 శంనో భవంతు వాజినో =న్నమీవా స్వాహా
 22 వాజేవాజేవత = దేవయానై స్వాహా

161 + 22 = 183 మంత్రాః

అన్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ అథ యజ్ఞా వై శ్వదేవే చతుర్మాస్యాద్య పర్వణి ।
 అగ్నే సోమోనువాక్యేతే అగ్ని షోమాజ్య భాగయోః ।
 అగ్నిర్భువ స్తథా ౨౨గ్నే యే త్వంనోయాతే చ సామికే ।
 తత్సేతి యుగ్మం సావిత్రే చోద సారస్వతే తథా ।
 పూషా పౌష్ణే మారు తే తే విశ్వేద్వే వై శ్వ దేవికే ।
 ద్యావా ద్యావా పృథివ్యై స్యాత్ అగ్నిం స్విష్టకృతో యజే ।
 శం వాజే వాజినే మంత్రాః ద్వావింశతి రుదీరితాః॥

వ్యాస శిష్యాం :

శ్లో॥ కాండోయ మగ్ని సంజ్ఞోయః చతుర్థ నై త్తిరీయకే ।
 ఉఖ్య మిత్యగ్ని కాండస్య ప్రశ్న ద్వితయ మాదిమం ।
 అంత్యానువాక రహితం వేదవిద్భిరుదాహృతం॥
 ఛయనాఖ్య స్తత్ర చానువాకా ఏకాదశేరితాః,

ఇతి చతుర్థకాండే ప్రథమ ప్రశ్న స్సమాప్తః

అథ చతుర్థకాండే

ద్వితీయః ప్రశ్నః

విష్ణోః క్రమోసీత్యాది త్రిపంచాశ దుత్తరశత మంత్రాణాం
అగ్నిః కాండముపిః విష్ణోద్వదయో దేవతాః యజురాది నానా ఛందాసి
కృష్ణయజుర్వేద హోమే వినియోగః.

అథ ప్రథమోనువాకః

- 1 మం ఓం విష్ణోః క్రమాస్యభిమాతిహా = వయంద్విష్మ స్సాస్వహా
- 2 విష్ణోః క్రమోస్యభిశ స్తిహా = ద్విష్మ స్సాస్వహా
- 3 విష్ణోః క్రమోస్యరాతీయతోహంతా = ద్విష్మ స్సాస్వహా
- 4 విష్ణోః క్రమోసి శత్రూయతో = యం ద్విష్మ ..
- 5 అక్రంద దగ్నిః = భాత్యంత స్సాస్వహా
- 6 అగ్నేభ్యావ ర్తిన్ = ప్రజయాధనేన స్సాస్వహా
- 7 అగ్నే అంగిరశ్శతం = రయిమాకృది ..
- 8 పునరూర్జా నివ ర్తస్వ = విశ్వత స్సాస్వహా
- 9 సహరయ్యా నివ ర్తస్వ = విశ్వతస్పరి స్సాస్వహా
- 10 ఉదు త్తమం వరుణపాశ = ఆదితయే స్వామ స్వాహా
- 11 ఆత్వాహోరుష మంతరభూః = అధిశ్రయ స్సాస్వహా
- 12 అగ్రే బృహన్నషసా = సదాన్యప్రా స్సాస్వహా
- 13 సీదత్వం మాతుతస్యా = విభాహి స్వాహా
- 14 అంతరగ్నేరుచాత్వం = శివోభవ ..
- 15 శివోభూత్వా మహ్యమగ్నే = ఇహోసద స్సాస్వహా
- 16 హగ్ం స శ్శుచిభత్ = ఋతంబృహ త్స్వాహా

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ విష్ణో శ్చతుర్విరాక్రామే దక్రందే త్యనువాక్యథా అగ్నే చతుర్వి
రావృత్త ఉదు పాశం విముంచతి । ఆతోద్విధ్య మాహరేదగ్రే

భృపస్తాయ చతుష్టయాత్ సీదేత్వాదే స్తథా సద్ధ్యాం సాదయేత్
షోడశోదితాః.

అథ ద్వితీయోనువాకః

- 1 మం ఓం దివస్పరి ప్రథమం = స్వాధీ స్వాహా
- 2 విదూతే అగ్నే త్రేధా = ఆజగంధ స్వాహా
- 3 సముద్రే త్వా నృమణా = ఆహిన్వ త్స్వాహా
- 4 అత్రంద దగ్నిః = భాత్యంత స్వాహా
- 5 ఉశిక్వావకో అరతిః = ద్యామినక్షతు స్వాహా
- 6 విశ్వస్యకేతు ర్భువనస్య = జనయంత పంచ స్వాహా
- 7 శ్రీణాముదారోధరుణః = ఉషపామిధాన స్వాహా
- 8 యస్తే అద్యకృణవత్ = యవిష్ట స్వాహా
- 9 ఆతం భజౌ శ్రవనే = ఉజ్జన్తిత్వై ..
- 10 త్వా మగ్నే యజమానా = వివవ్ర స్వాహా
- 11 దృశానోరుక్మ ఉర్వా = సురేతా ..

16 + 11 = 27 మంత్రాః

అస్య పినియోగ సంక్రమాః

శ్లో॥ దివస్పర్యనువాకేన వాత్సప్రేతోప తిష్ఠతే.

అథ తృతీయోనువాకః

- 1 మం ఓం అన్నవతే న్నస్య నః = చతుష్పదే స్వాహా
- 2 ఉదు త్వా విశ్వేదేవాః = విభావసు స్వాహా
- 3 ప్రేదగ్నే జ్యోతిష్మాన్ = తనువాప్రజా స్వాహా
- 4 సమిధాగ్నిం దువస్యత = జుహోతన ..
- 5 ప్రప్రాయమగ్నిః = శివోన స్వాహా
- 6 అపోదేవీః ప్రతిగృహ్ణీత = బిభృతాన్వేనగ్ం స్వాహా

- 7 అస్సవగ్నే స ధిష్ఠవ = జాయనే పున స్వాహా
 8 గర్భో అస్యోషధీనాం = అపామసి స్వాహా
 9 ప్రసద్య భస్మనా = పునరాసద స్వాహా
 10 పునరాసద్య సదనం = శివతమ ..
 11 పునరూర్జా నివర్తస్య = విశ్వత స్వాహా
 12 సహరయ్యా నివర్తస్య = విశ్వతస్పరి స్వాహా
 13 పునస్త్యాదిత్యా = యజమానస్య కామా ..
 14 బోధానో అన్య వచసః = వందే అగ్నే స్వాహా
 15 సబోధి సూరిః = ద్వేషాగ్ంసి స్వాహా

27 + 15 = 42 మంత్రాః

ఆస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ అన్నా దధాతి సమిధ మిద్వచ్చే దుదుచా నలం । ప్రే ప్రయా
 త్యధ సమిధా గమ్యంతే సమిధం క్షిపేత్ । రాజవ శ్చే ప్రేతి
 మంత్ర ఆపో భస్మా ల్పపువేశయేత్ । త్రిభిః ప్రనేతి తు
 ద్వాభ్యాం ఉభాయాం స్థాపయే దముం । పున ర్ద్వాభ్యా ముదై
 త్యగ్నిం పున నైస్తి స మింధయేత్ । బోధ ద్వాభ్యా ముపస్థానం
 మంత్రాః పంచ దశేరితాః.

అథ చతుర్థోనువాకః

- 1 మం ఓం అపేతపీత విచసర్పతాతో = లోకమనై స్వాహా
 2 అగ్నేర్భస్మా స్యగ్నేః పురీషమసి స్వాహా
 3 సంజ్ఞాన మసి కామధరణం = భూయా త్స్వాహా
 4 సం యావః ప్రియాః = తనువోమమి స్వాహా
 5 అయగ్ంసో అగ్నిః = జాతవేద స్వాహా
 6 అగ్నేదివో అర్ణమచ్ఛా = తిష్ఠంత ఆప స్వాహా
 7 అగ్నే యత్రే దివి = నృచక్ష స్వాహా

- 8 పురీష్యానో అగ్నయః = ఇహో మహీ స్వాహా
 9 ఇదామగ్నే పురుదగ్ం = భూ త్వస్మే స్వాహా
 10 అయం తే యోనిః = వర్ధయా రయిగ్ం స్వాహా
 11 చిదసితయా దేవతయాం గిరస్వ ధ్ధ్రివాసీద స్వాహా
 12 పరిచిదసితయా దేవతయాం గిరస్వ ధ్ధ్రివాసీద ..
 13 లోకం పృణచిద్రం పృణ = సీషదస్త్వాహా
 14 తా అస్యసూదదోహా సః = రోహనే దివ స్వాహా

42 + 14 = 56 మంత్రాః

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ అహో ధంతి చితి స్థానం అగ్నేస్తు సీకతాం వపేత్ । సంజ్ఞా న
 మూషాం నివపేత్ సంయా సంస్పృజ్యతే ద్వయం । అయం చ
 త స్పృథి ప్రాచీ రిష్టకా ఆదధాతి హి । ఇదాం ద్వాభ్యాం పురస్తా
 ద్వే చ ద్వాభ్యాం పశ్చిమే ద్వయం । లోకం లోకంపృణ ద్వాభ్యాం
 మంత్రా అత్ర చతుర్దశః .

అథ పంచమోనువాకః

- 1 మం ఓం సమితగ్ం సంకల్పేథాం = అకరగ్ం స్వాహా
 2 అగ్నే పురీష్యాధిపా = యజమానాయదేహి స్వాహా
 3 పురుష్యస్త్య మగ్నే = ఇహాసద స్వాహా
 4 భవ తం న స్సమనసౌ = అద్యన ..
 5 మా తే వపుత్రం = విముం చ తు ..
 6 యదస్యపారే రజసః = వై శ్వా నర ..
 7 నమస్సుతే నిర్బుతే = రోహయేమగ్ం స్వాహా
 8 యత్రే దేవీ నిర్బుతి = ప్రముక్త స్వాహా
 9 యస్యా స్తే అస్యాః క్రూర = విశ్వత స్వాహా
 10 ఆసునంత మయజమాన = తుభ్యమసు సాహా

- 11 దేవీ మహం నిర్భతిం = విచేష్ట స్వాహా
 12 నివేశన స్సంగమనం వసూనాం = పథీనాగ్ం స్వాహా
 13 సంవత్రా దధాతన = మక్షితగ్ం స్వాహా
 14 నిష్కృతాహావమవటం = అక్షితగ్ం ..
 15 సీరా యంజంతి = సుమ్నయా స్వాహా
 16 యునక్త సీరావియుగా = పత్వమాయ త్వాహా
 17 లాంగలం పవీరవగ్ం = రథవాహనగ్ం స్వాహా
 18 శునం నః ఫాలావితుదంతు = అస్మా సుధత్తగ్ం స్వాహా
 19 కామం కామదుఘే = ప్రజాభ్య స్వాహా
 20 మృతే న సీతా మధునా = అభ్యావవృత్స్వ స్వాహా

56 + 20 76 మంత్రాః

అన్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో: సంగర్హపత్య ఉభ్యాగ్నిం చతుర్ని ర్నివపేదముం ।
 మాతా శిక్యాదుభాం ముంచే ద్యదశిక్య పరిగ్రహః ।
 నమో నైరుత దేశేత చ్చిక్యం త్యక్త్యా యది త్యతః ।
 శిక్యజాలే న యః కృష్ణాః ఇష్టకా స్థాపయే దమూః ।
 యస్యా త్రిభి స్తీస్ర ఏతాః కృష్ణా ఉప దధాతి హి ।
 నివేగ్ని ముపతిస్తేత సంవసంప్రేష్యతీతరాన్ ।
 నిష్కృతాహా ౭వచేసించే త్సీరా ద్వాభ్యాం హలార్పణం ।
 లాంగ ద్వాభ్యాం కృషేత్కామ మావర్తేత ప్రదక్షిణం ।
 మృతేంతరాశే సంస్పృశ్య ఇతి మంత్రాస్తు వింశతిః ।

అథ షష్ఠోనువాకః

- 1 మం ఓం యా జాతా ఓషధయః = సప్త చ స్వాహా
 2 శతం వో అంబధామాని = అగదంకృత స్వాహా
 3 పుష్పావతీః ప్రభావతీః = పారయిష్ణవ స్వాహా

- 4 మం ఓం ఓషధీరితిమాతరః = చాతయ మానాస్వాహా
 5 అశ్వత్థేవోనిపదనం = పూరుషగ్ం ,,
 6 యదహం వాజయన్నిమా = గృథోయథా,,
 7 యదోషధయస్సంగచ్ఛంతే = చాతన ,,
 8 నిష్కృతిర్నామహః = నిష్కృత ,,
 9 అన్యో అన్యమవతు = ప్రాసతావచ ,,
 10 ఉచ్చుష్మా ఓషధీనాం = తవపూరుష ,,
 11 అతివిశ్వాః పరిష్టాః = తనువాగ్ంరప ,,
 12 యాస్త అతస్థురాత్మానం = మశీరివ ,,
 13 సాకంయక్ష్మ ప్రపత = నిహికయా ,,
 14 అశ్వావతీగ్ం సోమవతి = అరిష్టరాఠయే ,,
 15 యాఃఫలినీర్యా అఫలా = అగ్ంహస ,,
 16 యాఓషఫయస్సోమరాజ్ఞీః = జీవాతవేనువ,,
 17 అవ పతంతీరవదన్ = పూరుష ,,
 18 యాశ్చేదముపశృణ్వంతి = ధత్తభేషజగ్ం,,
 19 మావోరిషత్థనితా = నాతురగ్ం ,,
 20 ఓషధయస్సం వదంతే = పారయామసి ,,

$$76 + 20 = 96 \text{ మంత్రాః}$$

అస్య వినయోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ యాజ్ఞా గ్రామ్యాస్త థారణ్యాః కృష్ణాః కృష్ణ భువోర్వపేత్ ।
 చతుర్ధశభిరన్యాస్తు షడత్రైవ వికల్పితాః ।

అథ సప్తమోనువాకః

- 1 ఓం మం మానోహిగ్ంసీజ్జనితా = విధేమ స్వాహా
 2 అభ్యావర్తస్వ పృథివి = సర్పతు ,,
 3 అగ్నేయత్తే కుక్రం యచ్ఛంద్రం = భరామసి స్వాహా

- 4 ఇషమూర్జ మహామితఅ = అమీవాగ్ం స్వాహా
 5 ఆగ్నేతవ శ్రవోవయో = దాకుషేకవే ..
 6 ఇరజ్యన్నగ్నే ప్రథయస్వ = రయిగ్ం ..
 7 ఊర్థోనపాజ్ఞాతవేదః = వామజాతా ..
 8 పావక వర్పాశ్శుక్రవర్చః = రోదసీ ..
 9 ఋతావానం మహిషం = మానుషాయుగా ..
 10 నిష్కర్తా రమధ్వరస్య = రయిగ్ం ..
 11 చిత్తస్థ పరిచిత = సీదత స్వాహా
 12 ఆప్యాయస్వ సమేతుతే = సంగథే స్వాహా
 13 సంతే పయాగ్ంసి = ఉత్తమానిధిష్య ..

$$96 + 13 = 109 \text{ మంత్రాః}$$

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ మా చతుర్భిః ఊపే ల్లోష్టానగ్నే షక్తేన వాలుకాః ।
 చిత్త ఆహవనీయస్య పరిషీపతి శర్కరాః । ఆప్రా విప్రస్య సికతా
 వ్యూహేత్సంతే పయాంస్యథ క్షత్రమస్యథవే ద్వాహ ఇతి ।
 మంత్రాప్రయోదశ॥

అథాష్టమోనువాకః

- 1 ఓం మం అభ్యస్థాద్విశ్వాః పృతనా = సుకృతస్య లోకే స్వాహా
 2 యదక్రందః ప్రథమం = తే అర్వస్థాద్విహా
 3 అపాం పృష్ఠమసియోని = ప్రథస్వ స్వాహా
 4 బ్రహ్మజ్ఞానం ప్రథమం = అనతశ్చ వివ స్వాహా
 5 హిరణ్య గర్భస్సమ వర్త తాగ్రే = విధేమ స్వాహా
 6 ద్రప్సశ్చస్కంద పృథివీం = సప్తహోత్రా స్వాహా
 7 నమో అస్తుసర్వేభ్యః = సర్వేభ్యోనమ ..

- 8 యేదోరోచోదివో = సర్వేభ్యోనమ స్వాహా
9 యా ఇషవోయాతు ధానానాం = సర్వేభ్యో నమ స్వాహా

$$109 + 9 = 118 \text{ మంత్రాః}$$

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ అభ్యశ్వం క్రమయేద్ధర్షం యదావృత్తిః ప్రదక్షిణం । అపాం
దధ్యాత్పద్మప్రతం బ్రహ్మరుక్మోపధానతం । హిరస్వర్ణ మయం
దధ్యాత్ ద్రవ్యస్తస్యాభి మర్శనం । నమ త్రిభి ర్మంత్రయేత
మంత్రా అత్ర నవేరితాః ।

అథ నవమోనువాకః

- 1 ఓం మం ధ్రువాసిధరుణా స్తుతా = పృథివీం దృగ్ంహ స్వాహా
2 ప్రజాపతి స్త్వాసాదయతుపృథిత్యాః = ధృవాసీద,,
3 కాండాత్కాండా త్పురోహంతీ = శతేనచ ..
4 యాశతేన ప్రతనోషి = హవిషావయగ్ం ..
5 అపాధాసి సహమానా = అరాతీయత స్వాహా
6 సహస్వ పృతనాస్సహస్వ = సామాజిన్వ ..
7 మధువాతా ఋతాయతే = సంతోషే షదీ స్వాహా
8 మధున క్తముతోషసి = సోపితా స్వాహా
9 మధుమాన్నోవనస్పతిః = భవంతున స్వాహా
10 మహిద్యాః పృథివీచ = భరీమభి ..
11 తద్విష్ణోః పరమంపదగ్ం = చక్షరాతతగ్ం,,
12 ధ్రువాసి పృథివినహస్వ = నాగా ..
13 యాస్తే అగ్నే సూర్యేరుదః = వస్కృధి ..
14 యావోదేవాస్సూర్యేరుదః = బృహస్పతే ..
15 విరాడ్జ్యోతి రధారయ త్స్వాహా
16 సమ్రాడ్జ్యోతి రధారయ ..

- 17 స్వరాధ్యోతి రధారయ త్స్వాహా
 18 అగ్నేయుజ్వహి = అశవ స్వాహా
 19 యుజ్వహిదేవహూతమాగ్ం = పూర్వ్యస్సది స్వాహా
 20 ద్రస్సశ్చస్కంద పృథివీ = హోత్రా స్వాహా
 21 అభూదిదం విశ్వస్య = వర్చసా స్వాహా
 22 ఋచేత్వాస్వాహా
 23 రుచేత్వాస్వాహా
 24 సమిత్రవంతి సరితో = మధ్య అసాగ్ం స్వాహా
 25 తస్మిన్మహర్ణోమధు = అమృతస్య దారాగ్ం ..

$$118 + 25 = 143 \text{ మంత్రాః}$$

అన్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో ధ్రువేతి స్వయమాత్మజ్ఞాస్పృశేత్ప్రేతిధధాతితాం । కాండా
 దూర్వేష్టకాం ద్వాభ్యాం అపాదాం మధువాత్రీభిః । అనక్తి
 మధుమిత్రేణ దధ్యాత్కూర్మః మహీత్యతః కూర్మందధాతితద్విష్టోః
 ర్ముసలం హిధృవేత్యుఖాం యాస్తేవామభృతం ద్వాభ్యాం విరా
 ద్రేతిస్సిచ త్త్రీభిః । అగ్నేద్వాభ్యాముఖాహోమో ద్రిఫ్ఫః పురుష
 శీర్షకే । ఆన్యేస్వర్ణం ఊపేత్రత్ర మంత్రోఽభూదితి వాచవేత్
 ఋచే రుచే ద్వయాదక్షోః సువర్ణశకలేషీపేత్ సమిద్ధద్నాచమధునా
 పూరయేన్నర శీర్షకం । తస్మిన్స్తచిచర ఆధత్తే పంచవింశతి
 రీరితాః ।

అథ దశమోనువాకః

- 1 ఓం మం ఆదిత్యం గర్భంపయసా = చీయమాన స్వాహా
 2 ఇమం మాహిగ్ంస్థిర్విసాదం = నిషీద స్వాహా
 3 వాతస్య ద్రాజిం = పరమేవ్యోమ స్థ్వాహా
 4 ఇమంమాహిగ్ంసీ రేకశఫం = నిషీద స్వాహా

- 5 అజస్రమిందు మరుషః = విరాజగ్ం స్వాహా
 6 ఇమగ్ం సముద్రగ్ం శతధారః = నిషీద స్వాహా
 7 వరాత్రిం త్వష్టః = వ్యోమ స్వాహా
 8 ఇమా మూర్ఛాయం = నిషీద స్వాహా
 9 యో అగ్నిరగ్నేస్తవనః = వృణక్తుః
 10 అజాహ్యగ్నే రజనిష్ట = నిషీద స్వాహా

143 + 10 = 153 మంత్రాః

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ ఆద్యుభాయాం శిరో దత్తే ఇమ మిత్యపతిష్ఠతే । వాతాశ్వస్య
 శిరః ప్రాచ్యాం దధ్యాదిమం జపేత్తథా । అజర్షభ శిరః పశ్చాత్
 ఇమ మిత్యను మంత్రణం వరా దక్షిణతోవృష్టి శిరస్తన్మంత్రణం
 త్త్విమాం । య ఉదీచ్యాంజస్త శిరస్తన్మంత్రణ మజేత్యతః । దశమే
 త్వనువాకే అస్మిన్ దశమంత్రా ఉదీరితాః ।

శ్లో॥ ఇంద్రాగ్ని రోచనాత్పాది వింశతి మంత్రాణాం విశ్వేదేవాః కాండ
 ఋషయః । ఇంద్రాగ్నోదయో దేవతాః । గాయత్ర్యాది నానా భం
 దాంసి కృష్ణ యజుర్వేదీయ హోమే వినియోగః

అథ ఏకాదశోనువాకః

- 1 ఓం మం ఇంద్రాగ్ని రోచనాదివః = ప్రవీర్యగ్ం స్వాహా
 2 శ్చభద్రవృత్ర ముతన నోతి = వాజయంతాః
 3 ప్రచర్షణిభ్యః పృతనా = భువనాత్యన్యా
 4 మరుతోయస్యహి = తమోజన
 5 యజ్ఞైర్వాయజ్ఞవాహనః = శృణుతాహవగ్ం
 6 శ్రియనేకంభానుభిః = ధామ్న స్వాహా
 7 అవతేహేదోవరుణ = కృతాని
 8 ఉదుత్తమం వరుణ = స్యామ

- 9 కయానశ్చిత్ర ఆభువ = వృతా స్వాహా
 10 కో అద్యయుం కై = జీవాత్థాన్వహా
 11 అగ్నేనయసుపథారాయే = విదేమ,,
 12 ఆదేవానామపి = కల్పయాతి ,,
 13 శంనోభవంతు = న్నమీవా ,,
 14 వాజేవాజే = దేవయానై ,,
 15 అస్సగ్నే సధిష్టవ = జాయనేపున స్వాహా
 16 వృషాసోమద్యుమాగ్ం అసి = దధిషే ,,
 17 ఇమంమేవరుణ = రావకే స్వాహా
 18 తత్వాయామిబ్రహ్మణా = ప్రమోషీ స్వాహా
 19 త్వన్నో అగ్నేవరుణస్య = ప్రముముగ్ధ్యస్మత్థాన్వహా
 20 సత్వన్నో అగ్నే = సుహవోన ఏధి స్వాహా

$$153 + 20 = 173 \text{ మంత్రాః}$$

అన్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ వారుణాఖ్య ప్రమానేషు యాజ్ఞా అంత్యానువాకగాః। ఇంద్రాగ్నీ
 తిస్ర ఐంద్రాగ్నేమారుతేతు మరుత్త్రయం। అవోదువారుణే యాగే
 కయాకో కాయయాగకే। అగ్న ఆదేవ సంయాజ్యే శంనో
 వాజేతి వాజినే। ఆపుద్వయంచావభృథేను వాక్యే ఆజ్య
 భాగయోః। ఇమం తత్వా ప్రధానస్య ప్రోక్తేత్వం సత్త్వ
 మిత్యమూ। సంయాజ్యే ఇతి మంత్రాస్తు వింశతిస్సముదీరితాః॥

ఇతి చతుర్థకాండే ద్వితీయ ప్రశ్న స్సమాప్తః

ప్రథమ ప్రశ్నగతా మంత్రాః 188

ద్వితీయ ప్రశ్నగతా మంత్రాః 178

మిశిత్యా

956

అథ చతుర్థకాండే

తృతీయః ప్రశ్నః

అన్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ వాచ్యా స్తృతీయకే పంచ చితయోఽత్రత్రయోదశః

అపాంత్యే మన్నిత్యాది ఏకత్రిం శదుత్తర త్రి శత మంత్రాణాం

అగ్నిః కాండఋషిః గాయత్ర్యాది నానా ఛందాంసి । అభాదయో

దేవతాః । కృష్ణయజుర్వేదీయ = హోమే వినియోగః॥

అథ ప్రథమోనువాకః

- 1 మం ఓం అపాంత్యే మన్వాదయామి స్వాహా
- 2 అపాంత్యోద్యన్వాదయామి ..
- 3 అపాంత్యా భస్మన్వాదయామి ..
- 4 అపాంత్యా జ్యోతిషి సాదయామి,,
- 5 అపాంత్యా యనే సాదయామి ..
- 6 ఆర్ణవే సదనే సీద ..
- 7 సముద్రే సదనే సీద ..
- 8 సలిలే సదనే సీద ..
- 9 అపాంక్షయే సీద స్వాహా
- 10 ఆపాగ్ం సధిషి సీద ..
- 11 అపాంత్యా సదనే సాదయామి స్వాహా
- 12 అపాంత్యా సధన్తే సాదయామి ..
- 13 అపాంత్యా పురీషే సాదయామి ..
- 14 అపాంత్యాయోనౌ సాదయామి ..
- 15 అపాంత్యా పాథసి సాదయామి ..
- 16 గాయత్రీ ఛందస్స్వాహా
- 17 త్రిష్టుప్చంద ..

18 జగతీ ఛంద స్వాహా

19 అనుష్టప్పంద ..

20 పంక్తికృంద ..

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ అపా మపస్యాది త్వేతా ఉపధేయాస్తు వింశతిః

అథ ద్వితీయోనువాకః

- 1 మం ఓం అయం పురోఘవ స్వాహా
- 2 తస్య ప్రాణో భావాయన స్వాహా
- 3 వసంతః ప్రాణాయన స్వాహా
- 4 గాయత్రీ వాసంతీ ..
- 5 గాయత్రియై గాయత్రగ్ం స్వాహా
- 6 గాయత్రా దుపాశుగ్ంశు ..
- 7 ఉపాగ్ంశోత్రివృ త్స్వాహా
- 8 త్రివృతో రథంతరగ్ం స్వాహా
- 9 రథంతరా ద్వసిష్ఠఋషి ..
- 10 ప్రణాపతి గృహీతయా త్వయాప్రాణం = భ్యస్వాహా
- 11 అయం దక్షిణా విశ్వకర్మా స్వాహా
- 12 తస్య మనోవైశ్వ కర్మణగ్ం ..
- 13 గ్రీష్మో మానస స్వాహా
- 14 త్రిష్టుగ్గేషీ స్వాహా
- 15 త్రిష్టుభ ఐడగ్ం ..
- 16 ఐడాదంతర్యామ ..
- 17 అంతర్యామా త్పంచదశ స్వాహా
- 18 పంచ దశా ద్భూహా త్స్వాహా
- 19 బృహతో భరద్వాజ ఋషి స్వాహా

- 20 ప్రజాపతి గృహీతయా త్వయామనో = భ్యస్సాస్వహా
 21 అయం షణ్షా ద్విశ్వవ్యచా స్సాస్వహా
 22 తస్య చక్షురైశ్వ వ్యచనగ్ం ..
 23 వర్షాణి చాక్షిషాణి స్వాహా
 24 జగతీ వార్షీ స్వాహా
 25 జగత్యా ఋక్షమగ్ం స్వాహా
 26 ఋక్షమా చుక్ర ..
 27 శుక్రా త్థనప్రదశ స్సాస్వహా
 28 సప్తదశా ద్వై రూపగ్ం స్వాహా
 29 వై రూపా ద్విశ్వామిత్రఋషి ..
 30 ప్రజాపతి గృహీతయా త్వయాచక్షు = భ్యస్సాస్వహా
 31 ఇదముత్తరా త్థనవ స్సాస్వహా
 32 తస్య శ్రోతగ్ం సౌవగ్ం ..
 33 శరచ్ఛ్వాత్రీ స్వాహా
 34 అనుష్టుప్పారదీ స్వాహా
 35 అనుష్టుభ స్సాస్వగ్ం స్వాహా
 36 స్వారా ష్మంధీ స్వాహా
 37 మంథిన ఏకవిగ్ంశ స్సాస్వహా
 38 ఏకవిగ్ంశాద్వైరాజగ్ం ..
 39 వైరాజా జ్ఞమదగ్నిఋషి ..
 40 ప్రజాపతి = శ్రోత్రం = ప్రజాభ్య స్సాస్వహా
 41 ఇయముపరిమతి స్సాస్వహా
 42 తవ్యై వాఙ్మాతీ ..
 43 హేమంతో వాచ్యాయన స్సాస్వహా
 44 పంక్తిర్హైమంతీ స్వాహా

- 45 పంక్త్యై నిధనవ త్స్వాహా
 46 నిధనవత అగ్రయణ స్వాహా
 47 అగ్రయణాత్త్రిణవ త్రయస్త్రిగ్ంశా స్వాహా
 48 త్రిణవత్రయస్త్రిగ్ం శాభ్యాగ్ం శాక్వరరై వతే స్వాహా
 49 శాక్వరరై వతాభ్యాం విశ్వకర్మఋషి స్వాహా
 50 ప్రజాపతి గృహీతయా త్వయావాచం = ప్రజాభ్యస్వాహా

$$20 + 50 = 70 \text{ మంత్రాః}$$

అథ తృతీయోనువాకః

- 1 మం ఓం ప్రాచీదిశాగ్ం స్వాహా
 2 వసంత ఋతునాగ్ం స్వాహా
 3 అగ్నిరేవతా స్వాహా
 4 బ్రహ్మద్రవిణగ్ం,,
 5 త్రివృత్థోమ స్వాహా
 6 స ఉ పంచ దశ వర్తని స్వాహా
 7 త్ర్యవిర్వయ స్వాహా
 8 కృతమయానాగ్ం,,
 9 పురోవాతోవాత,,
 10 సానగఋషిః పితరపితామహః = హూత్యాగ్ం స్వాహా
 11 దక్షిణా దిశాగ్ం స్వాహా
 12 గ్రీష్మఋతునాగ్ం,,
 13 ఇంద్రో దేవతా,,
 14 క్షత్రం ద్రవిణగ్ం,,
 15 పంచదశస్తోమ స్వాహా
 16 స ఉ సప్తదశ వర్తని స్వాహా
 17 దిత్యవాడ్వయ స్వాహా

- 18 త్రేతాయానాగ్ం స్వాహా
 19 దక్షిణా ద్వాతో వా త స్వాహా
 20 సనాతన ఋషిః పితరః = హూత్యాగ్ం స్వాహా
 21 ప్రతీచీ దిశాగ్ం స్వాహా
 22 వర్షాఋతూనాగ్ం ..
 23 విశ్వేదేవా దేవతా ..
 24 విద్య్రవిణగ్ం ..
 25 స పదశ స్తోమ ..
 26 స ఉవే కవిగ్ంశ వర్తని స్వాహా
 27 త్రివత్సవయ స్వాహా
 28 ద్వాపరో ఽయానాగ్ం స్వాహా
 29 పశ్చాద్ద్వాతోవాత స్వాహా
 30 అహభూ న ఋషిః పితరః = హూత్యాగ్ం స్వాహా
 31 ఉదీచీ దిశాగ్ం స్వాహా
 32 శరదృతూనాగ్ం ..
 33 మిత్రావరుణౌ దేవతా స్వాహా
 34 పుష్కం ద్రవిణగ్ం ..
 35 ఏకవిగ్ంశస్తోమ స్వాహా
 36 స ఉత్రిణవవర్తని ..
 37 తుర్యవాడ్యయ స్వాహా
 38 ఆస్కందోఽయానాగ్ం స్వాహా
 39 ఉత్తరా ద్వాతో వా త ..
 40 ప్రత్పఋషిః పితరః = హూత్యాగ్ం స్వాహా
 41 ఉర్ధ్వాదిశాగ్ం స్వాహా
 42 హేమంత శిశిరావృతూనాగ్ం స్వాహా
 43 బృహస్పతి ర్దేవతా స్వాహా

- 44 వరోచ్చి ద్రవిణగ్ం స్వాహా
 45 త్రిణవస్తోమ స్వాహా
 46 స ఉత్రయత్రిగ్ంశ వర్తన్తి స్వాహా
 47 పప్తవాద్యయ స్వాహా
 48 అభిభూరయానాగ్ం స్వాహా
 49 విష్వగావతో వా త ..
 50 సుపర్ణఋషిః పితరః = దేవహూత్యాగ్ం స్వాహా

$$70 + 50 = 120 \text{ మంత్రాః}$$

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ ప్రాచీత్యపానభృత్యంయదితినామ ద్వయాన్వితాః పంచాశత్పు
 ర్వవద్దిక్ష మధ్యే చోపదధాతితాః

అథ చతుర్థోనువాకః

- 1 ఓం మం ద్రువక్షీతిర్ధ్రువయోనిః = ఇహత్వా స్వాహా
 2 స్వేదక్షే దక్షిపితేహ = ఇహత్వా ..
 3 కులాయినీ వసుమతీ = ఇహత్వా స్వాహా
 4 అగ్నేః పురీషమసి = ఇహత్వా ..
 5 దివోమూర్ధాసి = ఇహత్వా ..
 6 సజూర్ఋతుభిః వసుభిస్సజూర్దేవై = త్వా స్వాహా
 7 సజూర్ఋతుభిః ససజూరుద్వైస్సజూర్దేవై = త్వా ..
 8 సజూర్ఋతుభిః ససజూరాదిత్యైస్సజూర్దేవై = త్వాస్వాహా
 9 సజూర్ఋతుభిః ససజూర్విశ్వైర్దేవై ససజూర్దేవై = త్వా ..
 10 సజూర్ఋతుభిః ససజూర్దేవైస్సజూర్దేవై = ఇహత్వాస్వాహా
 11 ప్రాణం మే పాహి స్వాహా
 12 అపానం మే పాహి ..
 13 వ్యానం మే పాహి ..

- 14 చక్షుర్మ ఉర్వ్యా విభాహీ స్వాహా
 15 శ్లోత్రం మే శ్లోకయ ..
 16 అపస్పిస్వ స్వాహా
 17 ఓషధీర్జిస్వ ..
 18 ద్విపాత్పాహీ ..
 19 చతుష్పాదవ ..
 20 దివో వృష్టి మేరయ స్వాహా

.20 + 20 = 140 మంత్రాః

అన్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ ద్వితీయస్యాం చిత్ పంచ ధ్రువేతీత్యాశ్వినీ స్తథా । పంచ ర్తవ్యా
 స్సజూర్మంతైః ఆద్యంతా వసుషంగతో । వసుచంద్రాదిత్య విశ్వై
 రైవైర్మంత్రభిదా భవేత్ । ప్రాణం ప్రాణభృతఃపంచ హ్యప్రోప
 స్యాశ్చ పంచహి । తా ఏవ వృష్టి సన్యాభ్యాః ప్రోక్తా మంత్రాస్తు
 వింశతిః

అథ పంచమోనువాకః

- 1 ఓం మం త్ర్య విర్వయత్రిష్టశ్చంద స్వాహా
 2 దిత్యవాడ్వయో విరాట్చంద ..
 3 పంచావిర్వయోగాయత్రీ చంద,,
 4 త్రివత్సో వయ ఉష్ణిహో చంద ..
 5 తుర్యవాడ్వయోనుష్టు శ్చంద ..
 6 పవ్వవాడ్వయో బృహతీ చంద ..
 7 ఉజ్జవయస్సతో బృహతీ చంద ..
 8 ఋషభోవయః కకుచ్చంద ..
 9 ధేనుర్వ యో జగతీ చంద ..
 10 అనడ్వాన్వయః పంక్తిశ్చంద ..

- 11 బస్తో వయోవి వలంఛంద స్వాహా
 12 వృష్టిర్వయో విశాలంఛంద ..
 13 పురుషోవయస్తంద్రంఛంద ..
 14 వ్యాఘ్రోవయోనా ధృష్టంఛంద..
 15 సిగ్ం హోవయశ్చదిశ్చంద ..
 16 విష్వంభోవయోధి పతిశ్చంద ..
 17 క్షత్రం వయోమయందంఛంద ..
 18 విశ్వ కర్మావయః పరమేష్ఠీఛంద..
 19 మూర్ధావయః ప్రజాపతిశ్చంద ..

140 + 19 = 159 మంత్రాః

అన్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ త్ర్యవిర్వయో వయస్యా శ్వా దధ్యా దేకోనవింశతిః ।

ఆథ షష్ఠోనువాకః

- 1 ఓం మం ఇంద్రాగ్ని అవ్యథమానా = విబాధతాగ్ం స్వాహా
 2 విశ్వ కర్మత్వా సాదయత్వం తరిక్షస్య = ధృవాసీద..
 3 రాజ్యసి ప్రాచీది = క్షాన్వహా
 4 విరాడసి దక్షిణాది ..
 5 సంఘ్రాడసి ప్రతీచీది ..
 6 స్వరాడస్య దీచీది ..
 7 అధిపత్న్యసిబృహతీది ..
 8 ఆయుర్మే పాహి స్వాహా
 9 ప్రాణం మే పాహి ..
 10 అపానం మే పాహి ..
 11 వ్యానం మే పాహి ..
 12 చక్షుర్మే పాహి ..

- 13 శ్రోత్రం మే పాహి స్వాహా
 14 మనోమే జిన్వ ..
 15 వాచంమే పిన్వ ..
 16 ఆత్మానం మే పాహి..
 17 జ్యోతిర్మే యచ్చ ..

159 + 17 = 176 మంత్రాః

అన్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ తృతీయస్యాం చితా వింద్రా స్వయ మాత్మజ్ఞకాంస్పృశేత్ విశ్వే
 త్యు పద ధాత్యేనాం రాజ్ఞి ది శ్యాస్తు పంచభిః । ఆయుర్దశ ప్రాణ
 భృతో మంత్రా స్సప్త దశేరితాః ।

అథ సప్తమోనువాకః

- 1 ఓం మం మా ఛంద స్స్వాహా
 2 ప్రమా ఛంద ..
 3 ప్రతిమా ఛంద ..
 4 అస్రీవిశ్చంద ..
 5 పంక్తిశ్చంద ..
 6 ఉష్ణిహాఛంద ..
 7 బృహతీ ఛంద ..
 8 అనుష్టు ప్చంద ..
 9 విరాట్చంద ..
 10 గాయత్రీ ఛంద ..
 11 త్రిష్టుప్చంద ..
 12 జగతీ ఛంద ..
 13 పృథివీ ఛంద ..
 14 అంతరిక్షం ఛంద..

- 15 ద్యౌశ్చంద స్సౌహో
- 16 సమాశ్చంద ..
- 17 నక్షత్రాణి ఛంద,,
- 18 మనశ్చంద ..
- 19 వాశ్చంద ..
- 20 కృషిశ్చంద ..
- 21 హరణ్యం ఛంద,,
- 22 గౌశ్చంద ..
- 23 అజాఛంద ..
- 24 అశ్వశ్చంద ..
- 25 అగ్నిర్దేవతా ..
- 26 వాతో దేవతా ..
- 27 సూర్యో దేవత,,
- 28 చంద్రమా దేవత,,
- 29 వసవో దేవతా ..
- 30 రుద్రాదేవతా ..
- 31 అదిత్యా దేవతా ..
- 32 విశ్వేదేవా దేవతా ..
- 33 మరుతో దేవతా ..
- 34 బృహస్పతిర్దేవత,,
- 35 ఇంద్రో దేవతా ..
- 36 వరుణో దేవతా ..
- 37 మూర్ధా సిరాట్స్సహో
- 38 ధ్రువాసి ధరుణా స్సాహో
- 39 యంత్ర్యసియమిత్రీ ..
- 40 ఇషేత్వా స్వాహా

- 41 ఊరేత్వా స్వాహా
 42 కృష్యేత్వా..
 43 క్షేమాయత్వా స్వాహా
 44 యంత్రీ రాట్నాస్వాహా
 45 ధ్రువాసి ధరణీ స్వాహా
 46 ధర్మ్యసి ధరిత్రీ ..
 47 ఆయుషేత్వా ..
 48 వర్చసేత్వా ..
 49 ఓజసేత్వా ..
 50 బలాయత్వా ..

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ మా దక్షిణస్యాం బృహతే పృథి పశ్చాద్దశోత్తరే । అగ్ని
 రిత్యాదికా స్సర్వా ద్వావశ ద్వాదశోదితాః । మూర్ధా యంత్రీ
 వాలఖిల్యాః పురః పశ్చాద్చ సప్తభిః । సప్తమే త్వనువాకే
 ఓస్మిన్ మంత్రాః పంచాశ దీరితాః.

అథ అష్టమోనువాకః

- 1 మం ఓం అశుప్రీవృత్థాస్వాహా
 2 భాంతః పంచదశ స్వాహా
 3 వ్యోమ సప్తదశ ..
 4 ప్రతూర్తి రష్టాదశ ..
 5 తపో నవదశ ..
 6 అభివర్త స్సవిగ్ంశ ..
 7 ధరుణ ఏకవిగ్ంశ ..
 8 వర్షో ద్వావిగ్ంశ ..
 9 సంభరణ శ్రయోవిగ్ంశ స్వాహా

- 10 యోని శ్చతుర్విగ్ంశ స్సాన్వహః
 11 గర్భాః పంచవిగ్ంశ స్సాన్వహః
 12 ఓజస్త్రిణవ స్సాన్వహః
 13 క్రతురేక త్రిగ్ంశ స్సాన్వహః
 14 ప్రతిష్ఠా త్రయత్రిగ్ంశ స్సాన్వహః
 15 బ్రహ్మస్యవిష్టపరం చతుత్రిగ్ంశ స్సాన్వహః
 16 నాకష్టత్త్రిగ్ంశ స్సాన్వహః
 17 వివరోష్టా చత్వారిగ్ంశ స్సాన్వహః
 18 ధర్మశ్చతుష్టోమ స్సాన్వహః

అన్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ ఆశు రష్ట్రాదశా దధ్యాత్ అక్ష యస్తోమ సంయుతాః॥

అథ నవమోనువాకః

- 1 మం ఓం అగ్నేర్భాగోసి దీక్షయా = త్రివృత్తోష్టోమ స్సాన్వహః
 2 ఇంద్రస్య భాగోసి విష్ణో = పంచదశస్తోమ ..
 3 సుచక్షసాం భాగోసి = పృథ్వశస్తోమ స్సాన్వహః
 4 మిత్రస్యభాగోసి = ఏకవిగ్ంశస్తోమ ..
 5 అదిత్యైభాగోసి = త్రిణవస్తోమ స్సాన్వహః
 6 వసూనాం భాగోసి = చతుర్విగ్ంశస్తోమ స్సాన్వహః
 7 ఆదిత్యానాంభాగోసి = పంచవిగ్ంశస్తోమ ..
 8 దేవస్య సవితుర్భాగోసి = చతుష్టోమస్తోమ ..
 9 యావానాంభాగోసి = చతుశ్చత్వారిగ్ంశస్తోమ స్సాన్వహః
 10 ఋభూజాంభాగోసి = త్రయత్రిగ్ంశస్తోమ స్సాన్వహః

అన్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ అగ్నేశ్శిష్టా దశాదధ్యా దక్ష యా స్తోమ సంజ్ఞికాః.

అథ దశమోనువాకః

- 1 మం ఓం ఏకయాస్తువతప్రజా = అధిపతిరాసీ త్స్వాహా
- 2 తిసృభిరస్తువత = అధిపతిరాసీ త్స్వాహా
- 3 పంచభిరస్తువత = అధిపతిరాసీ ..
- 4 సప్తభిరస్తువత = అధిపతిరాసీ ..
- 5 నవభిరస్తువత = అధిపతిరాసీ ..
- 6 ఏకాదశభిరస్తువత = అధిపతిరాసీ ..
- 7 త్రయోదశభిరస్తువత = అధిపతిరాసీ త్స్వాహా
- 8 పంచదశభిరస్తువత = అధిపతిరాసీ ..
- 9 సప్తదశభిరస్తువత = అధిపతిరాసీ ..
- 10 నవదశభిరస్తువత = అధిపతిరాసీ అస్తాగ్ం స్వాహా
- 11 ఏకవిగ్ం శత్యాస్తువత = అధిపతిరాసీ త్స్వాహా
- 12 త్రయోవిగ్ం శత్యాస్తువత = అధిపతిరాసీ ..
- 13 పంచవిగ్ం శత్యాస్తువత = అధిపతిరాసీ ..
- 14 సప్తవిగ్ం శత్యాస్తువత = అధిపతిరాసీ ..
- 15 నవవిగ్ం శత్యాస్తువత = అధిపతిరాసీ ..
- 16 ఏకత్రిగ్ం శత్యాస్తువత = అధిపతిరాసీ ..
- 17 త్రయస్త్రిగ్ం శత్యాస్తువత = అధిపతిరాసీ ..

అన్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ ఏకసప్త దశాదధ్యా దిష్టకాః సృష్టి సంజ్ఞికాః.

అథ ఏకాదశోనువాకః

- 1 మం ఓం ఇయమేవసాయా = సచంతే స్వాహా
- 2 చందస్వతీ ఉషసా = భూరిరేతసా స్వాహా
- 3 ఋతస్య పంథామను = దేవయానాగ్ం స్వాహా
- 4 చతుష్టోమోఅభవత్ = అభరన్నిదగ్గ్ం ..

- 5 పంచభిర్దాతా = పసానా స్సాస్వహః
 6 త్రిగ్ంశత్స్వసాసారఉప = భాస్వతీ స్సాస్వహః
 7 జ్యోతిష్మతీప్రతి = ఉపన్తే స్సాస్వహః
 8 ఏకాష్టకాతపసా = శచీఖి స్సాస్వహః
 9 అనానుజా మనుజాం = ప్రయుక్త స్సాస్వహః
 10 అభూన్మమనుమతౌ = ప్రయుక్త ..
 11 పంచవ్యష్టిరను = లోకమేకగ్ం ..
 12 ఋతస్యగర్భః ప్రథమా = నియచ్ఛతి స్సాస్వహః
 13 యా ప్రథమావ్యచ్ఛత్ = సమాగ్ం ..
 14 శుక్రర్షభా నభసా = అగా స్సాస్వహః
 15 ఋతూనాం పత్నీ = సర్వమస్య త్సాస్వహః

శ్లో॥ ఇయం వ్యష్టి రుపా దభ్యా స్మంత్రాః పంచదశేరితాః.

అథ ద్వాదశోనువాకః

- 1 మం ఓం అగ్నేజాతాన్ = ఉద్భి త్సాస్వహః
 2 సహసాజాతాన్ = సపత్నా త్సాస్వహః
 3 చతుశ్చత్వారిగ్ంశ స్తోమో వరోచ్చ ద్రవిణగ్ం స్సాస్వహః
 4 షోడశస్తోమః ఓజో ద్రవిణగ్ం స్సాస్వహః
 5 పృథివ్యాః పురీషమస్యస్సోనామ ..
 6 ఏవ శ్చంద స్సాస్వహః
 7 వరివ శ్చంద ..
 8 శంఖూ శ్చంద ..
 9 పరిఖూ శ్చంద ..
 10 ఆచ్ఛచ్ఛంద ..
 11 మన శ్చంద ..
 12 వ్యవ శ్చంద ..

- 13 సింధు శ్చంద స్సాన్విహః
 14 సముద్రం చంద ..
 15 సలిలం చంద ..
 16 సం యచ్ఛంద ..
 17 వియచ్ఛంద ..
 18 బృహచ్ఛంద ..
 19 రథఃతరంచంద స్సాన్విహః
 20 నికాయ శ్చంద ..
 21 వివధశ్చంద ..
 21 గిర శ్చంద ..
 23 భ్రజశ్చంద స్సాన్విహః
 24 సప్టుష్ఠంద ..
 25 అనుష్టుప్శంద ..
 26 కకుచ్ఛంద ..
 27 త్రికకు చ్చంద స్సాన్విహః
 28 కావ్యంచంద స్సాన్విహః
 29 అంకుపంచంద ..
 30 పదపంక్తి శ్చంద స్సాన్విహః
 31 అక్షర పంక్తి శ్చంద ..
 32 విష్టారపంక్తి శ్చంద ..
 33 ఊరోభృజ్జ్వం చంద ..
 34 ప్రచ్ఛచ్ఛంద స్సాన్విహః
 35 పక్షశ్చంద ..
 36 ఏవశ్చంద స్సాన్విహః
 37 వరివశ్చంద .!
 38 వయశ్చంద ..

- 39 వయస్కుఁడైన స్వాహా
 40 విశాలం ఛంద స్వాహా
 41 విష్ణుర్ధా శఛంద ,,
 42 ఛదిశఛంద స్వాహా
 43 దూరోహణం ఛంద స్వాహా
 44 తంద్రం ఛంద స్వాహా
 45 అంకాంకంఛంద ,,

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ పంచమ్యాంతు చితా వగ్నే హ్యస పత్నాస్తు పంచ చ ।

ఏవ శ్చత్వారింశ దుక్తా విరాజో దిక్ష వక్రగాః.

అథ త్రయోదశోనువాకః

ఋష్యాదిః

అగ్ని ర్వృత్రాణీత్యాది త్రయస్త్రింశ స్మంత్రాణాం విశ్వేదేవాః
 కాండఋషయః । వృత్రహాగ్యదయో దేవతాః । గాయత్ర్యాది నానా
 ఛందాంసి । కృష్ణ యజుర్వేదీయ = హోమే వినియోగః॥

- 1 మం ఓం అగ్నిర్వృత్రాణి జంఘనత్ = ఆహుత స్వాహా
- 2 త్వగ్ంసోమాసినత్పతిః = అసిక్రతు స్వాహా
- 3 భద్రాతే అగ్నే = అధు స్వాహా
- 4 భద్రంతే అగ్నే స హసన్ = అన్నగ్ం ,,
- 5 నై నానీకేన = దీదిహి ,,
- 6 స్వస్తితో దివః = చిత్రగ్ం ,,
- 7 యథాహోతరమనుషః = దేవాన్ధ్వాహా
- 8 అగ్నిమీదే పురోహితం = ధాతమగ్ం స్వాహా
- 9 వృషాసోమ ద్యుమాగ్ం = దిదిషే ,,
- 10 సాంతపనాఇదం = రికాదస స్వాహా

- 11 యో నో మర్త్యో వసవః = హంతనాత్మగ్ం స్వాహా
  - 12 సంవత్సరీణా మరుతః = మాదయిష్టవ ..
  - 13 పిప్రీహిదేవాగ్ం = యజిష్ఠ స్వాహా
  - 14 అగ్నేయద్యౌః = యాతేఅద్యః ..
  - 15 అగ్నినా రయిమశ్నవత్ = వీరవత్తగ్ం స్వాహా
  - 16 గయస్సానో అమీవహః = సోమనోభవ ..
  - 17 గృహమేధాన అగత = అగ్ంహవ ..
  - 18 పూర్వీభిర్హి = చర్షణీనాగ్ం స్వాహా
  - 19 ప్రబుద్ధియా ఈరతే = జుషద్వగ్ం స్వాహా
  - 20 ఉపయమేతి = వసూయుస్వాహా
  - 21 ఇమో అగ్నే వీతతమాని = వియంతు స్వాహా
  - 22 క్రీడవ శ్శర్తవః = గాయత స్వాహా
  - 23 అత్యా సోనయే = పయోధాస్వాహా
  - 24 పైషామజ్మేషు = ధూతయ ..
  - 25 ఉపహ్వరేషు = అర్చతే స్వాహా
  - 26 అగ్నిమగ్నిగ్ం హవీమభిః = పురుప్రియగ్ం స్వాహా
  - 27 తగ్ంహి శశ్వంత = వోథవే స్వాహా
  - 28 ఇంద్రాగ్ని రోచనాదివః = వీర్యగ్ం ..
  - 29 శ్నథ ద్యౌత్ర = నాజయంతా ..
  - 30 ఇంద్రంవో విశ్వతః = కేవల ..
  - 31 ఇంద్రం నరోనే మదితా = త్వం న ..
  - 32 విశ్వకర్మన్ హవిషా వావృధానః = ముహ్యంతస్యన్యేతస్తు స్వాహా
  - 33 విశ్వకర్మన్ హవిషా వరదేవ = తన్మైవిశ = సత్త్వాహా

అస్మి విచిత్రయోగ సం. గ్రహః

శ్లో॥ అథ యాత్యా పాక మేధ హృనీకవతి యగతే । ఆజ్ఞభాగాను
వాక్యేద్యే అగ్ని ద్వ్యత్రేతి వర్జ్యతే । భద్రా తిస్రః ప్రథానే

స్వాత్ స్వస్తి స్విష్టకృతి ద్వయం । అగ్నిం సాంతపనీ యాజ్య
భాగయో ర్ద్వి ప్రధానతః । సాంత తిస్రః పిప్రీ హ్యగ్నే ద్వయం
స్విష్ట కృతీరితం । అగ్నినా గృహ మేధీయే ద్వే స్యాతా మాజ్య
భాగయోః । గృహ ప్రధానే తిస్రస్య రుపస్విష్ట కృతి ద్వయం ।
క్రీడం చతుష్టయం క్రీడి యాగే హ్యగ్ని మితి ద్వయం ।
సంయాజ్యేస్తా మథేంద్రాగ్ని శ్చథ క్షైంద్రాగ్న యాగతే ।
ఇంద్ర మింద్రం వైంద్రయాగే విశ్వద్వే వై శ్వ కర్మణి ।
త్రయ స్త్రింశ దృచః ప్రోక్తా అనువాకేంతి మే ఇతి॥

ఇతి చతుర్థకాండే తృతీయ ప్రశ్న స్సమాప్తః

366 మంత్రాః

—X—

అథ చతుర్థకాండే

చతుర్థ ప్రశ్నః

అథ ప్రథమోనువాకః

ఋష్యాదిః

రశ్మిరసీత్యాది పంచ పంచాశదుత్తరశత ద్విశత మంత్రాణాం
అగ్నిః కాండఋషిః । రశ్మ్యాదయో దేవతాః । యజురాది నానా ఛందాంసి ।
కృష్ణ యజుర్యేదీయ = హోమే వినియోగః॥

- 1 మం ఓం రశ్మిరసి క్షయాయ త్వా క్షయం జిన్వస్వాహా
- 2 ప్రేతిరసి ధర్మాయ త్వా ధర్మం జిన్వ ..
- 3 అన్వితిరసి దివేత్వా దివం జిన్వ ..
- 4 సంధి త స్యంత రిజాయ త్వాతరిక్షం జిన్వ స్వాహా
- 5 ప్రతిధిరసి పృథివ్యై త్వా పృథివీం జిన్వ ..
- 6 విష్టంభోసి వృష్టైత్వా వృష్టిం జిన్వ స్వాహా
- 7 ప్రవాస్యహ్నేత్వా హర్జిన్వ స్వాహా
- 8 అనువాసి రాత్రియై త్వా రాత్రిం జిన్వ స్వాహా

- 9 ఉళిగసి వసుభ్యస్త్యా వసున్జిన్వ స్వాహా
 10 ప్రకేతోసిరుద్రేభ్యస్త్యా రుద్రాన్జిన్వ ..
 11 సుదీతిరస్యాదిత్యేభ్యస్తాదిత్యాన్జిన్వ ..
 12 ఓణోసి పితృభ్యస్త్యా పితౄన్జిన్వ ..
 13 తంతురసి ప్రజాభ్యస్త్యా ప్రజాన్జిన్వ ..
 14 పృతనాషాథసి పశుభ్యస్త్యా పశూన్ జిన్వ స్వాహా
 15 రేవదస్యోషధీభ్యస్త్యాషధీర్జిన్వ స్వాహా
 16 అభిజిదసియుక్తగ్రావేంద్రాయత్యేంద్రం జిన్వ స్వాహా
 17 అధిపతిరసి ప్రాణాయత్వా ప్రాణం జిన్వ స్వాహా
 18 యంతాస్య పానాయత్వా పానం జిన్వ స్వాహా
 19 సగ్ం సర్వోసి చక్షుషేత్వా చక్షుర్జిన్వ స్వాహా
 20 వయోధా అసి శ్రోత్రాయత్వా శ్రోత్రం జిన్వ స్వాహా
 21 త్రివృదసి స్వాహా
 22 ప్రస్పదసి ..
 23 సంవృదసి ..
 24 వివృదసి ..
 25 సగ్ంరోహోసి స్వాహా
 26 సీరోహోసి స్వాహా
 27 ప్రరోహోసి ..
 28 అనురోహోసి ..
 29 వసుకోసి ..
 30 వేషశ్రిరసి ..
 31 వస్యష్టిరసి ..

అన్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ ఇష్టకారశ్చి రిత్యేక త్రింశత్తు స్తోమ భాగతాః ।
 చతుర్థే పంచమచితే శ్కేషస్సర్వో విధీయతే॥
 రాజ్ఞీనాక సదః పంచ సర్వశేషోంత రిత్యయం॥

అథ ద్వితీయోనువాకః

- 1 మం ఓం రాజ్ఞ్యసి ప్రాచీదిక్ = ప్రతిష్ఠిత్యా అంతరిక్షయ =
సాదయంతు స్వాహా
- 2 విరాడసి దక్షిణాదిక్ = ప్రతిష్ఠిత్యా అంతరిక్షయ ..
- 3 సంప్రూడసి ప్రతీచీదిక్ = ప్రతిష్ఠిత్యా అంతరిక్షయ ..
- 4 సర్వాడస్యదీచీదిక్ = ప్రతిష్ఠిత్యా అంతరిక్షయ ..
- 5 అధిపత్న్యసి బృహతీదిక్ = సాదయంతు స్వాహా

31 + 5 = 36 మంత్రాః

(అంతరిక్షయేత్యాది సర్వ మంత్రాణాం అనుషంగః)

అథ తృతీయోనువాకః

- 1 మం ఓం ఆయం పురోహరికేశః = ప్రహేతి నైభ్యో = దధామి స్వాహా
- 2 ఆయం దక్షిణా విశ్వకర్మా = దధామి స్వాహా
- 3 ఆయంపశ్చా ద్విశ్వవ్యధాః = నైభ్యో నమ = స్వాహా
- 4 ఆయము త్రరాత్నయద్వసుః = నైభ్యో నమ = స్వాహా
- 5 ఆయముపర్యర్వాగ్వసుః = నైభ్యో = దధామి స్వాహా
- 6 ఆయోస్త్వాసదనే సాదయామి = చక్షనే స్వాహా
- 7 వరమేష్ఠీత్వా సాదయతు = ధృవాసీద స్వాహా
- 8 ప్రోథదశ్వోన = కృష్ణమస్తి స్వాహా

36 + 8 = 44 మంత్రాః

అన్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ ఆయం పురోః పంచచోడా నైభ్య ఇత్యనుషనుషజ్యతే ।
ఆస్పృశే తస్యయమాత్మణ్ణాం పరమేష్ఠీతి సాదయేత్ ।
ప్రోథ ద్వికర్ణీ మా దధ్యా న్మంత్రా అష్టా వుదీరితాః॥

అథ చతుర్థోనువాకః

- 1 మం ఓం అగ్నిర్మూర్ధా దివః = జిన్వతి స్వాహా
- 2 త్వా మగ్నే పుష్కరా = వాఘత ..
- 3 అయమగ్ని స్సహస్రిణః = రయీణాం స్వాహా
- 4 భువోయజ్ఞస్య = హవ్యవాహగ్ం స్వాహా
- 5 అబోధ్యగ్ని స్సమిధా = నాకిమచ్ఛ ..
- 6 అవోచామకవయే = ఉర్వ్యం చమత్రే త్స్వాహా
- 7 జనస్యగోపా అజనిష్ట = కుచి స్స్వాహా
- 8 త్వామగ్నే అంగిరసః = పుత్రమంగిర స్స్వాహా
- 9 యజ్ఞస్య కేతుం = సుక్రతు స్స్వాహా
- 10 త్వాం చిత్రశ్రవస్తమ = వోధవే..
- 11 సఖాయ స్సంవః = సహస్వతే ..
- 12 సగ్ంసమిద్యవనే వృషన్ = వసూనాభవ స్వాహా
- 13 ఏనావో అగ్నిం నమసా = దూతమమృతగ్ం..
- 14 సయోజతే అరుషః = జనానాం స్వాహా
- 15 ఉదస్యశోచిరస్థాత్ = ఇంధతే నర ..
- 16 అగ్నే వాజస్య గోమతః = మహిశ్రవ స్స్వాహా
- 17 స ఇధానో వసుష్కవిః = దేదిహి స్వాహా
- 18 క్షపోరాజన్మృతత్మనాగ్నే = దహప్రతి ..
- 19 ఆతే అగ్న ఇధీమహి ద్యుమంతం దేవా జరం
యద్ధస్యాతే పసీయసీ = ఆభర స్వాహా
- 20 ఆతే అగ్న ఋచాహవిః = ఆభర ..
- 21 ఉభేసుశ్చంద్ర సర్పిషః = ఆభర ..
- 22 అగ్నేతమద్యాశ్వంస = ఓహై ..
- 23 అధాహ్యగ్నేక్రతో ర్పద్రస్య = ఇభూధ స్వాహా
- 24 అభిష్టే అద్యగీర్భిః = కుష్మా స్స్వాహా

- 25 ఏభిరోన్ అరైర్పవానః = అనీకై ..
 26 అగ్నిగ్ం హోతారం మన్యే = సర్పిష,,
 27 అగ్నే త్వం నో అంతమః = వరూధ్య,,
 28 తంత్యాశోచిష్ట = సఖిభ్య స్సాస్వహః
 29 వసురగ్నిర్వసుశ్రవాః = రయిందా స్సాస్వహః

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ అగ్ని న్తు తిస్రో గాయత్ర్యో భువన్తు త్రిష్టభాం త్రయం ।
 జనతిస్రో జగ త్యన్యః త్వాం చిత్రా నుష్టభాం త్రయం ।
 ఏనా తిస్రో బృహత్య స్య అగ్న ఇత్యుష్టిహం త్రయం ।
 అతే పం క్తి త్రయం హ్యగ్నే ఒక్షరపం క్తి శ్చతుష్టయం ।
 అగ్ని మేకాహ్వాతి శ్చందా అగ్నేత్వం ద్విపదాం త్రయం ।

44 + 29 = 73 మంత్రాః

అథ పంచమోనువాకః

- 1 మం ఓం ఇంద్రాగ్నిభ్యాంత్యా సయుజాయుజాయనజ్మి స్వాహా
 2 అమూరాభ్యాంత్యా సయుజా = జ్మి స్వాహా
 3 తేజసాత్వా సయుజా = జ్మి స్వాహా
 4 వర్చసాత్వా సయుజా = జ్మి ..
 5 ఉక్తేభిస్త్యాసయుజా = జ్మి స్వాహా
 6 స్తోమేభిస్త్యాయుజా = జ్మి ..
 7 చందోభిస్త్యా స్సయుజా = జ్మి స్వాహా
 8 రయ్యైపోషాయ = సయుజాయుజాయనజ్మి స్వాహా
 9 అంబానామాసి ప్రజాపతినా = ఉపదధామి స్వాహా
 10 దులానామాసి = ఉపదధామి ..
 11 నితత్నిర్నామాసి = ఉపదధామి ..
 12 అభ్రయంతీనామాసి = ఉపదధామి,,

- 13 మేఘయంతీనామాసి = ఉపదధామి స్వాహా
 14 వర్షయంతీనామాసి = ఉపదధామి ..
 15 చుపుణీకానామాసి ప్రజాపతినాత్వా = దధామి స్వాహా
 16 పృథివ్యదపురమన్నేన = వర్మచాస్తు స్వాహా
 17 అధిద్యౌరంతరిక్షం = వర్మచాస్తు ..
 18 ద్యౌరపరాజితామృతేన = వర్మచాస్తు ..

73 + 18 = 91 మంత్రాః

అన్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ ఇంద్రదేతి సయుజస్త్వష్ట అఘరాదిపదేష్వపి । అనువంగ స్త్యేతి
 తథారయ్యా ఇత్యష్టమోమతః । అంబేతి కృత్తికాస్సప్త నామాసీ
 త్యనుషజ్యతే । పృథి త్రిభి ర్మండలాభ్యా మంత్రా అష్టాదశేరితాః॥

అథ షష్ఠోనువాకః

- 1 మం ఓం బృహస్పతిస్తా సాదయతు పృథివ్యాః = అధిపతి స్వాహా
 2 విశ్వకర్మాత్వా సాదయతు = అధిపతి ..
 3 ప్రజాపతిస్తా సాదయతు = అధిపతి ..
 4 పురోవాతస నిరసిస్వాహా
 5 అభ్రసనిరసి ..
 6 విద్యుత్తన నిరసి ..
 7 స్తనయితు సనిరసి..
 8 వృష్టిస నిరసి ..
 9 అగ్నేర్యాన్యసి ..
 10 దేవానామగ్నేయాన్యసి స్వాహా
 11 వాయోర్యాన్యసి స్వాహా
 12 దేవానాంవాయోయాన్యసి స్వాహా
 13 అంతరిక్షన్యయాన్యసి ..

- 14 దేవానామంతరిక్షయాన్యసి..
 15 మం ఓం అంతరిక్షమసి స్వాహా
 16 అంతరిక్షయత్వా ..
 17 నలిలాయత్వా ..
 18 సర్ణీకాయత్వా ..
 19 సతీకాయత్వా ..
 20 కేతాయత్వా ..
 21 ప్రచేతనేత్వా ..
 22 వివస్వతేత్వా ..
 23 దివస్త్యా స్వాహా
 24 జ్యోతిష ఆదిత్యేభ్యస్త్యా స్వాహా
 25 ఋచేత్వా స్వాహా
 26 రుచేత్వా ..
 27 ద్యుతేత్వా ..
 28 భానేత్వా ..
 29 జ్యోతిషేత్వా..
 30 యజోదాంత్యాయశసి సాదయామి = ధృవాసీద స్వాహా
 31 తేజోదాంత్యతేజసి సాదయామి = ధృవాసీద ..
 32 పయోనాంత్యపయసి సాదయామి = ధృవాసీద ..
 33 వర్చోదాంత్యవర్చసి సాదయామి = ధృవాసీద ..
 34 ద్రవిణోదాంత్యద్రవిణే సాదయామి = ధృవాసీద..

అన్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ బృహవిశ్వ ప్రజేత్యేతా విశ్వజ్యోతిష ఈరితాః ।

పురోహృష్టి ససీపంచ హ్యగ్నే స్సంయానికాఽష్టకం ।

సల్యాదిత్యేష్టకా అష్టావృచే పంచ ఘృతేష్టకాః ।

యశః పంచ యశోదాన్యు స్సాదయా మ్యనుషజ్యతే ।
షష్ఠానుకాతే యోగోక్తా శ్చతుష్త్రింశత్తు మంత్రకాః॥

91 + 34 = 125 మంత్రాః

అథ సప్తమానువాకః

- 1 మం ఓం భూయస్కృదసి స్వాహా
- 2 వరివస్కృతసి ..
- 3 ప్రాచ్యసి ..
- 4 ఊర్ధ్వసి ..
- 5 అంతరిక్ష సధన్యంతరిక్షేనీద స్వాహా
- 6 అప్పుషదసి స్వాహా
- 7 శ్యేనసదసి ..
- 8 గృధ్రసదసి ..
- 9 సుషర్ణ సదసి..
- 10 నాకసదసి ..
- 11 ఫులివ్యాస్తాద్రవిణే సాదయామి స్వాహా
- 12 అంతరిక్షస్యత్వా ద్రవిణే సాదయామి..
- 13 దివస్త్యా ద్రవిణే సాదయామి ..
- 14 దిశాఃత్వా ద్రవిణే సాదయామి ..
- 15 ద్రవిణోదాంత్యా ద్రవిణే సాదయామి ..
- 16 ప్రాణం మే పాహి స్వాహా
- 17 అపానం మే పాహి ..
- 18 వ్యానం మే పాహి ..
- 19 ఆయుర్మే పాహి ..
- 20 విశ్వాయుర్మే పాహి స్వాహా
- 21 సర్వాయుర్మే పాహి ..

22	అగ్నేయ త్రే పరగం హృన్నామ = ష్యధ్యగ్ం స్వాహా
23	యావా స్వాహా
24	అయావా ..
25	ఏవా ..
26	ఊమా ..
27	సద్ది ..
28	సగర ..
29	సుమేక ..

$$125 + 29 = 164 \text{ మంత్రాః}$$

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ భూయో భూయ స్తృతః పంచాఽఘ్ని త్యగ్నిరూపకాః ।
 పృథివంచ ద్రవిణోదాః ప్రాణయాయుష్యకాస్తు షట్ ।
 అగ్నేఽగ్నే హృదయ ప్రోక్తం యావాన్నప్త ఋతవ్యకాః ।
 అనువాకే సప్తమే స్మిన్నేకోన త్రింశదీరితాః॥

అథ ఆష్టమోనువాకః

1	మం ఓం అగ్నినావిశ్వాషాట్స్వాహా
2	సూర్యేణస్వరా ..
3	క్రత్వా శచీపతి ..
4	ఋషభేణత్వష్టా ..
5	యజ్ఞేన మఘవాన్ధ్వాహా
6	దక్షిణయా సువర్గ స్వాహా
8	మన్యునా వృత్రహా ..
9	అన్నేనగయ స్వాహా
10	పృథివ్యాసనో ..
11	ఋగ్విరన్నాద,,

- 12 ఓం మం వషట్కారేణర్థ స్సాస్వహః
 13 సామూతనూపా ..
 14 విరాజాబోర్వీతిష్ఠా స్థాస్వహః
 15 బ్రహ్మణా సోమపా స్సాస్వహ
 16 గోభిర్యజ్ఞం దాధార ..
 17 క్షత్రేణ మనుష్యా స్థాస్వహః
 18 అశ్వేనచ రథేన చర్జ్వి స్సాస్వహః
 19 ఋతుభిః ప్రభు స్సాస్వహః
 20 సంవత్సరేణ పరిభూ ..
 21 తపసానా ధృష్ట స్సాస్వహః
 22 సూర్యస్సం తనూభి ..

154 + 22 = 176 మంత్రాః

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ అగ్నింద్ర తను నామానో ద్వావింశతి రుదీరితాః॥

అథ నవమోనుచాకః

- 1 ఓం మం ప్రజాపతి ర్మనసాంధోద్వేత స్సాస్వహః
 2 దాతా దీక్షయాగ్ం స్సాస్వహః
 3 సవితా భృత్యాగ్ం ..
 4 పూషాసోమక్రయణ్యాగ్ం స్సాస్వహః
 5 వరుణ ఉపనద్ధ స్సాస్వహః
 6 అసురః క్రియమాణ ..
 7 మిత్రఃక్రీత స్సాస్వహః
 8 శిపివిష్ట ఆసాదిత ..
 9 నరంధిషః ప్రోహ్యమాణ స్సాస్వహః
 10 అధిపతి రాగత స్సాస్వహః

- 11 ప్రజాపతిః ప్రజేయమాన స్సాస్విహః
 12 అగ్ని రాగ్నిద్రే స్సాస్విహః
 13 బృహస్పతిరాగ్నిద్రా తప్రిణీయమాన స్సాస్విహః
 14 ఇంద్రో హవిర్ధానే స్సాస్విహః
 15 అదితిరాసాదిత స్సాస్విహః
 16 విష్ణురుపావ హియమాణ స్సాస్విహః
 17 అధర్వో పోత స్సాస్విహః
 18 యమోభిషత ..
 19 అహతపా ఆధూయమాన స్సాస్విహః
 20 వాయుః పూయమాన స్సాస్విహః
 21 మిత్రః కీరశ్రీ ..
 22 మంధీనకుశ్రీస్సాస్విహః
 23 వైశ్వదేవ ఉస్నీత ..
 24 రుద్ర ఆహుత స్సాస్విహః
 25 వాయురావృత ..
 26 నృచక్షః ప్రతిభ్యాత..
 27 భక్ష ఆగత స్సాస్విహః
 28 పితృణాం నారాశక్ంస స్సాస్విహః
 29 అసురాత్త స్సాస్విహః
 30 సింధురవభృథ మవప్రయ స్థాస్విహః
 31 సముద్రోవగత స్సాస్విహః
 32 సలింః ప్రప్లుత ..
 33 సువరుదృచంగత ..

176 + 33 = 209 మంత్రాః

అన్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ ప్రజేతియజ్ఞ తనవః త్రయత్రిశ తస్మిరీతాః॥

అథ దశమోనువాకః

- 1 ఓం మం కృత్తికానక్షత్ర మగ్నిర్దేవతార్చేత్వా = జ్యోతిషేత్వాస్వాహా
- 2 రోహిణీనక్షత్రం ప్రజాపతి = జ్యోతిషేత్వా స్వాహా
- 3 మృగశిర్షం నక్షత్రం ప్రజాపతి = జ్యోతిషేత్వా స్వాహా
- 4 ఆర్ద్రానక్షత్రం దుద్రోదేవతార్చే = జ్యోతిషేత్వా ..
- 5 పునర్వసూ నక్షత్ర మదితిర్దేవతా = జ్యేత్వా స్వాహా
- 6 తిష్యోనక్షత్ర బృహస్పతిర్దేవతా = జ్యేత్వా ..
- 7 ఆశ్లేషా నక్షత్రం సర్పదేవతా = జ్యేత్వా ..
- 8 మఖానక్షత్రం పితరో దేవతా = జ్యో = త్వా ..
- 9 ఫల్గునీ నక్షత్ర మర్యమాదేవతా = జ్యో = త్వా ..
- 10 ఫల్గునీ నక్షత్రం భగోదేవతా = జ్యో = త్వా ..
- 11 హస్తా నక్షత్రం సనిరాదేవతా = జ్యో = త్వా ..
- 12 చిత్తానక్షత్ర మింద్రోదేవతా = జ్యో = త్వా ..
- 13 స్వాతీ నక్షత్రం వాయుర్దేవతా = జ్యో = త్వా ..
- 14 విశాఖేనక్షత్ర మింద్రాగ్ని దేవతా = జ్యో త్వా ..
- 25 అనూరాధా నక్షత్రం మిత్రోదేవతా = జ్యో = త్వా స్వాహా
- 16 రోహిణీ నక్షత్ర మింద్రోదేవతా = జ్యో = త్వా ..
- 17 విచిత్రా నక్షత్రం పితరో దేవతా = జ్యో = త్వా ..
- 18 ఆషాఢానక్షత్ర మాపోదేవతా = జ్యో = త్వా స్వాహా
- 19 ఆషాఢానక్షత్రం విశ్వేదేవా దేవతా = జ్యో = త్వా ..
- 20 శ్రోణా నక్షత్రం విష్ణుర్దేవతా = జ్యో = త్వా స్వాహా
- 21 శ్రవిష్ఠా నక్షత్రం వసవో దేవతా = జ్యో = త్వా ..
- 22 శతభిష జుక్షత్ర మింద్రోదేవతా = జ్యో = త్వా ..
- 23 ప్రోష్ఠపదా నక్షత్ర మజివకపాదేవతా = జ్యో = త్వా ..
- 23 ప్రోష్ఠపదా నక్షత్ర మహిర్బుధ్నియోదేవతా = జ్యో = త్వా ..
- 25 రేవతీనక్షత్రం పూషా దేవతా = జ్యో = త్వా స్వాహా

- 26 అశ్వయుజౌ నక్షత్ర మశ్వినౌదేవతా = జ్యో = త్వా ..
 27 అపభరణీ ర్నక్షత్రం యమౌదేవతా = జ్యో = త్వా ..
 28 పూర్ణాపశ్చాత్ = మాదయం తాగ్ం స్వాహా
 29 యేత్రే దేవా అదధుః = సువీరగ్ం ..

$$209 + 29 = 238 \text{ మంత్రాః}$$

అన్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ కృత్తి నక్షత్రేష్టకాన్య స్సప్త వింశతి రీరితాః । ఋచేత్వా
 సర్వ శేషస్యా త్పుర్ణాయత్త ఇతి ద్వయం । దశమే త్వనువాకే
 ఒస్మిన్ ఏకోన త్రింశ దీరితాః॥

ఏకాదశోనువాకః

- 1 ఓం మం మధుశ్చ మాధవశ్చవాసంతికావృతా అగ్నేరంత
 శ్లేషోసి = సంవిశంతు స్వాహా
- 2 కుత్రశ్చ కుచిశ్చ గ్రైష్మావృతా అగ్నేరంత శ్లేషోసి =
 సం విశంతు స్వాహా
- 3 సభశ్చ సభష్యశ్చ వార్షికావృతా అగ్నేరంత శ్లేషోసి =
 సం విశంతు స్వాహా
- 4 ఇషశ్చోర్భశ్చ శారదావృతా అగ్నేరంత శ్లేషోసి =
 సం విశంతు స్వాహా
- 5 సహశ్చ సహస్యశ్చ హైమంతికావృతా అగ్నేరంత
 శ్లేషోసి = సం విశంతు స్వాహా
- 6 తపశ్చ తపస్యశ్చ శైశిరావృతా అగ్నేరంత శ్లేషోసి =
 సంవిశంతు స్వాహా
- 7 సంయచ్ఛ ప్రచేతాశ్చాగ్నేః సోమస్య సూర్యస్య
 తేతేధిపతయస్తేభ్యో = దదామి స్వాహా

- 8 ఉగ్రాచ భీమాచ = తేతేధిపతయ = దధామి స్వాహా
 9 ధృవాచ పృథివీచ = తేతేధిపతయ = దధామి ..
 10 ధర్మీచ ధర్మత్రీచ = తేతేధిపతయః = దధామి ..
 11 ప్రాచీచ స్రతీచీచ = తేతేధిపతయః = దధామి ..
 12 సహస్రస్యప్రమా అసి స్వాహా
 13 సహస్రస్య ప్రతిమాఅసి ..
 14 సహస్రస్యవిమా అసి ..
 15 సహస్రస్యోన్మా అసి ..
 16 సాహస్రోసి సహస్రాయత్వా స్వాహా
 17 ఇమా మే ఆగ్ని ఇష్టకాః = అముష్మిన్లోకే స్వాహా

$$238 + 17 = 255 \text{ మంత్రాః}$$

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ మధుశ్చ ద్వాదశ ర్తవ్యాః అగ్నే రిత్యనుషజ్యతే॥

సంయచ్ఛోగ్రా ధృవా ధర్మీ ప్రాచీ పంచేష్టకా ఇమాః ।
 షష్ఠ్యాంచితౌ సర్వ శేషస్తే త ఇత్యాదికోమతః । సహస్ర పంచభి
 ర్మంత్రై ర్దిక్ష మధ్యేచ తాంచితి । సహస్ర స్వర్ణ కకలైః
 ప్రోక్షేత్తత ఇమా ఇతి । స్వామీ దేనూః కరో త్యేతా వ్రయో
 వింశతి మంత్రకాః । ఇష్టకాశ్చితయ స్సర్వా శ్చతుర్థే హి
 సమీరితాః॥

(ఆపస్తంబ మతేనాత్ర మంత్రా స్సప్త దశేరితాః)

వ్యాస శిష్యయాం కాండాను క్రమణికాయాంచ.

సమిద్ధితా మిత్యాది వింశతి మంత్రాణాం విశ్వేదేవాః కాండ
 ఋషయః । త్రిష్టుబాది నానా ఛండాంసి । అగ్న్యోదయో దేవతాః । కృష్ణ
 యజుర్వేద = హోమే నినియోగః.

అథ ద్వాదశోనువారః

- 1 ఓం మం సమిద్దిశామాశయానః = సాత్వస్మాత్స్వాహా
- 2 రథంతరగ్ం సామఖిః = పిపర్తు స్వాహా
- 3 ఉగ్రాదిశామాఖిభూతిః = ధారయేదగ్ం స్వాహా
- 4 బృహత్సామక్షత్రభృత్ = సగరేణ రక్ష ..
- 5 ప్రాచీదిశాగ్ంసహాయశా = హహస్వత్స్వాహా
- 6 వైరూపేసామన్నిహ = ఉగ్రగ్ం స్వాహా
- 7 ధర్మీ దిశాం క్షత్రమిదం = యచ్ఛతగ్ం స్వాహా
- 8 వైరాజేసామన్నధిమే = అధిపత్యై స్వాహా
- 9 సమ్రాడ్దిశాగ్ం సహసామ్ని = మృతాచీ ..
- 10 సువర్వతీ సుదుమా = వాచగ్ం స్వాహా
- 11 ఊర్ధ్వా దిశాగ్ం రంతిః = నోఅస్తు ..
- 12 స్తోమత్రయత్రిగ్ంశే = నోఅస్తు ..
- 13 ధృవాదిశాం విష్ణు = గృణంతు ..
- 14 విష్ణంభో దివో ధరుణః = ఉపస్థే ..
- 15 వైశ్వావరోవఊత్యా = వాహసా ..
- 16 పృష్ఠోదివి = న క్తగ్ం స్వాహా
- 17 అనునోద్యానుమతిః = పయ స్వాహా
- 18 అన్విదనుమతేత్వం = తారిష త్స్వాహా
- 19 కయానశ్చిత్ర ఆభవత్ = వృతా ..
- 20 కోఅద్యయుంక్తే = పృజీవా స్వాహా

255 + 20 = 275 మంత్రాః

అన్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ అథాఽశ్వమేదే యాత్విష్టిర్హవిర్భి ర్దశభిర్యుతం । విధీయతే
ఽగ్నేయే గాయే త్యనువాకేన తత్రచ । ద్వే ద్వే యాజ్ఞాను
వాక్యే స్తా మిత్యుచో నింశతి స్త్విహ॥

ఇతి చతుర్థకాండే చతుర్థః ప్రశ్న స్సమాప్తః

శ్లో॥ సమిద్ధిశాం సమిద్ధోగ్నేః మన్వంశ్యాః పృథ్వీ సంజ్ఞికాః ।

జీమూతాది చతుష్కంచ గాయత్రీ ద్వితయం తథా ।

యత్త త్పంచమ కాండేచ అనునాక త్రయం వినా ।

పృథ్వీమేవ మహా పృథ్వీ మితీవేద విదో విదుః ।

చతుర్థకాండే ఆదితః ప్రశ్న త్రయాణాం మంత్రాః 720

రశ్మిరసీతి చతుర్థప్రశ్నే మంత్రాః 275

ఆదితో మిశిత్యా మంత్రాః 995

—X—

అథ చతుర్థకాండే

పంచమ ప్రశ్నః

అథ ప్రథమోనువాకః

శ్లో॥ రుద్రాధ్యాయే పంచమేతు చిత్వగ్నౌ హోమ ఉచ్యతే ।

కర్మ ప్రకరణే పాతాత్ కర్మాం గత్వ మపీష్యతి ।

జ్ఞాన హేతుత్వ మవ్యస్య సర్వోపనిష దీరితం॥

ఋష్యాదిః

నమస్తే రుద్ర మన్యవ ఇత్యాది ఏకోన సప్తత్యుత్తర శత శత
రుద్రీయ మంత్రాణాం అగ్నిః కాండఋషిః । త్రిష్టుపాది నానా ఛందాంసి ।

శ్రీ రుద్రో దేవతా । కృష్ణయజుర్వేదీయ = హోమే వినియోగః,

1 మం ఓం నమస్తే రుద్ర మన్యవ = ఉతతేనమ స్వాహా

2 యాతఇష శ్చివతమా = రుద్రమృదయ ..

3 యాతేరుద్ర శివాతసూ రఘోరా = చాకశీహి స్వాహా

4 యా మిషుం గిరిశంతహస్తే = పురుషం జగత్స్వాహా

- 5 శివేన వచసా త్వా = అసత్స్వాహా
 6 అధ్యవోచదధివక్తా = యాతుధాన్య స్వాహా
 7 అసౌ య స్తామో అరుణః = హేథ ఈమహే స్వాహా
 8 అసౌ యో వసర్పతి = మృడయాతిన స్వాహా
 9 నమోఅస్తు నీలగ్రీవాయ = కరం నమ ..
 10 ప్రముంచ ధన్వనః = భగవోవస స్వాహా
 11 అవతత్య ధను స్త్వగ్ం = సుమనాభవ,,
 12 విజ్యంధనుః కపర్దినః = నిషంగధి !.
 13 యాతే హేతిర్మీధుష్టమ = పరిభృజ ..
 14 నమస్తే అస్తాయుధాయ = ధన్వనే స్వాహా
 15 పరితే ధన్వనో = దేహితగ్ం స్వాహా

అథ ద్వితీయోనువాకః

- 1 మం ఓం నమో హిరణ్య బాహవే = నమ స్వాహా
 2 నమో వృక్షేభ్యో హరికేశేభ్యః = పశూనాం పతయే
 నమ స్వాహా
 3 నమ స్సస్పింజరాయ = పథీనాం పతయే నమ ..
 4 నమోబళ్లుకాయ = అన్నానాం పతయే నమ ..
 5 నమో హరికేశాయో = పుష్పానాం పతయే నమ ..
 6 నమో భవన్య హేత్యై జగతాం పతయే నమ ..
 7 నమోరుద్రాయా తతావినే క్షేత్రాణాం పతయేనమ ..
 8 నమస్సూతాయ = వనానాం పతయే నమ స్వాహా
 9 నమో రోహితాయ = వృక్షాణాం పతయే నమ ..
 10 నమో మంత్రిణే = కక్షాణాం పతయే నమ ..
 11 నమో భువంతయే = ఓషధీనాం పతయే నమ ..
 12 నమ ఉచ్చైర్హోషాయ = పత్తీనాం పతయే నమ..
 13 నమః కృత్స్నవీతాయ = సత్త్వనాం పతయే నమ,,

అథ తృతీయోనువాకః.

- 1 మం ఓం నమ స్సహమానాయ = అవ్యాధినీనాం పతయేనమస్సాహ్వాహా
- 2 నమః కకుభాయ నిషంగిణే నైనానాం పతయే నమ ..
- 3 నమో నిషంగిణ = తస్కరాణాం పతయే నమస్సాహ్వాహా
- 4 నమో వంచతే = స్తాయూనాం పతయే నమ ..
- 5 నమో నిచేరవే = అరణ్యానాం పతయే నమ ..
- 6 నమ సృకావిభ్యః = ముష్ణతాం పతయే నమ ..
- 7 నమోసి మద్భ్యో = ప్రకృంతానాం పతయే నమ..
- 8 నమ ఉష్ణిషణే = కులుంచానాం పతయే నమ ..
- 9 నమ ఇషుమద్భ్యో = ధన్వావిభ్యశ్చవో నమ ..
- 10 నమ అతన్వానేభ్యః = వో నమ స్సాహ్వాహా
- 11 నమ ఆయచ్ఛద్భ్యో = వో నమ ..
- 12 నమోస్యద్భ్యో విభ్యద్భ్యశ్చవో నమ ..
- 13 నమ ఆసీనేభ్యః = వోనమ స్సాహ్వాహా
- 14 నమస్యపద్భ్యో = వో నమ ..
- 15 నమ స్తిష్ఠద్భ్యో = వో నమ ..
- 16 నమస్సభాభ్యః = వో నమ ..
- 17 నమో అశ్వేభ్యోఽశ్వపతిభ్యశ్చవో నమ స్సాహ్వాహా

అథ చతుర్థోనువాకః

- 1 మం ఓం నమ ఆవ్యాధినీభ్యః = వో నమ స్సాహ్వాహా
- 2 నమ ఉగణాభ్యః = వో నమ ..
- 3 నమో గృతేభ్యః = వో నమ ..
- 4 నమో వ్రాతేభ్యః = వో నమ ..
- 5 నమో గణేభ్యః = వో నమ ..
- 6 నమో విరూపేభ్యః = వో నమ ..

- 7 నమో మహద్భ్యః = వో నమ ..
 8 నమో రథిభ్యః = వో నమ ..
 9 నమో రథేభ్యః = వో నమ ..
 10 నమ స్సేనాభ్యః = వో నమ ..
 11 నమః క్షత్త్రుభ్యః = వో నమ ..
 12 నమ స్తక్షిభ్యః = వో నమ స్సాహా
 13 నమః కులాలేభ్యః = వో నమ ..
 14 నమః పుంజిష్టేభ్యః = వో నమ ..
 15 నమ ఇషుకృద్భ్యః = వో నమ ..
 16 నమో మృగయుభ్యః = వో నమ..
 17 నమశ్శ్వభ్యశ్వపతిభ్యశ్చవో నమ స్సాహా

అథ పంచమోనువాకః

- 1 మం ఓం నమో భవాచ రుద్రాయచ స్వాహా
 2 నమశ్శర్వాయచ పశుసతయేచ..
 3 నమో నీలగ్రీవాయచ శితికంఠాయచ స్వాహా
 4 నమః కవర్దినేచ వ్యుష్టకేశాయచ ..
 5 నమస్సహస్రాక్షాయచ శతధన్వనేచ ..
 6 నమో గిరిశాయచ శిపివిష్ణాయచ ..
 7 నమో మీఘష్టమాయచేషు మతేచ ..
 8 నమో హ్రస్వాయచ వామనాయచ ..
 9 నమో బృహతేచ వర్షీయనేచ ..
 10 నమో వృద్ధాయచ సంవృద్ధనేచ స్వాహా
 11 నమో అగ్రియాయచ ప్రథమాయచ..
 12 నమ ఆశవే చాజిరాయచ స్వాహా
 13 నమశ్శీమియాయచ శీఘ్రాయచ ..

- 14 నమః ఊర్జాయ చావస్వన్యాయచ స్వాహా
15 నమస్తోత్రస్యాయచ ద్వీప్యాయచ ..

అథ షష్ఠోనువాకః

- 1 మం ఓం నమో జ్యేష్ఠాయచ కవిష్ఠాయచ స్వాహా
2 నమః పూర్వజాయ చాపరజాయచ ..
3 నమో మధ్యమాయ చాపగల్భాయచ స్వాహా
4 నమో జఘన్యాయచ బుద్ధియాయచ ..
5 నమ పోస్థాయచ ప్రతిసర్వాయచ ..
6 నమో యామ్యాయచ క్షేమ్యాయచ ..
7 నమ ఉర్వరాయచ ఖల్యాయచ స్వాహా
8 నమశ్లోక్యాయ చావసాన్యాయచ ..
9 నమో వన్యాయచ కశ్యేయచ ..
10 నమ శ్రవాయచ ప్రతిశ్రవాయచ ..
11 నమ ఆశుషేణాయ చాశ్శరణాయచ ..
12 నమ శ్మరాయ చావఖిందతేచ ..
13 నమో వర్మిణేచ వరూధినేచ ..
14 నమో బిల్మినేచ కవచినేచ ..
15 నమశ్రుతాయచ శ్రుతసేనాయచ ..

అథ సప్తమోనువాకః

- 1 మం ఓం నమో దుందుభ్యాయ చాహనన్యాయచ స్వాహా
2 నమో ధృష్టవేచ ప్రమృశాయచ స్వాహా
3 నమో దూతాయచ ప్రహితాయచ స్వాహా
4 నమో నిషంగిణే చేషుధిమతేచ ..
5 నమ స్తీక్షేషవేచాయుధినేచ స్వాహా
6 నమస్వాయుధాయచ సుధన్వనేచ స్వాహా

- 7 నమ స్తుత్యాయన పథ్యాయచ ..
 8 నమః కాట్యాయచ నీప్యాయచ ..
 9 నమ స్సూద్యాయచ సరస్యాయచ ..
 10 నమో నాద్యాయచ వైశంతాయచ ..
 11 నమః కూప్యాయ చావట్యాయచ ..
 12 నమో వర్ష్యాయ చావర్ష్యాయచ స్వాహా
 13 నమో మేఘ్యాయచ విధ్యుత్యాయచ స్వాహా
 14 నమ ఈధ్రీయాయ చాతప్యాయచ ..
 15 నమో వాత్యాయచ రేష్మీయాయచ ..
 16 నమో వాస్తవ్యాయచ వాస్తుపాయచ ..

అథాష్టమోనువాకః

- 1 మం ఓం నమ స్సోమాయచ రుద్రాయచ స్వాహా
 2 నమ స్తామ్రాయ చారుణాయచ ..
 3 నమ శృంగాయచ పశుపతయేచ ..
 4 నమ ఉగ్రాయచ భీమాయచ ..
 5 నమో అగ్రేవధాయచ దూరేవధాయచ స్వాహా
 6 నమో హస్త్రేచ హనీయనేచ స్వాహా
 7 నమో వృక్షేభ్యో హరికేశేభ్య ..
 8 నమ స్తారాయ స్వాహా
 9 నమ శృంభవేచ మయోభవేచ స్వాహా
 10 నమ శృంకరాయచ మయస్కరాయచ స్వాహా
 11 నమ శివాయచ శివతరాయచ స్వాహా
 12 నమ స్తీర్థ్యాయచ కూల్యాయచ ..
 13 నమః పార్యాయ చావార్యాయచ ..
 14 నమః ప్రతరణాయ చోత్తరణాయచ స్వాహా
 15 నమ ఆతార్యాయ చాలాద్యాయచ ..

- 16 నమ శ్చ ప్పాచ పేన్యాయచ స్వాహా
17 నమ స్పికత్యాయచ ప్రదాహ్యాయచ స్వాహా

అథ నవమోనువాకః

- 1 మం ఓం నమ ఇరిజ్యాయచ ప్రపథ్యాయచ స్వాహా
2 నమః కిగ్ం శిలాయచ క్షయజాయచ స్వాహా
3 నమః కపర్దినేచ పులస్తయేచ స్వాహా
4 నమో గోష్ఠ్యాయచ గృహ్యాయచ ..
5 నమస్తల్యాయచ గేహ్యాయచ ..
6 నమః కాట్యాయచ గహ్వరేష్ఠాయచ స్వాహా
7 నమో హ్రాద్యాయచ నివేష్ఠ్యాయచ ..
8 నమః పాగ్ం సవ్యాయచ రజస్యాయచ ..
9 నమ శ్చుష్కాయచ హరిత్యాయచ స్వాహా
10 నమో లోప్యాయ చోలప్యాయచ స్వాహా
11 నమ ఊర్వాయచ సూర్యాయచ ..
12 నమ వర్ణాయచ వర్ణకద్యాయచ స్వాహా
13 నమో పగురమాజాయ చాభిఘ్నేతేచ ..
14 నమ అభిదతేచ ప్రభిదతేచ స్వాహా
15 నమో వః కిరికేభ్యో = హృదయేభ్య స్వాహా
16 నమో విక్షీణకేభ్యో = హృదయేభ్య ..
17 నమో విచిర్వత్కేభ్యో = హృదయేభ్య ..
18 నమ ఆనిర్వతేభ్యో = హృదయేభ్య ..
19 నమ ఆమీవత్కేభ్యో = హృదయేభ్య ..

అథ దశమోనువాకః

- 1 మం ఓం ద్రాపే అంధసస్పతే = మమత్స్వహా
2 యాతేరుద్రశివా తనూశ్శివా = జీవనే స్వాహా

- 3 ఇమాగ్ం రుద్రాయ = ప్రభరా = అనాతురగ్ం స్వాహా
 4 మృడానోరుద్రో = ప్రణీతో స్వాహా
 5 మానోమహంతం = రీరిష స్వాహా
 6 మానస్తోకే తనయే = విధేమతే స్వాహా
 7 ఆరా త్రేగోఘ్న = ద్విబర్హా స్వాహా
 8 స్తుహి శృతంగర్త = వపంతు నేనా స్వాహా
 9 పరిణోరుద్రస్య = మృదయ స్వాహా
 10 ఘీఘృష్టమ శివతమ = బిభ్రదాగహి స్వాహా
 11 వికిరిద విలోహిత = వపంతు స్వాహా
 12 సహస్రాణి సహస్రదా = ముఖాకృధి స్వాహా

అథ ఏకాదశోనువాకః

- 1 మం ఓం సహస్రాణి సహస్రశోయే = తేషాగ్ం = తన్మసి స్వాహా
 2 అస్మి న్మహత్య = తన్మసి స్వాహా
 3 నీలగ్రీవా శ్చితికంఠాః = తేషాగ్ం = తన్మసి స్వాహా
 4 నీలగ్రీవా శ్చితికంఠాదివగ్ం = తేషాగ్ం = తన్మసి..
 5 యే పృతేషు సస్పింజరా = తేషాగ్ం = తన్మసి..
 6 యే భూతానా మధిపతయః = తేషాగ్ం = తన్మసి..
 7 యే అన్నేషు వివిధ్యంతి = తేషాగ్ం = తన్మసి..
 8 యే పథాం పథిరక్షయ = తేషాగ్ం = తన్మసి..
 9 యే తీర్థాని ప్రవరంతి = తేషాగ్ం = తన్మసి..
 10 య ఏతా వంతశ్చ = వితస్థిరే.
     తేషాగ్ం సహస్ర = తన్మసి..
 11 నమే రుద్రేభ్యో యే పృథివ్యాం = అన్నమిషవః =
     దధామి స్వాహా
 12 నమో రుభ్యోయేంతరిక్షే = వాతఇషవః = దధామి..
 13 నమో రుద్రేభ్యో యే దివి = వర్షమిషవః = దధామి..

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

వ్యాస శిష్యేయం

శ్లో॥ తేషాం సహస్ర మర్థర్చ మనుషజ్యేత సర్వతః । నమో రుద్రేభ్య
ఇత్యుక్త్వా యే పృథివ్యా మితీరయేత్ । యేషామన్నమితి
బ్రూయా దిషవస్తేభ్య ఇత్యథ । నమో రుద్రేభ్య ఇత్యుక్త్వా
యేంతరిక్ష ఇతీరయేత్ । యేషాం వాత ఇతి బ్రూయా దిషవస్తేభ్య
ఇత్యథ । నమో రుద్రేభ్య ఇత్యుక్త్వా యే దివీతి సముచ్ఛరేత్ ।
యేషాం వర్షమితి బ్రూయా ఇషవస్తేభ్య ఇత్యథ । దశప్రాచీ
ర్దశేత్యాది దధామ్యంతం యజుప్రాయం । ప్రశ్నోయం పంచమః
ప్రోక్తః శత రుద్రీయ నామకః.

ఇతి చతుర్థకాండే సంచమ ప్రశ్న స్సమాప్తః

రుద్రాధ్యాయే మంత్రాః 169

అదితః పంచ ప్రశ్నగతా మంత్రాః 995

విశిత్వా 1164

అథ చతుర్థకాండే

షష్ఠః ప్రశ్నః

అథ ప్రథమోనువాకః

వ్యాస శిష్యేయం

శ్లో॥ పంచానువాక మశ్న న్నిత్యస్య ప్రశ్నస్య చాదికం । వికర్ష
సంజ్ఞ మిత్యాహుః ఋషయో వేద వాదినః॥

ఋష్యాదిః

అశ్మన్నుర్జ మిత్యాది షష్టానువాక పర్యంత మష్టాశీతి
మంత్రాణా మగ్నిః కాండఋషిః । మరుదాదయో దేవతాః । అతి జగ
త్యాది ఛందాంసి । కృష్ణ యజుర్వేదీయ = హోమే వినియోగః,

- 1 మం ఓం అశ్మన్నార్జం పర్వతే = సగ్ం రరాణా స్సాస్వహా
- 2 అశ్మగ్ంస్తే త్తదముం = ద్విష్మ స్సాస్వహా
- 3 సముద్రస్యత్వా వాక = శివోభవ స్సాస్వహా
- 4 హేమస్యత్వా జరాయుణా = శివోభవ,,
- 5 ఉపజ్మన్నుప వేతనే = మపామసి ,,
- 6 మండూకితాభిరాగహి = శివం కృధి ,,
- 7 పావక ఆచితయం త్వా = భానునా ,,
- 8 తూర్వన్నయామన్ = అజర స్సాస్వహా
- 9 అగ్నేసావక రోచిషా = యక్షిచ స్సాస్వహా
- 10 ససాపావక దీదినః = హవిశ్చన స్సాస్వహా
- 11 అపామిదం న్యయనం = శివోభవ స్సాస్వహా
- 12 నమస్తే హరనే శోచిషే = శివోభవ,,
- 13 నృషదేవత్వాస్వహా
- 14 అప్సుషదేవ ,,
- 15 వనసదేవ ,,
- 16 బర్హిషదేవ ,,
- 17 సువర్విదే ,,
- 18 యో దేవా దేవానాం = ఘృతస్య స్సాస్వహా
- 19 యే దేవా దేవేషు = అధిస్నుషు స్సాస్వహా
- 20 ప్రాణదా అపానదా = శివోభవ ,,
- 21 అగ్ని స్తిగ్మేన శోచిషా = రయిగ్ం స్సాస్వహా
- 32 నై నానీకేన సువిదత్రో = దీదిహి స్సాస్వహా

అన్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ షష్ఠే పంచాను వాకాస్య రగ్నిశేష స్తతఃపరే । చత్వారో హ్యశ్వ
మేధార్థాః అశ్మేతి పరిషించతి । అశ్మంస్తే ప్రతిపర్యేతి । సముద్రే

త్యగ్ని మష్టభిః. వికర్షే దిత్యపాం । ద్వాభ్యా మారోహతి చితిం
 నృపత్ । వ్యాఘరః పంచభిర్యేదే ద్వాభ్యామగ్ని మవేక్షతే ।
 ప్రాణదా అవరుహ్యగ్ని స్తిగ్మేనే త్యాహుతి ద్వయం । ప్రథమే
 త్వనువాకేస్మిన్ మంత్రా ద్వావింశతి ర్మతాః.

అథ ద్వితీయోనువాకః

- 1 మం ఓం య ఇమా విశ్వాభువనాని = వివేక స్వాహా
- 2 విశ్వకర్మా మనసా = ఏకమాహుస్వాహా
- 3 యోనః పితృజనితా = యగత్యన్యా ..
- 4 తఆయజంత ద్రవిణం =న్నిమాని ..
- 5 నతం విదాథ య ఇదం = చరంతి ..
- 6 పరోదివా పరపినా = విశ్వే స్వాహా
- 7 తమిద్గర్భం ప్రథమం = శ్రితగ్ం స్వాహా
- 8 విశ్వకర్మా హ్యజనిష్ఠ = పురుత్రా ..
- 8 చక్షుషఃపితా మనసా = అప్రథేతాగ్ం స్వాహా
- 10 విశ్వత శ్చక్షురుత = దేవవిక స్వాహా
- 11 కిగ్ంస్విదాసీ దధిష్ఠాన = విశ్వచక్షః..
- 12 కిగ్ంస్విద్వనంకఉ = ధారయన్ద్వాహా
- 13 యాతేదామాని పరమాణి = జుషాణ స్వాహా
- 14 వాచస్పతిం విశ్వకర్మాణ = సాధుకర్మా ..
- 15 విశ్వకర్మన్ హవిషావాప్యధానః = సూరిరస్తు స్వాహా
- 16 విశ్వకర్మన్ హవిషావర్ధనేన = యథాన త్వాహా
- 17 సముద్రాయ వయనాయ = అమర్త్యగ్ం హవి స్వాహా

22 + 17 = 39 మంత్రాః

అన్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ య ఇమా చక్షుషో ద్వాభ్యాం సూక్తాభ్యా మహుతి ద్వయం ।
 సముద్రేతి జలే హోమో మంత్రా స్సప్త దశేరితాః॥

అథ తృతీయోనువాకః

- 1 మం ఓం ఉదేన ముత్తరాం = ధనేనచ స్వాహా
- 2 ఇంద్రేమం ప్రతరాం = అస త్స్వాహా
- 3 యస్య కుర్మోహపిర్గృహే = బ్రహ్మణస్పతి స్వాహా
- 4 ఉదుత్వా విశ్వేదేవా = విభావసు స్వాహా
- 5 పంచదిశోదై వీః = భజంతీ ..
- 6 రాయస్సోషే అధియజ్ఞః = యజంత స్వాహా
- 7 ఉర్జాయద్యజ్ఞః = యజ్ఞమాయ త్స్వాహా
- 8 సూర్యరశ్మి ర్హరికేశః = భువనానిగోపా స్వాహా
- 9 దేవాదేవేభ్యో అధ్వర్యంతో = జుషంతాగ్ం ..
- 10 విమానఏష దివో = కేతుగ్ం స్వాహా
- 11 ఉక్షసముద్రో అరుణః = పాత్యంతో స్వాహా
- 12 ఇంద్రం విశ్వా అపీవృధన్ = పతిగ్ం ..
- 13 సుమ్నహూర్యజ్ఞోదేవాగ్ం = ఆచవక్ష త్స్వాహా
- 14 వాజన్యమా ప్రసవేనో = అక స్వాహా
- 15 ఉద్గ్రాభంచ నిగ్రాభంచ = వస్యతాగ్ం స్వాహా

39 + 15 = 54 మంత్రాః

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ ఉత్రిభి స్సమిధో దధ్యాత్ ఉదుత్వోద్యచ్చతే ఽనలం । పంచేతి
పంచభి ర్హుత్వా విద్వాభ్యా మశ్మన స్థితిః । ఇంద్రం చతుర్భిరా
పుద్వా ద్గచ్ఛేత్పంచ దశేరితాః॥

అథ చతుర్థోనువాకః

- 1 మం ఓం ఆకుశ్శికానః = సాకమింద్ర స్వాహా
- 2 సంక్రందనేనానిమిషేణ = వృష్టా స్వాహా
- 3 స ఇషుహన్తై స్సనిషంగిభిః = ప్రతిహతాభిరస్తా స్వాహా

- 4 బృహస్పతే పరిదీయ = రథానాగ్ం స్వాహా
 5 గోత్రభిదం గోవిదం = రథధ్వగ్ం ..
 6 బలవిజ్ఞాయ స్థవిరః = గోవి త్స్వాహా
 7 అభిగోత్రాణి సహసా = ప్రయ్యత్సు స్వాహా
 8 ఇంద్ర ఆసాంనేతా = యంత్యగ్రే ..
 9 ఇంద్రస్యవృష్ణో వరుణస్య = ఉదస్తా త్స్వాహా
 10 అస్మాకమింద్ర స్సమృతేషు = హవేషు స్వాహా
 11 ఉద్ధర్షయ మమవన్ = ఏతుమోష స్వాహా
 12 ఉపప్రేత జయతానరః = యథానథ ..
 13 అవస్మష్టాపరాపత = ఉచ్చిష స్వాహా
 14 మర్మాణితే వర్మభిః = మదంత దేవా స్వాహా
 15 యత్రబాణా స్సంపతంతి = యచ్ఛతు స్వాహా

54 + 15 = 69 మంత్రాః

అన్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ ఆశుతిత్య ప్రతిరథం హోతాన్వాహ దశర్చకం ।
 ఉద్ధర్షేతి వికల్పార్థాః మంత్రాః పంచ దశేరితాః॥

అథ పంచమోచువాకః

- 1 మం ఓం ప్రాచీమనుప్రదిశం = చతుష్పదే స్వాహా
 2 క్రమధ్వ మగ్నినా = రాధ్వగ్ం ..
 3 పృథివ్యా అహం = అహగ్ం ..
 4 సువర్యంతో నాపేక్షంత = వితేనిరే,,
 5 అగ్నేప్రేహి ప్రథమః = స్వస్తి ..
 6 సక్తోషసాసమనసా = ద్రవిణోదా ..
 7 అగ్నే సహస్రాక్ష = వాజాయ ..
 8 సుపరోసి గరుత్మాన్ = పృథివ్యా ..

- 9 భాసాంతరిక్షమాస్మణ = ఉద్భుగ్ంహ స్వాహా
 10 అజహ్వాన స్సుప్రతీకః :: సీదత ..
 11 ప్రేద్ధో అగ్నేదీదిహి = వాజా స్వాహా
 12 విధేమతే పరమే = సమిద్ధే స్వాహా
 13 తాగ్ం సవితుర్వరేణ్యస్య = మహింగాగ్ం స్వాహా
 14 సప్తతేఅగ్నే సమిధః = ఘృతేన స్వాహా
 15 ఈదృజ్చాన్యాః = సభరాః

మితాసః = భవంతు స్వాహా

- 16 శుక్రజ్యోతిశ్చ = అత్యగ్ంహః
 మితాసః = భవంతు స్వాహా

- 17 ఋతజిచ్చ సత్యజిచ్చ = మిత్రశ్చగణః
 మితాసః = భవంతు స్వాహా

- 18 ఋతశ్చ సత్యశ్చ = విధారయః
 మితాసః = భవంతు స్వాహా

- 19 ఈదృజ్ స ఏతా దృజ్స = ఏతన
 మితాసశ్చ = భవంతు స్వాహా

69 + 19 = 88 మంత్రాః

అన్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ ప్రాచీతి పంచభి స్సాగ్ని రారోహే నిర్మితాంచితం ।
 ఊర్ధ్వా మౌదుంబరీం దధ్వా జహ్వోత్యేతే ఋచౌ తథా ।
 యాజ్ఞానువాక్యే సక్తోషా సుపర్ణో స్యాదిభి ప్రిభిః ।
 స్వయమాత్పర్ణ కాయాంత ముఖ్యాగ్నిం స్థాపయే త్తతః ।
 ప్రేద్ధ బౌదుంబరీం దధ్యా ద్విధేవై కంకతీం తథా ।
 శమీమయీం తు తానేతి సప్తాజ్యం హూయతే సృచా ।
 మారుతేషుచ యాగేషు ప్రోక్తాః పంచ మరుద్గణాః ।

ఈదృశ్యేత్యాదయ శ్చేషో మితాసశ్చే త్యుదీరితాః ।

అనువాకే పంచమేస్మి న్నుక్తా ఏకోన వింశతిః॥

జీమూతన్యేత్యాది పంచ పంచాశ న్మంత్రాణాం విశ్వేదేవాః
కాండముషయః । త్రిష్టుపాది నానా చందాంసి । జీమూతావయో దేవతాః ।
కృష్ణ = హోమే వినియోగః.

అథ షష్ఠోనువాకః

- 1 మం ఓం జీమూతన్యేవ భవతి = విపర్లు స్వాహా
- 2 ధన్వనాగా ధన్వనా = జయేమ ..
- 3 వక్ష్యంతీవేదా = పారయంతీ ..
- 4 తే అచరంతీనమనేవ = అమిత్రా స్థ్వాహా
- 5 బహ్స్యనాంపితా = ప్రసూత స్వాహా
- 6 రథే తిష్ఠ న్నయతి = రశ్మయః ..
- 7 తీవ్రాన్హోషాన్ = అనపవ్యయంతః ..
- 8 రథవాహనగ్ం హవిరస్య = సుమనస్యమానా స్వాహా
- 9 స్వాదుషగ్ంసదః = వ్రాతసాహా స్వాహా
- 10 బ్రాహ్మణానః పితరః .. ఈశత స్వాహా
- 11 సువర్ణంవన్తే = శర్మయగ్ంస స్థ్వాహా
- 12 ఋజీతే పరివృంగ్ది .. శర్మయచ్ఛతు స్వాహా
- 13 ఆజఃఘంతి సాన్వేషాం = చోదయ స్వాహా
- 14 అహిరివభోగైః = విశ్వత స్వాహా
- 15 వనస్పతే వీడ్వంగో = జేత్వాని ..
- 16 దివః పృథివ్యాపర్యోజ = రథంయజ ..
- 17 ఇంద్రస్య వజ్రోమరుతాం = గృభాయ స్వాహా
- 18 ఉపశ్వాసయ పృథివీ = శత్రూ స్థ్వాహా

19 ఆక్రందయబలమోజో = వీడయస్వ స్వాహా

20 ఆమూరజ ప్రత్యావర్తయ = జయంతు,,

$$88 + 20 = 108 \text{ మంత్రాః}$$

అన్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ అథాశ్వమేధే జీమూత కవచం ప్రతి ముంచతి । ధన్వనా ధను
రాధత్తే వక్ష్యంతీ జ్యా మభిస్సృశేత్ । తే సంమృశే ధ్ధనుష్టోఽట్యో
బహ్వీతీసుధి బంధనం । రథేతి సారధిం తీవ్రా నశ్వాన ప్యభి
మంత్రయేత్ । రణకాలే రథస్థాప్యో భజేత్సాన్వదు త్రయా
త్పితౄన్ । ఋజ్వాత్మాన మభి స్సృశ్య ఆజంఘేత్వా హరే
త్క-శాం । హస్తం మంత్రయతేఽహీతి రథంతు వన పంచభిః ।
దుందుభింవాదయే దామూ రత్రమంత్రాస్తు వింశతిః॥

అథ సప్తమోనువాకః

- 1 మం ఓం యదక్రందః ప్రథమం = అర్యధ్వాన్వహా
- 2 యమేన దత్తంత్రిత = నిరతష్ట స్వాహా
- 3 అసి యమో అస్యా దిత్యో = బంధనాని స్వాహా
- 4 త్రీణిత ఆహుర్దివి = జనిత్రగ్గం స్వాహా
- 5 ఇమాతే వాజిన్ = గోపాస్సాన్వహా
- 6 ఆత్మానంతే మనసా = పతత్రి స్వాహా
- 7 అత్రాతే రూపము త్తమ = రజీగస్సాన్వహా
- 8 అనుత్వారథో అను = వీర్యంతే స్వాహా
- 9 హిరణ్యశృంగోయో = అధ్యతిష్ఠ త్థాన్వహా
- 10 ఈర్మాంతానః సిలిక = అజ్ఞమశ్వా స్సాన్వహా
- 11 తవ శరీరం పతయి = చరంతి స్వాహా
- 12 ఉపప్రాగాచ్చసనం = రేభా స్సాన్వహా
- 13 ఉపప్రాగా త్పరమం = వార్యాణి స్వాహా

$$108 + 13 = 121 \text{ మంత్రాః}$$

పంచత్రింశ ద్యదక్రందో నువాకేషు త్రిమశ్చతాః | అశ్వస్తోమీయ
హోమాస్తే ఇతి షష్ఠ స్సమీరితః॥

అథ అష్టమోనువాకః

- 1 మం ఓం మానో మిత్రోవరుణః = వీర్యాణి స్వాహా
- 2   యన్నిర్ణిజారేక్షసా = పాథ స్వాహా
- 3   ఏషచ్ఛాగః పురో అశ్వేన = జిన్వతి స్వాహా
- 4   యద్ధవిష్య మృతుశో = వేదయన్నజ స్వాహా
- 5   హోతాధ్వర్యురావయా = పృణద్ధ్వగ్ం స్వాహా
- 6   యాపవ్రస్కాతయే = ఇన్వతు స్వాహా
- 7   ఉపప్రాగాత్సమన్మే = సుబంధుగ్ం స్వాహా
- 8   యద్వాజినోదామ = దేవేష్వస్తు ..
- 9   యదశ్వస్య క్రవిషో = దేవేష్వస్తు ..
- 10   యదూవధ్య ముదరస్య = పచంతు స్వాహా
- 11   యత్రే గాత్రాదగ్నినా = రాతమస్తు ..

121 + 11 = 132 మంత్రాః

అథ నవమోనువాకః

- 1 మం ఓం యే వాజినం పరిపశ్యంతి = ఇన్వతు స్వాహా
- 2   యన్నిక్షణం మాగ్ంస్పచన్యా = భూషంత్యశ్వగ్ం స్వాహా
- 3   నిక్రమణం నిషదనం = దేవేష్వస్తు స్వాహా
- 4   మాత్వాగ్ని ర్ధ్వనయి = గృట్టంత్యశ్వగ్ం స్వాహా
- 5   యదశ్వాయవాస = యామయంతి స్వాహా
- 6   యత్రేసాదేమహసా = సూదయామి ..
- 7   చతుష్త్రిగ్ంశ ద్వాజినో = విశస్త ..
- 8   ఏకస్త్యష్టరశ్వస్య = జుహోమ్యగ్ం స్వాహా
- 9   మాత్వాతపత్ప్రియ ఆత్మా = మిథూక స్వాహా

10 నవాశివేతన్మియనే = రానభస్య స్వాహా

11 సుగవ్యం నోవాజీ = హవిష్మా న్స్వాహా

132 + 11 = 143 మంత్రాః

ఇతి చతుర్థకాండే పప్త ప్రశ్న స్సమాప్తః

అస్మిన్ప్రశ్నే 143 మంత్రాః

—:—

అథ చతుర్థకాండే

సప్తమ ప్రశ్నః

అథ ప్రథమోమవాకః

(ఆప స్తంబ మతానుసారేణ విఖ్యతే)

అగ్నావిష్ణూ ఇత్యాది ఏకాదశానువాకస్థ ద్వాదశ మంత్రాణాం అగ్నిఃకాండముపిః । అగ్నా విష్ణ్వాదయో దేవతాః । గాయత్ర్యాది నానా ఛందాసః । కృష్ణయజుర్వేదీయ = హోమే వినియోగః.

1 మం ఓం అగ్నావిష్ణూ సజోషసా = రాగతగ్ం స్వాహా

2 వాజశ్చమే ప్రసవశ్చమే = శరీరాణిచమే స్వాహా

3 జ్యేష్ఠఽచమ ఆధిపత్యం = సుమతిశ్చమే ..

4 శంచమే = సుదినంచమే స్వాహా

5 ఊర్క్చమే = సీవరాశ్చమే,,

6 అశ్మాచమే = గతిశ్చమే ..

7 అగ్నిశ్చమ ఇంద్ర = ప్రజాపతిశ్చమ ఇంద్రశ్చమేస్వాహా

8 అగ్ంశ్చమే = హరియోజనశ్చమే స్వాహా

9 ఇధ్మశ్చమే = స్వగాకారశ్చమే స్వాహా

10 అగ్నిశ్చమే ఘర్మశ్చమే = కల్పేతాగ్ం స్వాహా

11 గర్భాశ్చమే = కల్పంతాగ్ం స్వాహా

12 ఏకాచమే = అదిపతిశ్చ స్వాహా

అస్య వినియోగసంగ్రహః

శ్లో॥ అగ్నావిష్ణు వసోద్ధరా మేకాదశభి రాదితః । అనువాక్తై
ర్జుహోత్యేకా మాహుతిం సంతతాం ఘృతాత్॥

బోధాయనమతే (వాజశ్చమే స్వాహేతివా కార్యాః)

వసోద్ధరాను మంత్రాస్తే స్వంతేస్వాహా కృతిం విదుః । చ మే
శబ్దాదృగంతాచ్చ కల్పంతామంతత స్తథా । వాజశ్చేత్యాదికేష్వేహ
స్వాహాకృతి రతఃపరం । గ్రామ్యరణ్యాశ్చ మంత్రాణాం పశ్వాది
రనుషజ్యతే । భవేద్విశ్వేచమే దేవా ఇతి మంత్ర శ్చతుష్పదః ।
శక్వరీరాదికో మంత్ర స్తథాహో రాత్ర సంయుతః॥

విద్యారణ్యే

అగ్నావిష్ణు ఇతి హ్యేకానువాకాంతే తథాపరా । ఏకైకస్యాను
వాకస్య ఏకై కాహుతి రిష్యతే । ఏవం ద్వాదశ మంత్రాస్య
రయజ్ఞే కర్మణి స్మృతాః॥

వ్యాసశిష్యాయాం

శ్లో॥ విహవ్యోపిచ వాజోనః ప్రభృతీనాం విధీయతే ।

త్రయాణా మనువాకానా మితి వేదవిదో విదుః.

వసోద్ధరాదయ శ్చిష్టాః ప్రోచ్యంతేస్మింస్తు సప్తమే

అథ ద్వాదశోనువాకః

1 మం ఓం వాజోన సప్తప్రదిశః = ఇహావతు స్వాహా

2 విశ్వే ఆద్యమతుత = వాజో అన్నే ..

3 వాజస్య ప్రసవందేవా = సోమపేతయే ..

4 వాజేవాజేవత = దేవయానై స్వాహా

- 5 వాఙః పురస్తాదుత = భవేయగ్ం స్వాహా
 6 పయః పృథివ్యాం = మహ్యాగ్ం ..
 7 సమ్మృతౌజామిపయసా = సనేయమగ్నే స్వాహా
 8 నక్తోషాసాసమనసా = ద్రవిణోదా స్వాహా
 9 సముద్రోసి నభస్వాన్ = వాహి స్వాహా
 10 మారుతోసి మరుతాంగణః = మావాహి స్వాహా
 11 అపస్యరసి దువస్వాన్ = వాహి స్వాహా

$$12 + 11 = 23 \text{ మంత్రాః}$$

అన్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ వాజోన స్సప్తభి ర్వాఙ ప్రసవీయం జుహోతి హి । న క్తేతి
 పయసా హోమః సముద్రో వాతనామభిః । త్రిభి ర్జుహోత్యత్ర
 మంత్రా ఏకాదశ సమీరితాః.

అథ త్రయోదశోనువాకః

- 1 మం ఓం అగ్నిం యునజ్మి శవసా = ఉత్తమే స్వాహా
 2 ఇమోతే పక్షవజిరా = పురాణా స్వాహా
 3 చిదసి సముద్రయోనిః = నిషత్త ..
 4 నమస్తే అస్తు మామా = ష్వర్పితే స్వాహా
 5 ఉదోన్న దత్తోదధిం = నమస్పథే ..
 6 యేనర్షయ స్తపసా = స్తీర్ణ బర్హిషగ్ం స్వాహా
 7 తంపత్నీభి రనుగచ్ఛేమ = రోచనే దివ స్వాహా
 8 అవాచో మధ్యమరుహ = పృతన్యవ ..
 9 అయమగ్ని ర్వీరతమః = దివ్యానిధామ స్వాహా
 10 సంప్రచ్యవధ్వ = సీదత స్వాహా
 11 యేనాసహస్రం వహసి = ఉత్తమ స్వాహా

12 ఉద్భవ్యస్వాగ్నే = వంతుమేతగ్గ్ం స్వాహా

13 ఆయంతే యోనిః = రయిగ్గ్ం స్వాహా

23 + 13 = 36 మంత్రాః

అన్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ అగ్నిత్రయం పురా ప్రాత రనువాకాత్ స్మృతేదిహ।

సమో ద్వాభ్యాం వహ్నిమర్మో యేనాప్తావిష్ట కాప్తకం ।

పునశ్చితి రితిప్రోక్తా మంత్రా అత్ర త్రయోదశ.

అథ చతుర్థశోనువాకః

1 మం ఓం మమాగ్నే వర్చః = జయేమ స్వాహా

2 మమదేవా విహవే = అస్మి న్స్వాహా

3 మయిదేవా ద్రవిణం = సువీరా స్స్వాహా

4 మహ్యంయజంతు = వోచతామే స్వాహా

5 దేవీ వ్షదుర్వీ రురుణః = సోమరాజ స్స్వాహా

6 అగ్నిం మన్యం ప్రతినుదన్ = వినేశ త్స్వాహా

7 ధాతాధాతృణాం = న్యర్థాత్స్వాహా

8 ఉరువ్యవానో మహిషః = మాపరాదా స్స్వాహా

9 యేనస్సపత్నా అపతే = మక్ర త్స్వాహా

10 అర్వాంచమింద్ర = మేదినంత్యా స్వాహా

36 + 10 = 46 మంత్రాః

అన్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ మమాగ్నే దశభి ర్మంత్రై దిష్టియేషు యథాయథం ।

ఇష్టకా ఉపధత్తేత్ర వహ్నికాండ స్సమీరితః.

అథ పంచదశోనువాకః

అగ్నే ర్మన్య ఇత్యాది ద్వావింశతి మంత్రాణాం । విశ్వేదేవాః
కాండఋషయః । అగ్నిరగ్ంహోముగాదయో దేవతాః । జ్యోతిరాది
నానా ఛందాంసి కృష్ణ యజుర్వేదీయ = హోమే వినియోగః.

- 1 మం ఓం అగ్నేర్మన్యే ప్రథమన్య = అగ్ంహస స్సాన్వహః
- 2 యన్యేదం ప్రాణం = అగ్ంహస ..
- 3 ఇంద్రస్యమన్యే = అగ్ంహస స్సాన్వహః
- 4 యశ్సంగ్రామం నయతి = అగ్ంహస స్సాన్వహః
- 5 మన్యేవాం మిత్రావరుణా = మాగస ..
- 6 యోవాగ్ం రథఋజు ఆగస స్సాన్వహః
- 7 వాయోస్సవితుః = ఆగస స్సాన్వహః
- 8 ఉపశ్రేష్ఠాన ఆశిషః = ఆగస ..
- 9 రథీతమూరథీనాం = ఆగస ..
- 10 యదయాతం వహతుం = ఆగస స్సాన్వహః
- 11 మరుతామన్యే = ఏనస్స స్సాన్వహః
- 12 తిగ్మమాయుధం వీడితం = ఏనస్స స్సాన్వహః
- 13 దేవానామన్యే = ఏనస్స స్సాన్వహః
- 14 యదిదం మాభిశోచతి = ఏనస్స ..
- 15 అనువోద్యానుమతిః = పయ ..
- 16 అన్విదనుమతేత్వం = తారిష త్స్సాన్వహః
- 17 వై శ్వానరోన ఉత్యా = వాఘత స్సాన్వహః
- 18 పృష్ఠోదివి = న క్తగ్ం స్సాన్వహః
- 19 యే అప్రథేతామమితేభిః = అగ్ంహస స్సాన్వహః
- 20 ఉర్విరోదసీ చరివః = అగ్ంహస స్సాన్వహః

21 యత్తేవయం పురుషత్రా = విష్వగగ్నే స్వాహా

22 యథాహతద్వసవః = ప్రతరాంస ఆయుస్సాస్వ

$$46 + 22 = 68 \text{ మంత్రాః}$$

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ అగ్నేయేగం హోముచేష్టా కపాలేత్వాది నేరితాః । ఇష్టయోగ్నే
 ర్మన్వయుక్తా యాజ్ఞాస్తాసు క్రమాదిమాః । అగ్నేరాగ్నేయకే
 హీంద్ర వైయంద్రేమన్వే హ్యనంతరే । మైత్రా వరుణకేవాయో
 ర్వాయో స్సావిత్రకే రథీ । అశ్వినే మరుతాం మారుతే దేవా
 వైశ్వ దేవికే । అనుద్వయో శ్చానుమతే వైశ్వావైశ్వా నరే
 తథా । ద్వావాపృథివ్యకే యేతు యత్తేస్విష్ట కృతీర్యతే । అను
 వాకే పంచ దశే మంత్రా ద్వావింశతి ర్మతాః ।

ఇతి చతుర్థకాండ స్వమాప్తః

చతుర్థాష్టకస్థ సప్తప్రశ్న గతా మంత్రాః 1874

—:—

అథ సంహితా పంచమకాండస్య

మంత్ర వినియోగో లిఖ్యతే

శ్లో॥ చతుర్థకాండే చిత్వర్థ మంత్రాః సర్వత్ర వర్ణితాః । బ్రాహ్మణం
 పంచమేకాండే తత్రసప్త ప్రపాఠకాః ।

కాండానుక్రమణికాయాం

సావిత్రాణీతి చత్వారః ప్రశ్నా అంతిమ వర్ణితాః । ద్వివత్సారింశికం
 ఖ్యాతం గాయత్రీతిచ వర్ణితం । యదేకేనాదికం ప్రశ్న త్రితయం
 తైత్తిరింశికం మతం । ఇంద్రాయ రోహిత స్తేగా నిత్యాది దశసి

ర్వినా । ఆయుషః ప్రాణ మింద్రోదధీచ ఏతేగ్ని కాండగాః ।
 మహాపృష్ఠ్యం జీమూతస్య యన్మాయేగ్ని సమిచ్ఛపత్ । చతు
 ర్దశేంద్రాయాదీని రోహితాది త్రయోదశ । దశన్యో తైత్తిరికే
 యేహో మహాపృష్ఠ మధోచ్యతే । సమిద్ధో గాయత్రీ కస్త్యా
 ద్విచత్వారింశికం మతం । ఉత్తమా దశినేగా నిత్యాదీని చ
 షోడశ । క్రమైరూర్ధ్వం ప్రయాసాయ చిత్తమేతౌచ యోజయేత్,
 ప్రజాపతేః పవన్వేతి ద్విచత్వారింశికౌ మతౌ॥

అథ పంచమకాండే

ప్రథమ ప్రశ్నః

సావిత్రాణీత్యాది “సహస్మనై పురాగ్ని” రిత్యంతం దశానువా
 కానాం జపః కార్యః. హోమపక్షే అనువాకాంతే హోమోవాకార్యః.

అథ ఏకాదశోనువాకః

సమిద్ధో అంజన్నిత్యా ద్యేకాదశ మంత్రాణాం విశ్వేదేవాః కాండ
 ర్వయః । త్రిష్టుబాది నానా చందాంసి । అగ్న్యైదయో దేవతాః । కృష్ణ
 యజుర్వేదీయ తైత్తిరీయశాఖా హోమే వినియోగః.

- 1 మం ఓం సమిద్ధో అంజన్కృదరం = సథస్థగ్ం స్వాహా
- 2 ఘృతేనాజంస్థంపథో = దేహి స్వాహా
- 3 ఈద్యశ్చాసి వంద్యశ్చ = జాతవేదా స్వాహా
- 4 స్తీర్ణంబిర్హిస్సుష్టరీమా = దధాతు స్వాహా
- 5 ఏతాఉవ స్సుభగా = భవంతు స్వాహా
- 6 అంతరా మిత్రావరుణా = సాదయామి స్వాహా
- 7 ప్రథమావాగ్ం సరథినా = దిశంతా ..
- 8 ఆదిత్యై ర్నోభారతీ = దత్త స్వాహా
- 9 త్వష్టావీరందేవకామం = యషిహోత స్వాహా

- 10 అశ్వోఘ్నతేన = స్వదితానివక్ష త్స్వాహ
 11 ప్రజాపతే స్తపసా = హవిరదంతు దేవా స్సాహ

అన్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ సమిద్ధ ఇత్యేవమాద్యా. అశ్వస్యాఽఽప్రియ ఈరితాః :
 అప్రియాస్య ప్రయాజానాం యాజ్ఞా ఏకాదశాశ్రతాః ।
 అశ్వమేధాఖ్య కాండేతా వినియుక్తా స్ఫుటం శృతం॥

—:—:—

అథ పంచమకాండే

ద్వితీయ ప్రశ్నః

‘విష్ణుముఖా’ ఇత్యాది పశుర్వా ఏషయ దగ్ని రిత్యంతం దశాను
 వాకానాం జపః కార్యః. హోమపక్షే హోమోవాకార్యః.

గాయత్రీత్యాది ద్వాదశ మంత్రాణాం విశ్వేదేవాః కాండఋషయః ।
 అనుభుజాది నానా ఛందానిః కృష్ణయజుర్వేదీయ = హోమే వినియోగః
 మంత్రాః

- 1 ఓం గాయత్రీ త్రిష్టు = శిష్యంతుత్వా స్వాహా
 2 ద్విపదాయాదతుష్పదా = త్వా ..
 3 మహానామ్నీ = శిష్యంతుత్వా ..
 4 రజతా హరిణీ = శిష్యంతుత్వా ..
 5 నారీస్తేపత్నయా = త్వా స్వాహా
 6 కువిదంగ యవమంతో = జగ్ము స్సాహా
 7 అ-12 కస్త్యాచ్ఛృతి = శమితాకవి స్సాహా
 8 ఋతవస్సఋతుధా = శిష్యంతుత్వా.,
 9 దైవ్యా అధ్వర్యవస్త్యా = శిష్యంతుత్వా స్వాహా
 10 అర్థమాసాః పరూగ్ంషి = సూదయంతుతే ..

- 11 పృథివీ తేంతరిక్షేణ = సాధుయా స్వాహా
 12 శంతేపరేభ్యో గాత్రేభ్యః = శముతే తనువే భువత్స్వాహా
 అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ గాయద్వాభ్యాంతు మహిషీ వావాతాతు మహీద్వయాత్ .
 పరివృక్తీతునా ద్వాభ్యాం కల్పయేయురనేః పథః ।
 కస్త్యేతి మంత్ర పక్షేన హ్యశ్వస్య త్వచమాచ్ఛతి,
 ఇతి పంచమ కాండేతు ద్వితీయస్తు ప్రపాతకః.
 స మాప్తః

— :: —

అథ పంచమకాండే

తృతీయః ప్రశ్నః

ఉత్థస్స న్నయజ్ఞోవా ఇత్యాది ప్రక్షాంతం ద్వాదశానువాకానాం
 జవపక్షే జపఃకార్యః హోమపక్షేహోమోవా కార్యః.

అథ చతుర్థ ప్రశ్నః

దేవాసురా ఇత్యాది ఛందశ్చితిం చిన్విత పశుకామ ఇత్యంత మేకా
 తశానువాకానాం జవపక్షే జపఃకార్యః హోమపక్షే హోమోవాకార్యః.

అథ ద్వాదశానువాకః

మం పవస్య వాజసాతయే విప్రస్య గృణతోవృధే

పోమరాస్య సువీర్యగ్ం స్వాహా

ఋక్సంహితా శి-రి-చిరి వర్గః

। బా ఇత్యనుష్టు క్ప్రితిప ద్భవతి = సర్వంజయతి.

ఇతి చతుర్థః ప్రశ్న స్సమాప్తః

శ్లో॥ అథ ప్రశ్నత్రయే తత్ర శిష్టమంగం వివిచ్యతే ।

ఔపానువాక్యే యే మంత్రా అమూతాస్తా నథబ్రువే.

యదేకేనేత్యాది సమీచీనా మాసీత్యంతం దశామవాకస్థ పక్షస్థి
మంత్రాణా మగ్నికాండర్షిః । యజురాది నానా ఛ.దాంసి । మంత్ర
లింగోక్తా దేవతాః । కృష్ణ యజుర్వేదీయ తైత్తిరీయ శాఖా హామే
వినియోగః.

అథ ప్రథమోనువాకః

బ్రా ఓం యదేకేన సగ్ధం స్థాపయతి = వాయుమతీ శ్వేతవతి
యాజ్ఞానువాక్యే భవత సృతేజస్త్యాయ.

మం 1 ఓం హిరణ్యగర్భ సమవర్తతగ్రే = విధేమ స్వాహా

బ్రా ఓం ఇత్యాశూరమాశూరయతి ప్రజాపతిరైవ =
శ్రయ ఇమే లోకా ఏషాం లోకానాగ్ం రోహయ.

అథ ద్వితీయోనువాకః

బ్రా ప్రజాపతిః ప్రజాస్సృష్ట్యా ప్రేణానుస్రావిశత్ =
నాతిధక్ష్యతీతి న ఇమా మభ్యమృశత్.

మం ప్రజాపతిస్త్యా సాదయతు = ద్రువాసీద స్వాహా

బ్రా ఇతీమా మేవేష్టకాం కృతోష్వపాధత్త =
సాహస్రంవేద ప్రసహస్రం పశూనాహ్నీతి.

1 + 1 = 2 మంత్రాః

అథ తృతీయోనువాకః

బ్రా యజుషావా ఏషా క్రియతే = ద్వియజుర్భవతి స్రతిష్ఠిత్యై.

అథ చతుర్థోనువాకః

బ్రా ఆపో వరుణస్య పశ్చయ ఆసన్ = సశిష్టా ఒముష్మిల్లోకే భవతి.

మం 1 ఓం చిత్తిం జహోమి మనసా = అమర్త్యగ్ం హని స్వాహా

బ్రా ఇతి స్వయమాశృణ్ణా ముసధాయజహోతి =
చితి ముసధాయాభి మృశేత్.

మం 2 ఓం చిత్తిమచిత్తిం = మురుష్య స్వాహా

బ్రా ఇతి యథాపూర్వమే వైనా = సువర్గ్యోఽన్యభవతి,

$$2 + 2 = 4 \text{ మంత్రాః}$$

అథ పంచమోనువాకః

మం 1 ఓం విశ్వకర్మా దిశాంపతి = తస్మై నమ స్వాహా

2 ప్రజాపతి ర్దిశాంపతి = తస్మై నమ ..

3 రుద్రో దిశాంపతిస్సనః = తస్మై నమ ..

4 వరుణో దిశాంపతిస్సనః = తస్మై నమ ..

5 అగ్నిర్దిశాంపతిస్సనః = తస్మై నమ ..

బ్రా ఏతావై దేవతా ఏతేషాం = అథో ప్రాణై రేవ సమిందే.

మం 6 ఓం భూ స్వాహా

7 భువ స్వాహా

8 సువ స్వాహా

బ్రా ఇతి స్వయమాత్మజ్ఞా ఉపదధాతి = ఏషులోకేష్వధి ప్రజాయతే.

9 ప్రాణాయత్వా చక్షుషేత్వా తయా = సీద స్వాహా

10 వ్యానాయత్వా చక్షుషేత్వా తయా = సీద ..

11 అపానాయత్వా చక్షుషేత్వా = సీద స్వాహా

12 వాచేత్వా చక్షుషేత్వా = సీదస్వాహా

$$4 + 12 = 16$$

బ్రా అగ్నినా వై దేవాస్సువర్గం లోకమజిగాంసన = లోకమేతి.

అన్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ మంత్రా హిరణ్యేష్టకానాం విశ్వకర్మేతి పంచభిః ప్రాజాపత్యాది
పదతో మంత్రభేదోవగమ్యతాం । ఇష్టకాప్యయ మాత్మజ్ఞా
నిదధ్యా ద్వాహ్మతీః క్రమాత్ । పునర్దిక్ష చతస్రస్తాః ప్రాణా
యేతి చతుష్టయాత్ । పదభేదా స్మృతభేద స్త్వాచక్షీ
త్యనుషజ్యతే?

అథ షష్ఠోనువాకః

- మం ఓం ఆగ్న ఆయా హి వీతయే = బర్హిషి స్వాహా
 బ్రా ఇత్యాహహ్వతై వై నం.
 మం అగ్నిం దూతం వృణీమహే = సుక్రతుగ్ం స్వాహా
 బ్రా ఇత్యాహహ్వతై వై నం వృణీతే.
 మం అగ్నినాగ్ని స్సమిధ్యతే = జుహ్వీస్య స్వాహా
 బ్రా ఇత్యాహ సమింధ ఏవై నం.
 మం అగ్నిర్వృత్రాణి జంఘన = ఆహుత స్వాహా
 బ్రా ఇత్యాహ సమిద్ధ ఏవాస్మిన్నింద్రియం దధాతి.
 మం అగ్నే స్తోమం మనామహే = స్వాహా
 బ్రా ఇత్యాహ మనుత ఏవై నమేతానివా అహ్నిగ్ం రూపాణి =
 య ఏవంవేద ప్రత్యేవ తిష్ఠతి.

16 + 5 = 21 మంత్రాః

అథ సప్తమోనువాకః

- బ్రా సువర్గాయవా ఏష లోకాయ చీయతే = అధోతాభ్య
 ఏవాత్మానం నిష్క్రిణీతే.
 మం 1 ఓం య త్తే రుద్రపురోధను = సంవత్సరేణ నమస్కరోమి స్వాహా
 2 య త్తేరుద్ర దక్షిణాధను = పరివత్సరేణ = మి స్వాహా
 3 య త్తేరుద్ర పశ్చాద్ధను = రుద్రేదావత్సరేణ = మి..
 4 య త్తేరుద్రోత్తరాధను = రుద్రేదువత్సరేణ = మి..
 5 య త్తేరుద్రో పరిధను = రుద్రవత్సరేణ నమస్కరోమి స్వాహా
 బ్రా రుద్రోవా ఏష య దగ్ని = నమస్కారై
 రేవై నగ్ం శమయతి.
 మం 6 యేఽగ్నయః పురీష్యాః = జీవాతవే సువ స్వాహా
 7 ఆపంత్యాగ్నే మనసా స్వాహా

- 8 అపంత్వాగ్నే తపసా ..
 9 అపంత్వాగ్నే దీక్షయా ..
 10 అపంత్వాగ్న ఉపసద్భి ..
 11 అపంత్వాగ్నే సుత్యయా..
 12 అపంత్వాగ్నే దక్షిణాభి స్వాహా
 13 అపంత్వాగ్నే వభృథేన స్వాహా
 14 అపంత్వాగ్నే వశయా ..
 15 అపంత్వాగ్నే స్వాహాకారేణ ..
 బ్రా ఇత్యాహైపావా అగ్నే రా ప్తి స్తయైవై న చూర్షోతి.

$$21 + 15 = 36 \text{ మంత్రాః}$$

అన్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ ఇంద్రం విశ్వా ఋగైంద్రీస్యా ద్యతే పంచోప తిష్ఠతే ।
 యేగ్నయో దశభి ర్మంత్రైః ప్రయాన్య స్తుప తిష్ఠతే॥

- బ్రా గాయత్రేణ పురస్తా దుపతిష్ఠతే = ప్రేమాణమేవాన్య గచ్ఛతి.
 1 ప్రాచ్యాత్వాదిశా = అగ్నే శ్చిర ఉపదధామి స్వాహా
 2 దక్షిణయాత్వాదిశా = అగ్నేః పక్ష ముపదధామి..
 3 ప్రతీచ్యాత్వాదిశా = అగ్నేః పుచ్చ ముపదధామి..
 4 ఉదీచ్యాత్వాదిశా = అగ్నేః పక్ష ముపదధామి ..
 5 ఉర్ధ్వయాత్వాదిశా = అగ్నేః పృష్ఠ ముపదధామి స్వాహా
 బ్రా యోవా అపాత్మాన మగ్నించినతే =
 సాత్మా ముష్మిల్లోకే భవతి య ఏవం వేద.

$$36 + 5 = 41 \text{ మంత్రాః}$$

అన్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ ఆత్మేష్టకా ఉపాదధ్యా త్పూర్వ్యాత్వేత్వాది పంచభిః.

అథ నవమోనువాకః

- మం 1 ఓం అగ్నే ఉదదే = భూయాస్మ స్వాహా
 2 అగ్నే దుర్ధయాత ఇమ = భూయాస్మ స్వాహా
 3 అగ్నే గహ్యయాత ఇమ = భూయాస్మ ..
 4 అగ్నే కిగ్ంశిల యాత ఇమ = భూయాస్మ స్వాహా
 5 అగ్నే వన్య యాత ఇమ = భూయాస్మ స్వాహా
 బ్రా పంచవా ఏతేగ్నయో = నార్తి మార్చత్యధ్వర్యుర్నయజమానః
 6 వాజ్మ ఆసన్ = మామాహిగ్ంసీ స్వాహా
 బ్రా అపవా ఏతస్మాత్ప్రితాః క్రామంతి = ప్రాణానేవాత్మం ధత్తే.
 మం 7 యోరుద్రో అగ్నో = రుద్రాయ నమోఅస్తు స్వాహా
 బ్రా ఆహుతిభాగావా అన్యే రుద్రాః =
 యన్యై తదగ్నో క్రియత ఇతి.
 మం 8 వసవస్త్వా రుద్రైః పురస్తా త్పాంతు స్వాహా
 9 పితరస్త్వా = పాంతు స్వాహా
 10 ఆదిత్యాస్త్వా విశ్వైర్దేవైః పశ్చాత్పాంతు స్వాహా
 11 ద్యృతానస్త్రా మారుతో = పాతు స్వాహా
 12 దేవా స్త్యేంద్రజ్యేష్ఠా = పాంతు ..
 బ్రా సవా ఏతేన నపూతో నమేధ్యో = తేనమేధ్యస్తేన ప్రోక్షితః.

41 + 12 = 53 మంత్రాః

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

- శ్లో॥ అగ్నే హోమః పంచభిస్యా ద్దుద్రాద్యైః పంచభేదతః ।
 చిత్వారోహే జపేద్వాజ్మే యోరుద్రో నిక్షిపే చ్చరుం ।
 వసవస్త్వా పంచ మంత్రైః ప్రోక్షే దాజ్యేన సంచితం.

అథ దశమోనువాకః

- మం 1 ఓం సమీచీ నామాసి ప్రాచీ = రసితో రక్షితా =
 తంవాంజంభే దధామి స్వాహా

2 ఓజస్వినీ నామాసి దక్షిణా = పృథాకూ రక్షితా =
తంవోజంభే దధామి స్వాహా

3 ప్రాచీనామాసి ప్రతీచీ = స్వజోరక్షితా =
తంవోజంభే దధామి స్వాహా

4 అవస్థావా నామాస్యదీచీ = స్తిరశ్చిరాజీ రక్షితా =
దధామి స్వాహా

5 అధిపత్నీ నామాసీ బృహతీ = శ్విత్రో రక్షితా =
దధామి స్వాహా

6 వశినీ నామాసీ యందిక్ = కల్మాషగ్రీవో రక్షితా =
దధామి స్వాహా

బ్ర ఏతావై దేవతా అగ్నిం చితగ్ం = నా ర్తిమార్చ త్యధ్వర్యు
ర్నయజమానః.

7 హేతయోనామస్త = సలిరోవాత నామం =
తంవోజంభే దధామి స్వాహా

8 నిలింపానామస్త తేషాంవో దక్షిణా = సగరోవాతనామం =
తంవోజంభే దధామి స్వాహా

9 వజ్రిణో నామస్తతేషాం వః పశ్చా = గహ్వరో వాతనామం
తంవోజంభే దధామి స్వాహా

10 అవస్థావానో నామస్త = ఆపోవ ఇషవ స్సముద్రోవాతనామం
= తంవోజంభే దధామి స్వాహా

11 అధిపతయో నామస్త = ఇషవోవస్వాన్ వాతనామం =
= తంవోజంభే దధామి స్వాహా

12 క్రవ్యానామస్త పార్థివా = ఇషవోనిమిషో వాతనామం =
తంవోజంభే దధామి స్వాహా

బ్ర హుతాదోవా అన్యే దేవా = అపరివర్గమేవై న స్పృణాతి.

13 ఇమగ్ం స్తనమూర్జస్వంతం = సదనమావిశస్వ ప్వాహా
 బా యోవా అగ్నిం ప్రయుజ్య నదిముంచతి = వసీయాన్భవతి.

$$53 + 13 = 66 \text{ మంత్రాః}$$

ఆస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ సమీచీ సర్వహోమస్సాస్య ద్రక్షితే త్యనుషజ్యతే । హేతయస్తు
 మహాహోమో వాతనామాను షజ్యతే । ఇమం స్తనం పూర్ణ
 హోమ ఇతి మంత్రా త్రయోదశ । ఇంద్రాయ రాజ్ఞ ఇత్యుక్తా
 ఏకాదశిని నామకాః । దశిన్యాఖ్యాశ్చ పశవస్తే సర్వేప్యశ్వ
 మేధకాః॥

బా ఇంద్రాయరాజ్ఞ ఇత్యాది అగ్నియేనీకవత ఇత్యంతం చతుర్ద
 శానువాకానాం కేవల బ్రాహ్మణానువాకానాం జపః కార్యః
 బ్రాహ్మణస్యాపి హోమపక్షే హోమః కార్యః.

ఇతి పంచమాష్టకే పంచమః ప్రశ్న స్సమాప్తః

వీతత్ప్రీక్షగతా మంత్రాః 66

—X—

అథ పంచమాష్టకే

షష్ఠః ప్రశ్నః

హిరణ్యవర్ణ ఇత్యాది దశానువాకస్త అష్టావింశతి మంత్రాణా
 మగ్నిః కాండర్షిః । ఇంద్రాదయో దేవతాః । త్రిపుటాది నానాచందాసి ।
 కృష్ణయజుర్వేదీయ తైత్తిరీయ శాఖా హోమే వినియోగః.

1 మం ఓం హిరణ్యవర్ణా శ్శుచయయః = భవంతు స్వాహా

2 యాసాగ్ంరాజా వరుణో = భవంతు ,,

3 మం ఓం యాసోదేవ దివి = భవంతి యా వృథివీం = భవతు
స్వాహా

- 4 శివేనమా = త్వచంమే సర్వాగ్ం = విధత్త స్వాహా
5 యదద స్సంప్రయతీ సింధవ స్సాహా
6 యత్ప్రేషితా వరుణేన అనుస్థన ..
7 అపకామగ్ం స్యందమానా హితగ్ం స్వాహా
8 ఏకోదేవో అమృతీష్ఠః ముచ్యతే స్వాహా
9 అపోభద్రాఘృత = వర్చసాగ ధ్వాహా
10 ఆదితృత్యా = యదావ స్సాహా
11 అపోహిష్ఠా = చక్షనే స్వాహా
12 యోవశ్శివతమో = మాతర స్సాహా
13 తస్మాఅరం జనయథాచన ..
14 దివిశ్రయస్వ = బ్రహ్మవర్చసాయత్వా స్వాహా

అస్య వినియోగసంగ్రహః

శ్లో॥ కుంభేష్టకా మంత్రణార్థా హిరణ్యేతి త్రయోనశః । దివీతి చరు
మాదధ్యా ద్దేవస్యే త్యభిషేచనం॥

అథ ద్వితీయోనువాకః

బ్రా అపాంగ్రహో నృప్తీయాత్ = యవైష ఉపధీయతే
య ఉచై నం మేవం వేద.

అథ తృతీయోనువాకః

బ్రా భూతేష్టకా ఉపదధాతి = ముఖత ఏవాస్మా అన్నాద్యం దధాతి.

1 మం ఓం దేవస్యత్వా సవితుః = భ్యామగ్నేస్త్యా సామ్రాజ్యే
నాభిషించామి స్వాహా

బ్రా ఇత్యాహైషవా అగ్నేస్సవః

2 దేవస్యత్వా = భ్యాం బృహస్పతేస్త్యా = షించామి స్వాహా

బ్రా ఇత్యాహ బ్రహ్మవై = బ్రహ్మణై వై స మఖిపించతి.
 3 దేవస్యత్వా = భ్యామింద్రస్యత్వానా = పించామి స్వాహా
 బ్రా ఇత్యాహేంద్రియ మేవాస్మి న్నుసరిష్టా
 వీర్యగ్ం సంభృత్యాత్మిన్ద్రతే.

14—3 17 మంత్రాః

అథ చతుర్థోనువాకః

1 మం ఓం సజారణ్దో యావభిర్ఘృతేన స్వాహా
 2 సజారుషా అరుణేభి ర్ఘృతేన ..
 3 సజాస్సూర్య ఏతశేన ఘృతేన..
 4 సజోషా వశ్వినాదగ్ం సోభిర్ఘృతేన స్వాహా
 5 సజారగ్ని రైవశ్వానర ఇథాభి ర్ఘృతేన స్వాహా
 బ్రా సంవత్సరోవా అద్దో = స్వామేవ తద్యోనిం ప్రవిశంతి.

17 + 5 = 22 మంత్రాః

అస్య వినియోగసంగ్రహః

శ్లో॥ సజారాహుతయః పంచఘృతేనే త్యనుషజ్యతే॥

అథ పంచమోనువాకః

బ్రా సంవత్సర ముఖ్యం భృత్వా =
 యఏవం విద్వానేత మగ్నిం చినుతే.

అథ షష్ఠోనువాకః

బ్రా ప్రజాపతి రగ్నిమసృజత =
 ప్రియామేవాస్య తనువ మవరుందే.

అథ సప్తమోనువాకః

బ్రా అగ్నేరైవ దీక్షయాదేవా = అథోవ్యావృతమేవ
 గచ్ఛతి కై శ్చిష్ట్యగ్ం సమానానాం.

అథ అష్టమోనువాకః

బ్రా సువర్గాయవాఏష లోకాయచీయతే =
సువర్గాల్లోకాద్యజమానో హీయతే.

1 మం ఓం పృథివీ మాక్రమిషం ప్రాచో మామాహాసీ త్స్వాహా

5 అంతరిక్ష = షం ప్రజామా = హాసీ త్స్వాహా

3 దివమాక్రషగ్ం సువరగన్మ స్వాహా

బ్రా ఏషవా అగ్నే రన్వారోహ =

ఏషాంలోకానాం క్లుప్త్యా అథో ప్రాణానాం.

4 ఇష్టో యజ్ఞో భృగుభిరాశీర్దా వసుభి స్వాహా

5 తస్యత ఇష్టస్య వీరస్య ద్రవిణేహ భక్షీయ స్వాహా

బ్రా ఇత్యాహస్తుతశ న్త్రే ఏవై తేన దుహే.

6 పితా మాతరిక్వా = మదాని శగ్ంసిష త్స్వాహా

ఇత్యాహౌతద్వా అగ్నే రుక్త్యంతేనైవై న మనుశగ్ంసతి.

22 + 6 = 28 మంత్రాః

అన్య వినియోగసంగ్రహః

శ్లో॥ అన్వారోహేచ్ఛితిం స్వామీ పృథివీ మాక్రమీ త్యతః ।

ఇష్టోయజ్ఞ స్తస్యతేద్యే సమిష్ట యజుషీమతే ।

పితా మాతేతి మంత్రేణ చిత్వగ్ని మనుశంసతి॥

అథ నవమోనువాకః

బ్రా సూయతేవా ఏషోగ్నినాం = సంవత్సరఏవ ప్రతితిష్ఠతి.

అథ దశమోనువాకః

బ్రా ప్రజాపతిరగ్ని మచినుత ర్తుభి సంవత్సరం =

సంవత్సర ఏవ ప్రతితిష్ఠతి.

అస్య వినియోగసంగ్రహః

శ్లో॥ అథాష్టాదశీ నామానః పశవోహ్యశ్వమేధికాః.

ఏకాదశాది త్రయోవింశ తథానువాక పర్యంతం త్రయోదశ బ్రాహ్మణానువాకానాం జపఃకార్యః.

బ్రా రోహితో ధూమ్రరోహితః = సంవత్సరాయ నివక్షసః.

అస్మిన్స్పృశే మంత్రాః 28

అథ పంచమకాండే

సప్తమః ప్రశ్నః

యోవా అయథా దేవత మిత్యాది దశానువాకస్త ఏకచత్వారింశ స్మంత్రాణా మగ్నిః కాండర్షిః । యజురాది నానా చందాసి । మంత్ర లింగోక్తా దేవతాః । కృష్ణ యజుర్వేదీయ తైత్తిరీయ శాఖా హోమే వినియోగః.

అథ ప్రథమోనువాకః

బ్రా యోవా అయథాదేవత మగ్నిం చినుతే =

ప్రాజాపత్యోశ్వస్తమే వర్ధోతి.

అథ ద్వితీయోనువాకః

1 మం ఓం త్వమగ్నే వృషభం = శికాది స్వాహా

బ్రా పశవోవా ఏతేయ దిష్టకాః =

తస్మాద్భూథే యూథ ఋషభః.

2 మం సంవత్సరస్య ప్రతిమాం = మాయుర్యశ్వశ్చ వ త్స్వహా

బ్రా ప్రాజాపత్యా మేతా ముపదధాతి =

అముష్మిల్లోకేఽగ్నిం దుహే.

3 మం యేనదేవా జ్యోతిషో = యజమాన స్స్వస్తి స్వాహా

- బ్రా సువర్గస్య వావిష లోకాయ చీయతే =
 సువర్గస్య లోకస్య సమద్యైః.
- 4 తాయుధాయ = దుష్టాని విశ్వా స్వాహా
 5 యే చత్వరః = చతుర్తేహ సర్వే ..
 6 గ్రీష్మోహేమ తి = స్వామి స్వాహా
 7 ఇమవత్సరాయ = అహతాస్మామ స్వాహా
 8 దద్రాస్మః శ్రేయః తను క్షిప్యేన స్పాహా
- బ్రా అజ్యానీరేతా ఉద దధాతి = యజమానస్యా పరాభవాయ

8 మంత్రాః

అథ తృతీయోసువాకః

- 1 మం ఓం ఇంద్రస్య వజ్రోసి = ప్రతిస్పశః. యోనః పురస్తా
 దఘాయ రభిదాస = మృచ్ఛతు స్వాహా
- 2 ఇంద్రస్య వజ్రోసి = శః. యోనో దక్షిణతోఘాయ =
 మృచ్ఛతు స్వాహా
- 3 ఇంద్రస్య వజ్రోసి = శః. యోనః పశ్చాదఘాయ =
 మృచ్ఛతు స్వాహా
- 4 ఇంద్రస్య వజ్రోసి = శః. యోన ఉత్తరతోఘాయ =
 మృచ్ఛతు స్వాహా
- బ్రా దేవాసురా స్సంయత్యా ఆసన్ తే సురాదిగ్భ్యః =
 తనూపానీః పర్యాహతే.
- 5 అగ్నోవిష్ణూ సజోష నేమా = రాగతగ్ం స్వాహా
- బ్రా బ్రహ్మవాదినో వదంతి యన్న దేవతాయై జుహ్వత్యథ =
 అముష్యిల్లోకేగ్నిం దుహే.

9 + 5 = 13 మంత్రాః

అస్య వినియోగసంగ్రహః

శ్లో॥ ఇంద్రస్య వజ్రీణీర్దద్యా దగ్నా విష్ణుః పృథాహుతిః.

అథ చతుర్థోనువాకః

[బ్రా చిత్తింజుహోమి = పుతేనేత్యాహ = దేవతాబుద్ధౌతి.

1 మం ఓం అగ్నేయశస్విన్యశనే = శ్లోకోఅస్తు ప్వాహ

2 భద్రం పశ్యంత = సంనమంతు స్వాహ

3 ధాతావిధాతా = రాష్ట్రమభిసం నమామ..

4 అభ్యావ ర్తధ్వముప జీవాథసర్వే ..

[బ్రా రాష్ట్రభృత ఏతా ఉపదధాత్యేషాహ =

నాస్మాద్రాష్ట్రం భగ్ంశతే.

13 + 4 = 17 మంత్రాః

అస్య వినియోగసంగ్రహః

శ్లో॥ అగ్నేయశే త్యుపాదధ్యా ద్రాష్ట్రభృతృజ్ఞోష్ఠకాః.

అథ పంచమోనువాకః

[బ్రా యథావై పుత్రోజాతో మ్రియతే = తేజవీవాత్మన్ధతే.

1 మం ఓం సువర్నఘర్మ స్వాహ

2 సువర్నార్క ..

3 సువర్నకుక్ర ..

4 సువర్న జ్యోతి ..

5 సువర్నసూర్య .:

[బ్రా అర్కోవాఏష యదగ్నిః = సాయుజ్యం గచ్ఛతి.

17 + 5 = 22 మంత్రాః

అస్య వినియోగసంగ్రహః

శ్లో॥ సువర్న పంచభి ర్హుత్వా తేజ స్తిస్రో దధాతిహి.

అథ షష్ఠోనువాకః

- బ్రా వయోవా అగ్నిర్యదగ్నిచిత్ = అత్మనోఽహిగ్ంసాయై.
 1 మం ఓం తేజోసి తేజోమేయచ్చ = పృథివ్యై మాపాహి స్వాహా
 2 జ్యోతిరసి = అంతరిక్షే న్మాపాహి స్వాహా
 3 సువరసి సువర్మే యచ్చదివం యచ్చదివో మాపాహిస్వాహా
 బ్రా ఇత్యాహౌతాభిర్వా ఇమేలోకాః = ఇమేలోకాః ప్రభాంతి.
 4 యాస్తే అగ్నే సూర్యేరుచ = జనాయన స్కృది స్వాహా
 5 యావోదేవా స్సూర్యేరుచో = ధత్త బృహస్పతే ..
 6 రుచంనోధేహి బ్రాహ్మణేషు = రుచారుచగ్ం ..
 బ్రా ద్వేధావా అగ్నిం చిక్వానన్యః = జ్యేష్ఠ్యమేవ గచ్ఛతి.

22 + 6 = 28 మంత్రాః

అథ సప్తమోనువాకః

- 1 మం ఓం యదాకూతా = యేపురాణా స్వాహా
 2 ఏతగ్ం సధస్త = పరమేవ్యోమ స్వాహా
 3 జానీతాదేనం = కృణుతాదావిరన్తై స్వాహా
 4 సంప్రచ్య వధ్వమసు = సీదత స్వాహా
 5 ప్రస్తరేణ పరిధినా = దేవేషు గంతవే స్వాహా
 6 యదిష్టం యత్పురాదానం = సువర్దేవేషునోదధ త్వాహా
 7 యేనా సహస్రం వహసి = గంతవే స్వాహా
 8 యే నాగ్నే సుకృతః పథా = గంతవే ..
 9 యత్రధరా అనపేతా = ర్దేవేషునో దధ త్వాహా

28 + 9 = 37 మంత్రాః

అస్య వినియోగసంగ్రహః

శ్లో॥ యదాకూతా దితి ప్రోక్తై ర్మంత్రైరాకూతి హోమకాః.

అథాష్టమోనువాకః

- 1 మం ఓం యా నై అగ్నే సమిధోయాని = ప్రజాన స్థ్వాహః
 బా ఉత్సన్నయజ్ఞోవా ఏష యదగ్నిః =
 నాధ్వర్య రాత్మనోంతరేతి.
 2 చతస్ర ఆశాః ప్రచరం = సమిద్భవత్యాహతీనాగ్ం స్వాహా
 బా సువర్గాయవాఏష లోకాయోపధీయతే = అవరుద్య చినుతే.

$$37 + 2 = 39 \text{ మంత్రాః}$$

అన్య వినియోగసంగ్రహః

శ్లో॥ యా నై స్పర్శ శ్చతస్రేతి మంత్రాత్కుర్మం దధాతిహి.

అథ నవమోనువాకః

- 1 మం ఓం మయిగృహ్ణోమ్యగ్రే = తనువా సువీరా స్వాహా
 2 యోనో అగ్నిః పితరో = పరాగా త్స్వాహా
 బా యదధ్వర్యరాత్మన్నగ్నిమ గృహీత్వా = తస్మాద్విశిడిక్పౌతా.

$$39 + 2 = 41 \text{ మంత్రాః}$$

అథ దశమోనువాకః

- బా ప్రజాపతి రగ్నిమసృజతసోస్మాత్ =
 భూయోఽస్యాన్నంభవతి.

ఋష్యాదిః

స్తేగా నిత్యాది షోడశానువాకస్థ ద్విపంచాశ దుత్తర శత
 మంత్రాణాం విశ్వేదేవాః కాండఋషయః । స్తేగాదయో దేవతాః ।
 యజురాది నానా ఛందాసి । కృష్ణ యజుర్వేదీ = హోమే వినియోగః.

అథ ఏకాదశోనువాకః

- 1 మం ఓం స్తేగాస్తగ్ం ప్త్రాభ్యాగ్ం స్వాహా
 2 మండుకాం జంభేభి స్వాహా

- 3 మం ఓం ఆదకాంభాదేన స్వాహా
 4 ఊర్జగ్ం సగ్ంసూదేన స్వాహా
 5 అరణ్యం జాంబీ లేన ..
 6 మృదంబ ర్దేస్విభి స్వాహా
 7 శర్కరాభి రవకాగ్ం ..
 8 అవకాభి శ్కర్కరాగ్ం..
 9 ఉత్పాదేన జిహ్వగ్ం ..
 10 అవక్రందేన తాల్పగ్ం ..
 11 సరస్వతీం జిహ్వగ్ం ..

అథ ద్వాదశోనువాకః

- 1 మం ఓం వాజగ్ం హనుభ్యాగ్ం స్వాహా
 2 అపఆస్యేన స్వాహా
 3 ఆదిత్యాచ్ఛక్రభి స్వాహా
 4 ఉపయామ మధరేణోష్ఠేన స్వాహా
 5 సదుత్తరేణ స్వాహా
 6 అంతరేణానూకాశగ్ం స్వాహా
 7 ప్రకాశేన బాహ్యగ్ం ..
 8 స్తనయిత్నుల నిర్భాదేన ..
 9 సూర్యాగ్ని చక్షుర్భ్యాగ్ం స్వాహా
 10 విద్యుతౌ కనానకాభ్యాగ్ం స్వాహా
 11 అశనిం మస్తిష్కేణ ..
 12 బలం మజ్జభి స్వాహా

అథ త్రయోదశోనువాకః

- 1 మం ఓం కూర్మాన్నపై స్వాహా
 2 అచ్చలాభిః కపింజలా న్స్వాహా
 3 స్రామకుష్ఠికాభి స్వాహా

- 4 మం ఓం జవంజుహాహిస్వాహా
 5 అగదంజుహాహిస్వాహా
 6 వీర్యంజుహాహిస్వాహా ..
 7 భయం ప్రణాహిస్వాహా..
 8 గుహాహిస్వాహా ..
 9 అశ్వినాహిస్వాహా ..
 10 అపితిగ్ం విదాహిస్వాహా
 11 నిర్గుతిం విదాహిస్వాహా

అథ పంచదశోనువాకః

- 1 మం ఓం యోత్తిగ్ం విదాహిస్వాహా
 2 యగదంజుహాహిస్వాహా
 3 చిత్తం జుహాహి ..
 4 సంక్రోధాహిస్వాహా
 5 ప్రకారేహిస్వాహా
 6 సరాకారేహిస్వాహా..
 7 మళికారేహిస్వాహా
 8 ఇంద్రగ్ం వ్యవసాహహేన స్వాహా
 9 బృహస్పతిగ్ం వకునిసాదేన ..
 10 రథముష్టిహాహి స్వాహా

అథ పంచదశోనువాకః

- 1 మం ఓం మిత్రావజుహా శ్రోతేహిస్వాహా
 2 ఇంద్రగ్ం విదాహిస్వాహా ..
 3 ఇంద్రా బృహస్పతి విదాహిస్వాహా
 4 ఇంద్రావిష్ణూ అష్టేహిస్వాహా ..

- 5 మం ఓం సవితారం పుచ్చేన స్వాహా
 6 గంధర్వానై పేన ..
 7 అస్పరసో ముష్కాభ్యాగ్ం స్వాహా
 8 పవమానం పాయునా స్వాహా
 9 పవిత్రంపోత్రాభ్యాగ్ం ..
 10 అక్రమణగ్ం స్థూరాభ్యాగ్ం స్వాహా
 11 ప్రతిక్రమణం కుష్ఠాభ్యాగ్ం ..

అథ షోడషోనువాకః

- 1 మం ఓం ఇంద్రస్య క్రోడ స్వాహా
 2 ఆదిత్యైపాజస్యగ్ం స్వాహా
 3 దిశాంజత్రవ స్వాహా
 4 జీమూతాన్ హృదయాపశాభ్యాగ్ం స్వాహా
 5 అంతరిక్షం పురితతా స్వాహా
 6 నభశ్చదర్యేణ స్వాహా
 7 ఇంద్రాణీ స్థీహ్ని స్వాహా
 8 వర్మికాన్ క్లోమ్నా ..
 9 గిరీన్ ప్లాశి స్వాహా
 10 సముద్రముదరేణ స్వాహా
 11 వైశ్వానరం భస్మనా స్వాహా

అథ సప్తదశోనువాకః

- 1 మం ఓం పూషోవనిష్ఠ స్వాహా
 2 అంధాహేష్ఠారగుదా స్వాహా
 3 సర్పాన్ గుదాభి స్వాహా
 4 ఋతూన్ సృష్టిభి ..
 5 దివంప్రృషేన స్వాహా

- 6 వనూనాం ప్రథమాకీకసా స్వాహా
 7 రుద్రాణాం ద్వితీయా స్వాహా
 8 ఆదిత్యానాం తృతీయా ..
 9 అంగిరసాం చతుర్థీ ..
 10 సాధ్యానాం పంచమీ ..
 11 విశ్వేషాం దేవానాగ్ం షష్ఠీ స్వాహా

అథ ఆష్టాదశోనువాకః

- 1 మం ఓం ఓజో గ్రీవాభి స్వాహా
 2 నిర్మతి మస్థభి ..
 3 ఇంద్రగ్ం స్వపసావహేన స్వాహా
 4 రుద్రస్య విచల స్కంధ స్వాహా
 5 అహోరాత్రయో ర్ద్వితీయ స్వాహా
 6 ఆర్థమాసానాం తృతీయ ..
 7 మాసాం చతుర్థ స్వాహా
 8 ఋతూనాం పంచమ ..
 9 సంవత్సరస్య షష్ఠస్వాహా

అథ ఏకాదశోనువాకః

- 1 మం ఓం ఆనందం నందధునా స్వాహా
 2 కామం ప్రత్యాసాభ్యాగ్ం స్వాహా
 3 భయగ్ం శతీమభ్యాగ్ం ..
 4 ప్రశిషం ప్రకాసాభ్యాగ్ం స్వాహా
 5 సూర్యాచంద్రమసౌ పృథ్వాభ్యాగ్ం స్వాహా
 6 క్వామశబలౌమతస్నాభ్యాగ్ం స్వాహా
 7 వ్యష్టిగ్ం రూనేణ స్వాహా
 8 నిమ్రుక్తిమరూపేణ ..

అథ వింశోనువాకః

- 1 మం ఓం అహర్మాగ్ంనేన స్వాహా
- 2 రాత్రింపీవసా ..
- 3 అపోయూషేణ ..
- 4 ఘృతగ్ం రనేన ..
- 5 శ్యాంవసయా స్వాహా
- 6 దూషీకాభిద్వాగ్దునిగ్ం స్వాహా
- 7 అశ్రుభిః పృష్వాగ్ం ..
- 8 దివగ్ం రూపేణ స్వాహా
- 9 నక్షత్రాణి ప్రతిరూపేణ స్వాహా
- 10 పృథివీం చర్మణా స్వాహా
- 11 ఛవీంఛవ్యా స్వాహా
- 12 ఉపాకృతాయ ..
- 13 ఆలబ్ధాయ స్వాహా
- 14 హుతాయ ..

అథ ఏకోనవింశోనువాకః

- 1 మం ఓం అగ్నేః పక్షతి స్వాహా
- 2 సరస్వత్యై నిపక్షతి స్వాహా
- 3 సోమస్య తృతీయా స్వాహా
- 4 అపాంచతుర్థీ స్వాహా
- 5 ఓషధీనాం పంచమీ స్వాహా
- 6 సంవత్సరస్య షష్ఠీ స్వాహా
- 7 మరుతాగ్ం సప్తమీ స్వాహా
- 8 బృహస్పతే రష్టమీ ..
- 9 మిత్రస్య నవమీ స్వాహా

- 10 వరుణస్య దశమీ   १३
 11 ఇంద్రవైకాదశీ   ३३
 12 పిశ్వేషాం దేవానాం ద్వాదశీ స్వాహా
 13 ద్యావాపృథివ్యోః పార్శ్వగ్ం ..
 14 యమస్య పాటూర స్వాహా

అథ ద్వావింశోనువాకః

- 1 మం ఓం వాయోః పక్షతి స్వాహా
 2 సరస్వతో నిపక్షతి ..
 3 చంద్రమసస్తృతీయా స్వాహా
 4 నక్షత్రాణాం చతుర్థీ ..
 5 సవితుః పంచమీ స్వాహా
 6 రుద్రస్య షష్ఠీ స్వాహా
 7 సర్వాణాం సప్తమీ స్వాహా
 8 అర్యమౌష్ఠమీ స్వాహా
 9 త్వష్ట ర్నవమీ ..
 10 ధాతుర్దశమీ స్వాహా
 11 ఇంద్రాణ్యా ఏకాదశీ స్వాహా
 12 అదిత్యై ద్వాదశీ స్వాహా
 13 ద్యావాపృథివ్యోః పార్శ్వగ్ం స్వాహా
 14 యమ్యై పాటూర స్వాహా

అథ ద్వావింశోనువాకః

- 1 మం ఓం పంథామనూ వృద్ధ్యాగ్ం స్వాహా
 2 సంతతిగ్ం స్నావన్యాభ్యాగ్ం..
 3 కుకాన్నితేన స్వాహా
 4 హరిమాణాయక్నా స్వాహా

- 5 మం ఓం హల్జ్జన్ పాపవాతేన స్వాహా
 6 కూశ్మాంఛకభి స్వాహా
 7 శవర్తానూ వధ్యేన స్వాహా
 8 శునోవిశసనేన స్వాహా
 9 సర్పాల్లోహిత గంధేన స్వాహా
 10 వయాగ్ంసి పక్వగంధేన .,
 11 పిపీలికాః ప్రశాదేన స్వాహా

అథ చతుర్వింశోనువాకః

- 1 మం ఓం క్రమైరత్యక్రమీత్ = స్వధయామదేమ స్వాహా

అథ పంచవింశోనువాకః

- 1 మం ఓం ద్యౌస్తే పృష్ఠం పృథివీ = సంవత్సరో మహిమా స్వాహా

అథ షడ్వింశోనువాకః

- 1 అగ్నిః పశురాసీత్ = సతేలోకస్తం జేష్యస్యథావజిఘ్రిసి స్వాహా

- 2 వాయుః పశురాసీ = సతేలోకస్తస్మా త్వాంతరేష్యామి
 యదినావజిఘ్రిసి స్వాహా

- 3 ఆదిత్యః పశురాసీత్ = తంజేష్యసి యద్యవజిఘ్రిసి స్వాహా
 ఇతి పంచమకాండే సప్తమః ప్రపాఠక స్సమాప్తః

$$152 + 42 = 194 \text{ మంత్రాః}$$

అన్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ స్తేగా నిత్యశ్శమేధాంగ మంత్రాః షోడశ సు స్మృతాః.

అథ ప్రశ్నః కాండః

కాండాశ్రమణికాయాం.

శ్లో॥ ప్రాచీనవంశం పట్ప్రిశ్నాః త్రిభిః ప్రజననం ముఖైః ।

దేవాసురా స్పృజజాప శ్చత్వార్థద్వర్తవో విధిః ।

ఉభయేవై బ్రహ్మచారి శ్చత్వేరా గ్రహా విధిః ।

ఉత్తేద్వర విధావంత ర్ణతాఢూ ద్ధిదీదా విధిః ।

షష్ఠ్యః ప్రపాఠకా షష్ఠేకాండే ప్రత్యేక మేషు చ ।

ఏకాదశానువాకాన్య స్తదధో న్వచ్యమనుక్రమాత్.

షష్ఠకాండస్థ త్రయత్రింశ న్మంత్రాణాం సోమః కాండర్షిః । యజు
రాది నానా చందాసి । మంత్ర లింగోక్తా దేవతాః । కృష్ణ యజుర్వేదీయ
తైత్తిరీయ శాఖా హోమే వినియోగః.

అథ ప్రథమోనువాకః

బ్రా ఓం ప్రాచీనవంశం కరోతి = అశిషమేవై తామాశాస్తే.

అథ ద్వితీయోనువాకః

బ్రా ఓం యావంతోవై దేవా యజ్ఞాయాపునత = ప్రజానాగ్ం సృష్ట్యై.

అథ తృతీయోనువాకః

బ్రా ఓం ఋక్సామేవై దేవేభ్యో యజ్ఞాయా = యజ్ఞస్య సయోనిత్వాయ.

అథ చతుర్థోనువాకః

బ్రా ఓం వాగైవదేవేభ్యోపాక్రామ = ముష్టికరోతి వాచం యచ్ఛతి
యజ్ఞస్య ధృత్యై.

1 మం ఓం అదీక్షిష్టాయం బ్రాహ్మణ స్సాస్వహ*

బ్రా ఓం ఇతి తిరుపాగ్ం. శ్వాహ = ఉదితేషు నక్షత్రేషు.

2 మం ఓం వ్రతం కృణుత స్సాస్వహ*

బ్రా ఇతివాచం విసృజతి ర్హస్త్వేనాచార్యే వేదాంతే
సేతుమేవ కృత్వా త్యేనా

॥ మంత్రాః

అథ నమమోచనాదీనాం

బ్రా ఓం దేవావై దేవయజన చుర్హవోదేవో దేవయగీ
యస్యయాజ్ఞాః కరోతాన్యస్యైవోదేవో భూభవస్థితః

అథ పట్టాదానం

బ్రా ఓం కద్రూశ్చవై సుగర్హీ స్వస్థానం కద్రూవయా క్రీణాతి.

అథ నిర్వహణం

బ్రా తద్ధిరణ్య మభవత్తస్మిన్ దేవమనామనాన్య
వాగ్భవతి య ఏవం చేత్.

అథ పట్టాదానం

బ్రా షట్పదాన్యసు విక్రాయతి పశుపదానం కరోతి.

అథ నమమోచనాదీనాం

బ్రహ్మవాదినో వదంతి వివిత్త్య సోస్మిమాంః
క్షోధుకో యజమానః.

॥ మం ఓం సోమ విక్రయి స్తోమహం లోభయ స్వాహా

బ్రా ఇత్యేవ బ్రూయా ద్యదీచరం

తస్మా త్స్వపంతం ప్రాణా న బహతి.

అథ పశుపదానం

బ్రా యత్.

4 మం ఓం కలయాతే క్రీణాని స్వాహా

5 కఫేనతే క్రీణాని స్వాహా

బ్రా ఇతి పజేతాగో అర్హం గోస్తుమహిమానం నావతిరేత్.

6 మం ఓం గవాతే క్రీణాని స్వాహా

బ్రా ఇత్యేవ బ్రూయాద్గో ఆర్షమేవ =
దందకూకాస్తాగ్ం సమాగ్ం సర్పాసుక్తః.

7 మం ఓం ఇదమహాగ్ం సర్పాణాం = ఉపగ్రథ్నామి స్వాహా

బ్రా ఇత్యాహ దందకూకాస్తాగ్ం సమాగ్ం = సోమగ్ం రక్షంతి.

అథ ఏకాదశోనువాకః

ఓం వారుణోవై క్రీతిస్సోమ =

స్వయైవై నం దేవతయా పరిచరతి.

ఏతత్ప్రశ్నగతా మంత్రాః 7

ఇతి షష్ఠకాండే ప్రథమః ప్రశ్న స్సమాప్తః

—:—

అథ షష్ఠకాండే

ద్వితీయః ప్రశ్నః

బ్రా ఓం యమభావిత్యాచి ప్రశ్న సమాప్తి పర్యంతం. జపః
కార్యః హోమపక్షే అనువాకాంతే హోమః కార్యః. నాఽస్మి
న్మంత్రాః.

తృతీయః ప్రశ్నః

బ్రా ఓం చాత్వ లాద్ధిష్టియానుపసపతి
ఐహిష్ఠవమోనే స్తుత ఆహ.

1 మం ఓం అగ్ని దగ్ని నివిహర బర్హిస్తృణాహి = అలంకురు స్వాహా

బ్రా ఇతి యజ్ఞమేవా పజిత్య - యదను దిశతి తేన తాన్.

అథ ద్వితీయోనువాకః

బ్రా సువర్గాయ వా ఏతాని లోకాయ హూయంతే =

నై నం మలిష్టునే నావిందరి.

అథ తృతీయోనువాకః

బ్రా ఓం వైష్ణవ్యర్భాహుత్వా యూపమచ్చైతి =
యజ్ఞముభేన సమ్మితః.

అథ చతుర్థోనువాకః

బ్రా పృథివై త్వాంతరిక్షేయ త్వా = అయజ్ఞః వేశసాయ.

అథ పంచమోనువాకః

బ్రా సాధ్యావై దేవా అస్మి స్లోక ఆసన్ =
ఛందోభిరేవై నం ప్రజనయతి.

2 మం ఓం అగ్నేయే మథ్యమానాయానుబ్రూహి స్వాహా

బ్రా ఇత్యాహ సావిత్రీ మృచమన్వాహ = ఏవై నం మంథతి.

3 జాతాయానుబ్రూహి స్వాహా

4 ప్రహాయమాణాయానుబ్రూహి స్వాహా

బ్రా ఇత్యాహకాండే కాండ ఏవై నం క్రియమాణే =
ధామ్నా సమర్థయత్యథో తేజసా.

4 మంత్రాః

అథ షష్ఠోనువాకః

బ్రా ఓం ఇషేత్వేతి బర్హిరాదత్త ఇచ్చత ఇవ = మేధ్యం కరోతి.

అథ సప్తమోనువాకః

బ్రా అగ్నినావై హోత్రా దేవా అసురానభ్య భవన్.

1 మం ఓం అగ్నేయే సమిధ్యమానాయానుబ్రూహి స్వాహా

బ్రా ఇత్యాహ బ్రాతృవ్యాభిభూత్యై సప్తదశ సామిదే వీరన్వాహ
= వజ్రేణైవై నం వశేకృత్యాఽఽఽ లభతే.

4 + 1 = 5 మంత్రాః

అథాష్టమోనువాకః

బ్రా పర్యగ్ని కరోతి సర్వహుత మేవై నం కరోతి =
నేవానన్వారబ్ధం.

1 మం ఓం ఉవ ప్రేష్యహోతర్లవ్యా దేవేభ్య స్వాహా

ఇత్యాహేషితగ్గ్ం హి కర్మక్రియతే = అపోదేవీ శ్శుద్ధాయవ
ఇత్యాహ యథా యజురేవై తత్.

$$5 + 1 = 6 \text{ మంత్రాః}$$

అథ నవమోనువాకః

|| బా వశోర్వా ఆలబ్ధస్య ప్రాణాన్ = ఓషధీష్యేవ
పశూన్స్పృతిష్ఠాపయతి.

1 మం ఓం స్వాహాకృతీభ్యః ప్రేష్య స్వాహా

|| బా ఇత్యాహ యజ్ఞస్య పమిష్ట్యై ప్రాణాపానౌ వా ఏతౌ =
తస్మా ద్విష్వంచౌ ప్రాణాపానౌ.

$$6 + 1 = 7 \text{ మంత్రాః}$$

అథ దశమోనువాకః

|| బా పశు మాలభ్య పురోదాశం నిర్వపతి =
పుషదాజ్యస్యోపహత్య త్రిః పృచ్ఛతి.

1 మం ఓం శృతగ్ం హవీః శ్శమిత స్వాహా

|| బా ఇతి త్రిషత్యాహి దేవాః =

వశోర్వా. ఆలబ్ధస్య మనోఽపక్రామతి.

2 మం ఓం మనోతాయై హవిషోవదీయమానాయానుబ్రూహి స్వాహా

|| బా ఇత్యాహమన ఏవాస్యా వరుంధ ఏకాదశావదానా =
పశవోంగాని ప్రహరంతి ప్రతిష్ఠిత్యై.

$$7 + 2 = 9 \text{ మంత్రాః}$$

అథ ఏకాదశోనువాకః

|| బా మేదసాస్రచౌ ప్రోర్ణోతి = పుషదాజ్యస్యోపహత్యాహ.

1 మం ఓం వనస్పతయేనుబ్రూహి స్వాహా

2 వనస్పతయే ప్రేష్య స్వాహా

ఇతి ప్రాణాపానావేవ పశుషు దధాత్య న్నస్యాన్నస్య =
పశుషు దధాతి.

$$9 + 2 = 11 \text{ మంత్రాః}$$

అథ షష్ఠాకాండే

చతుర్థః ప్రశ్నః

అథ పథమోనువాకః

బ్రా ఓం యజ్ఞేనై ప్రజాపతిః ప్రజా = శుచైవై న మర్పయతి.

అథ ద్వితీయోనువాకః

బ్రా దేవావై యజమాగ్నిధే... పరిశేరే యజ్ఞస్య సంతత్యై.

అథ తృతీయోనువాకః

బ్రా బ్రహ్మవాదినో వచంతి సత్త్వా అధ్వర్యుస్యా =
దేవతాభ్యో నివేద్యాపో అస్త్రితి.

1 మం ఓం అపఞ్శస్య హోత స్సాస్వహః

బ్రా ఇత్యాహేషితగంహి కర్మ క్రియతే.

2 మం ఓం మైత్రావరుణస్య చమసాధ్వర్యవాద్రవ స్వాహా

బ్రా ఇత్యాహ మిత్రా వరుణౌవా అపాం నేతారా =
అథోస్వా దేవై నాద్యోనో ప్రజనయతి.

3 మం ఓం అధ్వర్యోవేరపాః స్వాహా

బ్రా ఇత్యాహ.

4 మం ఓం ఉతేమన న్నమరుతేమాః పశ్య స్వాహా

బ్రా ఇతిదావై తదాహ యస్యగ్నిష్టోమో జుహోతి =
యజ్ఞ క్రతునాం యజ్ఞత్వై.

4 మంత్రాః

అథ చతుర్థోనువాకః

బ్రా దేవభ్యత్వా ఇతి గ్రాహణ మాదత్తే =
అస్మా ద్వో ద్వో ప్రాణః.

అథ పంచమోనువాకః

బ్రా స్రాణోవావష యదుపాగంశు య్యభివరేత్.

1 మం ఓం అముంజహ్యథత్వా హోహ్వామి స్వాహా

బ్రా ఇతి బ్రూయాదహుతి మేవై నం ప్రేష్సన్ =
యద్యభివరేత్.

2 మం ఓం అముష్య త్వా ప్రాణే సాదయామి స్వాహా

బ్రా ఇభి సాదయే దసన్నోవై ప్రాణ = పురుషోహస్తీ మర్కటః,

4 2 = 6 మంత్రాః

బ్రా షష్ఠ సప్తమాష్టమ నవనూనువాకానాం కేవల బ్రాహ్మణ
రూపాణాం జపోవా బ్రూయే జపే అనువాకాంతే హోమోదా
కార్యః.

అథ దశమోనువాకః

బ్రా బృహస్పతి ర్దేవానాం పురోహిత ఆసీత్
తౌ దేవా అపనుద్యాత్మస ఇంద్రాయా జుహుః.

1 మం ఓం అపనుత్తై శండామర్క్తా సహామునా స్వాహా

బ్రా ఇతి బ్రూయాద్యం ద్విష్యా = తేనై నౌ సహాపనుదతే.

2 మం ఓం సప్రథమ స్సకృతి = ఇంద్రాయనుత మాజుహోమి స్వాహా

బ్రా ఇత్యేవై న మాత్మస ఇంద్రాయా జుహుః = అత్రీశ్చాద్యాశ్చ,

3 మం ఓం సువీరాః ప్రజాః ప్రజనయ = శుక్ర శోచిషా స్వాహా

4 సుప్రజాః ప్రజాః = మంధీమధిశోచిషా స్వాహా

బ్రా ఇత్యాహౌతావై సువీరా = ఆర్తిమార్చే త్తస్మాన్నాశ్నుతే.

4 + 6 = 10 మంత్రాః

అథ ఏదాదశోనువాకః

దేవావై యద్యజ్ఞే కుర్వత = తేదేవా ఆగ్రయజాగ్రాన్ =
అపాకృతంగౌ రభివిపర్తతే.

అస్మిన్నప్రిశ్నే దశ మంత్రాః

అథ షష్ఠకాండే

పంచమః ప్రశ్నః

బ్రా ఇంద్రో వృత్రాయ వజ్రముదయచ్చత్ = ఏషతేయోవి స్వాహా
మం పునర్వావిరసి స్వాహా

బ్రా ఇత్యాహ పునఃపున ర్వ్యాస్మా = యజ్ఞ యశనే నార్పయతి.
అథ దీప్తియోనువాకః

బ్రా ఆయుర్వా ఏతద్యజ్ఞస్య యద్ధృవ = ఆయుర్దధాతి.
అథ తృప్తియోనువాకః

బ్రా యజ్ఞేనవై దేవా స్సువర్గం లోక = ఋతునాంముఖం.
మం ఋతునా ప్రేష్య స్వాహా

బ్రా ఇతి షట్కృత్వ ఆహ.
మం ఋతుభిః ప్రేష్య స్వాహా

బ్రా ఇతి చతుష్పద ఏవ వశూ = తమేవ తత్ప్రీణాతి.

1 + 2 = 3 మంత్రాః

చతుర్థ పంచమ షష్ఠ సప్తమానువాకానాం కేవల బ్రాహ్మణ
రూపాణాం జపః కార్యః. హోమపక్షే అనువాకాంతే స్వాహాకారః
ప్రయోక్తవ్యః.

అథాష్టమోనువాకః

బ్రా ప్రాణోవా ఏష యదుపాగ్ంతు = సోమం భక్షయతి.

1 మం ఓం అగ్నిన్నేష్ట రుపప్థమాసీద = ముదానయ స్వాహా

బ్రా ఇత్యాహగ్ని దేవనేష్టరి = ప్రజాః ప్రజాయంతే.

అథ నవమ దశమైకాదశానువాకానాం జపః కార్యః. హోమ
పక్షే అనువాకాంతే హోమః కార్యః.

3 + 1 = 4 మంత్రాః

ఇతి షష్ఠకాండే పంచమః ప్రశ్నః స్సమాప్తః

అథ షష్ఠకాండే

షష్ఠః ప్రశ్నః

[బా సువర్గాయేత్యాది ఇంద్రః పత్నియా మనుయాజయదిత్యంతం
షడనువాకానాం జపః కార్యః. హోమపక్షే అనువాకాంతే హోమః
కార్యః.

అథ సప్తమోనువాకః

[బా ఘ్నంతి వా ఏతత్సోమం యదభిషు = సోవేక్షేత.

మం యన్మే మనః పరాగతం ధారయామసి స్వాహా

[బా ఇతి మన ఏవాత్మస్థాధార = రసం దధాతి.

అష్టమ నవమ దశమైకా దశానువాకానాం జపో హోమవా కార్యః.

1 మంత్రః

షష్ఠకాండస్థ షట్ప్రశ్న గతా మంత్రాః 33

ఇతి షష్ఠకాండ స్సమాప్తః

~~~~~

అథ సప్తమకాండే

ప్రథమః ప్రశ్నః

కాండానుక్రమణికాయాం

శ్లో॥ సత్రాయణం చాంగిరస ఆద్యా స్పష్టానువాకగాః ।

సాధ్యావై ప్రజవమాద్యాః క్రమాద్దశ దశేరితాః ।

బృహస్పతి శ్రదాద్యేకా దశగావో దశాదితః ।

నవై తాసీత్యాది పంచ యస్య ప్రాతరితి త్రయం ।

అథాశ్వమేధ కాండస్థ క్రమస్సాన్వితమచ్యతే ।

దేవస్యాది దత్తైకస్మై దశాఽర్వాణాదితో దశ ।
 ఏతాదశిన్య అఖ్యాతాః పంచాదౌ సాత్రికాఇతి ।
 యోవా అశ్వస్య మేధ్యన్యే త్యుత్తమాం దశినీం విదుః ।
 అశ్వమేధ స్సాంగ్రహణాదికం ప్రశన్నద్వయం విదుః ।
 ఏకాహోఽహీన సత్రాణి సోమభేదా ఇమే త్రయః ।
 వర్ణ్యంతే సప్తమేకాండే మంత్రాఃకే ష్యశ్వమేధగాః.

సప్తమకాండస్థ సార్ధాష్టశత మంత్రాణాం (850) విశ్వేదేవాః
 కాండర్షయః । యజురాది నానా ఛందాసి । మంత్రలింగోక్తా దేవతాః ।
 కృష్ణయజుర్వేదీయ తైత్తిరీయ శాఖాహోమే వినియోగః.

అథ ప్రథమోనువాకః

బ్రా ఓం ప్రజరనం జ్యోతి రగ్నిర్దేవతానాం = ప్రతితిష్ఠతి.

అథ ద్వితీయోనువాకః

బ్రా ప్రాత స్సవనేవై = జ్యోతీగ్ం ష్యవరుందే.

అథ తృతీయోనువాకః

బ్రా బ్రహ్మవాదినో వదంతి సత్వై యజేత =
 పరమతా మేవ గచ్ఛతి.

అథ చతుర్థోనువాకః

బ్రా అంగిరసోవై సత్రమాసతతే సువర్గం = ఉత్తరం ప్రతిష్ఠిత్యై.

అథ పంచమోనువాకః

బ్రా ఆపోవా ఇదమగ్రే = సువర్గస్య లోకస్యాభిజిత్యై.

అథ షష్ఠోనువాకః

బ్రా సోమోవై సహస్రమ విందత్ = కలశమవ హూపయేత్.

1 మం ఓం ఆజిప్రకలశం మహ్యురుధారా = ఆవిశతాద్రయి స్సాస్వహా

బ్రా ఇతి ప్రజయైవై నం సశుభీరయ్యా = జుహయాత్.

2 మం ఓం ఉభాజిగ్యధుర్నపరా = వితదైరయేథాగ్ం స్వాహా

బ్రా ఇతి త్రేదావిభక్తంవై = తస్యా ఉపోత్థాయకర్ణ మా జపేత్.

3 మం ఓం ఇదేరంతేదితే = దేవేషు బ్రూతాత్త్వాహా

బ్రా ఇతి దేవేభ్య ఏవైనం = అన్వేనం దేవాబుధ్యంతే.

అథ సప్తమోనువాకః

బ్రా సహస్రతమ్యవై యజమానః = లోకం గమయతి.

మం సామాసువర్గం లోకం గమయ స్వాహా

బ్రా ఇత్యాహ సువర్గ మేవై నం లోకం గమయతి.

మం సామా జ్యోతిష్మంతం లోకం గమయ స్వాహా

బ్రా ఇత్యాహ జ్యోతిష్మంతం లోకం గమయతి.

మం సామాసర్వా న్పుణ్యాన్లోకా న్గమయ స్వాహా

బ్రా ఇత్యాహ సర్వానేవై నం పుణ్యాన్లోకా న్గమయతి.

మం సామా ప్రతిష్ఠాంగమయ = మావిశతాద్రయి స్వాహా

బ్రా ఇతి ప్రజయైవై నం పశుభీరయ్యాం = తాంప్రతిగృహ్ణీయాత్.

మం ఏకాసిన సహస్రమేకాం = మాసహస్రగ్ం స్వాహా

బ్రా ఇత్యేకామేవై నాం భూతాం ప్రతిగృహ్ణీతిన సహస్రం.

యఏవంవేద.

మం సోమనాసిసుషదా = సుశేవా మావిశ స్వాహా

బ్రా ఇత్యాహ సోమనై వై నగ్ం సుషదా = దేవాన్గచ్ఛతి.

3 + 6 = 9 మంత్రాః

అథాష్టమోనువాకః

బ్రా అత్రిరదదా దౌర్వాయ = యజమాన ఋర్ధ్నోతి.

అథ సప్తమోనువాకః

బ్రా జమదగ్నిః పుష్టికామః = చతురాత్రేణ యజతే.

అథ దశమోనువాకః

బ్రా సంవత్సరోవా ఇదమేక ఆసీత్ = సర్వస్వాభిజిత్యై.

అథ ఏకాదశోనువాకః

- 1 మం ఓం దేవస్యత్వా సవితుః = మాదదే స్వాహా
- 2 ఇమామగృట్టన్ = ఆరపంతీ స్వాహా
- 3 అభిధాఅసి భువనాని = భూతేభ్య స్వాహా

9 + 8 = 12 మంత్రాః

అన్య వినియోగసంగ్రహః

శ్లో॥ ఉచ్యతే రశనాం దేవ గృహీత్వా మంత్రయేదిమాం ।
అభిధే త్యశ్వ మాబధ్య త్రయోమంత్ర ఇహోదితాః.

అథ ద్వాదశోనువాకః

- 1 మం ఓం విభూర్మాత్రా ప్రభూః పిత్రాఽశ్వోఽసి = పత్వాన్విహి
స్వాహా

- 2 అగ్నయే స్వాహా
- 3 స్వాహేంద్రాగ్నిభ్యాగ్ం స్వాహా
- 4 స్వాహా ప్రజాపతయే స్వాహా
- 5 స్వాహా విశ్వేభ్యో దేవేభ్య స్వాహా
- 6 స్వాహా సర్వాభ్యో దేవతాభ్య స్వాహా
- 7 ఇహ ధృతి స్వాహా
- 8 ఇహ విధృతి ,,
- 9 ఇహరంతి ,,
- 10 ఇహ రమితి ,,
- 11 భూరసి భువేత్వా = భూతేభ్య స్వాహా
- 12 దేవా ఆశాపాలా = గోపాయత ,,

12 + 12 = 24 మంత్రాః

అన్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ విభూః కర్ణేవాచయీత అగ్నయే పూర్వహోమకాన్. ।
సంచేహపత్ను జుహూయా చ్చతుర్భి ర్భూరసీత్యతః ।

అశ్వ ముత్తస్థైర్యే దేవా రంతిభ్యోఽశ్వం ప్రయచ్ఛతి ।

అనువాకే ద్వాదశేఽస్మి న్మంత్రా ద్వాదశ వర్ణితాః.

అథ త్రయోదశోనువాకః

ఓం ఆయనాయ స్వాహేత్యాది సర్వస్మై స్వాహేత్యంతం
త్రయోదశాహుతీ ర్యథా సంహితం జుహుయాత్.

24 + 13 = 37 మంత్రాః

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ ఆయనోద్రావ హోమాస్తు తత్ర మంత్రా త్రయోదశ.

అథ చతుర్దశోనువాకః

ఓం అగ్నయే స్వాహేత్యాది సర్వస్మై స్వాహేత్యంతం ఏకా
దశాహుతీ ర్యథా సంహితం జుహుయాత్.

37 + 11 = 48 మంత్రాః

అస్య వినియోగసంగ్రహః

శ్లో॥ అగ్నయే పూర్వ సోమాన్య ర్మంత్రా ఏకాదశ స్మృతాః.

అథ పంచదశోనువాకః

ఓం పథివ్యై స్వాహేత్యాది సర్వస్మై స్వాహేత్యంతం ఏక
వింశత్యాహుతీ ర్యథా సంహితం జుహుయాత్.

48 + 21 = 69 మంత్రాః

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ పృథివ్యా ఇతి తే హోమా మంత్రా అత్యైక వింశతిః.

అథ షోడశోనువాకః

అగ్నయే స్వాహేత్యాది సర్వస్మై స్వాహే త్యంతం ఏకాదశా
హుతీ ర్యథా సంహితం జుహుయాత్.

అస్య వినియోగసంగ్రహః

శ్లో॥ అగ్నేయే పూర్వ దీక్షఖ్య మంత్రా ఏకాదశ స్మృతాః.

$$69 - 11 = 80 \text{ మంత్రాః}$$

అథ సప్తదశోనువాకః

పృథివ్యై స్వాహేత్యాది సర్వస్మై స్వాహేత్యంతం ద్వావింశ
త్యాహుతీ ర్యథా సంహితం జుహుయాత్.

అస్య వినియోగసంగ్రహః

శ్లో॥ పృథివ్యత్యపి తథా హోమా ద్వావింశతి రుదీరితాః.

$$80 + 22 = 102 \text{ మంత్రాః}$$

అథ అష్టదశోనువాకః

- 1 మం ఓం భువో దేవానాం కర్మణా = దీక్షయామి స్వాహా
- 2 రుద్రేభి ర్దేవేభి ర్దేవతయా = దీక్షయామి ..
- 3 అదిత్యేభి ర్దేవేభి ర్దేవతయా = దీక్షయామి ..
- 4 విశ్వేభి ర్దేవేభి ర్దేవతయా = దీక్షయామి ..
- 5 అంగిరోభి ర్దేవేభి ర్దేవతయా = దీక్షయామి..
- 6 ఆహందీక్ష మరుహమృతస్య = సత్యమృతేధాగ్ం స్వాహా
- 7 మహీమూషమాతరం = సుప్రణీతిగ్ం స్వాహా
- 8 సుత్రామాణం పృథివీం = స్వస్తయే స్వాహా
- 9 ఇహధృతి స్వాహా
- 10 ఇహ విధృతి ..
- 11 ఇహ రంతి ..
- 12 ఇహ రమతి ..

$$102 + 12 = 114 \text{ మంత్రాః}$$

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ భువ ఇత్యత్ర దీక్షఖ్య మంత్రైశ్చర్వాఽది రోహణం ।
మంత్రయే దష్టభిఃపథ్య జుహుయా దిహ పూర్వవత్ ।
అష్టాదశానువాఽకేస్మి స్మంత్రా ద్వాదశ వర్జితాః.

అథైకోనవింశోనువాకః

ఈంకారాయ స్వాహేత్యాది సర్వస్మై స్వాహేత్యంతం చతురశీతి
మంత్రాన్ యథా సంహితం జుహుయాత్.

114 + 84 = 198 మంత్రాః

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ ఈమశ్వ చరితై ర్హోమాశ్చతురశీతి రీరితాః.

అథ వింశోనువాకః

4 మం ఓం అగ్నేయే స్వాహా

2 వాయవే ..

3 సూర్యాయ ..

4 ఋతమస్య తస్య ర్తమసి స్వాహా

5 సత్యమసి సత్యస్య సత్యమసి ..

6 ఋతస్య పంథా అసి దేవానాం ఛాయా ..

= ప్రజాపతి రసి స్వాహా

7 అధియదస్మి న్వాజినీవ = గోపా ఇర్యః పరిజ్ఞా స్వాహా

198 + 7 = 205 మంత్రాః

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ అగ్నేయే సప్తభి ర్మంతై ర్హోమా స్సవిత్ర ఈరితాః.

అసిన్పుశ్చై పంచోత్తర ద్విశతం మంత్రాః

ఇతి సప్తమంకాండే ప్రథమః ప్రశ్న స్సమాప్తః

అథ సప్తమకాండే

ద్వితీయః ప్రశ్నః

విద్యారణభాష్యే వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ అహీనాః పంచ రాత్రాంతాః ప్రథమే సముదీరితాః ।

షడ్రాత్రాద్యా ద్వితీయేఒథ వక్ష్యంతేఒస్మి స్మృతాపాఠకే.

సాధ్యవై దేవా ఇత్యాది నవావీషోన్నత ఇత్యంతం దశానువా
కానాం జపః కార్యః । బ్రాహ్మణస్యాపి హవనపక్షే అనువాకాఒనువాకాంతే
స్వాహాకారః కార్యః.

ఏషాం వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ అథాఒశ్వమేథా శ్వేషాన్యు ర్మంత్రా స్సర్వా స్సహోమగాః.

అథైకాదశోనువాకః

ఏకస్మై స్వాహేత్యాది సర్వస్మై స్వాహేత్యంతం త్రింశ
స్మంత్రాన్ జుహయాత్.

30 మంత్రాః

అథ ద్వాదశోనువాకః

ఏకస్మై స్వాహాత్రిభ్య స్వాహేత్యాది సర్వస్మై స్వాహేత్యంతం
వింశతి మంత్రాన్ జుహయాత్.

$30 + 20 = 50$ మంత్రాః

అథ త్రయోదశోనువాకః

ద్వాభ్యాగ్ం స్వాహేత్యాది సర్వస్మై స్వాహేత్యంతం త్రయో
దశ మంత్రాన్ జుహయాత్.

$50 + 13 = 63$ మంత్రాః

అథ చతుర్దశోనువాకః

త్రిభ్యస్వాహా పంచభ్య స్వాహేత్యాది సర్వస్మై స్వాహేత్యంతం
ఏకోనవింశతి మంత్రాన్ జుహయాత్.

$63 + 19 = 82$ మంత్రాః

అథ పంచదశోనువాకః

చతుర్భ్య స్వాహేత్యాది సర్వస్మై స్వాహేత్యంత మష్టావాహుతీ
ర్జహుయాత్.

$$82 + 8 = 90 \text{ మంత్రాః}$$

అథ షోడశోనువాకః

పంచభ్య స్వాహేత్యాది సర్వస్మై స్వాహేత్యంతం సప్తాహుతీ
ర్జహుయాత్.

$$90 + 7 = 97 \text{ మంత్రాః}$$

అథ సప్తదశోనువాకః

దశభ్య స్వాహేత్యాది సర్వస్మై స్వాహేత్యంత మేకాదశా
హుతీర్జహుయాత్

$$97 + 11 = 108 \text{ మంత్రాః}$$

అథాఽష్టదశోనువాకః

వింశత్యై స్వాహేత్యాది సర్వస్మై స్వాహేత్యంతం. షడాహు
తీర్జహుయాత్.

$$108 + 6 = 114 \text{ మంత్రాః}$$

అథైకోనవింశోనువాకః

పంచాశతే స్వాహేత్యాది సర్వస్మై స్వాహేత్యంతం ద్వాదశా
హుతీ ర్జహుయాత్.

$$114 + 12 = 126 \text{ మంత్రాః}$$

అథ వింశోనువాకః

శతాయ స్వాహేత్యాది సర్వస్మై స్వాహేత్యంత మేకోనవింశ
త్యాహుతీ ర్జహుయాత్.

$$126 + 19 = 145 \text{ మంత్రాః}$$

అస్మిన్ప్రశ్నే మంత్రాః 145

ఇతి సప్తమకాండే ద్వితీయః ప్రశ్న స్సమాప్తః

అథ సప్తమకాండే

తృతీయః ప్రశ్నః

విద్యారణ్యభాష్యే వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ షడ్రాత్రాద్యా ద్వాదశాహ పర్యంతా వర్జితాః క్రమాత్ ।

ద్వితీయేఽథ తృతీయేఽస్మి న్నత్రజాత ముదీర్యతే.

బ్రా ఓం ప్రజవం వా ఏతే న యంతీత్యాది అసావాదిత్యోఽస్మి
న్లోక అసీదిత్యంతం దశానువాకానాం జపఃకార్యః । బ్రాహ్మణ
స్యాపి హోమపక్షే ప్రత్యనువాకాంతే స్వాహాకారః
సయోక్తవ్యః.

అథ ఏకాదశోనువాకః

- 1 మం ఓం అర్వాణీయజ్ఞ సంగ్రామతి = పురోహిత స్వాహా
- 2 నిర్దేవం నిర్వీరం కృత్వా = సీదతు యోస్మాద్దేష్టి స్వాహా
- 3 యజ్ఞ యజ్ఞస్య యత్రేజ = సవాహమాహువే స్వాహా
- 4 ఇష్టేనవక్వ ముచితేహువే = సంప్రజాం పశూన్ స్వాహా
- 5 వైశ్రీషా త్సామిధేనీ = ఆవృంతే సువ స్వాహా
- 6 అగ్నినేంద్రేణ సోమేన = వష్కుతగ్ం స్వాహా
- 7 స్తుతగ్ం శత్రుం ప్రతిగరం = రాదదేతవ ..
- 8 పశూన్స్థుతం = యేచ విశ్వే స్వాహా

8 మంత్రాః

అన్య వినియోగసంగ్రహః

శ్లో॥ అర్వాణస్తాఽఽవాప్తి మంత్రా భూతం పర్యాప్తయోనవ.

అథ ద్వాదశోనువాకః

- 1 మం ఓం భూతంభవ్యం భవిష్యద్వషత్సాహా నమ స్వాహా
- 2 ఋక్సామ యజుర్వష త్సాహానమ స్వాహా

- 3 మం ఓం గాయత్రీ త్రిష్టు = నమ స్వాహా
 4 పృథివ్యంతరిక్షం = నమ ..
 5 అగ్నిర్వాయం సూర్యో = నమ స్వాహా
 6 ప్రాణో వ్యానో = నమ స్వాహా
 7 అన్నంకృషి ర్వృష్టి = నమ ..
 8 పితృభిశ్చ పితౄణాం = నమ ..
 9 భూర్భువస్సువ ర్వష త్వాహా నమ స్వాహా

8 + 9 = 17 మంత్రాః

అథ త్రయోదశోనువాకః

- 1 మం ఓం ఆమే గృహాభవం త్వా ప్రజా = మా ప్రహసీ త్త్వాహా
 2 ఆమే గృహాభవ త్వా పురోరు = మా ప్రహసీ ..
 3 ఆమా అగ్నిష్టోమో విశతు = మా ప్రహసీ త్త్వాహా

17 + 3 = 20 మంత్రాః

ఆస్య వినియోగసంగ్రహః

శ్లో॥ ఆభూ మంత్రా త్రయోహ్యమే హ్యనుభూ మంత్రకాః పునః .
 చతుర్వింశతి సంఖ్యాకా అగ్నినేత్యేవ మాదయః.

అథ చతుర్దశోనువాకః

- 1 మం ఓం అగ్నినా తపోన్వభవ త్త్వాహా
 2 వాచా బ్రహ్మన్వభవ త్త్వాహా
 3 మణినా రూపాణ్యన్వభవ త్త్వాహా
 4 ఇంద్రేణ దేవా నన్వ భవ ..
 5 వాతేన ప్రాణానన్వ భవ ..
 6 సూర్యేణద్యా మన్వభవ ,
 7 చంద్రమసా నక్షత్రాణ్యన్వ భవ త్త్వాహా

- 8   యమేన పితౄనన్వ భవ త్స్వాహా
 9   రాజ్ఞా మనుష్యా నన్వ భవ ..
 10   ఫలేన నాదేయా నన్వ భవ ..
 11   అజగరేణ సర్పానన్వ భవ త్స్వాహా
 12   వ్యాఘ్రేణాఽరణ్యా నృకూనన్వ భవ త్స్వాహా
 13   శ్యేనేన పతత్రిణోఽన్వ భవ త్స్వాహా
 14   వృష్టాఽశ్వా నన్వ భవ త్స్వాహా
 15   ఋషభేణగా అన్వ భవ ..
 16   బస్తేనాఽజా అన్వ భవ ..
 17   వృష్టినాఽ పీ రన్వ భవ ..
 18   వ్రీహీణాఽన్నానన్వ భవ ..
 19   యవేనాషధీ రన్వభవ త్స్వాహా
 20   న్యగ్రోదేన వనస్పతీ నన్వభవ త్స్వాహా
 21   ఉదుంబరేణోర్జ మన్వభవ త్స్వాహా
 22   గాయత్రీయా ఛందాగ్ం నన్వభవ త్స్వాహా
 23   త్రివృతాస్తోమా నన్వ భవ త్స్వాహా
 24   బ్రాహ్మణేన వాచమన్వ భవ ..

$$20 + 24 = 44 \text{ మంత్రాః}$$

విద్యారణ్యభాష్యే. అన్వభవదితి సర్వత్రానుషంగః.

అథ పంచదశోనువాకః

- 1 మం ఓం స్వాహాధిమా ధీతాయ స్వాహా
 2   స్వాహాధీతం మనసే ..
 3   స్వాహామనః ప్రజాపతయే స్వాహా

కాయస్వాపేత్యాది సర్వస్మై స్వాపేత్యంతం. ఏకోన వింశ
 త్యాహుతీ ర్యథా సంహితం జుహూయాత్.

$$44 + 23 = 67 \text{ మంత్రాః}$$

అన్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ దీక్షాహోమార్థ మంత్రాస్తు స్వాహా ద్వా వింశతి ర్మతాః.

అథ షోడశోనువాకః

ఓం దర్భ్య స్వాహేత్యాది సర్వస్మై స్వాహేత్యంతం పంచాశ
దాహతీ ర్జుహుయాత్.

$$68 + 50 = 118 \text{ మంత్రాః}$$

అథ సప్తదశోనువాకః

అంజ్యేతాయ స్వాహేత్యాది సర్వస్మై స్వాహేత్యంతం షడ్వింశ
త్యాహుతీ ర్జుహుయాత్.

$$118 + 26 = 144 \text{ మంత్రాః}$$

అనయో ర్వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ దదోఽంగ మంత్రాః పంచాశ దంజి షడ్వింశతి స్తథా.

అథ అష్టదశోనువాకః

కృష్ణాయ స్వాహేత్యాది సర్వస్మై స్వాహేత్యంతం త్రయో
వింశతి మంత్రా స్తుహుయాత్.

$$144 + 23 = 167 \text{ మంత్రాః}$$

అన్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ కృష్ణా త్రయోవింశతి స్సృగ్మిశిత్యా రూప మంత్రకాః.

అత్రైకోనవింశోనువాకః

ఓషధీభ్య స్వాహేత్యాది సర్వస్మై స్వాహేత్యంతం ద్వాదశా
హుతీర్జుహుయాత్.

$$167 + 12 = 179 \text{ మంత్రాః}$$

అన్య పినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ ద్వాదశౌషధి మంత్రాన్యు త్రయోవింశతి రీరితాః ।
వనస్పతిభ్యో వృక్షభ్య మంత్రా ఉక్తాః సప్తాశతే.

అథ చింతోనువాకః

వనస్పతిభ్యస్వాహేత్యాది సర్వస్మై స్వాహేత్యంతం త్రయో
వింశత్యాహుతీ ర్హుహయాత్

$177 + 23 = 200$ మంత్రాః

అస్మిన్నగ్రే మంత్రాః 200

ఇతి సప్తమకాండే తృతీయః ప్రశ్న స్సమాప్తః

—X—

అథ సప్తమకాండే

చతుర్థః ప్రశ్నః

విద్యారణ్యభాష్యే వివియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ ఏకవింశతి రాత్రాంతం సత్రముక్తం తృతీయకే ।
చతుర్వింశతి రాత్రాది చతుర్థేఽథ ప్రవక్ష్యతే.

బృహస్పతి రకామయతేత్యాది. జ్యోతిష్టోమం ప్రథమ ముప
యంతీత్యంత మేకాదశానువాకానాం జపఃకార్యః. బ్రాహ్మణస్యాపి
హోమపక్షే అనువాకానువాకాంతే హోమఃకార్యః.

అథ ద్వాదశోనువాకః

1 మం ఓం మేషస్త్వా పచతై రవతు స్వాహా

2 లోహితగ్రీవ శ్చాగై స్త్వా మవతు స్వాహా

- 3 మం ఓం శాల్మలిర్వృద్ధాత్వా మవతు స్వాహా
 4 పర్ణో బ్రహ్మణాత్వా మవతు ..
 5 స్లక్షోమేదేనత్వా మవతు స్వాహా
 6 న్యగ్రోధశ్చమనైస్తా మవతు స్వాహా
 7 ఉదుంబర ఊర్జాత్వా మవతు స్వాహా
 8 గాయత్రీ ఛందోభిస్తా మవతు ..
 9 త్రివృత్తోమైస్తా మవతు స్వాహా
 10 అవంతీస్థావంతీస్తావంతు = వసోమమ స్వాహా

10 మంత్రాః

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ మేషోసవాఽ పావ్యహోమా అవంతీః పర్యవంతి హి.

విద్యారణ్యభాష్యే.

వా. అనిజాతౌ ముఖ్యః పుమాన్యో మేషోఽస్తి సోఽయం పచత్తై
 ర్నవిష్టేన పంచనీయైః జుదైః) రవి విశేషైస్సహహే అశ్వ !
 త్వా మవతు. ఏత ముత్తరేష్వపి మంత్రేషు “త్వా మవ త్వి”
 త్వనుషంజనీయం.

అథ త్రయోదశోనువాకః

కూప్యాభ్య స్వాహేత్యాది సర్వాభ్య స్వాహేత్యంతం వింశత్యా
 హుతీ ద్దహుయాత్.

10 + 20 = 30 మంత్రాః

అథ చతుర్దశోనువాకః

అద్భ్య స్వాహేత్యాది సర్వనైః స్వాహేత్యంతం ద్వాదశా
 హుతీ ద్దహుయాత్.

30 + 12 = 42 మంత్రాః

అనయో ర్వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ కూప్యాభ్యో వింశతి శ్చాద్యా ద్వాదశాఽపాంతు హోమకాః.

అథ పంచదశోనువాకః

- 1 మం ఓం యో అర్వంతం = వరుణ స్వాహా
- 2 పరోమ ర్తః పరశ్వా స్వాహా
- 3 అహం చ త్వం చ = రాతయ స్వాహా
- 4 అభిక్రత్యేంద్ర భూరథ = యుధాతే స్వాహా

42 + 4 = 46 మంత్రాః

అస్య వినియోగసంగ్రహః

శ్లో॥ యో అర్యశ్వ ప్రహరీస్యా త్పరోధస్పద సంస్థితిః ।
అహం బ్రహ్మ స్వామిహ న్తే ధృత్వాఽభిక్రేతి వాచయేత్ ।
ఏతే మంత్రాస్తు చత్వారో యవ్యహోమా నమో నవ.

అథ షోడశోనువాకః

- 1 మం ఓం నమో రాజ్ఞే నమో వరుణాయ = నమోఽధిపతయే స్వాహా
- 2 అధిపతిరసి స్వాహా
- 3 అధిపతిం మాకురు స్వాహా
- 4 అధిపతిరహం ప్రజానాం భూయాసగ్గ్ం స్వాహా
- 5 మాం దేహి స్వాహా
- 6 మయిదేహి స్వాహా
- 7 ఉపాకృతాయ ..
- 8 ఆలభాయ స్వాహా
- 9 హుతాయ ..

46 + 9 = 55 మంత్రాః

అథ సప్తదశోనువాకః

- 1 మం ఓం మయో భూర్వాతో = రుద్రమృడ స్వాహా
- 2 యాస్సరూపా విరూపా = శర్మయచ్చ ..
- 3 యాదేవేషు తనువం = గోష్ఠే రిరీహి ..
- 4 ప్రజాపతి ర్మహ్యమేతా = ప్రజయానగ్ం సదేమ స్వాహా
- 5 ఇహధృతి స్సాస్వాహా
- 6 ఇహ విధృతి ..
- 7 ఇహ రంతి ..
- 8 ఇహ రమతి ..
- 9 మహీమూషు మాతరం = సుప్రణీతిగ్ం స్వాహా
- 10 సుత్రామాణం పృథివీం = స్వస్తయే ..

55 + 10 = 65 మంత్రాః

అస్య వినియోగసంగ్రహః

శ్లో॥ మయోదశ గవ్యహోమాః కిం బ్రహ్మోద్యేషదీరితాః.

అథ అష్టదశోనువాకః

- 1 మం ఓం కిగ్ంస్విదాసీ త్సర్వ చిత్తిః = పిలిప్పిలా స్వాహా
- 2 ద్యౌరాసీ త్సర్వ చిత్తిః = పిలిప్పిలా ..
- 3 కస్స్విదేకాకీ = మహత్స్వాహా
- 4 సూర్యవీకాకీ చరతి = మహత్స్వాహా
- 5 పృచ్ఛామిత్వా పరమంతం = వ్యోమ స్వాహా
- 6 వేదిమాహుః పరమంతం = వ్యోమ ..

65 + 6 = 71 మంత్రాః

అథైకోనవింశోనువాకః

- 1 మం ఓం అంబే అంబాల్యంబికే = అశ్మక స్వాహా
- 2 నుభగే కాంపీలవాసిని = గర్భధగ్ం స్వాహా

- 3 తౌనహ చతురః పద = సంప్రసార యావహై స్వాహా
 4 వృషావాగ్ం రేతోధారేతో దధాతు స్వాహా
 5 ఉత్సక్తోర్గర్గదందే = స్త్రీణామపీచ్య స్వాహా
 (పం క్తి శ్చందః)
 6 యఅసాం కృష్ణేలక్ష్మణి పరావధీ త్స్వాహా
 (ద్విపదగాయత్రీ)
 7 అంబేఅంబా = యచ్చతి కశ్చన. నన = క స్వాహా
 8 ఊర్ధ్వామేనా = పునన్నివ స్వాహా
 9 అంబే = యచతి కశ్చన. న = క స్వాహా
 10 యద్ధరిణీయవ = ధనాయతి స్వాహా
 11 అంబే = ససస్త్యశ్వక స్వాహా
 12 ఇయం యకా = ధాణికా స్వాహా
 13 అంబే అంబాల్యంబితే = అశ్వక స్వాహా
 14 మాతాచతే పితాచతే = సయత్స్వాహా
 15 దధిక్రావ్తో అకారషం = తారిష ..
 16 అపోహిష్ఠా చక్షనే స్వాహా
 17 యోవశ్శివతమో = మాతర స్వాహా
 18 తస్మా అరం = జనయథాచన ..

71 + 18 = 89 మంత్రాః

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ పత్నీ మూదానయే దంబే సుఖేత్యా చ్చాదయే దుఖౌ ।
 తౌ సంప్రసారయే త్వాదా న్వృషే త్యధ్వర్య మంత్రయేత్ ।
 ఉత్సర్గదాతి గుహ్యోద్వే అంబే అశ్వం విగర్హయేత్ ।
 ఊర్ధ్వామేనాం బోధయే యుప్తీరేవం స్యా త్పునః పునః ।
 దధిసర్వే జపిత్వాహి మార్జయంతే త్రిభిర్జలం ।
 అంబ ఇత్యనువాకేఽస్మి స్మంత్రా అష్టాదశేరితాః .

అథ వింశోనువాకః

- 1 మం ఓం భూ స్వాహా
  - 2 భువ ..
  - 3 సువ ..
  - 4 వసవస్త్యాంజంతు గాయత్రేణ చందసా స్వాహా
  - 5 రుద్రాస్త్యాంజంతు త్రైష్టుభేన చందసా ..
  - 6 ఆదిత్యాస్త్యాంజంతు జాగతేన చందసా ..
  - 7 యద్వాతో అపో అగమ = వ ర్తయాసి న స్వాహా
  - 8 లాజీఽన్పచీః స్యశోమమాంః. యవ్యాయై =
ప్రజాపతే స్వాహా
  - 9 యుంజంతి బ్రధ్నమరుషం = దివి స్వాహా
  - 10 యుంజంత్యస్య = నృవాహసాస్వాహా
  - 11 కేతుం కృణ్వ న్న కేతవే = రజాయథా స్వాహా
- $89 + 11 = 100$ మంత్రాః

అన్య వినియోగసంగ్రహః

శ్లో॥ భూర్భువ స్సువరిత్వస్మి స్మంత్రావిహ దశేరితాః.

అథ ఏకోనవింశోనువాకః

ఓం ప్రాణాయ స్వాహేత్యాది సర్వస్మై స్వాహేత్యంతం చతుర్దశాఽఽహుతీ ద్దహుతీ.

$100 + 14 = 114$ మంత్రాః

అన్య వినియోగసంగ్రహః

శ్లో॥ ప్రాణా సంతతి హోమాన్య స్తత్రమంత్రా శ్చతుర్దశ.

అథ ద్వావింశోనువాకః

ఓం సితాయ స్వాహేత్యాది సర్వస్మై స్వాహేత్యంత ఏకోనవింశత్యాహుతీ ద్దహుతీ.

$114 + 19 = 133$ మంత్రాః

అన్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ సితా ప్రముక్తి హోమాన్య ర్మంత్రా ఏకోన వింశతిః,

అస్మిన్ప్రశ్నే మంత్రాః 133

ఇతి సప్తమకాండే చతుర్థః ప్రశ్న స్సమాప్తః

అథ సప్తమకాండే

పంచమః ప్రశ్నః

విద్యారణ్యభాష్యే వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ సత్రం సంవత్సరాంతం యత్త చ్చతుర్థే సమీరితం ।

విశేషః పంచమే తస్య వత్సరాఖ్యస్య వర్ణ్యతే.

బ్రా గావోవా ఏతదిత్యారభ్య సమాన్య ముచోభవంతీ. త్యంతం
అనువాక చతుష్టయస్య జపః కార్యః । బ్రాహ్మణస్యాపి
హోమపక్షే అనువాకాంతే హోమః కార్యః.

అథ పంచమోనువాకః

బ్రా యదిసోమా సగౌంసుతౌస్యాతాం - ఇంద్రం వృంక్తే ।

1 మం ఓం సంవేశా యోవేశాయ గాయత్రియా అభిభూత్యై స్వాహా

2 సంవేశాయో = త్రిష్టుభోఽభిభూత్యై స్వాహా

3 సంవేశాయో = జగత్యా అభిభూత్యై ..

4 సంవేశాయో = యాఽనుష్టుభోఽభి భూత్యై స్వాహా

5 సంవేశాయో = యపంక్త్యా అభిభూత్యై స్వాహా

బ్రా చందాగ్ంసి వై సంవేశ = తృతీయ సవన ఏతదేవ.

అథ షష్ఠోనువాకః

బ్రా షడహై రామసాన్ = తృతీయ సవనాన్నయంతి.

అథ సప్తమోనువాకః

బ్రా ఓం ఉత్థృజ్ఞాఃనోఽత్థృజ్ఞాః = ఇతస్సువర్గేలోకే.

1 మం ఓం ఇంద్రక్రతుం న ఆభర = అశీమహి స్వాహా

బ్రా ఇత్యముత ఆయతాగ్ం = అభివదంత ఆయుతి.

$$5 + 1 = 6 \text{ మంత్రాః}$$

అథ అష్టమాద్యనువాకత్రయః

ఓం దేవానాంవా అంతం- ఓం అర్కేణావై సహస్రశః- ఓం చర్మా
వభిందంతీ త్యనువాక త్రయస్య ఇపపక్షే ఇపఃకార్యః బ్రాహ్మణ
స్యాపి హోమపక్షే హోమః కార్యః.

అథ ఏకాదశోనువాకః

మం ఓం పృథివ్యై స్వాహేత్యాది సర్వనైః స్వాహేత్యంతం పంచాశ
దాహుతీ ర్జుహుయాత్.

$$6 + 50 = 56 \text{ మంత్రాః}$$

అస వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ పృథ్వీన్న హోమాః పంచాశత్- ఏక పంచాశదీరితాః ।
దత్వతే- పరిధీనాంతు కస్త్యా మంత్ర త్రయం భవేత్,

అథ ద్వావింశోనువాకః

ఓం దత్వతే స్వాహేత్యాది సర్వనైః స్వాహేత్యంత మేక
పంచాశదాహుతీ ర్జుహుయాత్.

$$56 + 51 = 107 \text{ మంత్రాః}$$

అథ త్రయోవింశోనువాకః

1 మం ఓం కస్త్యా యునక్త్యస్య యజ్ఞస్మర్త్యై మహ్యాగ్ం =

ఆరా ధోషాయత్వా ప్రచ్యుత్యైత్వా స్వాహా

2 సత్వా యున క్త్యస్య యజ్ఞస్య = ప్రచ్యుత్యైత్వా స్వాహా

3 విష్ణుస్వా యున క్త్యస్య యజ్ఞస్య = ప్రచ్యుత్యైత్వా ..

$$107 + 3 = 110 \text{ మంత్రాః}$$

అథ చతుర్దశోనువాకః

బ్రా అగ్నయే గాయత్రాయ = కాయపిక కపాలః.

అథ పంచదశోనువాకః

బ్రా యోవా అగ్నో వగ్నిః = సర్వాసాం విశా మభిభూత్యై

అథ షోడశోనువాకః

1 మం ఓం యః ప్రాణతో విమిషతో = విధేమ స్వాహా

2 ఉపయామ గృహీతోసి ప్రజాపతయేత్వా = గృహ్ణామి స్వాహా

3 తస్యతే పృథివీ మహిమా = ప్రజాపతయే స్వాహా

$$3 + 110 = 113 \text{ మంత్రాః}$$

అథ సప్తదశోనువాకః

1 మం ఓం య ఆత్మదా బలదా = విధేమ స్వాహా

2 ఉపయామ = ప్రజాపతయేత్వా = మి స్వాహా

3 తస్యతే పృథివీ మహిమా ప్రజాపతయే ..

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ యః ప్రాణతో య ఆత్మేతి తావుభౌ మహిమగ్రహా.

అథ అష్టాదశోనువాకః

1 మం ఓం ఆబ్రహ్మ న్బ్రాహ్మణో = జాయతాగ్ం స్వాహా

2 ఆస్మిన్నాష్ట్రేరాజస్య = జాయతాగ్ం ..

3 దోగ్ధీధేనురాజాయతాగ్ం స్వాహా

4 వోధానద్యానా జాయతాగ్ం ..

- 5 మం ఓం ఆశుస్సప్తిరా జాయతాగ్ం స్వాహా
 6 పురంధిర్యోషాఽఽజాయతాగ్ం ,,
 7 జిష్ణుర ధేష్ఠా ఆజాయతాగ్ం ,,
 8 సభేయోయువాఽఽజాయతాగ్ం ,,
 9 అస్య యజమానస్య పీరోజాయతాగ్ం స్వాహా
 10 నికామే = యోగక్షేమోనః కల్పతాగ్ం స్వాహా

$$116 + 10 = 126 \text{ మంత్రాః}$$

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ ఆబ్రహ్మ స్థశశి రత్నంత్రై రప్రిహ్మవర్చస నామకః.

విద్యారణ్య భాష్యే

దోగ్ధీధేను రిత్యాదిషు ఆజాయతా మిత్యనువర్తతే.

అథ ఏకోనవింశోనువాకః

- 1 మం ఓం ఆక్రాన్వాజీ పృథివీ = వాఙ్మర్వా స్వాహా
 2 ఆక్రాన్వాఙ్మంతరిక్షం వాయు = వాఙ్మర్వా స్వాహా
 3 ద్యాంవాఙ్మంత్రక్రగ్ం స్తసూర్యం = వాఙ్మర్వా ,,
 4 ఆగ్నిస్తే వాజిన్యజను = సంపారయ స్వాహా
 5 వాయుస్తేవాజిన్యజను = సంపారయ ,,
 6 ఆదిత్యస్తేవాజిన్యజను = సంపారయ ,,
 7 ప్రాణధృగసి ప్రాణంమే దృగ్ంహ ,,
 8 వ్యానధృగసి = దృగ్ంహ స్వాహా
 9 అపానధృగస్య పానంమే దృగ్ంహ స్వాహా
 10 చక్షరసి చక్షర్మయిధేహి స్వాహా
 11 శ్రోత్రమ సిశ్రోతం మయిధేహి స్వాహా
 12 ఆయురస్యాయు ర్మయిధేహి స్వాహా

$$12 + 126 = 138 \text{ మంత్రాః}$$

అన్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ అక్రాంతశ్చ మంత్రయేత జజ్ఞీతి (పంచ) దశభిర్ద్వైతిః.

అథ వింశోనువాకః

- 1 మం ఓం జజ్ఞీబీజగ్ం స్వాహా
- 2 వర్షా పర్వస్య స్వాహా
- 3 పక్తా సస్యగ్ం స్వాహా
- 4 సుపిప్పిలా ఓషధయ స్వాహా
- 5 స్వధిచరణేయగ్ం స్వాహా
- 6 సూపన దనోఽగ్ని స్వాహా
- 7 స్వధ్యక్ష మంతరిక్షగ్ం స్వాహా
- 8 సుపాహః పవమాన స్వాహా
- 9 మాపస్తానాద్యా ..
- 10 శివమసౌ తపస్త్వాహా
- 11 యథాహర్వ మహోరాత్రే స్వాహా
- 12 పంచ దశినోఽర్థమాసా స్వాహా
- 13 త్రిగ్ంశినో మాసా స్వాహా
- 14 క్లుప్తాఋతవ స్వాహా
- 15 శాంత స్సంవత్సర ..

15 + 38 = 153 మంత్రాః

అథ ఏకోనవింశోనువాకః

బ్రా అగ్నేయోష్ఠాకపాలః = అజ్యభాకః.

అథ ద్వావింశోనువాకః

బ్రా అగ్నేయేఽగ్ం హోముచేఽష్టాకపాలః = ద్వికపాలః.

అథ త్రయోవింశోనువాకః

1 మం ఓం అగ్నే సమనమ త్పృథివ్యై = సంనమంతు స్వాహా

- 2 వాయవే సమనమదంతరిజయ వాయురంతరిక్షేణ
సమనమదేవం = సంనమంతు స్వాహా
- 3 సూర్యాయ సమనమ ద్ధివే = సూర్యోద్భవా సమనమదేవం
= నమంతు స్వాహా
- 4 చంద్రమనే సమనమ స్సక్షత్రేభ్య = నక్షత్రై స్సమనమదేవం
= నమంతు స్వాహా
- 5 వరుణాయ సమనమ దధ్భ్య = వరుణోద్భిస్సమనమ
దేవం = నమంతు స్వాహా
- 6 సామే సమనమదృచే = సామర్చ సమనమదేవం =
సంనమంతు స్వాహా
- 7 బ్రహ్మణే సమనమత్తత్రాయ = బ్రహ్మక్షత్రేణసమనమ =
నమంతు స్వాహా
- 8 రాజ్ఞే సమనమద్విశే = రాజావిశాసమనమదేవం =
సంనమంతు స్వాహా
- 8 రథాయ సమనమ దశ్వేభ్య = రథోద్వై స్సమనమదేవం
నమంతు స్వాహా
- 10 ప్రజాపతయే సమనమద్భూతేభ్య = భూతై స్సమనమ
దేవం = సంనమంతు స్వాహా

$$18 + 153 = 163 \text{ మంత్రాః}$$

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ అగ్ని సన్నతి హోమాస్సుర్దశయే స్వామివాచనం ।

సమస్త్రిభి రుపస్థానం యోవై విధి రుపాసనే.

విద్యారణ్యభాష్యే

వాక్యం. సమనమదేవం మహ్య మిత్యాదికం సర్వత్రానుషజ్యతే.

అథ చతుర్వింశోనువాకః

- 1 మం ఓం యేతే పంథాన స్సవితః = అభివదేవబ్రూహి స్వాహా
- 2 నమోఽగ్నయే పృథివిక్షితే = యజమానాయదేహి స్వాహా
- 3 నమో వాయవేఽంత రిక్షక్షితే = దేహి స్వాహా
- 4 నమస్సూర్యాయ దివిక్షితే = దేహి ..

163 + 4 = 167 మంత్రాః

అథ పంచవింశోనువాకః

బ్రా యోవా అశ్వస్య మేధ్యస్య = యోనిస్సముద్రో బంధుః.

అస్య వినియోగ సంగ్రహః

శ్లో॥ సమత్త్రిభి రుపస్థానం యోవై విధి రుపాసనే ।
 క్రతురాదశ్వ మేధోఽయం, విరాడ్ధ్యా నముపా స్తిరాట్ ।
 తాభ్యా ముత్పద్యతే జ్ఞానం కృతకృత్యో భవత్యతః.

ఇతి సప్తమ కాండే పంచమః ప్రశ్న స్సమాప్తః

ఇషేత్వేతి ప్రథమానువాకే 4-5 మంత్రౌ ఆపస్తంబమతే ఏక ఏమహోమ బోధాయనమతే పృథక్.

ప్రథమాష్టకతా మంత్రాః 1400

ద్వితీయాష్టకతా మంత్రాః 260

తృతీయాష్టకతా మంత్రాః 482

చతుర్థాష్టకగతా మంత్రాః 1374

పంచమాష్టకగతా మంత్రాః 312

షష్ఠాష్టకగతా మంత్రాః 53

సప్తమాష్టకగతా మంత్రాః 850

సంహితాస్త సంపూర్ణ మంత్రాః 4711

స్విష్టకృదాది తంత్రం

తేజః సహజామిత్రా హోమే వీరావత్సర్యంతం కృత్యా అంగ దేవతాభ్యః సర్వతో భద్రమండల దేవతాభ్యః సంగ్రహ దేవతాభ్యః మాతృకాయోగినీ - వాస్తు క్షేత్రపాలాఽఽవరణ దేవతాభ్యశ్చ యథా సంకల్పిత ప్రకారం ఆజ్యేన చరుణావాహుత్వా స్విష్టకృష్ణయాది పూర్ణా హుతి. వసోర్ధారాం బ్రహ్మ విసర్జనాంతం కుర్యాత్.

తత ఆవాహిత దేవతానాం పునః పూజాం మంటపదానం దశ దానానిచ కృత్వా ఆశిషో వాచయేత్.

త్రిరాత్రాది దీక్షసక్షే అష్టకాంతం ప్రశ్నాంతంవా హుత్వా స్విష్ట కృదాద్యుత్తర తంత్రం సమాపయేత్.

సాయం ప్రాత రగ్నిహోత్రవత్ తథా దర్శపూర్ణమాసే ష్టివ త్కాల కర్మణోః పృథక్త్యేఽపి యజ్ఞ సంతతే సృద్భావాదేకం కర్మేతి జ్ఞాతవ్యం. అతః ప్రతిదినం స్విష్టకృదాది కార్యం.

బ్రాహ్మణారణ్యకయోరపి హోమపక్షే సంహితా హోమాంతే “బ్రహ్మ సం ధత్త” మిత్యాది యథా ముద్రితం జాహుయాత్. తతో జయాది బ్రహ్మ విసర్జనాంతం కృత్వా ఆశిషో వాచయేత్.

ఏవంకృతే బ్రహ్మహత్యాది మహాపాతకేభ్యో నిర్ముక్తః । దేవర్షా దప్యపాకృతో భవతి.

బోధాయన ధర్మసూత్రే

శ్లో॥ బ్రహ్మహత్యాఽది కలుషం నివర్తయతు మక్షమః ।

దేవర్షాఽసాకరణ కామో వేద పారాయణం శ్రయేదితి.

ఇతి కృష్ణ యజుర్వేదీయ తైత్తిరీయ సంహితా హోమ స్సమాప్తః

శుద్ధాశుద్ధ పట్టిక

అష్టం ప్రశ్న	పుట	పంక్తి	హోమ	అశుద్ధము	శుద్ధము
	5	2.)	సంఖ్య	బోధాయన	ఆసంతాప
1-1			2	అరాతయస్వాహా	అ-యస్వాహా
	6	12	9	వివయగ్	వివయగ్
	6		16	ముద్యు	ముద్యుచ్చే
	6	20	17	రూర్దా	రూర్దా
	8	10	6	అహృత	అహృత
	10	23	6	మసినిధేనుహి	మసినిధేనుహి
	17	20	19	ధృవాఽసి	ధ్రువాఽసి
	18	13	7	బృహద్భు	బృహద్భు
1-2	22	25	17	ఓషధీ	ఓషధీ
	24	19	7	మాయాహ	మాయాహ
	32	18-19-20	18-19-20	సుప్రజావనిగ్	సుప్రజావనిస్సా
		24	24	ధృవక్షిద	ధ్రువక్షిద
	33	11	5	ఇరాదతా	ఇరావతీ
1-3	48	3	8	ఇద్ధి	ఇద్ధస్వాహా
	..	13	13	సుప్తుతిగ్	సుప్తుతిగ్
1-4	54	13	39	స్మార్జ	స్మార్జశ్చ
	61		1	ప్రతిశీశరీ	ప్రతిశీవరీ
	61	23	2	స్తస్థుషశ్చ	స్తస్థుషశ్చ
1-5	67	17	2	మృషీగ్	మృషీగ్
1-6	77	7	25	గమేయగ్	గమేయగ్
	..	9	27	పుషేయగ్	పుషేయగ్

అష్టం ప్రశ్న	పుట	పంక్తి	హామీ సంఖ్య	అశుద్ధము	శుద్ధము
	79	18		బాద్రమావృతి	బాద్రీమావృత
1-7	88	9	11	త్రిష్టుభా	త్రిష్టుభముద
1-8	92	18		కపాలగోంస్వాహా	కపాలం
	94	6	7	మేహ్యై	మేహ్యై
	95	౩	3	మహాగోరక్ష్టా	రక్షోభి
	..	15		యద్వనై	యద్ధనై
	101	10	38	అద్భ	అద్భ్యస్సాస్వహా
	104	11	5	మాసీద	మాసీద
	105	21	2	సారస్వతే	సారస్వతీరహా
	107	11	19	దుస్త్రియాసు	దుస్త్రియాసు
	..	28		మంత్రాః 1402	1401
2-1	109		10	అజిజ్ఞప	అజిజ్ఞప
2-2	114	10-12	1	నిర్వపే తపీ	నిర్వపే = తపీవై నం
	..	20	5	గంతోస్వా	గంతోస్వాహా
	115	10	7	అదంతుదే	అదంతువేవాహ్య
	..	17	7	తాన్మతమి	తాన్మతమనస
	..	19	5	కుమారాసు	కుమారాస్సుమనసః
	116	25	15	మృతే = నా	అమృతేనాయుష్మంతః
	117	16		యాశ్వేషు	యాశ్వమనయ
	..	17		గమయసవినం	గమయతిన ఏనం
	118	5	62	స్పతిమస్రామ	స్పతిషుసామః
2-3	119	20	20	న్వహవో	న్వహవో
2-5	127	17		నపరోభ్యః	నపరోచ్యః
	129	23		పంచమప్రశ్న	పంచప్రశ్న

అష్టం ప్రశ్న	పుట	పంక్తి	హోమ సంఖ్య	అశుద్ధము	శుద్ధము
2-6	133	1	4	అయమగ్ని	అయమగ్ని
3-1	140	17	4	యేజ్ఞో	యేజ్ఞో
	141	23	6	తన్నస్తురీపం	తన్నస్తురీపం
	142	15	23	దవధ్వే	ధవధ్వే
3-2	151	16	15	తృపంతాగ్ం	తృపంతాగ్ం
	153	16	9	శ్చకుష్పా	చక్షిష్పా
3-3	..	17	10	సంయద్యస్తు	సంయద్యసు
	158	9	10	జ్యేతిషే	జ్యోతిషే
	162	22		193	93
3-4	166	9	11	వ్యచాపాతో	వ్యచావాతో
	166	9	11	తేన్మై	తన్మై
	166	21		$22 + 52 = 74$	$22 + 42 = 64$
	168		13	సుక్రతో	సుక్రతో
3-5	172	13	6	హృతస్య	దేహ్యృతస్య
	173	6	1	ప్రజాపతేత్వా	ప్రజాపతయేత్వా
4-1	178	24	9	రణే	రణేరణే
	180	10	6	సృజామీ	సృజామి
	..	20	14	నాయ = స్వాహా	నాయస్వాహా
	182	1	14	ముఖాల	ముఖం
	183	10	4	యమేతి	యమేతి
	184	11	3	విజ్ఞాన	విజ్ఞాత
	..	16	8	మాసుఖిత్వా	మాసుఖిత్వా
	..	22	14	త్వమాతు	త్వంమాతు
	185	9	2	జిహ్వకా	జిహ్వకా

అష్టం ప్రశ్న	పుట	పంక్తి	హామ సంఖ్య	అశుద్ధము	శుద్ధము
	185	20	13	నక్తోషసా	నక్తోషాసా
	186	17	7	యాన్ధ్యాస్వహః	యాన్ధ్యాస్వహః
	..	20	10	యేగ్ంసత్స్వా	యగ్ంసత్స్వాహః
	..	23	13	బర్హిషీ	బర్హిషి
4-2	188	18	10	స్వామ	స్యామ
	..	13	19	మాతుకస్యా	మాతురస్యా
	..	22	16	శ్శుచిభ	శుచిష = త్స్వాహః
	189	10	7	ఉషపా	ఉషసా
	190	22	4	మమి	మమ
	..	23	5	వేదస్వాహః	వేదస్వాహః
	..	25	7	నృచక్షస్వాహః	నృచక్షస్వాహః
	191	23	8	ప్రముక్తస్వాహః	ప్రముక్తస్వాహః
	..	24	9	విశ్వతస్వాహః	విశ్వతస్వాహః
	192	2	12	స్సంగమనం	స్సంగమనో
	..	25	3	ప్రభావతీః	ప్రసూవతీః
	193	6	9	ప్రాపతావచః	ప్రాపతావచః
	194		7	ఊర్భోసపా	ఊర్భోసపాత్
	..		7	సర్వేభ్యః	సర్వేభ్యః = సర్వేభ్యోః
4-3	206	6	16	విష్టంభో	విష్టంభో
	210	6	15	విష్టసరం	విష్టసం
4-3	212	2	6	త్వస్సాసార	త్వస్సార
	214	18	3	అభుస్వాహః	అభుస్వాహః
	215	22	32	త్వన్యేరస్తు	త్వన్యే = రస్తు
4-4	216	21	4	సంధితస్యంత	సంధి = త్వాంతరిక్షం

అష్టం ప్రశ్న	పుట	పంక్తి	హోమ సంఖ్య	అశుద్ధము	శుద్ధము
	217	14	22	ప్రవృద్దిసి	ప్రవృద్దిసి
	219	13	12	సమిద్యవనే	సమిద్యవనే
	..	18	17	దేదిహి	దేదిహి
	..	26	24	శుష్మా	శుష్మా
	223	6	2	స్కృతసి	స్కృతసి
	225	3	14	జ్యోతిష్మా	జ్యోతిష్మాన్
	327	2	1	రేతారేచత్వా	రేవతరేచత్వా
	..	15	11	జ్యోత్స్యా	జ్యో = త్వా
	..	24	23	జ్యో = త్వా	జ్యో = త్వా
	228	17	4	శోచర్షశచ	శోచర్షశచ
	229	3	10	దధామి	దధామి
	230	21	20	పుజీవాస్సాస్య	త్వజీవాత్వాస్యహా
4-5	233	10	9	ఇషుమభ్యో = ధన్వా	ఇషుమద్యోధన్వా
	235	8	5	దమభ్యోధన్వాయ	నమసోధన్వాయ
	238	20	9	తత్త్వసి	తన్మసి
4-6	243	23	6	నక్తోషసా	నక్తోషసా
4-7	248	16	3	జ్యేష్ఠంచమే	జ్యేష్ఠంచమే
	252		11	ఏనస్సస్వాహా	ఏనసస్వాహా
5-2	255	16	3	మహానామ్నీ	మహానామ్నీ
	..	19	5	పత్నయా	పత్నయాః
	..	22	8	ఋతవస్థ	ఋతవస్థ
5-4	256	16		తశానువాకానాం	దశానువాకానాం
5-5	257	13		న ఇమా	న ఇమా
	259	20	4	ఉత్తరాదను	ఉత్తరాద్దను
	362	7	5	నామాసీ	నామాసీ
5-6	264	19		చైవంమేవం	చై నమేవం
	265	8	2	ర్షుతేన	ర్షుతేన

అష్టం ప్రశ్న	పుట	పంక్తి	పహ్లావ సంఖ్య	అశుద్ధము	శుద్ధము
	270	10		జ్యేష్ఠ్య	జ్యేష్ఠ్య
	272	18	8	స్తనయిత్తుల	స్తనయిత్తుం
6-4	284	6		యజమా	యజ్ఞమాగ్నేధే
	285	1	1	హోష్యామి	హోష్యామి
	290	20	10	రమితి	రమతి
	297	10	1	ప్రహసీత్త్వాన్వహా	త్వాన్వహా
	297	19	1	ప్రహసీత్త్వాన్	హసీత్త్వాన్వహా
	298	8	15	ఋషభేన	ఋషభేన

—:—:—

శంకా సమాధానములు

శ్లో॥ నాధికారీతు దీక్షయాం కృతే పక్ష స్త్యయం మతః ।

శ్రోతాగ్నిరపి స్మార్తాగ్ని ప్రాయశ్చిత్తా హుతీర్హునేత్ ॥

అను ప్రమాణము బృహదాశ్వలాయన స్మృతి యందు కలదు.

ఈ వేద స్వాహాకారమును చేయుటలో పదేపదే సందేహములు కలుగును. అవి ఏవి యనగా:- 1. దీనిని చేయుటకు అధికారి ఎవరు? 2. ఎన్ని రోజులు? 3. ఋత్విక్సంఖ్య ఎంత? 4. చేయుటవలన ఫల మేమిటి? 5. కుండమంటపములు వేయవలెనా? లేదా : వాని ప్రమాణ మేమిటి? 6. హోమద్రవ్య మేమిటి? 7. ఏ అగ్నిలో చేయవలెను. శ్రోతాగ్నియందా? స్మార్తాగ్నియందా? 8. తరంభకాలమేది? 9. జయాది తంత్రము ప్రతి నిత్యము చేయవలెనా? పూర్ణాహుతి దినమందా? 10. ద్రవ్యత్యాగము, 11. ఋషి ఛందస్సు 12. బ్రాహ్మణమునకు హోమము చేయవలెనా? జనమా ఇట్టివి ఇంకను సందేహములు కలుగును. దానికి సమాధానము వ్రాయుచున్నాను.

1. బ్రహ్మచారి గృహస్థులు- విదురుడు బ్రాహ్మణుడైనా రాజన్య వైశ్యులు అధికారులు. దీనికి పై శ్లోకమే ప్రమాణము. 2. సంహితా గణ కూళ్ళాండ, అని పై ప్రమాణమునందు కలదు కనుక కూళ్ళాండా

దులకు చెప్పిన దీక్ష దినసములను గ్రహించవలె. 3. - ముర్తిస్వచ్ఛంభు
 4-5-6--16-18 మొదలపూర్ణ మాసాదులవలె గ్రహించవచ్చును.
 స్వతంత్ర యజమాని బ్రహ్మ హోమముతో చేసినను చేయవచ్చును.
 4-6, సంహితామాత్ర హోమమునకు పాపాపనోదశమే ఫలము" సర్వ
 పాప వినాశాయతీలై స్సర్వత్ర హూయతే" అనుటచే అజ్య మిశ్రిత
 తిలము ప్రధాన ద్రవ్యము. దేవర్ణాపాకరణార్థము మంత్ర బ్రాహ్మణ
 ఆరణ్యకములను హోమము చేయవలెను. దీనికి సమిద్భిరాజ్యై శ్చరుభి
 ర్వాతవ్యం భక్తి భావతః. అనుటచే ఏదైన హోమ ద్రవ్యమును
 గ్రహించవచ్చును. 5. ఒకే యజమాని వేద హవనము చేయుచూ
 కూశ్మాండాదులవలెనే మంటప రహితముగా గృహమందుగాని దేవాల
 యాదులలోగాని చేయవచ్చును. బహు కర్తృకమై ఆర్థిక సంపద విశేష
 ద్వికుండముగాని ఏక కుండమేగాని వర్తుల చతురశ్రాదులు చేయవచ్చు.
 హోమసంఖ్య సహస్రం కంటె అధిక మగుటచే ద్విహస్త కుండము
 చేయవలెను. దానికి 34 అంగుళములు సమ చతురశ్రమైనచో ద్విహస్త
 కుండము వచ్చును. 7. బ్రహ్మచారి ఉత్తపనాగ్నియందు చేయవలెను.
 శ్రౌతాగ్నికల గృహస్థ స్మార్తాగ్నియందు చేయవలెను శ్రౌతాగ్ని
 యందు చేయరాదు. శ్రౌతాగ్నిలేని గృహస్థులు స్మార్తాగ్నియందు చేయ
 వలెను. పాప పరిహారార్థమై చేయు సంహితా హోమమునకు భార్య
 సమీపములో లేనప్పుడు మాత్రము "శోత్రియాగారాదగ్ని మాహృత్య"
 సంస్కృతాగ్నిలో చేయవలెను. 8. ప్రాయశ్చిత్తార్థమైచేయు సంహితా
 మాత్ర హవనమునకు అన్ని మాసములు కాలమే— దేవర్ణాపాకరణార్థ
 ముగా కామనతో చేయునపుడుగాని ఉదగమనము. శ్రావణ, కార్తీక
 మార్గశీర్షములు అరంభకాలముగా రుద్ర హవన కూశ్మాండాదులకువలెనే
 గ్రహించవలెను. 9. జయాది తంత్రము ప్రతి నిత్యము చేసి సమాప్తి
 చేయవలెను. ప్రతి నిత్యము అగ్నితంత్రము వ్రతహోమములు చేయ
 వలెను. 10. అజ్యభాగలు కాగానే షడంగసహిత బ్రహ్మము ఉద్దేశించి
 చేయబోవు హోమములను త్యజించుచున్నాను. అని సంకల్పము చేసి
 ముందుగానే త్యాగము చేయుట లక్ష హోమ కోటిహోమాదులలో
 చేయు శిష్టాచారము.

